Leto LXVI | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v nedeljo, dne 30. januarja 1938 | Štev. 24 a | Cena 2 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Slika svetovnega gospodarstva

Zveza narodov je v Ženevi izdala 270 strani obširen pregled o svetovnem gospodarstvu, kakor se je po mnenju gospodarskih izvedencev dalo o njem soditi ob koncu leta 1937. Knjiga je zanimiva, ker moremo ob njej dobiti vsaj nekaj vpogleda v gospodarsko zmedo, ki vlada vsepovsod na svetu. Nudi nam pa tudi poučen dokaz, da je gospodarstvo v svetu ena celota in to kljub prizadevanju mnogih držav, da bi si svoje državno gospodarstvo uredile nezavisno od vseh inozemskih činiteljev. Tu nam ne gre za podrobnosti, ampak le za splošne obrise in značilnosti. Prvo, kar označuje sedanje svetovno gospodarstvo, je oboroževanje. To dejstvo nam razloži mnogo drugih gospodarskih pojavov in postavlja človeštvo pred malo razveseljivo bodočnost. Po napovedih, ki jih ima ZN na razpolago, so znašali oboroževalni stroški v letu 1937 blizu 1000 milijard dinarjev, več kakor trikrat toliko, kakor l. 1913 tik pred svetovno vojno. Pri tem pa je treba upoštevati, da nobena država ne pove resničnih številk, ampak veliko nižje. Mnogo izdatkov je zakritih pod drugimi postavkami v proračunu, na primer mladinska vzgoja, civilno letalstvo, zračna obramba, naprava letališč, gradnja cest in železnic, izboljšanje industrije itd. Resnični izdatki so torej še mnogo večji, zlasti ker je moderno orožje zelo drago. Težka granata za največje ladijske topove velja 20.000 din, moderni torpedo 600.000 din, veliki, najmodernejši bombniki, kakor jih gradi Amerika, veljajo po 12 milijonov dinarjev. Orožje je torej zelo drago in države si ga nabavljajo velikanske količine. Ob ogromnih vsotah, ki jih narodi izdajo za orožje, so stroški za javna dela, za omiljenje brezposelnosti, za izboljšanje ostalega gospodarstva — neznatno majhni. Stotine milijard, ki jih požira oboroževanje, je kajpada poživilo svetovno proizvodnjo, toda način, kakor se proizvodnja uporablja in kakor se finansira, pa grozi, da v gospodarstvo zanese še večji nered, kakor je bil oni, ki je dovedel do svetovne gospodarske krize.

Industrija torej kaže veliko delavnost. Velike zaloge surovin, ki so se nakopičile po skladiščih v dobi krize, so srečno našle pot na svetovni trg in nekaterih hoče že kar primanjkovati. Toda svetovna trgovina kljub temu ostaja enostranska, gre predvsem za one surovine, ki služijo oboroževanju. Izvoz iz Argentine se je n. pr. povečal za 95%, toda uvoz le za 19%, enako izvoz iz Čile za 90%, a uvoz le za 8%, iz Romunije je bil lani večji izvoz za 96%, toda uvoz le za 46%. Obogatenje teh držav ni imelo za posledico, da bi tudi ljudstvo bolje živelo in več kupovalo manufakturnih izdelkov, kakor je to v normalnih časih. V mednarodni trgovini izmena živilskih in oblačilnih potrebščin ni skoraj prav nič napredovala, temveč zavzema prevladujoče mesto le prevoz surovin, ki služijo vojaškim namenom. Povečanju proizvodnje torej ne ustreza tudi povečana uporaba v ljudskih plasteh. Če smo omenili, da so države Južne Amerike bogatele, bi bilo pravilno povedano, da je bogatela le gotova industrijska panoga, ona, ki upravlja surovine, ni pa se posebno izboljšal splošen gospodarski položaj prebivalstva. Povečane cene blaga prihajajo tudi bolj v prid industriji kakor množici konsumentov.

Na denarnem področju se slejkoprej uveljavlja brezobziren državni egoizem in vsaka država vodi denarno politiko, kakor misli, da trenutno njej koristi, brez vsakega ozira na skupnost. Šolski zgled temu je Francija, ki mora kljub svojemu »zlatemu« prijateljskemu dogovoru z Ameriko in Anglijo gledati, kako ji frank drči navzdol, ne da bi Anglija ali Amerika hoteli kaj ukreniti za izboljšanje francoske valute. Podobno tudi v splošni carinski politiki ni opaziti volje, da bi države sprejele »carinsko razorožitev«. Poedine države znižujejo pač uvozne carine, toda le za čisto konkretno določene protiusluge države pogodbenice, na splošno so pa carinska obzidja še vedno nepremagljivo visoka. Zato je tudi gibanje na mednarodnem denarnem trgu slabotno. Kakor industrijski izdelki — razen vojnih — ne najdejo gostoljubnega sprejema v drugih državah, tako tudi mednarodni kredit ali bolje: mednarodno finančno zaupanje še ni v zadostni meri oživljeno. Le tiste države so srečna izjema, ki razpolagajo z veliki zlatimi zalogami ali pa s surovinami, ki prihajajo v poštev za vojno industrijo. Zato so bile »revne« države, kakor Nemčija, Poljska ali Italija, prisiljene, da so mednarodno trgovino postavile pod najstrožjo kontrolo, s tem pa tudi svojemu lastnemu narodnemu gospodarstvu nategnile železen prisiljen jopič. Pa tudi druge države, ki niso uporabile tako drakoničnih sredstev, morajo z raznimi ukrepi »dirigirati« svoje gospodarstvo in mukoma loviti trgovinsko ravnovesje. Pri mednarodnem nezaupanju se vsaka država boji za zlato kritje in upa, da njena valuta ne postane predmet tuje špekulacije. S tem v tesni zvezi je tudi pojav, da so bile dolgoročne, večje denarne investicije v inozemstvu lani še celo manjše kakor v prejšnjih letih. Kapital čuti, da je denar, naložen za oboroževanje, zelo neplodno investiran. Kljub temu torej, da je kapitala več kot dovolj, ostaja vendar negiben, ker ni mednarodnega zaupanja. Mednarodna posojila, ako že pride do njih, so le kratkoročna. Bolj kot z zunanjimi posojili si skušajo države pomagati z razpisi notranjih posojil, ki so za državno blagajno navadno cenejša.

Poživitev industrije ima poleg gospodarskih in finančnih tudi socialne posledice. Velik del brezposelnih je prišel do dela in zaslužka. Vendar ne vse. Opaziti je, da mašinizem, da stroj še vedno pridobiva na veljavi in izpodriva človeka delavca. Opazuje se pa tudi, da moderna industrija potrebuje vedno več strokovno veščega delavstva. Kvalificirano delavstvo je skoraj brez izjeme pri zaslužku, in to po vseh državah sveta. Tako postaja za delavstvo vedno nujnejša naloga strokovni pouk in specializacija. Poročilo ZN izrecno navaja, da so sicer dobile velike množice brezposelnih delo v ladjedelnicah, rudokopih, v obratih težke industrije, v predilnicah ... toda njih življenjski pogoji so mnogo slabši kakor onega delavstva, ki ga je mogoče uporabiti pri gradnji letal, pri strojih, električni industriji, mehaničnih delavnicah itd. Strokovni pouk in specializacija: to je za delavstvo danes najvažnejši problem, in sicer po vseh državah. Proizvodnje s stroji ne bo mogoče več zaustaviti. Toda bolj ko se stroj izpopolnjuje, tem težje ga je zaupati neveščemu delavcu. Izredno občutljiv mehanizem modernih strojev, ki so po svoji preciznosti neverjetno dovršeni, zahteva tudi inteligentnega in vseskozi veščega delavca, da more obrat brezhibno delovati.

Povečana industrijska delavnost je naravno dvignila vrednost delnic, popravile so se pa tudi delavske plače. Ko se je delavstvo otreslo moreče more brezposelnosti, je postalo zopet bolj samosvesto in je z večjim pogumom pričelo staviti svoje zahteve. Ponekod zaznamujejo v preteklem letu vrsto velikih stavk, kakor v Ameriki, v Franciji, v Belgiji in Angliji. V Nemčiji, Italiji in sovjetski Rusiji delavskih stavk sicer niso imeli, vendar ne zaradi tega, ker bi bilo po teh državah delavstvo povsem zadovoljno, ampak, ker jim politična diktatura stavk ne dovoljuje. V pogledu socialne zakonodaje je mogoče reči, da je ugodno napredovala in da se posebno vidno izboljšuje v Združenih državah. Znatne socialne pridobitve more zaznamovati tudi delavstvo v Jugoslaviji.

Slika svetovnega gospodarstva je torej sledeča: Državno gospodarstvo stoji v znamenju oboroževanja in gospodarske avtarkije. Poživitev gospodarske delavnosti je v precejšnji meri umetna. Pri tem se kaže vedno večja moč države, ki globlje in globlje posega v gospodarsko življenje in ga skuša iz obrambno vojaških in zunanjepolitičnih razlogov po svoje usmerjati. Ta državni poseg v gospodarstvo kajpada ne ustreza zmeraj finesam gospodarske tehnike in je gospodarstvu večkrat tudi škodljiv, posebno, če čez mero utesnuje zasebno pobudo in delavnost. Ugodno znamenje pa je poživitev domače industrijske delavnosti, zmanjšanje razlike med kupno in prodajno ceno in konec z zadolževanjem na zunanjem denarnem trgu.

Drin.

150 milijard za orožje

Oboroževanje USA na suhem, v zraku in na morju

Washington, 29. januarja. TG. »Z globokim obžalovanjem vam naznanjam, da mora Amerika zvišati svojo oboroženo moč,« s temi besedami je ameriški predsednik Roosevelt oznanil poslanski zbornici, da bo morala zvišati državne izdatke za oboroževanje. Rooseveltova poslanica, ki v podrobnostih razlaga potrebe po novem orožju, je na poslansko zbornico napravila ogromen vtis, a nič manjši ni vtis, ki ga je napravila na velesile sveta.

Za obrambo ameriške varnosti zahteva Roosevelt od parlamenta nič manj kakor 30 milijard dolarjev novih kreditov (skoraj 150 milijard din našega denarja, ali več kot desetkrat več, kot znaša ves naš državni proračun za tekoče leto. Op. ured.).

Ta ogromna vsota je Rooseveltu potrebna, da poveča letalsko obrambo, da organizira novo rezervno vojsko, ki je do sedaj ni imela, da zgradi nove tovarne za orožje in da začne graditi nove oklopnice z nosilnostjo nad 40.000 ton. Potrebuje tudi celo vrsto manjših ladij, o katerih se pa predsednik iz razumljivih razlogov ni hotel jasno izraziti, ladij, ki jih je začela uporabljati italijanska vojna mornarica in ki so se dobro obnesle. To so mali motorni čolni, ki se lahko poljubno potapljajo, ki z velikansko brzino plujejo po morski gladini in nosijo s seboj torpede, ki jih lahko iz neposredne bližine, ker so praktično neranljivi, spustijo proti velikim ladjam.

Roosevelt je sprejel tudi časnikarje, ki jim je vsebino svoje poslanice pojasnil. O novih motornih ladjicah ni hotel povedati ničesar, pač pa je poudaril, da je slišal, da nekatere velesile grade velikanske nad 40.000 tonske oklopnice — mislil je pri tem na Japonsko — in da bo tudi Amerika morala dobiti takšne ladje, da njena mornarica, ki mora braniti tako obsežne obale Amerike, ne bo slabša od vojnih mornaric drugih velesil. Roosevelt je tudi dejal, da bo Amerika morala panamski prekop poglobiti in razširiti, da bodo nove vojne ladje lahko skozi njega brez težav plule v obeh smereh. Amerika mora svojo vojno mornarico povečati vsaj za 25 do 25%, ako hoče ohraniti ravnotežje z drugimi velesilami. Roosevelt je pojasnil, da je treba navedenih 30 milijard dolarjev najti še v tekočem letu, ker je verjetno, da bo bodoče leto imelo zopet druge potrebe.

Včeraj je predsednik pomorskega odbora Winson predložil reprezentativnemu domu podrobno izdelan načrt za nove gradbe vojnih ladij. Po tem načrtu bodo zgradili 7 linijskih ladij s skupno tonažo 255.158 ton, 8 križark s skupno tonažo 68.500 ton, ter večje število manjših ladij. Ko bo ta program realiziran, bodo ameriške Zedinjene države razpolagale z 18 linijskimi ladjami, 8 matičnimi ladjami za letala, 47 križarkami, 147 rušilci, 58 podmornicami in 300 vodnimi letali.

„Močna Amerika — poroštvo svetovnega miru“

Novi ameriški načrt za gradbo vojnih ladij je izzval v angleški javnosti veliko pozornost. Listi so o njem objavili obširna poročila in tudi že prve komentarje. »Times« pravijo med drugim: V teh težkih časih, polnih skrbi, smatra Anglija Ameriko za znatno poroštvo za svetovni mir. Predlogi Roosevelta za ponovno oborožitev niso pretirano veliki, vendar pa je oborožitev Zedinjenih držav vobče ogromnega pomena. Očitno Amerika ne bo dopustila, da bi jih katerakoli sila prehitela v oboroževanju.

Navodila Kominterne komunistom:

oznanjati demokracijo in versko strpnost, potuhniti se in zatajiti revolucijo!

Varšava, 29. jan. Policiji, ki je zadnje čase začela zelo odločno nastopati proti komunistični propagandi, se je posrečilo dobiti v roke važne dokumente, ki jih je po nenadni hišni preiskavi našla pri najaktivnejših agentih kominterne in moskovske GPU v Varšavi ter v drugih središčih Poljske. Obenem je dunajska policija aretirala centralnega agenta kominterne, žida Živinskega, ki je imel svoj sedež na Dunaju, odkoder je dajal navodila za komunistično propagando na Poljskem. Ta aretacija je imela za posledico, da so prišli na sled celi vrsti najbolj aktivnih agentov Moskve v poljski državi.

Najbolj važen pa je dokument, ki so ga našli pri voditeljih komunistične propagande na Poljskem, v katerem se dajejo ideološka in taktična navodila poljskim komunistom. V tem dokumentu se nalaga poljskim komunistom dolžnost, da popolnoma zatajijo svojo komunistično miselnost in politični program ter kulturno usmerjenost oziroma stališče do katoliške vere. Komunisti naj v tem oziru izpovedujejo popolno demokracijo in načelo: Svobodna Cerkev v svobodni državi! Komunisti se v versko prepričanje ne vtikajo, ampak ga smatrajo za znak svobodne vesti in notranjega prepričanja, ter naj zlasti skušajo dobiti zveze s tisto katoliško duhovščino, ki je »demokratično usmerjena«. Propagirajo naj idejo sodelovanja katolicizma s komunističnim delavstvom sploh v smislu demokratične socialne reforme družbe. Obenem z versko toleranco naj izpovedujejo tudi demokracijo in naj odločno odklanjajo revolucijo. Važno je navodilo dokumenta za slučaj, če bi kdo kakšnega komunista vprašal, kako da se je zdaj naenkrat spreobrnil k stališču verske strpnosti in svobode. V tem slučaju pravijo navodila, naj komunist izjavi, da se je v tem oziru spreobrnil in izprevidel, da se mora marksizem popraviti, ker da je vera stvar notranjega spoznanja, ki se ne tiče družabnega in političnega reda. Seveda — nadaljuje ta dokument — mora komunist v svoji notranjosti ostati neomajno zvest marksizmu in njegovemu protiverskemu stališču, pač pa se mora potuhniti in prilagoditi verski in liberalni okolici.

Policija je zaprla na podlagi svojih odkritij tudi dr. Krinika in pet njegovih tovarišev, ki so vodili komunistično propagando v Lvovu. V Zločovu so aretirali šest agentov kominterne, ki so prekoračili mejo in se skrivali v Zločovu, kjer so vodili kmečke štrajke. V Přzemislu stoje pred sodiščem štirje židje, ki so vodili komunistično propagando med ukrajinskim prebivalstvom in so organizirali med njim kmečke štrajke.

Na Grškem vse pri starem?

Atene, 29. jan. c. O dogodkih v Grčiji so se razširile v tujini senzacionalne vesti. Reuterjev dopisnik pa poroča sedaj, da številni izgoni nekaterih politikov niso v prav nikaki zvezi s politiko, ki naj okrepi sedanji režim v Grčiji. Dopisnik poudarja, da je bila sedanja diktatura v Grčiji uvedena že v letu 1936 in vlada nima nikakega namena spreminjati določil ustave ali sedanjih veljavnih uredb.

Naše zadruge

bodo postopno oproščale vloge

Likvidnost naših zadrug se obnavlja

Naša banovina je najela v ta namen 63 milijonov posojila pri Poštni hranilnici in ga dala Zadružni zvezi v Ljubljani za postopno izplačilo vlog zadrug pri njej

Glej članek na sedmi strani!

Japonska se pripravlja na dolgo vojno

Tokio, 29. januarja. AA. Havas: Vojni minister general Sugijama je včeraj objavil izjavo, **da naj japonska vojska podvoji svoj trud, da bi tako Japonska čimprej dosegla svoj cilj. Minister pravi, da je treba vse storiti, da bo Japonska pripravljena na dolgo vojno, ker se bo položaj slabšal, čim večji bo obseg vojne.** Poučeni krogi menijo, da je hotel minister general Sugijama s to izjavo odstraniti vse tiste vplive, ki zagovarjajo misel, **da naj se sovražnosti na Kitajskem ustavijo in da naj se začno pogajanja med Japonsko in maršalom Čankajšekom. To mnenje se širi tudi med vojaštvom, ki se bori na srednjem Kitajskem.** Ti poudarjajo, da bo dolga vojna s Kitajsko gotovo imela izredne mednarodne posledice in da ni izključeno, **da bo vmes posegla tudi Sovjetska Rusija, ki je modernejše oborožena kakor Japonska. Zato Japonska ne bi smela to svojo armado razpršiti po ogromni Kitajski.** Toda večina ministrov, okolica mikada in generalštaba vojske in mornarice sta proti popuščanju na Kitajskem in dokazuje ta izjava vojnega ministra samo to, da žele ti krogi, da naj se japonska vojska reorganizira, da bo lahko vzdržala dolgo vojno. Zato bodo Japonci v zavzetih pokrajinah organizirali v raznih mestih močne japonske posadke.

V Ženevi zadrega zaradi sankcij, ki jih proti Japonski predlaga Kitajska

Ženeva, 29. januarja. c. Danes popoldne se je švicarski zastopnik Motta sestal z Edenom in Delbosom. Na tem sestanku je Motta znova poudaril švicarsko stališče, ki pravi, da Švica ne bo več sodelovala pri gospodarskih ali finančnih sankcijah. Francoski in angleški zunanji minister sta v načelu pristala a to, da se Švici omogoči pot, ki jo naj zopet vrne v okvir njene nevtralnosti iz časov pred vojno.

Danes je kitajski zastopnik Wellington Koo zahteval v imenu svoje vlade, naj Zveza narodov začne izvajati gospodarske in finančne sankcije proti Japonski. Te sankcije se naj tudi razširijo na prepoved uvoza petroleja na Japonsko.

Ta kitajska zahteva je spravila v veliko zadrego Anglijo in Francijo. Eden, Delbos, Litvinov in kitajski zastopnik so danes več ur obravnavali ta problem sankcij in Eden in Delbos sta med sestankom večkrat telefonsko klicala Pariz in London in zahtevala navodil. Iz Pariza in Londona pa sta dobila odgovor, da bosta Anglija in Francija storili isto, kar Zedinjene države Severne Amerike. Proti koncu je prišel na sestanek tudi glavni tajnik ZN Avenol. Ni verjetno, da bi bila sprejeta resolucija, ki jo predlaga kitajska delegacija.

Washington, 29. jan. c. Na vesti iz Ženeve, da zahteva kitajska delegacija sankcije proti Japonski, so ameriški časnikarji zaprosili zunanjega ministra Hulla za izjavo o ameriški politiki glede debate v Ženevi. Hull je odgovoril, da do tega trenutka še ni prejel nikakega pojasnila francoske in angleške vlade. Stališče ameriške vlade o vojni na Kitajskem je znano in ga vlada ne misli spreminjati.

Zagrebška vremenska napoved. Spet oblačno, padec temperature.

Dunajska vremenska napoved. Spremenljivo in viharno z zapada, čez dan 5 stopinj nad ničlo.

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

Pretekli teden je bil na zunanjepolitičnem polju na splošno sodeč miren in brezbarven. Imamo vtis, kakor da bi državniki burne dogodke prejšnjih tednov prebavljali in premišljevali, kaj in kam z njimi.

V začetku tedna smo dobili **vladno krizo v Bolgariji.** Nastala je zaradi volitev. En del ministrov je bil mnenja, da se naj vsem starim strankam onemogoči udeležba pri volitvah, drugi del pa je zastopal naziranje, da je treba tem strankam dati polno svobodo. Ker se niso mogli zediniti, so glavni govorniki odstopili in kralj jih je zamenjal z drugimi. Ta kriza pa vendarle kaže, da je porod demokratičnih razmer na Bolgarskem zelo težak in da bo Bolgarija počasi zlezla pod režim močne roke.

Tudi na **Češkoslovaškem** je prišlo do prvih razčiščenj v vladi. Predsednik največje vladne stranke, to je agrarne ali kmečke stranje, je izjavil, da bodo njegovi ljudje zahtevali temeljite spremembe tako v notranji kakor v zunanji politiki. V notranji politiki je zahteval odmik proč od levičarskih strank, v zunanji politiki pa odmik od takšnih zavezništev, ki so državi kvarna in jo ovirajo, da bi popravila svoje odnošaje z nekaterimi sosedami. V tem smislu se bo baje izvedla v prihodnjih tednih tudi preosnova vlade.

Na **Grškem** pa je zadnje dni tedna prišlo do ostrega preokreta in se je dosedanja tiha diktatura spremenila v javno. Grški narod je vročekrven in neučakan. Vsake novosti se veseli, a ko nekaj časa traja, se je naveliča in hoče zopet nekaj novega. Pred enim letom je bil navdušen za diktaturo generala Metaxasa. Po enem letu pa so že odkrili obsežno zaroto proti njemu, ki so se je udeležili bivši generali in bivši ministri. Diktator Metaxas se je zarote zaenkrat odkrižal, režim še nekoliko zaostril, toda Grčija bi ne bila Grčija, če bi nam v prihodnjih mesecih ne nudila kakšnih novih presenečenj. Kajti v Grčiji novo potiska staro.

V **Avstriji,** kjer zadnje dni mnogo pišejo o nevarnosti, da ne bi Nemčija zopet kaj podvzela proti neodvisnosti avstrijske neodvisnosti — to pa v zvezi z jugoslovanskim obiskom v Berlinu, kot smo zadnjo soboto omenili — so odkrili hitlerjevsko organizacijo, voditelje zaprli, denar pa v znesku pol milijona din zasegli. To so nekatere velike države na zapadu Evrope vzele kot dokaz za to, da Nemčija Avstrije ne bo in ne bo pustila pri miru. Zategadelj pritiskajo na Dunaju, v Pragi in v Budimpešti, da bi se Avstrija, Češkoslovaška in Madžarska med seboj povezale v obrambno skupnost, ki bi bila zadosti močna, da kljubuje vsakemu nemškemu razmahu v smeri proti podonavski kotlini.

V Budimpešti je nastopil kot govornik **vrhovni vodja vsega nemštva o inozemstvu** minister Bohle iz Berlina. Zagotavljal je, da je delovanje nemštva po inozemstvu patriotično in državotvorno in da so lažnivi očitki, ki pravijo, da so nemške organizacije izven Nemčije središča za politično in vojaško vohunstvo. Vsenemštvo ali pangermanizem pa da je prazno strašilo, ki so ga sovražniki Nemčije iznašli. Dogodki v Avstriji so prišli ravno prav, da »podprejo« izjave tega gospoda iz Berlina.

V Ženevi se je te dni v stotič **sestal Svet Zveze narodov.** Redek jubilej. Toda namesto da bi ga proslavljali z navdušenimi govori, je bilo zasedanje bolj podobno pogrebnemu obredu. Zveza narodov, ki nobene vojne ni mogla preprečiti in iz katere so izstopile tri izmed največjih velesil na svetu, četrta, Amerika, pa sploh nikoli ni bila članica, je danes mrlič, ki ga z velikimi obzirnostmi nesejo k pogrebu, a ž njim vred tudi tolike upe narodov, ki so pred 20 leti mislili, da jim bo za vedno zavarovala mirno življenje.

Na bojiščih v **Španiji in na Kitajskem** v preteklem tednu ni bilo nobenih sprememb. Tudi politično se niti španski niti kitajski problem nista premaknila z mesta. V Španiji pripravlja Franco novo ofenzivo, na Kitajskem jo pripravljajo Japonci in o Rusih se je te dni reklo, da se počasi pripravljajo, da napadejo Japonce.

Notranji pregled

Državni proračun za prihodnje proračunsko leto je bil v finančnem odboru sprejet. Proračun ministrstva za telesno vzgojo, ki je bil zadnji predložen, je izravnan na vsoti 18,864.695 din in je za 6,100.000 din večji od lanskega, kar gre na račun ureditve telovadišč, zgraditve in popravil domov športnih, telovadnih in viteških organizacij, kakor poroča belgrajsko »Vreme«. Od te vsote bo 600.000 prejela delegacija Sokolov, ki pojde na sokolski izlet v Prago, toliko tudi vse gasilske organizacije po državi za svoje delo. — V zaključnem poročilu je finančni minister povedal, da novi proračun računa na 1 milijardo 270 milijonov dohodkov več, kakor pa jih je bilo prejšnje proračunsko leto, kar pa je po njegovih utemeljitvah sad izboljšanega gospodarstva, ne pa hujšega davčnega pritiska.

Zasedanje narodne skupščine se prične v ponedeljek, dne 7. februarja ob 5 popoldne.

Najmučnejše vprašanje malega človeka, zlasti v Sloveniji, ki je v **zamrznenju hranilnih vlog po zadružnih hranilnicah,** se bliža svoji rešitvi. Več o tem v gospodarskem delu.

Na praznik sv. Janeza Zlatoustega, 27. januarja ali po pravoslavnem koledarju 14. jan. so po vsej državi praznovali **praznik svetega Save,** srbskega meniha, začetnika srbske kulture, organizatorja samostojne srbske pravoslavne cerkve in tudi srbske države. Zlasti slovesne so bile te proslave v Belgradu in ostalem pravoslavnem področju, pa tudi drugod po državi so se spomnili tega dne, kakor je ob takih prilikah že navada. Proslave tu in tam niso bile tako dostojanstvene, kakor bi spomin na svetega Save zaslužil. V eni izmed belgrajskih cerkva je govoril tudi žički mitropolit Nikolaj, pa njegov govor ni bil cerkven, še manj verski. Časopisi so ob tej priliki veliko pisali o življenju in pomenu svetega Save, najbolj iskreno pa je pisal o njem francoski tednik »L'Echo de Belgrade«, ki ga slika v čisto drugačni luči kakor pa bi ga nekateri radi pokazali v svoji več ali manj politični propagandi. Slika ga kot velikega, svetega moža, ki v svoji daljnovidnosti ni pretrgal zvez ne z vzhodom, dokaz zato je njegova pot v Nicejo, kjer je izvojeval samostojnost srbske pravoslavne cerkve, ki je bila doslej podrejena grški metropoliji v Ohridu, ne z zahodom, dokaz zato je njegovo pismo papežu Honoriju III., ki mu je poslal kraljevsko krono za brata Štefana, katerega je on potem 25. maja 1221 slovesno kronal v cerkvi samostana Žiča in kralju je zgodovina dala naslov Štefan Prvovenčani. Katoličani so vpisali svetega Savo v seznam svetih iz Ilirije in Dalmacije, tudi Bollandisti ga omenjajo v svoji zbirki Acta sanctorum; bosenski škof Mrnjavič je napisal o njem življenjepis v latinskem jeziku in frančiškan Andrej Kačič Miošič mu je posvetil eno svojih pesmi. Po tem opisovanju svetega Save in njegovega dela pravi »L'Echo de Belgrade« o njem dobesedno: »Brez dvoma je danes o svetem Savu razširjena nekaka legenda, ki si ga hoče prisvojiti v oporo zgodovinskemu partikularizmu in mu pod pretvezo, da ga slavi, skuša ukrasti kak pramen iz njegove slave. Pripisovati svetemu Savi ideje, ki so se pojavile šele dolgo po njem — ali ni to proti vsej zgodovini? Prezreti vzporednost v delu tega srbskega meniha in v delu velikih menihov zahoda — ali ni to popolno nepoznavanje njegovega pomena? V vsej svoji izobrazbi, v vsem svojem delu je črpal iz civilizacije, ki v srednjem veku označuje zahodno krščanstvo; njegovo delo ima toliko skupnih potez z delom Rima! Katerega resničnega zgodovinarja to skladje ne bi presenetilo?« Žal, svetega Savo danes ne slave v tem smislu, kakor ga je podal Francoz Jean Bourgoin v »L'Echo de Belgrade«.

V neki nakani o **ustanovitvi velike državne tiskarne** s še večjimi izrednimi pravicami smo takoj spoznali izraziti centralizem. Gospodarski in kulturni krogi po vsej državi so proti tej zamisli in so svoje mnenje tudi že povedali. Ako bi državni aparat ustanovil tako tiskarno, bi jo skušal s svojo močjo tudi zaposliti, zasebne tiskarne, ustanovljene s tolikimi žrtvami, bi pa pogrešale dela. S tem v zvezi je tudi **načrt o monopolizaciji šolskih knjig,** ki naj bi bile po vsej državi enotne, tiskala bi jih ta državna tiskarna in jim seveda tudi določala ceno. Zadeva je sedaj na tem, da bi najboljši rokopis za vsako šolsko knjigo odkupila, natisnila in razpečala državna tiskarna s prosvetnim ministrstvom, naslednja dva, manj ocenjena, pa bi se kot zasebna skušala razpečati in razširiti. Na prvi korak je jasno, da je od tu v popolno odpravo vsega našega šolstva samo en kratek korak v obliki kake uredbe, da so zasebne knjige dovoljene kot pomožni učbeniki učencem za dom. Proti takim nakanam se bo treba upreti tako, da ne bodo preložene na prihodnje leto ali drugo priliko, ampak odpravljene in završene, ker ne vodijo k »ureditvi razmer«, še manj k »razširjenju samouprave«.

Prihodnjo nedeljo bodo po vsej državi volitve za **senatorje,** ki stopijo na mesto tistih, katerim je mandat potekel. Kandidatne liste sta vložili samo dve stranki, JRZ in dr. Mačkova politična skupina (HSS). Poslanci, izvoljeni na dr. Mačkovi listi, pa po dosedanjih odločitvah sodišč ne bodo imeli volivne pravice, ker niso šli v skupščino in niso položili prisege, ki jo zakon zahteva za polnost poslanskih pravic. JNS bo ob tej priliki izgubila nekaj senatorjev, ne poteguje pa se za nobenega, ker ve, kako stoji, zlasti med župani, ki so za senatorske volitve najmočnejša volivna skupina, bili so pa svobodno izvoljeni.

Madžarka na albanskem prestolu

Kralj Zogu bo vzel grofico Geraldino Apponyi

Tirana, 29. jan. TG. **Uradna mesta v Tirani potrjujejo vesti, da se bo albanski kralj Zogu v kratkem zaročil z madžarsko grofico Geraldino Apponyi. Dan zaroke kakor tudi podrobnosti o poroki še niso bile objavljene.**

Bodoča kraljica Albanije, grofica Geraldina Apponyi je hčerka grofa Julija Apponyija in njegove žene Virginije rojene Stenart. Mlada grofica je stara 21 let in je zelo lepa. Svojega očeta je izgubila, ko je bila stara komaj 10 let. Od takrat je živela pri svoji teti Adelini v Budimpešti. Njena mati se je vdrugič poročila z nekim Francozom. Odkar je znano, da bo postala albanska kraljica, je Geraldina v središču vsega zanimanja v madžarski prestolnici. Kdaj sta se z albanskim kraljem prvič srečala, ni znano kakor tudi ne okoliščine, ki so pomagale, da se je med njima vnela ljubezen, ki bo lepo Geraldino dovedla na prestol.

Albanski kralj Zogu I. je sedaj star 43 let in izhaja iz starega albanskega plemena. Ko je bil star 26 let, je bil že notranji minister v Albaniji, naslednje leto, to je l. 1922, pa že ministrski predsednik. L. 1924 je moral kot ministrski predsednik bežati iz Albanije in je živel v Belgradu. L. 1925 se je vrnil v Albanijo in se takoj oslonil na Italijo, s katero je sklenil znano tiransko pogodbo. L. 1928 pa je proglasil, da je odslej kralj Albanije. Zogujeva kraljevska družina je mala. Ima samo dva moška člana, ki sta brez otrok, in 7 ženskih članov, med njimi kraljevo 62 let staro mater Sadje ter 6 kraljevih sester, ki so vse med 27 in 45 let stare in slovijo po svoji lepoti.

Val mraza prihaja

Nad vso Anglijo je divjal davi strašen vihar. Močan veter je ponekod odnašal strehe s hiš. Pripetilo se je tudi več nesreč, ki so zahtevale štiri človeška življenja. V Glasgowu je vihar razdejal kanadski paviljon, ki so ga zgradili za razstavo angleškega carstva. Veter je ponekod dosegel brzino 110 km na uro. V Vandovru je strela udarila v spomenik padlim borcem iz burske vojne in ga uničila.

Hamburg, 29. jan. b. S severnega in Baltskega morja prihaja hud val mraza. Hladni vetrovi naglo prodirajo na kontinent. Zaradi snežnih viharjev je ves promet ogrožen, na obalah pa je vihar napravil ogromno škodo.

Novi načrti italijanskega letalstva

Rim, 29. jan. V svojih komentarjih k srečno uspelemu poletu »Zelenih miših« iz Rima v Rio de Janeiro pišejo italijanski listi, da vodstvo italijanskega letalstva razmišlja o poletu **iz Rima v Capetown,** torej poti, ki bi se lahko, kakor ta iz Rima de Janeiro, tudi napravila v dveh ali treh etapah. Prvi postanek bi bil ob Čadskem jezeru, drugi, če bi bil potreben, pa v Johannesburgu. Polet bi trajal s postanki dva dni in italijanska letala, ako bi nosila pošto, bi prispela v Capetown dosti prej nego obstoječa poštno-letalska zveza London-Capetown. Italijani bi Angleže najbrž prekosili za en cel dan, če računamo pot iz Sredozemskega morja. Italijansko letalsko vodstvo pa ima še bolj drzen načrt: namreč polet **iz Rima v Tokio,** ki naj bi se izvršil samo s tremi postanki. Razmišlja se tudi o poletu **iz Rima v Sidney,** in to z ozirom na 150-letnico ustanovitve tega mesta. Z vojaškega stališča je bil zadnji italijanski polet zaradi tega zelo poučen, ker na mestih postanka niso bile naročene nobene posebne priprave, razum da se je naročilo gorivo. Zato so stroški tega poleta naravnost minimalni. V slučaju vojne bi taki aparati s svojo fenomenalno hitrostjo nad 400 km na uro, s svojim velikim bremenom torped in zaradi velike višine, na kateri so neranljivi, imeli ogromne učinke.

London, 29. jan. AA. Francosko potniško letalo, ki je v prometu med Croydon—Le Bourget, je doseglo danes na tej progi rekordno brzino. Preletelo je pot z brzino po 352 km na uro. V letalu je bilo 13 potnikov.

V finančnem odboru

Belgrad, 29. jan. m. Finančni odbor je imel danes spet sejo, na kateri so bili določeni poročevalci večine in manjšine tega odbora za plenum Narodne skupščine. Od večine so določeni za poročevalce dr. Časlav Nikitović, dr. Jurij Koce in Branko Todorović. Manjšina je določila za svoje poročevalce Ivana Mohoriča in Milana Periča.

Avstrija v borbi s hitlerjevci

Dunaj, 29. jan. TG. Odkritje hitlerjevske zarote, v zvezi s katero je bil aretiran dr. Tavs ter še 15 drugih sotrudnikov, ki so bili zaposleni v uradu avstrijskih narodnih socialistov, zavzema vedno večji obseg. Aretirana sta štajerski grof Lamberg in gornjeavstrijski baron Thurnen v Adlersflycht. Dr. Tavs je bil vsled veleizdajskega značaja materiala ki je bil v njegovi pisarni zasežen, poslan pred sodišče za zaščito države. Obtožen bo veleizdaje. Tudi iz drugih krajev Avstrije javljajo, da policija pridno izsleduje delovanje hitlerjevcev in nabira obtežilni material, ki spravlja ljudem lasje po konci.

Sedaj šele je postalo znano, da je bil nemški poslanik von Papen nedavno v Berlinu, kjer so bili baje sprejeti hudi sklepi z ozirom na razmah hitlerjevske propagande po Avstriji. Včeraj je zopet odpotoval v Berlin. Po Dunaju šušljajo, **da je dr. Tavs pripravljal celo neke vrste »pu«. Avstrijski hitlerjevci so po teh vesteh dobili iz Berlina Takšen postopek se nemškim narodnim socialisti so za enkrat opustili zamisel vsake nasilne združitve Avstrije z Nemčijo, kakor tudi predlog, da s pomočjo kakšnega nasilnega udara izvedejo notranjepolitični preokret v smislu hitlerizma. Takšen postopek se nemškim narodinm socialistom trenutno ne zdi moder, za to so ga avstrijskim tovarišem odsvetovali in jim, nasprotno dali nalog, naj razpletejo po vsej avstrijski državi pod krinko avstrijskega patriotizma obsežno propagando za svojo stranko. Ko bi enkrat sedeli na vplivnih mestih in imeli za seboj močno skupino somišljenikov, bi se vrgli na propagando za izvedbo ljudskega glasovanja. Avstrijski kancler je zamisel ljudskega glasovanja, ki naj odloča, kakšna naj bo Avstrija, zavrgel. Hitlerjevske organizacije pa bi imele nalog, ustvariti med ljudstvom čim večje razpoloženje za takšen plebiscit, v pričakovanju, da bi se moral končno režim pod pritiskom od znotraj in od zunaj vdati ter ljudsko glasovanje dovoliti. Izid takšnega glasovanja bi bil seveda v prilog hitlerjevcem, ki bi potem zasedli od Schuschniggovega režima izpraznjena mesta in zavladali v državi. To bi bil »hladen Anschluss«, podoben dejanski združitvi med Nemčijo in Gdanskom. Do političnega Anschlussa bi bil potem samo še korak.**

Takšne misli krožijo po Dunaju. Predstavniki vlade, državni tajnik **Zernatto,** ki je vodja domovinske fronte, ter zvezni komisar **polkovnik Adam** sta s temi dogodki v zvezi imela značilne govore. Zernatto je v **Salzburgu** dejal, »da je prišel čas, ko je treba vreči krinko z obrazov in izpovedati, da med domovinsko fronto in hitlerjevstvom kompromis ni mogoč. Polkovnik Adam pa je v **Celovcu** imel silno odločen govor, v katerem je bičal« **umazano literaturo, ki je hitlerizem pošilja v Avstrijo ter se zgražal nad zločinskimi početji hitlerjevskih agitatorjev, s katerimi on noče imeti ničesar opraviti. »Med Avstrijo in hitlerizmom so prepadi, čez katere ne vodijo nobeni mostovi.«**

Vsa avstrijska in tudi inozemska javnost z velikim zanimanjem pričakuje nadaljnih razvojev v veleindustrijskem procesu proti dr. Tavsu. Budimpeštanski govor berlinskega ministra za nemštvo v inozemstvu se značilno odraža na avstrijskem obzorju.

Huda eksplozija v Italiji

Rim, 29. jan. AA. Davi se je pripetila strašna katastrofa v tovarni streliva v Segniju v pokrajini Frosinove. Mestece Segni leži kakih 60 kilometrov južnovzhodno od Rima. Prva eksplozija je nastala okrog 3 zjutraj. Kmalu nato jih je sledilo še več. Gasilci, ki so nemudoma prihiteli na pomoč, so si na vse načine prizadevali, da bi rešili izpod ruševin čim več ljudi. Izpod ruševin so izkopali nekaj trupel, pa tudi večje število ranjencev. Iz Rima je bilo poslanih v Seigni 60 ambulantnih voz. Pripeljali so se tudi vsi zastopniki oblasti, čeprav so še zjutraj prisostvovali poroki gdč. Rose Mussolinijeve. Večji oddelki vojaštva in karabinjerjev so obkolili tovarno. Zaradi katastrofe so bile telefonske zveze med Rimom in Seignijem prekinjene. Do sedaj so izkopali izpod ruševin 10 trupel. Več stO ljudi je ranjenih. Nj. Vel. kralj in cesar Viktor Emanuel ter ministrski predsednik Mussolini sta se odpeljala v tovarno.

O eksploziji je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo:

»V tovarni streliva v Coliferu je nastala eksplozija. V oddelku tritolo je bilo ubitih več ljudi, katerih imena bodo naknadno objavljena. Večje število ljudi je bilo ranjenih. Njihove poškodbe so večinoma lažjega značaja. Preiskava je dognala, da je nesreča nastala zaradi neprevidnosti nekeg delavca, vsled česar je počila cev s stisnjenim zrakom.«

Kneginja Olga odpotovala v Atene

Belgrad, 29. januarja. AA. Snoči je Nj. kr. Vis. kneginja Olga odpotovala v Atene, ker je njen oče Nj. Vel. princ Nikola hudo zbolel.

Še 1 milijardo za javna dela

Belgrad, 29. dec. m. Tu je bila pred dnevi v predsedništvu vlade konferenca v zvezi z graditvijo novih železniških prog in drugih večjih javnih del v državi. Na seji so sklenili, da bo vlada vložila še eno milijardo v javna dela. Ta kredit se bo uporabil v glavnem za graditev novih železniških prog in cest po načrtu, ki je že izdelan. »Jugoslavenski Kurir« poroča, da bo vlada kredit za nova javna dela v znesku ene milijarde dinarjev dobila v državi sami, in to od državnih in poldržavnih denarnih ustanov, ki razpolagajo z zadostnimi krediti.

Senatne volitve

Belgrad, 29. jan. m. V senatu je imel danes dopoldne sejo državni odbor za dopolnilne senatne volitve, ki bodo v vseh banovinah dne 6. februarja. Sejo je vodil predsednik skupščine Stevan Cirič. Na dnevnem redu so bile reklamacije članov v volilnem odboru. Državni odbor je dobil samo eno reklamacijo in to iz Splita. Tamošnje apelacijsko sodišče je obvestilo državni odbor, da predsednik apelacijskega sodišča dr. Uzolič ne bo mogel vršiti funkcije člana v volilnem odboru, ker je odsoten. Radi tega je državni odbor na njegovo mesto določil podpredsednika apelacijskega sodišča v Splitu dr. Santico. S tem je bil dnevni red današnje seje zaključen. Prihodnja seja bo 14. februarja. Plenum senata je pa sklican za 21. febr.

Napredovanja profesorjev

Belgrad, 29. jan. m. Kraljevi namestniki so podpisali na predlog prosvetnega ministra ukaz o napredovanju velikega števila profesorjev. S sedanjim ukazom je v vsej državi napredovalo okrog 800 profesorjev, med njimi so napredovali naslednji slovenski profesorji:

Iz 4. skup. 2. stopnje v 4. skup. 1. stopnje: Juš Kozak, Vladimir Lapajne, Silvo Kranjc, Anton Sovre, dr. Rado Koprivnik v Ljubljani, Ivan Prijatelj v Mariboru, Srečko Brodar v Celju.

Iz 5. skup. v 4 skup. 2 stopnje: Franc Grafenauer, Albin Zalaznik, dr. Ernest Turk, Rudolf Sodnik v Ljubljani, ravnatelj inž. Ivo Žobec v Murski Soboti.

Iz 6. skup. v 5. skup.: dr Roman Savnik, Branka Golubović, dr. Ivan Brezar, dr. Ivan Krošelj, Maks Stanonik, Rafael Bačar, Josip Čop v Ljubljani, Pero Cestnik, Danica Glimšek, Bogomir Debly v Mariboru, Ivan Mlinar, Franc Rojšek v Celju, Franc Mehle v Podgorici, Miroslav Iskra v Čakovcu, Helena Ust-Lipovšek v Pirotu.

Iz 7. skup. v 6 skup.: Ignacij Pivec, dr. Peter Zavrtanik, Ivan Polinaro, Silvo Breskvar, Ivan Ančič, Rajko Pirnat, Marija Željeznova, Ivan Željeznov, dr. Stanko Gogala v Ljubljani, Boris Rupnik v Kranju, Stane Jurko v Novem mestu, Vladislav Rustja v Virovitici.

Iz 8. skup. v 7. skup.: dr. Ferdo Kozak, Ivan Ziegler, Emilija Branc, dr. Franc Jaklič, Anton Oven, Filip Perič, Vlasta Tominšek, Stanko Sever, Miroslav Adlešič, Anatol Andrič, Milan Andrič, Ciril Šlebinger, Diva Kuljič, Elizabeta Kozina, Anica Kosovel, Ljudmila Vedral, Ivan Repovš v Ljubljani, dr. Franjo Crnek, Milica Ostrovška, Srečko Sila, Ivan Šedivy, Lojze Žužek, Maribor, Cvetko Ščuka, Celje, Franc Ahlin, Milan Jovanović, Marija Kovač, dr. Alojz Turk, Novo mesto, Andrej Kocjan, Miroslav Gorše, Kočevje, Martin Fortuna, dr. Franc Tomšič, Ana Štirn, Kranj, Olaf Globočnik v Slavonskem Brodu, Srečko Kumar v Belgradu, Danilo Fon v Ogulinu.

Iz 9. skup. v 8.: Ivan Sajovic, Ljubljana, Ferdo Kavčič, Maribor, Franjo Kumar, Šibenik.

Osebne vesti

Belgrad, 29. januarja. AA. Za člane svetovalnega odbora za leto 1938 so imenovani: dr. Jovan Savković, sodnik kasacijskega sodišča v Belgradu, Djukan Spasojević, član glavne kontrole, dr. Mihael Konstinović, vseučiliški profesor v Belgradu, dr. Pavlo Reštovčan, vseučiliški profesor v Zagrebu, dr. Milan Hrvatski, načelnik oddelka državnega računovodstva, Živorad Nikić, državni pravdnik v Belgradu, dr. Čeda Marjanović, sodnik apelacijskega sodišča v Belgradu, Anton Krejči, predstavnik zbornice za TOI iz Ljubljane, Vasa Jovanović, predsednik industrijske zbornice v Belgradu, Kosta Sijački, predsednik Združenja inženirjev v Belgradu, predsednik zveze bank v Belgradu, in Ive Zaninović, predsednik Glavne Zadružne zveze.

Belgrad, 29. jan. m. Pravosodni minister je podpisal odlok, s katerim so prestavljeni po prošnji: za pristave 8. skup.: Ciril Mikuš iz okrožnega sodišča v Mariboru za sodnega pripravnika na okrožno sodišče v Ljubljano, Gojko Gitek iz okrožnega sodišča v Ljubljani na okrajno sodišče v Logatcu. Boris Kermavner iz okrožnega sodišča v Ljubljani na okrajno sodišče v Tržič; za sodna pripravnika 8. skup. sta postavljena: na okrožno sodišče v Maribor Franc Burger in Miha Strehovec, diklomirana jurista iz Celja. Na okrožno sodišče v Celju Božo Brunat iz Ljubljane, na okrožno sodišče v Novo mesto pa Boris Sartori, diplomirani jurist iz Kočevja.

Belgrad, 29. jan. m. Po službeni potrebi so prestavljeni Frančišek Levičnik na postajo Maribor-glavni kolodvor, Bogomir Lapajne iz Ptuja na postajo Rakek, Križaj Adolf iz Ljubljane glavni kolodvor na postajo Rakek, Ivan Majer iz Maribora glavni kolodvor na postajo Pragersko; po prošnji so prestavljeni: Frančišek Koželj, progovni nadzornik iz Mislinje na postajo Brezno-Ribnica, Ludovik Budin iz Pragerskega v Maribor glavni kolodvor, na okrajno načelstvo v Novo mesto je postavljen v 9. skupino Hinko Leskovec, uradniški pripravnik, za arhivarja 8. skupine je postavljen Anton Vukšinič v Novem mestu.

Diplomirani so bili na juridični fakulteti univerze v Ljubljani: gg. Koršič Mirko iz Gorice, Novak Bogdan iz Idrije, Džuban Ladislav iz Križevcev, Savelli Julij iz Celja, Strašek Tone, Hočo pri Mariboru, Mikuletič Branko iz Celja. — Čestitamo!

Belgrajske vesti

Belgrad, 29. jan. m. Iz samostana Rakovca na Fruški gori poročajo, da je umrl bivši pravoslavni zadarski škof dr. Dimitrij Branković.

Belgrad, 29 januarja. m. Arhierejski sabor pravoslavne cerkve je tudi danes nadaljeval svoje delo. Zasedanje je bilo kratko zaradi istočasnega zasedanja posameznih odborov.

Belgrad, 29. jan. m. Davi se je vrnil v Belgrad francoski poslanik Brugere, ki je na svojem povratku iz Pariza uradno obiskal Ljubljano in Zagreb.

Lep napredek Zadružne šole

Te dni je bila razširjena na dva letnika

V ponedeljek, dne 24. jan. 1938, se je vršila na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani prisrčna interna šolska slovesnost, ko je bil otvorjen na novo ustanovljeni drugi letnik zadružne šole. V lepo okrašeni učilnici, kjer je na lično drapirani čelni strani visela slika dr Jan. Evan. Kreka, so se zbrali: g. ban dr. Natlačen, zastopnik Zadružne zveze g. dir. Bog. Remec, zastopniki Zveze slovenskih zadrug, zastopnik Kmetijske zbornice g. dr. Jože Lavrič, glavni tajnik, člani profesorskega zbora ter vsi ucenci I. in II. letnika Zadružne šole.

Šolsko slovesnost je začel ravnatelj Zadružne šole g. Josip Gogala z govorom, v katerem je podal zgodovino zadružne šole, ki je bila na predlog dr. Jan. Ev. Kreka v deželnem zboru in Kmetijske zbornice ustanovljena pred 30 leti. Še istega leta je tedanji ravnatelj trgovske šole g. Bogumil Remec, ki je bil prvi ravnatelj Zadružne šole, izdelal organizacijski statut in učni načrt za Zadružno šolo, ki sta ostala v veljavi ves čas od začetka Zadružne šole pa do danes. V jeseni meseca novembra 1908 so se prvič odprla vrata Zadružne šole, ki je nemoteno in uspešno delovala do svetovne vojne, ko so morali kmečki fantje v strelske jarke namesto v šolo. Delo Zadružne šole je počivalo polnih šest let, dokler ni zopet zavladal mir in so se zopet začeli pripravljati učenci za vstop v Zadružno šolo. Število oddelkov na trgovski šoli se je medtem povečalo in zato so bile vse učilnice zasedene. Pouk v Zadružni šoli je bilo treba preložiti na popoldanski čas. Ker je bilo ob popoldanskem času mogoče absolvirati le 30 tedenskih ur, je bilo treba skrčiti učni načrt na 30 ur obveznega tedenskega pouka. Pouk je bil tako okrnjen za 10 tedenskih ur. Ta skrčitev ni toliko škodila učni snovi, kakor ponavljanju. Vsak predavatelj je hitel, da je dokončal svojo snov, zmanjkalo pa je časa za poglabljanje snovi, za izpraševanje. Silno obširna učna snov je hitela bežno mimo učencev, ki so veliko delali, to je treba pohvalno omeniti, za trdno pa si le niso mogli prisvojiti znanja, ker je ravno primanjkovalo časa za ponavljanje. Leto za letom je potekalo in vsako leto so predavatelji omenjali pri zaključnih konferencah, da so snov sicer predelali, da pa je primanjkovalo časa za poglabljanje snovi z izpraševanjem. Šolsko poročilo je večkrat omenjalo to pomanjkljivost, toda ostalo je pri starem, dokler Zadružna šola ni dobila po 30 letih svojega novega zaščitnika g. bana dr. Natlačena, ki je vedno kazal veliko zanimanje za Zadružno šolo in je takoj stopil na čelo akciji za razširitev te šole, ko je spoznal omenjeni nedostatek, da je namreč učna snov preobširna za en zimski tečaj. Zavzel se je za izvedbo predloga, da je treba razširiti Zadružno šolo na dva letnika. G. ban je takoj pričel z intenzivnim delom in je izposloval povišanje državne podpore ter s tem položil temeljni kamen razširitvi Zadružne šole. Ko je bilo rešeno denarno vprašanje, je naročil, naj se takoj pripravi vse potrebno, da se bo že v šolskem letu 1937-38 otvoril drugi letnik. Pripravljalna dela so pod njegovim vodstvom hitro napredovala in učilnica je mogla danes odpreti svoja vrata za učence drugega letnika Zadr. šole.

G. banu, ki je žrtvoval svoj dragoceni čas, da je prišel med nas, da otvori novi drugi letnik, se v imenu zadružne šole najvdaneje zahvaljujem za njegovo veliko naklonjenost in pomoč tej šoli in ga prosim, naj z enako ljubeznijo zasleduje tudi v naprej delovanje te kulturne ustanove, ki bo od zdaj dalje še bolj skrbela, da bodo njeni absolventje še bolj usposobljeni za sodelovanje pri povzdigi našega zadružništva in s tem pri pospeševanju gospodarstva naše vasi.

Obenem se zahvaljujem Zadružni zvezi in Zvezi slovenskih zadrug za njihovo moralno in materialno podporo Zadružni šoli in prosim njihove zastopnike: gg. ravnatelja Bogumila Remca, nadzornika Hinka Šumra, narodnega poslanca St. Lenarčiča in ravnatelja Frana Trčka, naj poročajo svojim ustanovam o današnjem slavju in jim predlože prošnjo Zadružne šole, naj obe zvezi tudi v naprej ohranita svojo naklonjenost Zadružni šoli. Ko nazadnje in nič manj iskreno pozdravljam zastopnika Kmetijske zbornice glavnega tajnika g. dr. Joža Lavriča, prosim g. bana, da izvoli otvoriti drugi letnik Zadružne šole.

Govor bana dr. Natlačena

Iz poročila g. ravnatelja Gogale smo slišali, da bo Zadružna šola slavila letos 30-letnico svojega plodonosnega delovanja. Mnogo zadružnih delavcev je izšlo iz te šole, saj izkazuje šolska kronika, da je doslej obiskovalo Zadružno šolo v Ljubljani 734 učencev, od katerih jih je 674 dovršilo šolo s povoljnim uspehom. Mnogo je med njimi takih, ki so danes v zadružništvu na vodilnih mestih po vsej naši slovenski domovini, mnogo pa jih deluje pri raznih zadrugah med bratskim hrvatskim narodom.

Pokojni veliki slovenski zadrugar dr. Janez Ev. Krek je svoj predlog za ustanovitev Zadružne šole utemeljeval z živo potrebo altruizma. V zadružništvu so potrebni taki ljudje, ki znajo zapostaviti svoje lastne koristi, ki so nesebični in požrtvovalni za druge. Ko je dr. Krek predlagal ustanovitev Zadružne šole, je gotovo imel v mislih, da ta šola nima samo namena, da vzgaja svoje učence strokovno, temveč da je nič manjša, če ne še bolj važna njena naloga, da vzgaja učence moralno, da jih krepi v nesebičnosti in požrtvovalnosti, da jih utrjuje v ljubezni do bližnjega, do svojega naroda, do države.

Zahvaljujem se vsem, ki so to šolo vodili in jih prosim, naj tudi v bodoče posvečajo svoje moči temu cilju, in s to željo proglašam drugi letnik Zadružne šole za otvorjen.

Za g. banom so govorili še predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih zadrug g. Hinko Šumer, dalje zastopnik Zadružne zveze ravnatelj Bogumil Remec in zastopnik Kmetijske zbornice dr. Joža Lavrič. S tem je bila zaključena lepa šolska slovesnost, ki pomeni važen mejnik v zgodovini Zadružne šole v Ljubljani.

Udeleženci zadružno-gospodar. tečaja za kmečke fante, ki ga je v Prevaljah priredila Zadružna zveza v Ljubljani s sodelovanjem dr. Stefanoviča, odvetnika v Prevaljah. Tečaja so se udeležili številni kmečki fantje iz Mežiške doline in je imel velik uspeh.

Polovica nesnage v vodi za namakanje!

Skoraj ne bi verjeli, koliko nesnage odstrani Ženska hvala, ki vsebuje Schichtovo milo, še pred pranjem iz perila. Toda to se občuti šele pozneje pri pranju! Vsak posamezni kos bo poprej in laže popolnoma čist.

ŽENSKA HVALA

dobro namočeno, napol oprano

Kje so ovire za zgradbo palače Baťe

Da doženemo, kaj je prav za prav z gradnjo Baťine palače v Ljubljani, smo se obrnili na merodajno mesto, kjer smo zvedeli sledeče:

Ko je tvrdka Baťa kupila hišo Jadranske banke, bi imela plačati visoko prirastkarino nad 300.000 din, pa so se dogovorili, da je ne bo plačala, če bo do 1. julija 1937 podrla sedanjo zgradbo in zgradila novo palačo. Mestna občina je že leta 1936 opozarjala tvrdko Baťa, naj začne s pripravami za zgradbo, ker pod nobenim pogojem ne bo podaljšala roka. Šele na ponovne opomine se je tvrdka oglasila in predložila načrt za zgradbo nove palače in v njej tudi načrt za novo kavarno. Ko so drugi kavarnarji in gostilničarji to zaznali, so prišli na mestni magistrat z odločnim protestom, da se tvrdki Baťa ne prizna kavarna, ker bi bili s tem močno prizadeti vsi drugi domači kavarnarji. Ko je mestno načelstvo to predočilo zastopnikoma tvrdke Baťa, poslovodji g. Kavcu in arhitektu, ki je načrte naredil, je sledniji omenil in ponovno zatrjeval, da je kavarna le njegova zamisel, ki jo je naredil celo brez vednosti tvrdke in da tvrdka vztraja tudi na tem, da se lahko napravi kaj drugega ter bo pač tudi tozadevne načrte lahko spremenil, če kavarniška koncesija ne bi bila dovoljena.

Zastopniki tvrdke Baťa so na mestnem načelstvu v letu 1937 ponovno izjavili, da bodo začeli z zgradbo, in sicer najprej z dvoriščno, ko bo ta dograjena konec leta 1937, bodo v začetku tekočega leta začeli podirati obcestno zgradbo in to tako postopoma, da ne bi trpeli škode. S tem načrtom se je mestno načelstvo strinjalo in je po ponovnih komisijah ugotovilo, da se program v resnici tako izvršuje.

Mestni svet je prošnjo za kavarniško koncesijo odklonil in tvrdka se je potem pritožila na bansko upravo, kjer zadeva še ni rešena. Nedavno so se začeli zanimati za stvar nekateri gospodje in zatrjevali, da tvrdka Baťa ne bo gradila, če se ji ne dovoli kavarniška koncesija. V zadnjih dnevih pa se je začela kampanja v listih, ki grozi z agitacijo obrtništva in celo z delavstvom na ulici. V petek se je na mestnem načelstvu zopet oglasil g. Kavec s svojim pravnim zastopnikom s trditvijo, da je Borovo nejevoljno nad postopanjem Ljubljane in da ne bo gradilo stavbe, če ne dobi kavarniške koncesije.

Očividno je, da hočejo nekateri krogi izsiliti kavarniško koncesijo, proti kateri se pa tako zelo borijo kavarnarji in gostilničarji in glede katere so sami zastopniki Baťe na mestnem načelstvu prvotno izjavili, da ni bistvena. Upamo, da se bo stvar v kratkem ugodno rešila v obojestransko korist in da bo Baťa sredi Ljubljane postavil lepo palačo, ki bo velikemu podjetju delala čast in ki bo obenem v okras Ljubljane.

Po dvajsetih letih se razkriva skrivnosten zločin

Maribor, 29. januarja.

Leto 1920 je spadalo v burno poprevratno dobo, ko so se na severni meji odigravali številni skrivnostni dogodki. Pogostokrat so našli v kakšnih odljudnih grapah in gozdovih mrtve ljudi, katerih ni nihče poznal, samo sledovi poškodb na mrtvecih so pričali, da so padli kot žrtve zavratnih morilcev. Običajno so vse te zločine pripisovali tihotapcem. Takrat je tihotapstvo iz Avstrije v Jugoslavijo najbujneje cvetelo, iz vseh delov države so se zbirali dvomljivi elementi ter so poskušali svojo srečo na tihotapskih potih, pa je bilo čisto razumljivo, da je prišlo med takimi ljudmi do krvavih obračunov. Tudi so imele naše oblasti takrat polne roke vsakovrstnega posla, pa ni bilo mogoče vseh teh zločinov z vso natančnostjo preiskati. Tako se je potem zgodilo, da je ostala še cela vrsta zagonetnih zločinskih dogodkov, o katerih se na meji še danes govori, nepojasnjena. Med take dogodke je spadala tudi najdba neznanega mrtveca

v Janžekovičevem vinogradu v Peklu

pri Mariboru, katerega so našli 18. avgusta 1920. Mrtvec je imel razbito lobanjo ter več smrtonosnih ran na prsih. Bil je moški iz delavskega stanu, star kakih 40 do 45 let, ležal pa je v vinogradu najmanj teden dni, tako da je bilo truplo zaradi vročega poletnega časa že precej razpadlo ter se poteze na obrazu niso več razločevale. Pri mrtvecu niso našli prav nobenih listin; v žepih je imel samo dve cigari, dozo za cigarete, nož in rožni venec ter lepo izrezljano palico iz svežega lesa. Mrtvečev klobuk je ležal kakih 30 korakov proč od trupla. Truplo so obducirali ter ugotovili nasilno smrt, orožništvo se je trudilo, da bi slučaj pojasnilo pa je bilo vse zaman. Nihče se ni oglasil, da bi bil povpraševal po pokojniku, pa tudi nikjer v mestu in okolici ni bil prijavljen slučaj, da bi koga pogrešali. Leto dni pred tem so našli v bližini Janžekovičevega vinograda v gozdu nad Derwuschkovo opekarno ubitega neznanca, o katerem so ugotovili orožniki, da so ga ubili tihotapci, morilcev pa ni bilo mogoče izslediti. Prav tako so tudi zagoneten slučaj iz Janžekovičevega vinograda pripisovali tihotapcem. Počasi se je vse pozabilo in trava je prerastla grob ubitega neznanca, za katerega se po nekaj tednih nihče več ni zmenil. Le ljudje iz bližnje okolice se še spominjajo na mesto, kjer so našli ubitega in se tega prostora v strahu izogibajo.

Upokojeni orožnik sluti zločin.

Pred približno 10 dnevi je prišel k upokojenemu orožniku komandirju g. Mastinu Tovorniku, ki stanuje v Košakih, neki Ullrich ali Ullbrich iz Celja. G. Tovornik ga je takrat prvič videl, pa se je zelo začudil, ko je začel obiskovalec govoriti o mrtvecu, katerega so pred 20 leti našli v Janžekovičevem vinogradu in za katerega se doslej nihče ni zanimal. Ullrich je izjavil, da se je dotični mrtvec pisal Alojz Kelbič, pristojen je bil v Jarenino, uslužben pa je bil pri stavbeniku Kiffmanu ter je stanoval z ženo in štirimi otroki v Mariboru na Koroški cesti. Obiskovalec je to pripovedoval, kakor da bi bil g. Tovornik že pred 20 leti vedel za mrtvečevo identiteto, na koncu pa ga je prosil, naj mu izda potrdilo, da je bil ubiti neznanec res Alojz Kelbič. Pripovedoval je tudi, da so oblastva leta 1920. Kelbičevi ženi izročili predmete, ki so bili najdeni pri mrtvecu. Ker pa je g. Tovornik točno vedel, da teh predmetov niso nikomur vrnili, ker se tudi nihče ni zanje zanimal, je vzbudilo v njem pripovedovanje tujega obiskovalca veliko pozornost. Pojasnil mu je, da nima s temi stvarmi nobenega opravka ter ga je napotil na okrožno sodišče.

Starokatoliški župni urad zahteva mrtvaški list

Ullrich se je res podal na sodišče, vendar pa mu tam niso mogli dati nobenega potrdila, ker ni bil nihče vpisan pod imenom Kelbič. Ullrich je nato odšel v frančiškanski župni urad ter je tam izjavil, da je žena pokojnega Kelbiča dobila že pred 20 leti mrtvaški list po svojem možu, katerega pa je izgubila in bi sedaj rada drugega. Tam so pregledali vse mrtvaške knjige, pa tudi niso našli nobenega sledu o kakem pokojnem Kelbiču in seveda tujčevi prošnji niso mogli ustreči. Ullrich je šel potem še k županu Šparlu v Jarenino, da bi pri njem dobil potrdilo, da je Alojz Kelbič, doma iz Jarenine, že mrtev. Toda tudi to pot je napravil zaman. Potem pa je dobil župan Šparl kar dve pismi eno za drugim od starokatoliškega župnega urada v Celju. V prvem pismu prosi, v drugem pa ta urad nujno zahteva, naj jareninski župan izposluje, da bo upokojeni orožnik in bivši komandir postaje v Košakih gosp. Tovornik s prisego potrdil, da je bil dotični mrtvec, katerega so našli umorjenega l. 1920 v Janžekovičevem vinogradu, res Alojz Kelbič.

Po 20 letih prva sled

Vsa ta prizadevanja, da bi se Alojz Kelbič, katerega 20 let ni nihče pogrešal ter se ni nihče za njegovo usodo zanimal, sedaj proglasil za mrtvega, so vzbudila umevno pozornost naših oblasti. Saj je nad vse zanimivo, da je neki Kelbič leta 1920 skrivnostno izginil, pa se, dasi je imel ženo in štiri male otroke, takrat nihče ni oglasil, da bi povprašal oblasti, kje se nahaja, ter bi jih naprosil, naj ga iščejo. Pa tudi to je zanimivo, da je vedel obiskovalec iz Celja povedati bivšemu orožniškemu komandirju gosp. Tovorniku, ki je leta 1920 vodil v predmetnem primeru preiskavo, da je imel najdeni mrtvec 28 »štihov« in da je dobila njegova vdova nazaj rožni venec in nož. Tudi je zanimivo, da zahteva Kelbičeva žena le po 20 letih mrtvaški list. Ker se zanima za to tudi starokatoliški župni urad v Celju, je verjetno, da je vmes nameravana omožitev. Vsekakor so oblasti v Mariboru s polno paro začele preiskavo ter se pričakujejo še zanimiva odkritja.

Stoletni jubileji na Spodnji Polskavi

V harmoničnem trozvoku so se nam v l. 1937 predstavili kar trije večstoletni jubileji. Župnija Spodnja Polskava-Pragersko je dočakala 700-letnico svoje ustanovitve, župnijska cerkev 250 let svojega pozidanja in posvečenja, veliki stari zvon pa že 400-letnico svojega petja v prvi stari in drugi sedanji farni cerkvi. Zgodovinar pl. Muchar omenja med 25 župnijami na Štajerskem na 17. mestu našo župnijo »Pulsgau« ter (III. zvezek str. 239 in 243) z neko listino izpričuje, da so bile te župnije že proti koncu 12. stoletja; obenem zapisuje v l. 1237 Janeza kot župnika na Polskavi. Ustanovitelj župnije Spodnja Polskava je bil Riker, pl. gospod iz Juneške doline na Koroškem, mož Zofije Rogaške, ki je po svojem očetu podedovala graščino Freistein, oddaljeno 1 km od župnijske cerkve sv. Štefana na Spodnji Polskavi. Ker je ta pobožna Zofija, poznejša ustanoviteljica ženskega samostana v Studenicah, kjer je umrla konec l. 1277 ali začetek 1278 v sluhu svetosti (dr. Kovačič: Zgodovina lavantinske škofije) živela v spodnjepolskavski župniji in že v l. 1237 bila vdova, je torej dokazana 700-letnica župnije.

Župnijsko cerkev je v l. 1686 pozidal župnik Blaž Pfeifer, ki je izmed vseh 23 župnikov, katere je po raznih virih poiskal bivši kaplan in provizor na Spodnji Polskavi dr. Fran Kovačič, najdalje in sicer 32 let župnikoval in umrl l. 1703. Pokopan je v cerkvi, katero je l. 1686 posvetil ljubljanski škof Žiga Herberstein, pred oltarjem sv. Antona. Ob cerkvenem zidu, nasproti velikemu križu, počiva župnik Jakob Pražnikar, učenik škofa Antona Martina Slomška. Na Spodnji Polskavi je pastiroval od l. 1833 do 1841 ter umrl v 58. letu starosti.

Trojni jubilej smo slovesno obhajali 7 dni, da je vsaka 100-letnica dobila vsaj v enem dnevu svoj spominski odmev pri sv. mašah, pridigah in večernicah. V tej proslavi smo počastili 400-letnico starega velikega zvona na ta način, da smo mu prisodili v tej zgodovinski proslavi odlične vabilne napeve k posameznim pobožnostim v božjem hramu, kjer je tri dni vneto pomagal p. Inocenc Narobe kot pridigar in spovednik. Stari bronasti pevec je s svojim prijetnim glasom brez pogreška ponavljal svojo 400 let staro vodilno partituro v družbi svojih tovarišev. Najmanjši solist, zvonček za zadnjo uro, se hvala Bogu v času jubilejne proslave ni oglasil in ni motil doneče harmonije, ki je s svojo zgodovinsko tradicijo in močjo vzdramila in objela vso župnijo, vzradostila pa do viška na praznik sv. Štefana, farnega patrona, ko je na leci kanonik dr. Ivan Žagar z ognjevito besedo proslavljal 700-letno farno občestvo, govoril o zgodovinskih dogodkih ter dobrotah, tolažbah in blagoslovih, ki so jih verniki prejemali v svoji župnijski cerkvi, priporočal nadaljnjo zvestobo sveti cerkvi in ljubezen do rajnih. Kot namestnik in zastopnik zadržanega prevzv. g. knezoškofa je opravil sveto daritev in zahvalno pesem infulirani prošt dr. Maksimiljan Vraber Na to sklepno proslavo so prišli še: stolni župnik in kanonik msgr. Mihael Umek, župnik Franc Gartner, mestni župnik Ivan Šolinc in kaplan Ignacij Feguš. 700-letnica je skupno z domačim župnikom zbrala 7 duhovnikov. — Bog povrni vsem z zdravjem in obilnimi blagoslovi!

Položnice

prilagamo današnji številki »Slovenca« za vse p. n. naročnike, da z njo poravnajo naročnino od 1. februarja 1938 dalje, predvsem pa, **da nam nakažejo morebitne zaostanke.**

Vljudno prosimo vse naše cenjene naročnike, da se položnic čim prej poslužijo, da ne bo ovir pri dostavljanju lista, ter da si z rednim plačilom zagotove pravico do »Slovenčeve« smrtno-nezgodne podpore. — Posebej še opozarjamo na bližnjo **nagradno žrebanje,** katerega se bodo mogli udeležiti le točno naprej plačujoči naročniki. — Številka čekovnega računa za »Slovenca« je 10.650.

S »Slovenčevo« položnico lahko poravnajo naročnino tudi p. n. naročniki »Ponedeljskega Slovenca«, vendar pa je zato potrebno, da na vrhu položnice to posebej označijo.

Cene dnevniku „Slovenec"

tuzemstvo:	mesečno	din 25.—
	letno	din 300.—
inozemstvo:	mesečno	din 40.—
	letno	din 480.—

Koledar

Nedelja, 30. januarja: (4. nedelja po razglašenju Gospodovem). Martina, dev. mučenica.

Ponedeljek, 31. januarja: Janez Bosko, spoznavalec; Marcela, vdova. Mlaj ob 14.35, Herschel napoveduje lepo vreme. Ta mesec je dan narastel od 8.42 minut na 9.38 minut.

Torek, 1. februarja: Ignacij (Ognjeslav), škof, mučenec.

Gostilničarji, kavarnarji, vinski trgovci!

Nudi se Vam sedaj ugodna prilika za nakup najboljšega, starega ljutomerskega, sortiranega vina vinogradov Ormoške graščine po zelo ugodnih cenah. Količina vseh vrst vina v skupnem je 200 hektolitrov. Pismene informacije dobite pri g. Med. Univ. dr. Otmar Majerič-u, Ormož.

— **Na XXXIV. evharistični kongres, ki bo od** 25. do 30. maja v Budimpešti, se pripravljajo vsi narodi sveta. Ako je prijavljenih iz Amerike do 40.000 udeležencev, nam to jasno pove, kako velika mednarodna evharistična manifestacija bo ta kongres. V krogu te velike katoliške družine tudi ne smemo pogrešati našega slovenskega naroda. Z organiziranim nastopom pokažimo naše organizacije in s tem našo organizirano moč pred svetovnim forumom. Prosvetna zveza vljudno vabi zlasti člane in članice naših organizacij, da se udeležijo z zastavami, s kroji, z narodnimi nošami te velike verske manifestacije. V ta namen pripravlja izlet z napol odprtimi avtobusi na kongres. Med potoma pa si ogledamo kraje, kjer so nekoč bivali panonski Slovenci, lepote Blatnega jezera, kjer so pozidane najlepše stavbe, obiščemo prestolnico Kocela in se udeležimo vseh glavnih prireditev v Budimpešti. Na ta način nam bo omogočeno spoznati ne samo glavno mesto, temveč tudi pokrajino. — Celokupni stroški, ki obsegajo: vožnjo, obilno hrano, stanovanje po sobah in ne skupnih ležišč, dalje pristopnica znaša 1100 din. Priglase in informacije daje Prosvetna zveza, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7 do 31. marca. Vplača se lahko v 3 mesečnih obrokih počenši s februarjem, marcem, aprilom po 300 din, z majem 200 din. Ker je število omejeno, zato naj se reflektanti čimprej priglase.

Hubertus milo, res domače, slovensko milo!

— **Katoliška akcija, odsek za dekleta,** vljudno vabi vsa podeželska dekleta na duhovne vaje in tečaj KA, ki bodo v domu Device Mogočne v Lichtenthurnovem zavodu od 19. do 25. februarja. Začetek prvi dan ob 6 uri zvečer, konec zadnji dan zjutraj. Prispevek za vso oskrbo znaša 130 din. Priglasite se najkasneje do 8. februarja na naslov Lojzka Strajnar, Šmartinska c. 15, Ljubljana. Pridite vse, ki čutite v sebi željo krščansko prenoviti svet in življenje. — Odbor.

— **Nova radijska postaja v naši državi.** V Zemunu grade sedaj novo radijsko postajo na kratke valove, ki bo imela jakost 10 kilovatov. Belgrajska radijska postaja, ki je bila nedavno ojačena na 20 KW, bo najbrž povečana na 100 KW. Poročajo, da se bosta zagrebška in ljubljanska radijska postaja ojačili na 20 KW. V Skoplju bo zgrajena relejna postaja z 10 KW, v Splitu s 5 KW in v Sarajevu s 3 KW.

Za avbe

vzorci, zlata nit,, gotove oblike, rožasti trak.

Ljubljana M. DRENIK Kongresni trg 7

— **Vreme.** Evropa: Globok ciklon s središčem med Islandijo in Norveško prevladuje skoro nad vso Evropo, razen na skrajnem jugozahodu, kjer se še vedno vzdržuje visok pritisk. Vetrovno vreme z dežjem in snegom prevladuje v zapadni Evropi. Temperatura je narastla v srednji Evropi za približno 7 stopinj in padla v zahodni in južni Evropi za 4 stopinje. — Jugoslavija: Razvedrilo se je v zahodnih in severnih krajih. V ostalih krajih prevladuje oblačno vreme. V zadnjih 24 urah je deževalo in snežilo po vsej državi. Temperatura je padla za okoli 4 stopinje. Minimalna temperatura: Sarajevo —12, maksimalna: Mostar +14 stopinj. — Napoved za danes: Ponovno se bo pooblačilo v severnih krajih. Tu in tam bo deževalo in snežilo. Deloma oblačno v južni polovici države. Temperatura bo padla v severnih krajih in narastla v južnih.

— **Bojevniki.** Bliža se nedelja, ko bodo bojevniki polagali svoj račun o delu poživljene Zveze bojevnikov. Zato vabimo vse včlanjene skupine in vse bojevnike, ki še niso člani in ki se strinjajo z načeli Zveze bojevnikov, t. j. ohraniti materinski jezik, čuvati vero svojih dedov, pomagati bednim vojnim tovarišem in zapuščenim kadrovcem in nikdar pozabiti dragocene slovenske krvi, ki se je pretakala na krvavih bojnih poljanah svetovne vojne, da se udeležijo občnega zbora dne 6. februarja ob 9 dopoldne v Delavski zbornici v veliki dvorani na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Delegati skupin, ki ste dobili osebno vabilo, ne pozabite s seboj pripeljati tudi ostale tovariše. — Odbor Zveze bojevnikov.

— **Z Družinsko pratiko** lahko še postreže p. n. knjigarnam in trgovinam podružnica »Slovenca« v Mariboru.

— **Podružnica Slomškove družbe za radovljiški okraj** priredi svoje redno zborovanje dne 4. februarja 1938 ob pol treh v prostorih meščanske šole na Jesenicah. Na programu je predavanje Frana Erjavca »Učitelj v slovenski javnosti«. Zaradi aktualnosti referata naj se članstvo polnoštevilno udeleži zborovanja!

Samobrivce

vseh slojev prosimo da nam v lastnem interesu z dopisnico javijo svoj točen naslov, nakar sledi brezplačna poštna pošiljka. Dopise nasloviti na:

Kombinos, Maribor, pošt. pred. 70.

— **Pridobnina.** Jutri je zadnji dan za vlaganje pridobnine. Storite to pravočasno, da se izognete neprilikam in samovoljnemu obdavčenju potom davčne prave. Vse potrebne davčne tiskovine ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pohitite! Imenovana knjigarna ima v zalogi tudi druge davčne tiskovine, kakor za uslužbenski davek, družbeni davek, rentnino, zgradarino, samski davek itd.

— **Trgovina H. Ničman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2, razstavlja v svoji izložbi krasen kip Kristusa Kralja, kateri je naročen za kapelico v Železnikih. Kip je lesen in domače ročno delo.**

— **Glede sev. sija. Iz Št. Lovrenca,** 28. jan. V včerajšnjem svojem dopisu sem omenil, da je bil zadnji sev. sij pri nas v l. 1869—71. Kakor pa sklepam iz včerajšnjega »Slovenca« št. 21, str. 2 in sicer iz poročila prof. Thomasa, je bil l. 1870, zato naj se pregledajo časopisi »Laib. Zeitung«, »Laib. Tagblatt« in »Bleiw. Novice« iz tega leta. Nikakor pa ni bil l. 1872, kakor misli g. kanonik Sušnik, ker tega leta jaz nisem bil več v Ljubljani, ampak že na gimnaziji v Novem mestu. Š.

— **Usmiljenja vredno dekle** iz škocjanske župnije, ki že 3 leta leži hroma, je na prošnjo s tega mesta prejela več različnih dokazov plemenitih src. Tudi rabljen radio-aparat ji je dobra duša ponudila, samo, žal, ne more ga sprejeti in rabiti, ker je urejen na električni tok, tega pa v njeni vasi ni. Zato še enkrat trka na dobra srca, če bi ji morda kdo mogel podariti radio na akumulator. Vsem dosedanjim darovalcem pa hvaležen: Bog plačaj! — 17-letno **dekle,** rojeno in vzgojeno v boljševiški Rusiji, ki se je predlanskim s svojim očetom Slovencem vrnilo sem, išče službe v boljši, krščanski hiši. Lani je bila sprejeta v katoliško cerkev, je zelo lepega vedenja, poštena in pridna, v Rusiji je obiskovala gimnazijo. V obeh slučajih se obrnite na župni urad v Škocjanu pri Mokronogu.

— Na zabavo vabi predpust. Z užitkom plešete, če negujete telo in noge s Sanopedom, ki odpravi tudi vonj po potu. Zahtevajte v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Drogerija Jančigaj, Ljubljana. Dov. Min. nar. zdr. 31.316.

— **Samomor Celjana na Sušaku.** Na Sušak je prišel in se nastanil v nekem tamkajšnjem hotelu Valter Horak iz Celja. V samomorilnem namenu je izpil 10 tablet veronala. Prepeljan je bil v bolnišnico, toda zdravniška pomoč je bila zaman, ker je Horak umrl, ne da bi se zavedel.

od 9. do 11. febr. Prijavite se čim prej za po- od 9. do 11. feebr. Prijavite se čim prej za podrobna navodila; plačila do 6. febr. dopoldne. — »Družina božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— **V Sremu se podirajo hiše.** V vasi Golubincih in v Sremski Mitrovici se je zadnje dni zaradi silnih nalivov podrlo več hiš. Kmetje, ki so opazili, da se jim stene podirajo, so si še v pravem času rešili življenje.

III. del velike trilogije človeštva.

Veličastna filmska interpretacija slavnega romana, pisateljice PEARL S. BUCK

Dobra zemlja

Najnovejši žurnal.

Paul Muni **Luise Rainer**

KINO MATICA Telefon 21-24

Radi ogromne dolžine filma predstave danes ob **14., 16·30., 19.** in **21·30**

Matinejska predstava ob **10. uri** dop.

Rezervirajte vstopnice!

Ne odlašajte!

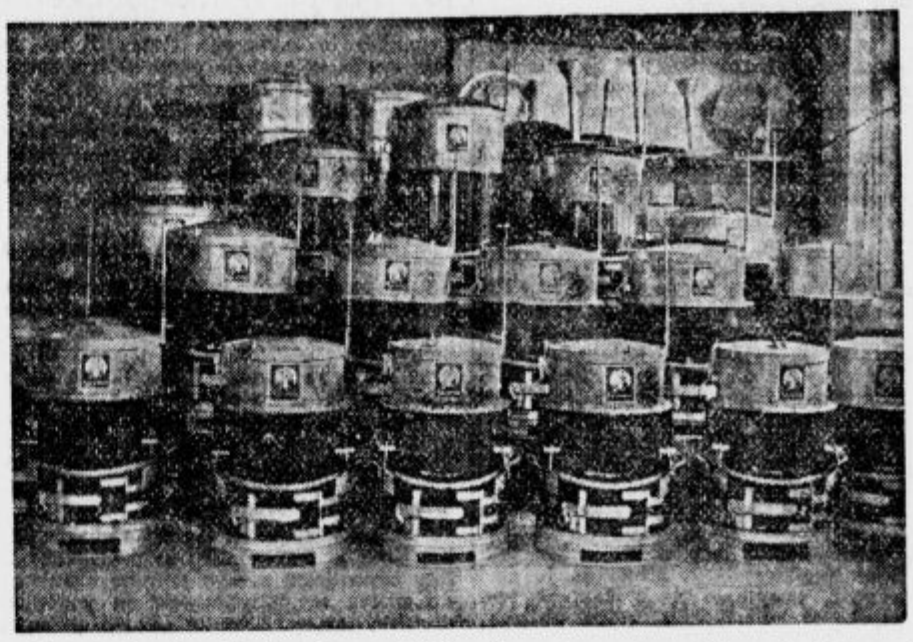

Gornja slika predstavlja skupino brzoparilnikov tipa »Gama«, izmed katerih jih je 5 določenih

za nagrade naročnikom dnevnega „Slovenca"

Brzoparilnike »Gama« izdeluje tvrdka Ciril Podržaj, Ig 147 pri Ljubljani in si jih že odslej pri tvrdki vsakdo lahko ogleda. Ti brzoparilniki domačega podjetja so prvovrstne kvalitete in so enaki vsem tovrstnim najboljšim inozemskim izdelkom. Tvrdka bo za vsak brzoparilnik dala tudi 10 letno garancijo. K vsakemu brzoparilniku bosta pridejana dva kosa dimnih kolen in en kos dimne cevi. Hitite in izpolnite pogoje za nagradno žrebanje, ki bo dne 24. februarja pred komisijo naročnikov v prostorih uprave »Slovenca«.

Ostale nagrade so: nevestina bala, moška obleka z izvrstno uro, 5 modernih Lesce-plugov, 5 radijskih Super-aparatov, 2 pisalna stroja, kompleten kuhinjski pribor, 2 fotoaparata, 2 sobni uri, 2 žepni uri, 50 drugih lepih nagrad.

Do žrebanja imajo pravico:

1. **Vsi dosedanji naročniki** dnevnega »Slovencca«, ki so naročeni že najmanj 3 mesece in ki bodo imeli naročnino plačano za mesec **februar.**

2. **Novi naročniki,** ki se naroče na dnevnega »Slovenca« najmanj za tri mesece in plačajo vsaj do 19. februarja t. l. trimesečno naročnino.

LASTNIŠTVO »SLOVENCA«.

so na primer prodali prav velike količine vina, namreč okoli 50.000 hl, ostalo ga je pa le 10.000 hektolitrov. V Splitu je naložil nemški parnik »Ithasha« 12 vagonov kaštelanskega vina za Nemčijo.

— **12 dni po Italiji: v Rim in Neapelj in druge** zanimive kraje (z brzovlakom) od 15.—26. febr. Prijavite se takoj za podrobna navodila pri »Družini božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otokom jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda. zaužita tudi v malih množinah »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo otvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/33.

— **Povpraševanje za olivnim oljem.** V Dalmaciji, v mestu Murterju, ki je središče proizvodnje dalmatinskega olivnega olja, še vedno stiskajo olje iz oliv lanskega pridelka. Pridelek lanske letine je mnogo slabši kakor predlanskim. Lanske olive bodo dale samo 35 vagonov olja, medtem ko so predlanske dale 60 vagonov. Največ tega olja bo uporabljenega za konserviranje sardin. Le olje druge in tretje vrste bo uporabljeno za jedila. Olje prve vrste velja 16 do 18 din liter v Dalmaciji sami.

— **Slab izvoz cementa.** Dalmatinske tovarne cementa so zelo reducirale svoje proizvodnje cementa, ker je izvoz naenkrat zaostal. Ena največjih tovarn v Dalmaciji je meseca januarja izvozila samo 150 vagonov cementa, to pa je količina, ki jo napravi že v treh dnevih. Tudi druge tovarne so izvozile zelo malo cementa.

Ljubljana Vas vabi!

Tri tedne priredimo našo reklamno prodajo Tivar oblek

samo od 24. januarja do 13. februarja 1938

20% popusta Vam damo v tem času pri nakupu našega blaga, kljub nizkim, tovarniškim cenam. Pohitite, dokler je še velika izbira.

Tivar obleke: Anton Brumec, Ljubljana Prešernova ulica 54, naspr. glavne pošte

— **Hercegovina dobi novo plodno polje.** Na jugu Hercegovine se razprostira veliko močvirje Bekijsko-Imotsko polje, ki je stalno pod vodo. To močvirje zavzema 7200 ha, od katerega pa se da obdelati za silo le 5200 ha, 2000 ha pa je stalno pod vodo. Za regulacijo je potrebnih 21 milijonov din ter so sedaj pričeli s prvimi deli, to je, da so pričeli vrtati predor skozi hrib Plečnik. Ta predor bo dolg 200 m, ter se bo skozenj odtekala voda. Predor sam bo veljal 450.000 din. Ko bo to močvirje izsušeno, bo zemlja dajala letno okoli 1000 vagonov koruze v vrednosti 15 milijonov dinarjev. Vsa okolica, ki šteje okoli 35.000 prebivalcev, se bo mogla sama preživljati od te letine, ne da bi ji bilo treba uvažati žito od drugod.

— **Za romarsko-izletna potovanja na Trsat,** v Split in razne druge kraje, bodo objavljena v romarskem listu »Po božjem svetu« podrobna navodila. List dobi vsakdo zastonj. Priglasite se »Družini božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— **Zlatko Balokovič bo gostoval v Zagrebu.** V začetku meseca marca pride v Zagreb proslavit 25 letnico svojega umetniškega dela Zlatko Balokovič, svetovno znani violinist, ki se sedaj mudi v Ameriki. Zlatko Balokovič je doma iz Zagreba. V Evropi namerava prirediti veliko turnejo, ki jo bo pričel v Zagrebu, nadaljeval v Dubrovniku in v nekaterih drugih mestih naše države, nato pa priredi veliko turnejo po Češkoslovaški, Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Grčiji in Turčiji.

— **Velik izvoz dalmatinskega vina.** V Dalmaciji se letos zelo pohvalijo z izvrstno prodajo vina. V vseh vinorodnih krajih so pridelali velike količine vina. Do sedaj so vino prodajali samo za notranji trg v državi in so ga le malo izvažali v inozemstvo. Te dni pa je prišlo v Split in na otoke več trgovcev iz inozemstva. Na Visu

Zahvala

Gospodu prof. dr. Alojziju Zalokarju primariju ženske bolnice v Ljubljani, se za izredno uspelo in spretno izvršeno težko operacijo, s katero mi je rešil življenje, in za poseben trud in pozornost tekom težke bolezni s tem javno najiskrenejše zahvaljujem.

Terezika Dr. Voršičeva.

— **Opozarjamo na oglas tvrdke P. Magdič,** modna trgovina za dame in gospode ter glavna prodajalna čevljev »Peko«, Ljubljana, Aleksandrova cest 1

— **Železniška proga v Sremu je ogrožena.** Blizu Sremskih Karlovcev je nastala nevarnost, da bo železniška proga Zagreb z Belgradom zasuta in da bo promet prekinjen. Na daljini kakih 500 m se je namreč pričela zemlja udirati. Že poprej so opazovali, da je zemljišče na bližnjem hribu tik pred Karlovci zelo rahlo. Donava se je namreč v zadnjih desetih letih zelo približala progi ter izpodjedla vse vznožje hriba. V začetku januarja se je ponovilo nevarno premikanje zemlje, ki je imelo katastrofalen obseg. Nad progo in nad mednarodno avtomobilsko cesto sta se podrli dve hiši, štiri pa so močno poškodovane. Avtomobilska cesta je bila popolnoma razdrta. Počil je tudi tamkajšnji betonski most. Proga se je v dveh dneh znižala za 85 cm. Na kraju te elementarne nezgode dela zdaj okoli 150 delavcev in več inženirjev, kateri so za enkrat za silo vzpostavili promet. Pred dnevi pa sta se iztirila 2 vagona, medtem ko je lokomotiva še pravočasno ušla čez nevarni kraj. Po mnenju strokovnjakov je kriva temu neugodnemu stanju le narasla Donava, ki je izpodjedla varnostne nasipe in vznožje hriba.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, skirozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost

— **Pri zaprtju,** motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Boj proti jetiki v Celju

Celje, 28. januarja.

Pred sedmimi leti se je ustanovila v Celju Protituberkulozna liga. Potrebo te tako važne ustanove je čutilo Celje že mnogo let pred ustanovitvijo. Z industrializacijo Celja in z vednim naraščanjem bednega prebivalstva, zlasti okoličanov, pa se je rodila v Celju Protituberkulozna liga, ki je v teku sedmih let pokazala nesebično in vztrajno delo za narod, ki ga tlači in mori ena najnevarnejših bolezni — jetika. Sinoči je bil pod predsedstvom g. Zdolšeka v posvetovalnici na mestnem poglavarstvu 8. občni zbor Protituberkulozne lige v Celju. Iz poročil posameznih odbornikov se nam je komaj malce predočilo obširno in širokopotezno delo Protituberkulozne lige v Celju. V preteklem letu je odbor lige podelil 40 jetičnim bolnikom podpore od 50 do 100 din mesečno s posebnim ozirom na družinske in socialne razmere. Višek dela v preteklem letu pa je liga dosegla s protituberkuloznim tednom, ki ga je priredila meseca maja v Celju, zbirko in dobiček pa je naklonila socialno potrebnim. Na predlog dispanzerja je bilo poslanih 10 slabotnih in jetiki podvrženih otrok v počitniško kolonijo. Odbor lige je obravnaval in sklepal tudi o ustanovitvi poklicne posvetovalnice, ki naj bi jo sestavljali šolski zdravniki, zdravnik dispanzerja, mestni fizik, okrajni sanitetni referent, vodja ali razredník vsake šole, zastopnik trgovcev in obrtnikov, skrbstvene sestre itd. Ker gradi celjski zdravstveni dom »Počitniški dom« za mladino pod Tovstim vrhom na Likovičevem posestvu, ki ga je dala na razpolago celjska mestna občina, je liga votirala za ta dom enkratno podporo v znesku 10.000 din. Gmotni uspeh protituberkuloznega tedna meseca maja je bil zadovoljiv. Po odbitku vseh stroškov je organizacija dobila 22.834 din. Za letovišče, kamor je poslala liga nekaj otrok, je liga dala podporo 5240 dinarjev; bolnikom se je izdalo 5390 din podpore. V ligi je vpisanih 497 rednih in podpornih članov.

Na občnem zboru je bil z malimi izpremembami izvoljen stari odbor s predsednikom g. Zdolškom na čelu. Pri slučajnostih se je ponovno poudarila potreba zgraditve novega oddelka v celjski bolnišnici, kjer je zaradi tesnega prostora zdravljenje tuberkuloznih sploh nemogoče.

Št. Vid nad Ljubljano

Preteklo nedeljo se je poročil tukajšnji agilni prosvetni delavec na odru Blaž Potočnikove čitalnice ter cerkveni pevec g. Joško Kregar, mizarski mojster v Vižmarjih, z gospodično Anico Jagrovo, hčerko tukajšnjega mesarja in gostilničarja. Iskreno čestitamo!

Slika severnega sija nad Pohorjem

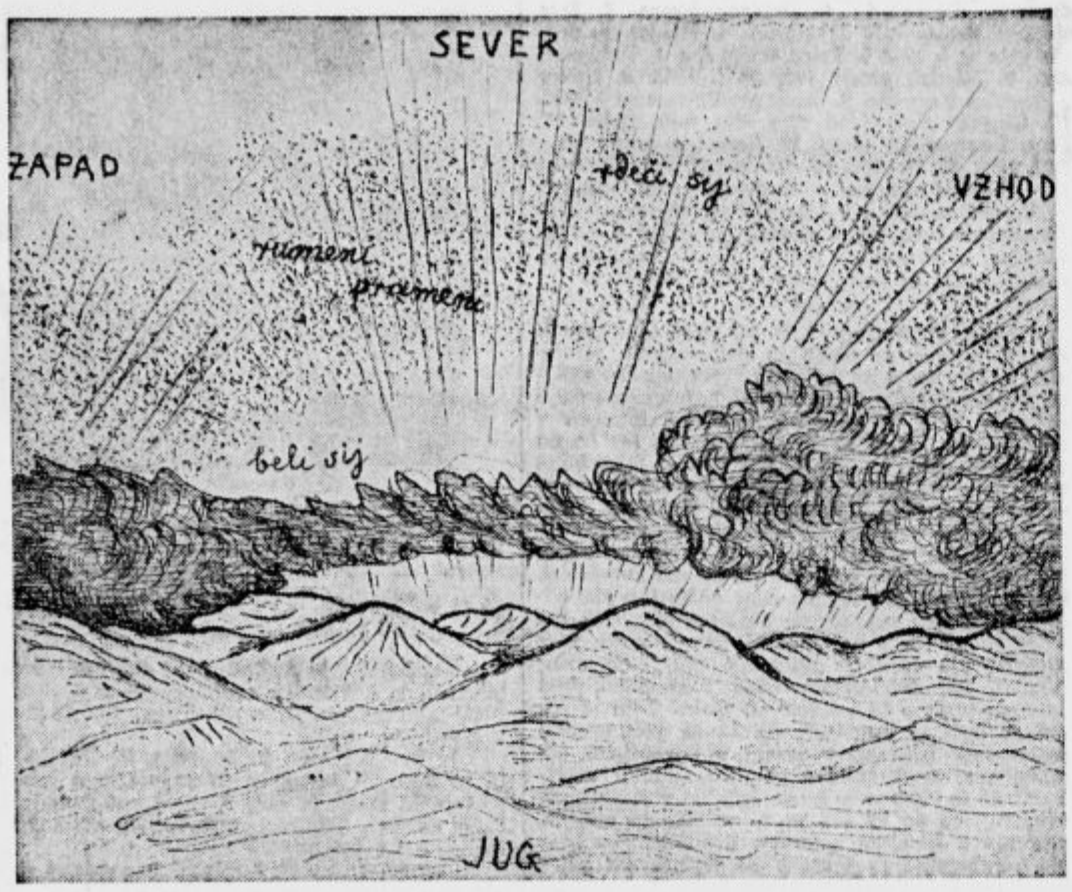

Zgornjo sliko, ki jo je napravil v znameniti noči 25. t. m. ob 10 uri, nam je poslal g. Jakob Šešerko iz Sv. Jurija ob Ščavnici, ki je nebesni pojav, kolikor je pač mogoče, posnel točno po naravi. Obenem nam piše: »Severni sij se nam je zdel sprva kot rdeča megla, ki je s presledki zastirala severno nebo približno od 8 in pol zvečer pa skoraj do 2 zjutraj. Baš smo imeli igralsko vajo, ko nekdo opazi živo rdečo zarjo, nakar smo vsi hiteli ven in videli nebeški pojav strahotne lepote. Na severu v smeri od zapada proti severovzhodu je visela na nebu škrlatasto rdeča megla, ki je vsa sijala ter je od časa do časa bila tako gosta, da je zakrivala zvezde. Nato so se najprej od severozahoda, nato pa od severa, začeli pojavljati široki svetlobni prameni rumene barve. Ti so kakor velikanske lovke tipali po nebu, ne da bi se pomikali horizontalno sem in tja, ampak so se le daljšali in krajšali, včasih izginjali, včasih spet pojavljali, približno kakor sem začrtal na sliki. Kjer ni bilo rdeče zavese, je bilo nebo na severu svetlo, kolikor ga ni zastiral oblak, ki je tik nad horizontom svetlobo delil. Pojav je bil najmočnejši do pol 10. ure zvečer. Skrivnostno strahoten vtis je povečaval čuden nemir: pod griči oziroma gorami so psi močno lajali, slišalo se je glasno govorjenje ljudi in ponekod so se oglašale trobente gasilskih čet. Razen skoraj splošnega mnenja spočetka, da gre za ogromen požar, so nekateri domnevali tudi, če ni to morebiti kakšna umetna letalska megla, ožarjena od ogromnih žarometov.

Župnik Fr. Špindler 60 letnik

V petek, dne 28. januarja je dopolnil župnik in duhovni svetnik v Sv. Lovrencu na Dravskem polju g. Franc Špindler 60. leto svojega življenja. Luč sveta je zagledal v Moravcih, v današnji občini in župniji Mala Nedelja pri Ljutomeru dne 28. januarja l. 1878. Nižjo gimnazijo je študiral v Ptuju, višjo pa v Mariboru, kjer je tudi maturiral. Nato je vstopil v mariborsko bogoslovje, kjer je bil l. 1900 kot tretjeletnik posvečen.

Prvo njegovo kaplansko mesto je bilo pri Sv. Juriju ob Ščavnici, odkoder je l. 1902 kot nadarjen glasbenik in vnet pobornik za cerkveno petje in glasbo odšel v Regensburg na tamkajšnjo šolo za cerkveno glasbo. Po vrnitvi iz tujine je postal kaplan v Vojniku, nato kaplan pri Sv. Magdaleni v Mariboru, od l. 1903 do 1908 pa je bil pregledovalec računov pri lavantinskem škofijskem ordinariatu. V tem času se je vneto udejstvoval tudi pri cerkveno glasbenih društvih. L. 1908 je odšel za kaplana v Brežice, kjer je ostal do l. 1915, ko je bil imenovan za župnika v Št. Jurju ob Pesnici, odkoder je l. 1925 odšel za župnika k Sv. Lovrencu na Dravskem polju, kjer kot goreč dušni pastir in neutruden delavec na vseh področjih prosvetnega in gospodarskega življenja obhaja 60 letnico svojega življenja. Z njim vred se njegove 60 letnice veselijo njegovi farani, ki mu brez izjeme vsi izkazujejo spoštovanje in ljubezen, zlasti pa naša katoliška društva, ki mu danes popoldne priredijo svečano akademijo. Tudi naš list mu k temu jubileju čestita ter mu želi še obilo srečnih let!

Opozorilo

Dne 25. januarja 1938 ob 7 zjutraj sem začel s trebušno operacijo v Leonišču. Pol ure po tem pride sestra iz pisarne in mi pove, da so mi od doma telefonirali, da naj takoj po operaciji pokličem dom. K telefonu nisem več mogel iti pred koncem operacije. Skrbelo me je, da se ni morda kaj posebno hudega doma zgodilo, ker je pravilo, da se me ne sme klicati za časa operacije. Operacija je seveda uspela. Po operaciji takoj telefoniram domov in zvem, da me od doma sploh niso klicali. Vsako razburjenje zdravnika za časa operacije gre na škodo pacijenta. Prosim javnost za pomoč, ne zaradi mene, ker so moji živci jekleni, ampak v interesu pacijentk, katere z odprtim trebuhom čakajo, domači in otroci pa v smrtnem strahu trepečejo za nadaljnjo usodo. Tudi v interesu neznanega junaka, ker lahko sam enkrat pride na mizo po pravilu: danes meni, jutri tebi. To je duševni gnoj, kateremu še ameriško podzemlje ne sega do kolena.

Dr Ivo Rakuljić-Zelov,
ginekolog.

Duhovit izum

Češkemu inženerju Paliku se je po dolgoletnih poskusih posrečilo iznajti postopek, ki povzroča vzhajanje čokolade in s tem naprave malih luknjic v njej. Na ta način postane čokolada mnogo lažje prebavljiva, hitrejše topljiva in mehka ter nudi večji in dalje trajajoči užitek. Patent za našo državo je kupila tvrdka Mirim, ki je nadela tej čokoladi ime Strato. Dobite jo v vsaki boljši trgovini.

MIRIM kraljica čokolade

Prometne razmere in potrebe Bele Krajine

Kakor je splošno znano, prepreza Belo krajino zelo gosto cestno mrežje in ima okrajni cestni odbor sam v neposredni oskrbi nad 250 kilometrov banovinskih cest. Kljub prizadevanju vseh merodajnih činiteljev nikakor ne moremo biti s stanjem tega omrežja zadovoljni. Razlogi temu so zelo slabe trase. Ceste se niso namreč gradile po enotnem načrtu, niti se ni pri poznejšem vzdrževanju in prelaganju po tem stremelo. Sedanje banovinske ceste so se razvijale iz prvotnih poljskih potov v občinske, okrajne in deželne. Iz tega razvoja sledi, da je njihova izpeljava služila v prvi vrsti krajevnim kmetijskim potrebam. Slabe trase se kažejo v brezštevilnih protipadcih, preostrih zavojih in preozkem vozišču v obče. Vrh tega so ceste skoraj vse netlakovane in do leta 1930 skrajno slabo vzdrževane. Tej dobi je potem sledila priključitev na savsko banovino, ki je Belo krajino precej zanemarjala in to še v dobi priličnega gospodarskega blagostanja. Tekom vsega tega časa se na naših cestah ni samo skoparilo s posipnim materialom — skoparilo se je samo ob

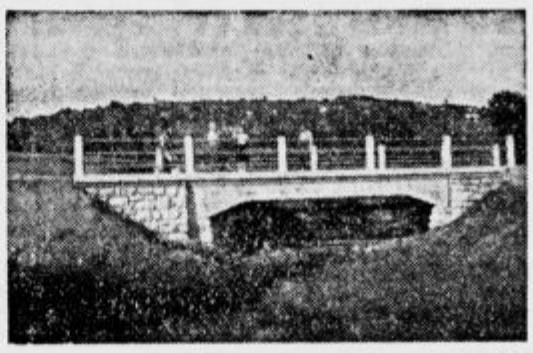

Nov železnobetonski most čez Sušico nad Metliko.

sebi umevno z vsemi izboljšavami. V dravski banovini pa so se ravno v tem času z vso vnemo lotili ureditve svojega cestnega omrežja. Povsod naokrog se je gradilo in popravljalo, Belokranjec pa je imel le možnost, tolažiti se z obljubami. Po zopetni vrnitvi v dravsko banovino se seveda zaradi gospodarske stiske ni moglo takoj popraviti zanemarjenega. Program dela za ureditev vseh cest se je takoj smotreno sestavil, njegova nujna izvršitev se pa zaradi pičlih finančnih sredstev odlaga iz leta v leto, ozir. se izvršuje le v neznatni meri.

Izza dobe zopetne združitve je na območju tega revnega in lepega kota slovenske zemlje gradnja cest zopet oživela in bi bilo v naslednjem našteti naslednja večja dela:

1. Dokončala so se preložitvena dela t. zv. Ziljskega klanca na cesti med Vinico in Preloko.
2. Dokončala se je preložitev banovinske ceste skozi Semič do odcepa dovozne ceste na železniško postajo Semič.
3. Delno se je preložila banovinska cesta od Metlike proti Bežakovem.
4. Preložila se je nadalje tudi banovinska cesta v odseku med Podzemljem in Gribljami.
5. Rekonstruirala se je skrajno slaba cesta skozi mesto Črnomelj do Kanižarice.
6. Pričelo se je s prelaganjem banovinske ceste čez Tančo goro. Želeti bi bilo, da bi se ta dela intenzivnejše nadaljevala in v doglednem času izvršila.
7. Lani se je dogradil nov železnobetonski most čez hudournik Sušico pri Bušinji vasi.
8. Na vseh cestah se je s skromnimi razpoložljivimi denarnimi sredstvi skušalo čim bolj prilagoditi cestišče sodobnemu prometu. Izvrševala so se tlakovanja na najprometnejših odsekih, delno so se izvrševale manjše preložitve in ublažitve preostrih ovinkov. Razširjevalo se je vozišče, kjerkoli je to bilo mogoče. Namestili so se številni propusti, ograje in odrivači ter ojačili obstoječi oporni in podporni zidovi, ki so bili mestoma tudi povsem na novo zgrajeni.

S pomočjo naklonjenih merodajnih osebnosti je Bela krajina v lanskem letu dobila tudi nov parni valjar, katerega delo se more že zasledovati. Za popolni uspeh dela z valjarjem bi bila nabava drobilca nujna.

Z gori naštetimi deli je bila izvršena le malenkost v primeri s stvarnimi potrebami, ki so nujne že z ozirom na varen razvoj prometa. Program najnujnejših del je itak dovolj poznan vsem odločujočim iz brezštevilnih spomenic in referatov.

Gradiva, potrebnega delavstva in dobre volje za delo sicer imamo, manjka nam pa glavno, t. j. denar. Zaradi tega apeliramo na vse merodajne, da podprejo naše nesebično stremljenje in da nam iz centralnih sredstev pripomorejo urediti naše zaostale ceste.

Z izvršitvijo cestnogradbnega programa bi se predvsem skušalo zadostiti strateškim zahtevam. V veliki meri pa bi bilo s tem pomagano revnemu Belokrajincu.

Za pet tihih minut

Koliko in kaj se danes stori za reklamo! Iznajdljivost je kar brez mejá. Reklama v vezani in nevezani besedi, govorjena, pisana in natisnjena; reklama s podobo; reklama z lučjo; okusna in neokusna reklama; reklama za potrebne in nepotrebne reči, za koristne in nekoristne in celo škodljive. Vzameš časnik v roke — reklama na vsaki strani; stopiš podnevi na ulico — reklama v izložbah, na kioskih, stenah in oglasnih deskah; greš zvečer na ulico — reklama se ti sveti v kričečih barvah ali ti poredno pomežikava; stopiš v kino — reklama te sprejme; odpreš svoj radiofonski sprejemni aparat — reklama te pozdravi kar z godbo.

Pa zakaj pišem v nedeljskem kotičku za pet tihih minut o reklami, ki je po svojem imenu »kričava«? Zato, ker bi s tiho reklamo rad opozoril na nekaj, kar je tebi in meni in vsej družbi tako zelo potrebno, kar vsi tako zelo pogrešamo, kar moramo imeti in si pridobiti, da bomo zdravi mi in vsi. Kakor reklama za tisoč potrebnih in nepotrebnih reči, koristnih in nekoristnih, bi nam morala vsak hip biti v oči in ušesa reklama za čudotvorno zdravilo človeške družbe. Nje besedilo je sestavil sam apostol Pavel takole:

»Nikomur ne bodite nič dolžni, razen da se med seboj ljubite. Kdor namreč bližnjega ljubi, je postavo spolnil. Zakaj to: ‚Ne prešuštvuj, ne ubijaj, ne kradi, ne poželi,' in če je še kaka druga zapoved, je obsežena v tej besedi: ‚Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.' Ljubezen bližnjemu ne dela hudega. Spolnitev postave je torej ljubezen« (Rim 13, 8—10; berilo za 4. nedeljo po Gospodovem razglašenju).

Po motivih nesmrtne Puccinijeve opere Boheme! Senzacija!
V glavnih vlogah
Marta Eggerth in Jan Kiepura
Čar bohemov
Največji in najlepši glasbeni film sezone!
Ostala zasedba: Paul Kemp, Theo Lingen, Fritz Imhof, Rich. Romanowsky, Lizzi Holzschuh. — Glasba: Puccini; šlagerji: Robert Stolz
Predstave danes ob 15., 17., 19. in 21. uri!
Kino Union
Telefon 22-21
Pozor! Ob 10·30 uri ob nizkih matinejskih cenah
B. Gigli: Ave Marija
Osamljeno srce

Roland Dorgelès: 11

Kaj sem doživel v Rusiji?

(Nadaljevanje.)

Vrh tega predpostavljajo, da so mnogi med temi brezpogojni pripadniki režima ali pa vsaj simpatizerji — in ti se bodo pač premislili, preden izreko negativno sodbo.

Sovjetski oblastniki ne izbirajo nobenih sredstev, da bi jih preslepili. Vse posle tujskega prometa so zaupali Državni politični upravi, preznameniti GPU. Ona upravlja vse hotele in izbira osebje. Od svojega prihoda dalje je potnik izročen tem vsiljivim vodnikom, ki se jih ne bo mogel več otresti.

Smešno bi bilo zahtevati, naj se za oči potnikov ustvari neka varljiva Rusija. Slabo stanje celega naroda ni skrito pod mernikom niti se ne da zakriti s Potemkinovimi vasmi. Policiji, ki je bila za to zbrana, je treba presneto malo bistrosti, da ne pokaže, kar se ji ne zdi primerno. Spored teh skrbno nadzorovanih izletov je že tako sestavljen, da ne more nihče pasti v skušnjavo in se oddaljiti, kamor ga vleče radovednost. V Moskvi morejo obiskati dve znameniti slikarski galeriji in različne muzeje, Leninov mavzolej, kulturni park, podzemsko železnico, katedralo svetega Vasilija, ženitovanjski urad, vsakovrstne reklamne podobe, dirkališče Dinamo, da ne govorim o gledališču in o okoliških kolhozih. Pri vsakem obedu se zamudiš dve uri, kajti postrežba je naravnost orientalsko počasna, eno uro zgubiš v pisarni »Potnika«, kjer hkrati vladata nered in naveličanost. Po vsem tem te četrti dan opolnoči peljejo na postajo, da ti razkažejo še Leningrad ali recimo Kijev. Ne utegneš niti v vas Tušino, nedaleč od mesta, kjer bi videl množico političnih obsojencev in grozeče puške rdečearmejcev. Tudi ne moreš videti ječe v Butirkih, ki jo ob jutrih oblegajo ponižne ženice in skrušeni možje, prinašajo zaprtim svojcem vsaj malo toplejše cunje. Čestokrat jim straža vrne borni zavoj.

»Pojdite, ni ga več tukaj!«

V katero daljno taborišče so ga odpravili? Nikdar več morebiti ne bodo zvedeli zanj.

Takih prizorov »Potnikovi« romarji ne smejo videti. Sicer pa je vse predvideno — in to sivo zidovje naposled nič ne pove mimoidočim. Blizu vhoda zapaziš nad nizkimi in mračnimi vrati napis: »Tovarna luksuznega pohištva«. Morebiti so mišljene kreste... Če bi rad vedel, zakaj so okna zamrežena, ti bo gospodična povedala, da je bil tu nekoč samostan.

Ako greš čez trg Lubjanko, ki je eden izmed najživahnejših v središču mesta, boš zagledal visoko zgradbo. Mislil boš, da je ministrstvo. Ne, to je urad GPU. Ne boš mislil, da v podzemeljskih celicah glušé kriki in da so kleti vse omadeževane s krvjo. Dan po usmrtitvah radovedni poročevalci fotografi ne bodo videli vrste mrliških vôz. Previdni krvniki so v podzemlju zgradili krematorij; obsojenci izginjajo neopaženo, le droben oblaček dima, ki se razgubi nad strehami, priča o njihovi usodi.

Če potem potnik, najsi mu je stvar znana ali je samo radoveden, stavi tozadevno vprašanje, bo mladi vodnik naučeno odprl začudene oči:

»GPU? Ampak saj je več ni — —«

Res je. Ta organizacija preganjalcev je postala preveč znana, zato so jo prekrstili. Pod carji se je imenovala Ohrana, za časa revolucije sprva Čeka, pozneje GPU; ruska policija spreminja ime, že odkar si je pridobila strahoten sloves. Zdaj je le še ljudski komisariat za notranje zadeve. Ime se spreminja, a metode ostajajo. Samovoljnost, nasilje, kaznilnice v Uralu ali revolver v uradu.

»Komisariat za notranje zadeve,« pravi gospodična vodnica, »predstavlja vsekakor koristno ustanovo. Bavi se s prometom, z nadzorovanjem mejá in z velikimi deli...«

Še malo, pa bi ga proglasila za dobrodelni urad. Kadar pa korakajo mimo strogi miličniki — najbolje oblečeni izmed vseh, spoznajo se po zelenem ali modrem traku, ki je z njim okrašena čepica — ne bo povedala: »Glejte, to je pa GPU!« Hinavsko bo rekla: »To so vojaki.« Čudoviti vojaki, najemniki, pripravljeni na vse. Ta država v državi razpolaga s posebnimi četami, z vojašnicami in orožarnami, in njeni poglavarji so se med seboj že večkrat potrkali na prsi: Mi smo maršali rdeče armade. Tudi tega preprosti romarji ne bodo zvedeli.

V svoji domovini se nedvomno posmehujejo naivnim tujcem, ki mislijo, da bodo v dveh dneh avtomobilske vožnje spoznali glavno mesto. Bridko se motijo. Tukaj je vse sama laž. Doktorica in inženir sta ponovila svojo »improvizacijo« v uradih GPU in tečen obed, pripravljen v skupni kuhinji, je teatrska večerja, kjer manjka le papirnato pišče. »Potnikovi« potniki si nameravajo ogledati SSSR: videli bodo le okrasje. Ali k sreči se včasi pokaže položaj ob čisto malenkostni stvari. Vstopiš, recimo, na kolhoško tržišče, kjer umazani kmetje prodajajo gospodinjam odpadke za pse. »Glej no... to je njihov napredek?« Ali pa, ko v Leningradu obiščeš Ermitažo, ugotoviš, da delavci — v božjo voljo vdani diktatorji siromaki — nimajo dostopa v čudovite prostore, kjer so shranjene dragocenosti iz dobe carstva. Samo znameniti tujci in visoki boljševiški funkcionarji morejo tja. — V Londonu pa je vsakomur dano videti in se čuditi biserom in draguljem iz nekdanjih kraljevskih časov. Dvema potnikoma se bodo zdaj odprle oči. Sicer pa vendar prehudo izigravajo resnico. Kako ne: uradnik bo štirinajst dni po ustrelitvah trdil poslušalcem, da smrtna kazen v SSSR ne obstoja več. —

»Vse se mi tako zdi, da so se norce brili iz mene,« mi je še isti večer pravil star debelušen gospod. Žal mu je postajalo za pet tisoč frankov, ki jih je potrošil na poti.

Potniki si med seboj povedo vse vtise in tako vsi vedo, kako se je ravnati.

Če pravim vsi, grem vendarle predaleč. Računati je namreč treba z lahkovernostjo enih in lenobnostjo drugih. Zvečer gredo spat, kajti večerjajo šele po gledaliških predstavah. Zjutraj vstanejo šele ob času, določenem za izlet. Ker ne obvladajo ruščine, ne morejo brez vodnika. Kako boš sicer vedel za pot? Celo z načrtom v roki se težko znajdeš sredi vseh teh nečitljivih napisov ali pa recimo na postajališčih, ki so od vseh strani zastrta z vozili.

Da bi sedel v taksi, ni niti misliti; v štirimilijonskemu mestu jih je komaj 400 v prometu. Zato se hočeš nočeš zadovoljiš z izleti in obiski, ki so predvideni v pogodbi.

»Muzej revolucije, gospod? Delavske hiše v Krasniji Presniji? Materinska zaščita? Klub rdeče armade?«

Tu pa tam se ti pridruži specialist, ki s statističnimi podatki poudarja napredek pod marksističnim režimom. Tolmači vse skupaj prevajajo v babilonsko mešanico in ko je pouk pri kraju, se izletniki nadvse zadovoljno usedejo v avto. »Da, da, lepe številke so dosegli...« Da, številke so dosegli, pa žal le številke. Med vožnjo gleda družba skozi okna in vprašuje:

»Kako siromašno so oblečene one ženske, gospodična!«

»To so kmetice, od zelo daleč si prihajajo kupovat obleko. Jutri bodo odšle čisto nove.«

»Ali zakaj človek nikjer ne sreča tistih z novimi oblekami?«

»Ker nočejo z njimi mučiti ostalih.«

Ljubljanske vesti

Gledališče

Drama: Nedelja, 30. januarja, ob 15: »Snegulčica«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol; ob 20: »Bela bolezen«. Izven. Znižane cene od 20 dinarjev navzdol. — Ponedeljek, 31. januarja: zaprto. — Torek, 1. februarja: »Veronika Deseniška«. Red Sreda. — Sreda, 2. februarja, ob 15: »Peterčkove poslednje sanje«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Dr.« Izven. Znižane cene.

Opera: Nedelja, 30. januarja, ob 15: »Ančka«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol; ob 20: »Helteja«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 31. januarja: zaprto. — Torek, 1. februarja: »La Boheme«. Red A. — Sreda, 2. februarja, ob 15: »Pri belem konjičku«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven. Znižane cene.

Prireditve in zabave

»Tisoč vozlov« na odru Rokodelskega doma. Danes popoldne ob 5. bodo v Rokodelskem domu uprizorili veseloigro »Tisoč vozlov« ali »Zamotana zmubitev«. Pri prvi uprizoritvi so se vsi gledalci naužili veselja in smeha, ki ga nudi svojim prijateljem edinole rokodelski oder. Zato pridite vsi, ki si želite zabave, danes popoldne v Rokodelski dom. Vstopnice pa si kupite že v predprodaji, ki bo dopoldne od 10 do 12 v Rokodelskem domu, Komenskega 12/I.

Frančiškanska prosveta v Ljubljani ponovi v nedeljo, 30 t. m. ob 5 popoldne, v frančiškanski dvorani Jože Kranjčevo velezabavno satirično burko v 3 dejanjih »Detektiv Megla«, ki je pri premieri odlično uspela. Predprodaja vstopnic po 6, 4, 3 in 2 din v pisarni Pax et bonum v frančiškanski pasaži. Člani z legitimacijami imajo popust.

Frančiškanska prosveta M. O., Ljubljana, uprizori v torek, 1. februarja ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani na svojem XXII. prosvetnem večeru dve predpustni burki in sicer: Linhartovo veseloigro v dveh dejanjih »Županova Micka« in Ogrinčevo enodejanko »Kje je meja?«. Predprodaja vstopnic po 6, 4 in 3 din v pisarni Pax et bonum v frančiškanski pasaži. Člani z legitimacijo imajo popust.

Ljubljanski cestni železničarji prirede v torek, 1. febr. predpustno zabavo v dvorani Delavske zbornice. Začetek ob 20. Čisti prebitek zabave je namenjen podpornemu skladu bolnih cestnih železničarjev.

Reprezentančna prireditev juristov 1. februarja v Kazini. Pri pestrem sporedu, kjer se bodo proizvajale pevske in klavirske skladbe juristov Kreka, Deva, Lajovica in drugih, bodo sodelovali gdč. Majda Lovšetova, g. Colacio, g. Adamič in Akademski kvintet. Po sporedu prosta zabava.

jur., blagajničarka Jenčič Jelka, stud. phil., knjižničar Sojer Franc, stud. iur. Nadzorni odbor: Dolenc Karel, cand. techn., Grafenauer Bogo, cand. phil., Klauž Leopold, stud. iur. Razsodišče: Kovač Ciril, cand. iur., Peterlin Jože, stud. iur., Srebre Beno, stud. iur.

Kino

Zvočni kino »Vič« predvaja danes ob 4, 6 in 8 zvečer krasen film »V senci giljotine« (francoska revolucija). V glavni vlogi Ronald Colman. Za dodatek Foxov tednik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo mr. Bakarčič, sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, sv. Petra cesta 78; **v ponedeljek:** mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Poskusite še danes

Peliconove krofe in torte

priznano najboljše

Wolfova ulica 14

podružnica Kongresni trg 19

l **Nočni častivci najsvet. Zakramenta** imajo v ljubljanski stolnici celonočno češčenje od 3. na 4. febr. (prvi petek). Iz knjige »Večna molitev«, ki je v cerkvi na razpolago, bomo opravili 8. uro: Počeščenje preblažene device in matere Marije.

l **Prosvetni tabor na Viču.** Letos slavi župnija Vič 30-letnico, odkar je bila ustanovljena, Prosvetno društvo na Viču pa 35-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo 12. junija t. l. velik prosvetni tabor, združen s športno-gimnastičnim nastopom. Podroben spored bomo društvom sporočili pravočasno po okrožnicah Prosvetna društva naprošamo s tem, da na ta dan ne prirejajo svojih prireditev in da se polnoštevilno udeleže tega tabora.

l **Slovenska šegavost v besedi in sliki** je bil naslov predavanju, ki ga je imel v petek 28. t. m. magr. Viktor Steska. G. predavatelj je za uvod razložil, kaj je prav za prav šegavost in dovtipnost.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Samo še danes in jutri! Izredno lep glasbeni film

Bal v Metropolu

Odličen družabni film z najboljšimi filmskimi umetniki: Viktorija v. Balasko Heinz v. Cleve in drugimi. Divna glasba, globoka vsebina in mnogo srčne kulture!

Žurnal: najnovejše vesti: Poroka egipstkega kralja Faruka. — Transatlantski polet Italija — Brazilija.

Ne zamudite si ogledati ta film!

POZOR! POZOR!

V ponedeljek ob 21.15 premijera grandiozznega velefilma

Ladja sužnjev

v katerem je prepričljivo podana legenda o zadnjem trgovcu s črnimi sužnji!

Predavanja

Jutri, ponedeljek, 31. t. m., bo v dvorani št. 1 na frančiškanski porti **svetopisemski večer.**

Podružnica Slomškove družbe za ljubljansko okolico priredi na Svečnico ob pol 10 v Rokodelskem domu v Ljubljani zborovanje. Govorita gg. profesor dr. Jože Pogačnik in ravnatelj Anton Dokler. Pridite polnoštevilno.

Vič. Prosvetno društvo bo imelo v petek, dne 4. februarja, prosvetni večer, na katerem predava g. Pleničar o spiritizmu. Pri predavanju bo napravil g. predavatelj nekaj poizkusov.

Katoliško prosvetno društvo v Šiški. V ponedeljek, dne 31. t. m. ob 20 bo v samostanski dvorani skioptično predavanje: »Misijoni v Južni Afriki«. Slike bo pojasnjeval g. pat. Bratina iz Knobleharjevega zavoda, ki je deloval kot misijonar v omenjenih krajih.

Dravlje. Sadjarska podružnica Šiška priredi propagandno predavanje v sredo 2. februarja t. l. ob 19 v cerkveni dvorani v Dravljah. O važnosti in pomenu sadjarstva bo predaval viš. sadjarski nadzornik v p. g. M. Humek.

Sestanki

Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani ima v nedeljo, 6. febr. t. l., ob 2 popoldne v spodnjih prostorih hotela Metropol (Miklič), nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani, svoj redni letni občni zbor. Člane vljudno vabimo, da se istega v polnem številu udeleže. — Odbor.

Prirodoslovno društvo bo imelo svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, 31. januarja ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi.

Društvo za varstvo deklet v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor na Svečnico ob 10 dopoldne v beli dvorani hotela Union po nastopnem dnevnem redu: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora, odsekov in nadzorstva. 3. Predlogi in sklepi. 4 Volitve. 5. Slučajnosti. Vse društvene člane vljudno vabi k udeležbi odbor.

Tapetniški pomočniki, vsi brez izjeme, se vabite na sestanek dne 2. februarja (na Svečnico) ob 9 v restavraciji pri »Novem svetu«, Gosposvetska cesta, zaradi razgovora o strokovnem tečaju. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Cerkveni vestnik

Križanska moška in mladeniška Marijina družba ima na Svečnico družbeno cerkveno opravilo zjutraj in zvečer ob šestih. Med jutranjo sv. mašo skupno obhajilo družbenikov.

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela na dan po Svečnici, v četrtek, 3. februarja svojo mesečno pobožnost v uršulinski cerkvi. Zjutraj ob petih bo prva sv. maša z blagoslovom, ob pol 6 pridiga in ob 6 sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeleže evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Naše dijaštvo

Katoliška akademska društva »Danica«, »Savica« in »Zarja« vabijo v ponedeljek, dne 31. t. m., ob 20 k predavanju dr. Vilka Fajdige: **»Katoliška mladinska gibanja na zapadu«.** Predavanje bo v Beli dvorani »Uniona«. Vstop vsakomur prost, za člane obvezno! Po predavanju debata!

Na rednem občnem zboru Akademske Zveze, 22. januarja, je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Čuješ Rudolf, cand. iur., podpredsednik Malavašič Roman, cand. teol., tajnik Perhavc Leon, stud.

Pokazal je to na treh zgledih iz šole, iz domačega življenja in iz ribniške doline. Le malo kateri pesniki so nam zapustili šaljive pesmice, prav tako tudi imamo redke pisatelje razen Milčinskega, ki nosi brez dvoma prvenstvo, dalje Levstik in Jurčič s svojim Krjavljem. Več šegavosti je ohranjeno v nekaterih narodnih pesmicah in povestih, med njimi zlasti Ribničan Urban, in Verženje. Med upodabljajočimi umetniki pa je Hinko Smrekar ustvaril prav lepe humoreske. Narod sam pa jih je ovekovečil na koničnicah panjev. Predavanje je bilo kakor nalašč za predpustno dobo, saj so se obiskovalci pošteno zabavali in nasmejali. Prosvetna društva po deželi opozarjamo na to predavanje, ki je na razpolago v Prosvetni zvezi, da ga uporabijo zlasti sedaj v predpustnem času.

Med. Univ. dr. Milavec Vladimir

specialist za kožne in spolne bolezni naznanjam, da preneham s privatno prakso v Ljubljani, ker prevzamem dermatološki oddelek splošne bolnice v **Mariboru.**

l **Predavanje o pridigarju Janezu Svetokriškem.** V petek je **Slavistično društvo v Ljubljani,** ki ima namen popularizirati slovenske in slovanske kulturne probleme ter gojiti med slovenskimi slavisti domačo narodno znanost, priredilo predavanje o **Janezu Svetokriškem,** prvem slovenskem baročnem pisatelju. Predaval je g. prof. dr. M. Rupel, ki je pred kratkim izdal izbrane pridige največjega slovenskega pridigarja katoliške obnove. Predavatelj je podal sliko velikega pridigarja, razbral kompozicijo njegovih pridig ter slog, kar je ponazorjal z mnogimi odlomki, ki so — govorjeni v domačem vipavskem narečju — približali nazornega pridigarja ter tudi dali slutiti veliko epično in nazorno moč Svetokriškega — pisatelja. Prav je poudaril predavatelj, da te pridige ne spadajo več med pismenstvo, kakor smo se doslej učili, temveč že med pravo literaturo. Postavo slavnega pridigarja je osvetlil tudi na ozadju tedanjega baroka. Predavanje, ki je začetek tako potrebnih novih raziskavanj slovenskega literarnega baroka, so poslušalci iskreno odobravali.

KINO KODELJEVO Telefon 41 64

Danes ob 15., 17. in 20. uri, jutri ob 20. uri dvojni spored:

Poi le meni GRACE MOORE

velefilm, ki se mu je pred tedni divila vsa Ljubljana

Boi z zmajem veseloigra

Dodatek: Dijak prosjak in journal

l **Praznovanje sv. Janeza Boska in 50 letnice njegove smrti.** Jutri bo 50 let, kar je umrl veliki mladinoljub sv. Janez Bosko, ustanovitelj Salezijanske družbe, Družbe hčera Marije Pomočnice in Salezijanskega sotrudništva. Ker so gojenci Salezijanskega zavoda na Rakovniku te dni po večini na semestralnih počitnicah na svojih domovih, bo v cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku slovesno praznovanje sv. Janeza Boska šele 6. marca. Slavnostni govor in sveto mašo bo imel prevzv. škof g. dr. Gregorij Rožman. Zvečer ob 5 in ob 8 pa bo v frančiškanski dvorani slavnostna predstava, ki jo prirede rakovniški gojenci.

l **Cvetličarji.** Izredno lepe nageljne, mimozo, vijolice, vrtnice — na debelo — nudi najceneje **»Jugosad«,** Resljeva 4.

Telovadna akademija

Na Svečnico bo telovadna akademija fantovskega odseka Trnovo ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani. **Spored:** 1. Državna himna. 2. Živa slika. 3. Proste vaje devetorice. 4. Mladenke: proste vaje za l. 1938 5. Talna telovadba. 6. Deklamacija. 7. Mladci: proste vaje za l. 1938. 8. Govor g. župnika Cegnarja. 9. Člani: proste vaje za l. 1938. 10. Članice: simbolične vaje »Na tujih tleh«. 11. Petje fantovskega zbora. 12. Naraščaj: proste vaje za l. 1938. 13. Bradlja. 14. Članice: »Slovenke smo«. 15. Zaključna skupina. — Sodeluje godba »Sloga«. — Vstopnice dobite v pisarni Pax et bonum in v Trnovskem prosvetnem domu; sedeži od 4 do 10 dinarjev, stojišča po 3 din. — Pridite in poglejte, kakšni fantje so doma s prelepega Trnovega.

*

l **Sprememba uradnih ur pri pošti Ljubljana I.** Za prejemanje navadnih in priporočenih pisemskih pošiljk so se na željo občinstva določile uradne ure za stranke od 8—19. Od 1. februarja dalje se bodo tedaj pisma sprejemala pri okencih v avli do 19. Takrat se bo pošta zaprla ter bo od 19—21 predaja pisemskih pošiljk za zamudnike mogoča še v lokalu za predajo brzojavk (vhod iz veže v Prešernovi ulici). — Od 1. februarja dalje se bo pošta odpirala ob 8, ker prej tvarina za izdajo ni pripravljena. Vse to velja le za delavnike, za nedelje in praznike pa ostane kot doslej. Pri tej priliki opozarjamo cenj. občinstvo, da oddaja svoje tudi najnujnejše navadne pisemske pošiljke vedno lahko v nabiralnik glavne pošte, kjer posebna ura označuje prihodnje praznenje nabiralnika, kar izvršujemo vedno pravočasno pred odpravo tvarine na posamezne vlake. Zato je odveč in tudi ni dopustno, da bi se posamezniki posluževali predajanja pisem v pisemskem odpravništvu. — Stranke s posebno nujnimi reklamacijami in željami se lahko zglasijo v pisemskem odpravništvu do 21 pri za to določenem okencu, kjer naj z zvoncem pokličejo uradnika. — Upr.

l **Pokojnine za februar** bo izplačevala pošta Ljubljana I dne 1. februarja.

l **Kupujte** vedno le najboljše čajno maslo »Srnec« v četrtinkah in blokih od 5 kg ter različne sire: polemental, eidam, trapist, parmazan itd. pri I. higien. prodaji mleč. izdelkov **Alojz Kovačič,** Ljubljana, dnevno na tržnici, kjer sprejema naročila.

l **Pripravljalni tečaj za srednješolce,** ki ga organizira Društvo brezposelnih prof. kandidatov, se bo pričel 3. februarja na II. drž. realni gimnaziji. Vpisovanje bo 31. januarja in 1. februarja od 3—6 na istem zavodu. Cena znaša za 3 ure pouka tedensko 90 din mesečno. Vpisnina 10 din. Nadaljnje informacije dobite vsak dan od 10—12 v društvenem lokalu, Krakovska ul. 35. Odbor DBPK.

l **Pisalne in računske stroje vam strokovno popravi Simandl, Dvořakova ulica 3, tel 24-07.**

l **Prof. Marica Vogelnik** bo poučevala v II. semestru klavir samo privatno in sprejema nove učence vsako dop. od 10—1. Gledališka ul. 16/VI.

l **Državna tkalnica preprog Sarajevo,** bo priredila svojo veliko razstavo perzijskih in bosanskih preprog od 1.—6. II v Celju, v hotelu »Union«. Povečali smo produkcijo ter znižali cene. Naročila prevzamemo tudi na dolgoročna odplačila.

Porazni podatki iz ljubljanske bolnišnice

Sedaj je dovršena statistika splošne bolnišnice za leto 1937. Ti podatki so naravnost porazni in kar s strahom gledamo v bodočnost, kaj bo z našo bolnišnico v prihodnjih letih, če ne pride pomoč. Dosedanje stanje je že tako in tako nevzdržno, po vrhu tega pa stalno narašča število sprejetih bolnikov, to je takih, ki jih bolnišnica mora sprejeti. V letu 1937 je bolnišnica sprejela 30.985 bolnikov, to je 2026 več kakor leta 1936. V povojnih letih je bilo lansko leto prvo, da je število sprejetih bolnikov narastlo nad 30.000. Lani pa je bilo odklonjenih kar 2800 bolnikov. Mrtvih je bilo pripeljanih v bolnišnico 7. Med sprejetimi bolniki je bilo 17.323 moških in 13.662 žensk. Največ bolnikov je bilo sprejetih na prvem kirurgičnem oddelku, namreč 4394 moških in 3150 žensk, dalje na drugem kirurgičnem oddelku, namreč 4002 moška in 2612 žensk, na internem oddelku 2090 moških in 1952 žensk, na dermatološkem oddelku 1916 moških in 1397 žensk. Na okulističnem oddelku je bilo sprejetih 1564 moških in 1311 žensk. Na otološkem, infekcijskem, nevrološkem in prsnem oddelku ter v otroški bolnišnici je bilo sprejetih manj kot 2000 bolnikov. Otroška bolnišnica je imela lani 933 pacientov in 885 pacientk. Največ bolnikov je umrlo na internem oddelku, namreč 111 moških in 79 žensk. Skupno je umrlo lani v bolnišnici 337 moških in 267 žensk, torej 624 bolnikov. Število umrlih v bolnišnici sorazmerno in tudi v absolutnem številu čim dalje bolj pada. Te številke dokazujejo, da vprašanje ljubljanske bolnišnice kriči po skorajšnji rešitvi.

Maribor

m † **Kapetan Lovro Vodušek.** V Mariboru je umrl nenadoma zaradi oslabelosti srca kapetan I. razreda v pok. **Lovro** Vodušek. Smrt je uničila življenje blagega **moža,** kakor jih je malo med nami. Pokojnik se je rodil 7. avgusta 1878 v Ribnici na Pohorju. Služboval je po prevratu v naši vojski v več mestih, tako v Mariboru, v Subotici, v Bečkereku, v Ljubljani, na zadnje pa je bil kontrolor armijske oblasti v Novem Sadu. Pred dvema letoma je stopil v zaslužen pokoj ter se je naselil v Mariboru. Bil je vedno zaveden Slovenec in katoličan. Povsod si je pridobil številne prijatelje s svojim blagim, dobrim srcem in poštenim značajem. Cenili in spoštovali so ga vsi zaradi njegovih sposobnosti in odkritosti. Dolga leta je bil tudi zvest naročnik »Slovenca«. Blagega pokojnika bodo položili danes popoldne ob 16 k večnemu počitku na mariborskem mestnem pokopališču na Pobrežju. Bodi mu ohranjen trajen spomin! Žalujočim naše globoko sožalje!

m **Mariborska »Drava« v Hočah.** Moški zbor »Drave« priredi 2. februarja ob 15 vokalni koncert v Hočah. Po koncertu gasilska veselica v gostilni Račič.

m **Prva številka** mesečne revije »Gozdarski vestnik« je izšla v Mariboru včeraj. Namen lista se vidi iz uvodnih besed. Za napredek našega gozdarstva in lesne trgovine bo nedvomno velikega pomena.

m **Za duhovito veseloigro »Dva para se ženita«,** ki jo uprizori Ljudski oder na Svečnico ob 16, si oskrbite pravočasno vstopnice v predprodaji v Cirilovi knjigarni. Za predpust bo smeha in zabave dovolj.

m **Enodnevni tečaj o rezi v vinogradu** bo na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru v ponedeljek, dne 14. februarja in v ponedeljek dne 24. februarja obakrat od 8 do 12 ter od 14 do 18. Tečaj je brezplačen, teoretičen in praktičen in se zanimanci lahko udeleže enega ali drugega.

m **Absolventi kmetijskih šol** naj se brez izjeme udeleže občnega zbora podružnice Z. A. K. Š. v

Oglejte si jo!

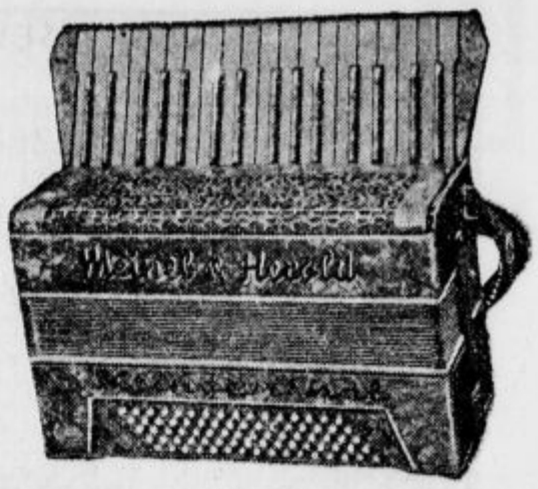

Slika predstavlja eno izmed 50 lepih nagrad, ki jih poleg ostalih razpisuje lastništvo »Slovenca« za naročnike dnevnega »Slovenca«.

Je to velika moderna klavirska harmonika tvrdke Meinel Herold v Mariboru

Harmonika je najboljše in okusno izdelana, prevlečena s črnosivim marmornatim perloidom; vsak si jo lahko ogleda pri tvrdki Meinel Herold v Mariboru.

Je to dvoglasna harmonika, ki ima 34 tipk in 80 basov. Glasovi so iz najboljšega jekla in so tri- do štirikrat bolj trpežni kot navadni jekleni glasovi. Harmonika je velika 40.5×17.5 cm in težka 6.7 kg.

Upamo, da bomo s takimi nagradami ustregli našim bralcem; zato naj vsak čim prej izpolni pogoje nagradnega žrebanja, katerega razpis objavljamo na drugi strani.

Mariboru danes popoldne ob 2 v Gambrinovi dvorani.

m **Zdravniško društvo** ima občni zbor v četrtek, dne 3. februarja ob 20 v Aljaževi sobi hotela »Orel«.

m **Drzen vlom v Račah.** V podružnico Ivana Magdalenca v Račah je bil izvršen drzen vlom, pri katerem je padel vlomilcu v roke plen, vreden 3000 din. Odnesel je raznovrstno blago.

m **Zaradi obolelosti v ansamblu** bo danes popoldne v gledališču namesto operete »Pod to goro zeleno« Rasbergerjeva opereta »Rdeči nageljni«.

m **Sumljiv požar.** V Vrhlogi je nastal požar na gospodarskem poslopju posestnika Jožefa Alta. Zgorelo je celo poslopje z vsem orodjem ter je škode 30.000 din. Aretirana je bila neka oseba, o kateri sumijo, da je zažgala.

Paziti morate na svojo živčno in srčno utrujenost, ki vam ju ublaži smrečna kopel. Pripravi Vam je Mestno kopališče.

m **Šola in dom.** V četrtek 3. februarja bo v Ljudski univerzi predavanje društva »Šola in dom«. Predaval bo prof. Šilih o vzgojnih nalogah doma, šole in roditeljskih organizacij. Po predavanju bo občni zbor društva. Vabljeni so starši šoloobveznih otrok in prijatelji mladine.

m **Ljudska univerza.** V ponedeljek 31. januarja, predava naš pisatelj dr. Ivo Šorli »Kako sem doživel zapad«.

m **Za 4000 din obleke so odnesli tatovi** tapetniku Francu Ferku s podstrešja njegovega stanovanja v Valvazorjevi ulici 46.

m **5 let ječe zaradi uboja.** Pred malim senatom se je zagovarjal včeraj dopoldne 30-letni delavec Ivan Fišinger iz Zgor. Bistrice. Fišinger, ki je veljal zaradi svoje pretepaške narave za strah in trepet vse okolice, je dne 6. junija lanskega leta takorekoč iz šale zabodel z nožem v srce svojega prijatelja Juharta ter ga je na mestu usmrtil. Obsojen je bil na 5 let robije, 5 let izgube državljanskih pravic ter na plačilo pogrebnih stroškov. Obsojenca, ki se je zagovarjal iz prostosti, so takoj po obsodbi prijeli ter ga odvedli v zapore.

Preproge v vseh širinah in velikostih, koks tekači, v veliki izbiri najceneje pri

„OBNOVA" - F. Novak, Maribor, Jurčičeva 6

m **Obsojen tajnik »rdečih« gradbenih delavcev.** Leta 1936. je socialistični »Savez gradjevinskih radnika Jugoslavije« tudi v Mariboru energično nabiral pristaše ter je po znani stavki gradbenega delavstva dosegel tudi lepe uspehe. Imel pa je na drugi strani »srečo«, da je našel kot tajnika človeka, ki ni znal razločevati med svojim in tujim. Ta tajnik, 34-letni Hinko Šerc iz Ruš, ki je bil pred dvema letoma kot delavec pri Kiffmanu, je pridno zbiral od članov težko prislužene dinarje kot članarino, pa ne za organizacijo, temveč za svoj žep. Kot tajnik in blagajnik je imel od organizacije na mesec 600 din plače. Ni pa se mu potem več ljubilo delati, temveč je začel igrati gospoda. Agitiral je med delavci pridno okrog, še bolj pridno pa je kasiral članarino, katere si je po ugotovitvah obtožnice prisvojil v znesku 16.099.40 din, v knjigah pa je skušal te sleparije prikriti z ponarejenimi potrdili. Šerc je bil obsojen na 1 leto in 3 mesece strogega zapora ter na 4 leta izgube državljanskih pravic.

Kapitan Ivanetič najden — mrtev

Maribor, 29. januarja.

Pred nekaj meseci je prišel v Maribor kapitan naše trgovinske mornarice Milan Ivanetič, ki je radi bolezni izgubil službo. Nastanil se je pri svoji sestri in je iskal zaslužka. Ker ni mogel ničesar najti, je to mladega, 32-letnega moža zelo potrlo. Pred dvema mesecema in pol je nenadoma izginil iz Maribora in od takrat ni bilo več sledu za njim. Ugotovilo se je samo, da se je v neki gostilni v Št. Petru pri Mariboru poskušal ustreliti, kar pa so mu navzoči preprečili. Potem je zapustil gostilno in se napotil proti Dravi. Nato pa je izginila vsaka sled.

Pred dobrim tednom dni pa je našel posestnikov sin Aleš Pšajt ob Dravi nabasan browning, ki ga je prinesel domov očetu. Oče je orožje ogledoval in ga poskušal odpreti. Pri tem pa se je orožje sprožilo in krogla je zadela navzočo posestnikovo ženo v hrbet. Hudo ranjeno ženo so prepeljali v bolnišnico, kjer se še sedaj zdravi.

Kmalu nato pa se je zvedelo, da je Drava naplavila neko truplo pri Vurbergu. Truplo utopljenca so pokopali v Vurbergu, obleko pa so poslali v Maribor. Kapitanova sestra pa je ugotovila, da je to obleka njenega pogrešanega brata Milana Ivanetiča. Truplo bodo izkopali, da se z gotovostjo ugotovi, če je to pogrešani Ivanetič.

Od peklenskih muk do zdravja potom TOGAL tablet.

TOGAL tablete so v mnogih slučajih preizkušeno sredstvo proti: revmatizmu, išijasu, protinu, hripi, živčnim boleznim, glavobolu, ter ostalim boleznim vsled prehlada. **TOGAL** deluje dobro in je neškodljiv za želodec in ostale organe v predpisanih dozah. **TOGAL** pomaga. Poizkusite tudi Vi **TOGAL** tablete. Izkušnja Vas bo prepričala. **TOGAL** pomaga izločevati sečno kislino. — Dobijo se v vseh lekarnah

Registr. S. br. 17661 od 3. X. 1933. Dr. Stevanović i Pyk, Beograd.

Pred obnovo poslovanja naših zadrug

Polnih 6 let je trpelo slovensko gospodarstvo na izredno težki denarni krizi. V čas že itak neznosne gospodarske krize so začeli leta 1931 prihajati glasovi o propadu velikih bank v vsej Evropi. K vsemu temu pa je prišlo še jeseni tega leta do nezaupanja v vrednost denarja. V septembru je padel angleški funt in bil je splošen beg iz dotedaj močnih valut. Razumljivo je, da je tedaj nastal tudi strah za dinar. To dvojno nezaupanje, do vrednosti denarja in do denarnih zavodov, je privedlo v septembru leta 1931 do navala na denarne zavode. V eni ali drugi, bolj močno ali slabše je prišlo do tega navala skoraj po vsej Evropi, toda drugod so državne oblasti napele vse sile ter vzpostavile kaj hitro zaupanje do denarnih zavodov. Pri nas pa ni prišlo do nobenih učinkovitih ukrepov. Naša Narodna banka je tedaj poznala en sam izgovor, ki pa je bil nad vse škodljiv: da mora varovati dinar pred padcem. V letu 1932 so nato začeli govoriti še o brisanju kmetskih dolgov, prišla je uredba o zaščiti kmeta, prišli so zaščitni ukrepi za denarne zavode, kar je zopet dvignilo nezaupanje zlasti do kmečkih posojilnic.

Ko je meseca septembra 1936 izšla uredba o likvidaciji kmetskih dolgov, so odločilni krogi dajali zagotovila, da bo rešeno tudi vprašanje likvidnosti denarnih zavodov. Čakati je bilo treba dolgo. Nekatere mestne hranilnice so si v tem času že opomogle s posojili, ki so jih zanje najela mesta pri Drž. hipotekarni banki. Končno je tudi Narodna banka prevzela obveznost, da da na razpolago posojila bankam in našim regulativnim hranilnicam proti zastavi dobroimetij pri Privilegirani agrarni banki in 3% drž. obveznic, izdanih na osnovi uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov, vse z namenom, da naj se v prvi vrsti izplačajo vlagatelji do 10.000 din.

Nerešeno pa je ostalo še vprašanje, kako obnoviti poslovanje naših kmečkih posojilnic. To je bilo prav posebno slovensko vprašanje, ker je pri nas zadružništvo neprimerno bolj razvito kakor v drugih delih države in ker je bilo naše denarno zadružništvo hrbtenica drugemu zadružništvu, pa tudi eden najvažnejših faktorjev našega kmetskega gospodarstva. Četudi ne moremo zanikati, da je bilo v organizaciji našega denarništva napravljenih mnogo napak, vendar so bili voditelji naših podeželskih zadrug v glavnem nedolžni na velikem trpljenju, ki je prišlo nad nje in nad vlagatelje. Niti najpotrebnejši vlagatelji niso mogli priti v primeru sile do svojega denarja. Prihajali pa so in pritiskali tudi oni preplašeni vlagatelji, ki niso dejansko ničesar potrebovali. Tako je bila škoda splošna. V tej dobi je prenehalo varčevanje, kmet tudi v največji stiski ni mogel dobiti kredita in zato se je zopet začelo razcvetati oderuštvo v naših vaseh. Tako smo lahko videli, da je bilo vprašanje likvidnosti naših podeželskih zadrug eno največjih vprašanj slovenskega gospodarstva.

Zato nas tem bolj veseli, ko moremo danes povedati, da je to vprašanje v glavnem rešeno.

Poštna hranilnica je pristala, da da posojilo proti zastavi dobroimetja pri Privilegirani agrarni banki in proti zastavi 3% obveznic vsaki zadrugi do polovice zneska, ki ga zadruga more zastaviti. Tako bo prišlo v Slovenijo zaenkrat na podlagi tega nad 100 milijonov dinarjev. — Poštna hranilnica te prošnje že rešuje; kolikor vemo, jih je rešenih že 90.

Postopno izplačilo vlog pri Zadružni zvezi

Ker pa bi morda to ne zadostovalo za obnovo likvidnosti in obtoka denarja, saj je nezaupanje glodalo 6 let na našem zadružništvu, se je ban dravske banovine odločil, da vzame banovina pri Poštni hranilnici posojilo v znesku 63 milijonov dinarjev v svrho likvidnosti in ozdravljenja našega kmečkega zadružništva. Poštna hranilnica je nato pristala in je v objavljeni subskripciji ogromno večino tega posojila sama podpisala.

Včeraj je bil ta denar na razpolago Zadružni zvezi v Ljubljani, pri kateri ima ogromna večina kmečkih zadrug svoje naložbe odvišnega denarja, da ona postopno začne izplačevati zadrugam in tako obnovi obtok denarja v našem podeželju.

Ni dvoma, da bo ta vest že sama dvignila zaupanje v denarne zavode, ker bodo vlagatelji vedeli, da ničesar ne izgube zaradi prestane denarne krize, ni pa tudi dvoma, da bo to splošno zaupanje, ki bo zavzelo naše vasi, vrnilo zaupanje tudi raznim trškim in mestnim denarnim zavodom. Banovina je izvršila veliko dejanje za vse gospodarstvo v naši banovini. Vpostavljeni obtok denarja bo poživel gospodarsko življenje naše vasi in posredno tudi našega mesta. Val novega gospodarskega življenja bo to delo banovini bogato poplačal.

Za velikodušni pogum, ki ga je pokazal gospod ban dr. Marko Natlačen, ko je odločilno posegel v to največje vprašanje našega gospodarstva zadnjih 6 let ter se ni ustrašil niti morebitnih žrtev, ki bi jih mogla banovina, za katero on odgovarja, prenesti, mu bo slovenski kmet in mu bo vse slovensko ljudstvo vedno hvaležno.

Primerjati bi se dalo to dejanje z nastopom predvojnega deželnega odbora, ki je najel posojilo ob velikem nasprotovanju takratnih mest, da je poživel gospodarstvo našega podeželja in ki se je kasneje tako bogato rentiralo. Ali pa po dejanju ranjkega Evgena Lampeta, ki je proti kriku tistih, ki so lažno nosili videz naprednosti, ustanovil Kranjske deželne elektrarne.

Zahvaliti pa se moramo tudi slovenskima ministroma, ki sta storila na svojem mestu vse, da je prišlo do teh odločitev.

Naj poudarimo, da je tudi glavni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Milorad Nedeljkovič bil eden redkih belgrajskih denarstvenikov, ki je imel razumevanje za to življenjsko vprašanje našega kmeta.

Pomen akcije za oživljenje kreditnih zadrug

Upravičeno je torej upanje, da bo val nezaupanja sedaj izginil. Treba pa je, da pri vsem delu gremo počasi. Zato je treba pač poudariti tudi na tem mestu, da bo treba oproščati vloge korak za korakom. Računati moramo z velikim nezaupanjem, računati moramo, da je to nezaupanje prešlo ljudstvu v mozeg in kosti. Marsikdo se je že zaklinjal, da ne bo več varčeval in da ne bo več nosil denarja v domače denarne zavode. Če bi sedaj naenkrat odprli vrata, bi bilo mogoče, da vrat, ki se odpirajo, tuintam nepremišljeni vlagatelji sunkoma ne zlomijo. Skušnje so pokazale, da je najboljše postopno oproščati vloge in tako vračati zaupanje ter dati vlagateljem priliko za premislek in za nove boljše sklepe. Nikakor ni dopustiti, da bi denar tekel zopet drugam, morda celo v tuje zavode. Preprečiti pa je tudi treba, da bi ležal denar po skrinjah in nogavicah in postal lahek plen tatovom, preprečiti pa je treba tudi — eventuelno — nepotrebno zapravljanje. Prepričani smo, da bo tak postopek tudi nezaupljivcem vrnil vero in zaupanje v denarne zavode, ko bodo razni neverni Tomaži videli denar v svoji roki, bodo spet verjeli in se kesali nepotrebnega in prevelikega strahu.

Eden izmd vzrokov denarne krize je bila tudi previsoka obrestna mera. Denarni zavodi so se lovili za vlogami in zato obljubljali visoko obrestno mero. S tem so špekulirali tudi vlagatelji. Doba denarne krize pa nas je naučila, da more uspevati gospodarstvo le ob zmerni aktivni in pasivni obrestni meri. Ker so stare vloge še vedno nizko obrestovane in se bodo sedaj postopno pretvarjale v nove vloge, ki bodo višje obrestovane, bodo naše posojilnice nekaj časa v prehodni dobi. Jasno je, da se vseh težkoč ne da naenkrat odpraviti. Zato bo treba pač največje previdnosti pri vodstvu zadrug, da pridobe v tej prehodni dobi zopet zaupanje vlagateljev in dajejo z največjo previdnostjo morebitne nove kredite. Pri vsem tem ne sme biti odločilna obrestna mera, smer vsega dela mora biti, da čimprej prebolimo to prehodno dobo.

Znak naprednosti Slovenije je bil, da je bilo pri nas varčevanje nekaj splošnega. Smisel skrbeti v dobrih časih za slabe čase je znamenje kulturnosti. V zadnjih letih smo v tem oziru nazadovali. Zato skrbimo, da pridemo spet v prejšnje razmere in da res zberemo svoj narodni kapital. To prav posebej poudarjamo sedaj, ko prehajajo naše podeželske zadruge k novemu gospodarskemu življenju. Naj bi delovale in napredovale v korist našega kmečkega stanu in v korist vsega slovenskega narodnega gospodarstva.

Velik dotok vlog v Mestno hranilnico ljubljansko. Mestna hranilnica ljubljanska beleži že dolgo časa stalen in znaten dotok, ki se je še bolj povečal v tekočem letu. V prvih 4 tednih t. l., to je od 1. do 28. januarja 1938 je znašal dotok vlog 13,147.000 din, kar je vsega upoštevanja vredna vsota, ki kaže, kako zelo se je že obnovilo zaupanje v naše denarne zavode.

Glavna zadružna zveza je imela ta teden sejo svoje širše uprave, katero je vodil g. dr Joža Basaj, predstavnik Zadružne zveze iz Ljubljane. Na seji je bilo sklenjeno urgirati od pristojnih ministrov, da bi bila pravila glavne zveze čimprej potrjena, tako da bi se lahko Glavna zadružna zveza prijavila za vpis v zadružni register. Če do zadnjega zakonskega roka, t. j. do 3. februarja 1938 pravila ne bodo potrjena, potem bo uprava zveze predložila sodišču za vpis prijavo s službenim potrdilom, da so bila pravila poslana ministrom v odobritev. Na sejo svetovnega odbora za mir bo Glavna zadružna zveza poslala svoje delegate.

Konkurz je razglašen o imovini Brezovnika Pavla, trgovca, gostilničarja v Podvelki št. 14, prvi zbor upnikov 14. februarja, oglasiti se je do 12. marca, ugotovitveni narok 28. marca.

Likvidacija. Arbor, lesna trgovska in industrijska d. d. v Ljubljani je znižala glavnico od 3.0 na 1.8 milij. z žigosanjem delnic. Nadalje je družba na občnem zboru sklenila likvidacijo ter so bili za likvidatorje izvoljeni gg. dr. Rudolf Marn, dr. Pavel Pestotnik, dr. Janko Berce, Biber Josip, Pietro Grassi, Ernst Hieng in Anton Reschitz.

Dobave: Strojni oddelek ravn. drž. železnic v Ljubljani sprejema do dne 4. februarja ponudbe za dobavo papirnatih trakov za brzinomere; do dne 8. februarja za dobavo kaučuk-materiala; gradbeno oddelenje iste direkcije sprejema do dne 10. februarja ponudbe za odvoz smeti in pepela iz poslopja Ljubljanski dvor in stanovanjske hiše v Pražakovi ul. ter za prevoz raznega materiala II. sekcija Ljubljana gl. proga.

Licitacije: Dne 31. januarja bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo 96.200 kg koruze in dne 3. februarja za dobavo 316.000 kg ovsa. — Dne 16. februarja bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 500.000 kg amonijakovega solitra. — Pri upravi policije v Ljubljani bo dne 26. februarja javna ustna licitacija za nabavo uniform za drž. polic. stražo v Ljubljani in na Jesenicah.

Naš izvoz v letu 1937

Les

Izvoz lesa iz naše države je bil tudi v decembru znaten, višji kot decembra 1936 po količini, le malo višji pa po vrednosti. Skupno je znašal ves naš izvoz lesa leta 1936 659.653 ton za 654.3 milij. din, dočim je lani znašal 1.208.004 tone za 1.133.1 milij. din, To pomeni povečanje po količini za 83.1%, po vrednosti pa za 72.2%. Povprečna izvoznina lesa je bila v letu 1937 938 dinarjev za tono, 1936 pa 992 dinarjev.

Glavni kupci našega so bili: Italija 248.8 milij. din, Anglija 228.0, Nemčija 159.3, Madžarska 79.7, Grčija 43.9, Holandija 42.4, Argentina 41.6, Avstrija 37.7, Egipt 30.4, Češkoslovaška 27.3, Belgija 23.7, Francija 23.3, Alžir 21.2, Tunis 13.9, Švica 13.2, Maroko 13.0, Palestina 9.7, Albanija 5.8, Malta 5.1, ostale države 63.6 milij. dinarjev.

V »Politiki« piše dr. Milan Marinović, da kaže, če ne bodo nastopile kakšne posebne okolnosti, da se bo znatni izvoz nadaljeval tudi v letu 1938 in da se bodo cene ustalile.

Živina

V preteklem letu je v primeri z letom 1936 narastel izvoz živine in živalskih proizvodov od 1.358.4 na 1.504.1 milij. Največ smo lani izvažali: prašičev 424.6 (423.1), goveda 161.3 (87.0), kože 137.6 (152.5), zaklana živina 131.5 (148.1) jajca 125.2 (120.7), 122.5 (101.7 milij. din.

Žito

Lani je dosegel naš izvoz pšenice in koruze višino, katere že dolgo nismo zabeležili. Tako je znašal lani ves naš izvoz pšenice 318.035 ton za 561.4 milij. din, izvoz koruze pa 725.196 ton v vrednosti 698.94 milij. din. Razvoj izvoza pšenice in koruze v zadnjih letih je bil naslednji:

	Pšenica		Koruza	
	tis. ton	milij. din.	tis. ton	milij. din.
1930	252	474.1	503	547.7
1931	309	475.1	225	205.2
1932	133	163.3	185	136.0
1933	13	15.6	601	431.5
1934	98	127.5	673	562.4
1935	30	39.8	388	313.1
1936	294	431.9	91	91.7
1937	318	561.4	725	698.9

Izvoz pšenice in koruze je dosegel tako po količini kot po vrednosti rekordne rezultate. Izvoz ostalih vrst žita in izdelkov je bil naslednji: pšenična moka 7.980 (1936 4.427) ton za 19.7 (7.9) milij., ječmen 11.491 (1.953) ton za 14.97 (2.5) milij. din, rž 8.705 (1.614) ton za 13.3 1.96 milij. din, oves 8.612 (137) ton za 10.7 (0.17) milij. din, otrobi 50.065 (22.696) ton za 50.5 (21.14) milij. din, živinska krma 27.547 (12.479) ton za 39.2 (15.9) milij. din, olj. pogače 29.907 (39.538) ton za 34.7 (30.2) milij. din, suhi rezanci od sladkorne pese 20.451 (26.969) ton za 19.6 (23.96 milij. din.

Borza

Dne 29. januarja 1938.

Denar

Ta teden je znašal devizni promet na ljubljanski borzi 6.819 milij. din v primeri s 16.8 in 6.2 milij din v prejšnjih dveh tednih.

Danes so banke plačevale za tuje valute: ameriški dolar 46.80 din, kanadski dolar 46.40 din, funt šterling 235 din, švicarski frank 10.90 din, francoski frank 1.50 din, avstrijski šiling 8.80 din, češko krono 1.52 din.

Curih. Belgrad 10, Pariz 13.12, London 21.62875, New York 431.75, Bruselj 73, Milan 22.7375, Amsterdam 241.10, Berlin 174, Dunaj 81.55 (81.65), Stockholm 111.50, Oslo 108.70, Kopenhagen 96.575, Praga 1518, Varšava 82, Budimpešta 8625, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 325, Helsingfors 9.56, Buenos-Aires 126.875.

Živina

Mariborski sejem 28. jan. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 65 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari kos 80—100 din, od 7—9 tednov 100—120 din, 3—4 mesece 140 do 160 din, 5—7 mesecev 230—330 din, 8—10 mesecev 400—410 din, 1 leto 700—780, 1 kg žive teže 5.50—7.50, 1 kg mrtve teže 8.50—11 din. Prodanih je bilo 47 svinj.

Svinjski sejem v Ptuju, dne 26. januarja. Debele svinje so se prodajale po 7 do 8 din, plemenske svinje od 5.50 do 6.25 din in pršutarji od 6.50 do 7 din za kg žive teže. Mladi prasci od 75 do 140 din za komad.

Živinski sejem v Kapelah v okraju Brežice, dne 17. januarja. Cene volov so se gibale od 4 do 4.50 din, cena krav 2.75 din in cena telic od 4 do 4.50 din za kg žive teže.

Živinski sejem v Brežicah, dne 20. januarja 1938. Cene so bile naslednje: voli za klanje 5 do 6 din, voli za rejo 5 din, krave za rejo 5 din, krave za klanje 250 do 5 din, telice 4.50 din, pitani prašiči 7.50 do 8 din in rejeni prašiči 6 do 6.50 din za kg žive teže. Mladi pujski so se prodajali od 70 do 100 din za komad.

Dobro, poceni in solidno Vam postrežejo naši inserenti!

Sport

Jugoslovanska zimskošportna zveza in olimpiada l. 1948

Jugoslovanska zimskošportna zveza ugotavlja na vesti dnevnega časopisja o njegovem stališču napram olimpiadi v letu 1948 naslednje:

Smučarski šport v kraljevini Jugoslaviji je že zdaj sposoben in obstoja možnost, da se do leta 1948 še nadalje razvije v toliki meri, da bi bil v stanu dostojno reprezentirati to športno panogo na olimpiadi leta 1948, za katero se poteguje del jugoslovanskega javnega mnenja. Poleg telovadbe je menda smučarstvo edini šport, ki je dosegel pri nas potrebno mednarodno višino in edini, glede katerega so dani vsi pogoji, da bo lahko napredoval sorazmerno z ostalimi narodi.

Zato lahko računamo s tem, da bo leta 1948 v naši športni panogi na razpolago zadostno število prvorazrednih organizatorjev in športnih delavcev, ki so v stanu izvršiti organizacijo v taki popolnosti, kakor jo zahtevajo današnje olimpiade.

Kljub tej ugodni prognozi za zimsko olimpiado pa je Zimskošportna zveza mnenja, da naša država z ozirom na splošno še nedostatno razvito športno organizacijo in z ozirom na nedostatno število tekmovalcev z izgledi na v srednji Evropi običajne povprečne uspehe drugih športnih panog ne more reflektirati na olimpiado v letu 1948, ker jo ne bi mogla izvesti tako popolno, kakor je bila izvedena zadnja olimpiada. Dokler ne bo pri nas zadovoljivo rešeno splošno vprašanje glede športa z zakonom o športu in dokler ne bo urejeno financiranje športnih organizacij z državnimi podporami, toliko časa nima smisla spuščati se v tako delikatno vprašanje, kakor je organizacija olimpiade.

Športno vprašanje moramo urediti najprej doma. Ko bomo imeli doma red in zasigurano finančno vprašanje, potem pa pokažimo svetu, kaj zmoremo.

Jugoslovanska zimskošportna zveza se za olimpiado l. 1948 z organizatorično vzgojo mladine že sedaj pripravlja. Ta mladina bo leta 1948 že dosegla predpisano starost, razen tega pa bomo s tečaji treningov skušali obdržati tudi dosedanje reprezentante zimskega športa v svetski areni na potrebni višini in jih še izpopolniti, tako da bo za sestavo bodoče reprezentance le še tem več izbire.

Če se nam da zanesljivo garancijo za denarna sredstva, se organizacije olimpiade z veseljem poprimemo.

Seveda pa je treba vpoštevati, da zimski del olimpiade obsega tudi druge panoge, ne samo smučarstva, in v nekaterih teh panog pri nas še niti začeli nismo. Zato je urediti najprvo denarna vprašanja in s tem v zvezi doseči razvoj in napredek naših aktivnih športnikov, da bo vsaj nekaj zlatih kolajn ostalo doma.

Državno prvenstvo v drsanju odgodeno

Ker je južno vreme pokvarilo drsališče, so tekme v umetnem drsanju za prvenstvo Jugoslavije preložene. Ilirija upa, da jih bo mogla izvesti v torek 1. februarja in na praznik 2. februarja.

ZFO

I. slovanske smuč. tekme Zveze fantovskih odsekov

Veliki prazniki naših fantov smučarjev so vedno bližji. V dneh od 11.—13. februarja se bodo pomerili naši najboljši smučarji na Črnem vrhu in Planici sami med seboj, obenem pa še z najboljšimi smučarji češkega Orla. Čehi so že prijavili svojo definitivno reprezentanco. Vsi tekmujejo v alpski in klasični kombinaciji, dva, odnosno trije pa še v solo skokih. Vseh prijavljencev za tekme je že preseglo število 80 in vsak dan prihajajo nove prijave. Največja bo udeležba v alpski kombinaciji, veliko pa je tudi prijav za klasično kombinacijo in solo-skoke. Kdor že namerava tekmovati, naj se takoj prijavi.

V nedeljo, 13. februarja — posebni vlak v Planico.

Prijav za posebni vlak, ki bo vozil v nedeljo, dne 13. februarja, v Planico k skakalnim tekmam, je že toliko, da je isti zagotovljen. Vendar pa še pogrešamo dosti odsekov ob progi, ki bodo prav gotovo šli ta dan v Planico. Zatorej opozarjamo v lastnem interesu vse, ki hočejo z našim vlakom v Planico, da se takoj prijavijo, ker bodo imeli vstop v vlak le oni, ki bodo imeli posebne legitimacije, ki jih izdamo za vse prijavljence.

Lični plakati.

Za smučarske tekme smo izdali lične plakate in jih prejmejo odseki te dni. Razobesite jih na vidnih mestih!

Nekaj za tekmovalce

Dopolnitve in spremembe razpisa za I. slovanske smučarske tekme.

(Razpis je bil objavljen v novoletni številki »Slovenca«.)

Do točke 2., odst. b), ostane vse neizpremenjeno.

Izpremeni se točka 2., odst. c), in se glasi: 12. februarja 1938. ob 15 pop. se bo pričelo tekmovanje v klasični kombinaciji s tekom na 15 km v Planici. Tek bo, po odločitvi vodstva (ob priliki žrebanja startnih številk), obenem izbira za skoke v kombinaciji.

Točka 4. se izpopolni z odst. d): Vsak tekmovalec, ki bo pasiral cilj, bo prejel spominsko diplomo, izpolnjeno z doseženimi rezultati.

Točka 5. se v celoti izpremeni:

a) Verificirani tekmovalci raznih klubov, ki so včlanjeni pri JZSZ, tekmujejo pod nazivi teh klubov vzporedno z nazivi pristojnih fantovskih odsekov, ki so takisto včlanjeni pri JZSZ.

b) Člani onih fantovskih odsekov, kateri niso še včlanjeni pri JZSZ, se s trenutkom pijave k tem tekmam avtomatično včlanijo v pristojne pri JZSZ včlanjene fantovske odseke.

Točka 6.: Prijaviti se je brezpogojno do 5. februarja 1938. Prijave je izvršiti le na obligatnih prijavnicah, katere je naročiti pri JZSZ. Prijavnina znaša 2 din za osebo in disciplino.

Točka 7., odst. b), se izpremeni in izpopolni. Žrebanje za klasično kombinacijo, oziroma smuški tek se bo vršilo 12. februarja 1938. ob 13 pop. v »Župnijski dvorani« v Ratečah. Vrstni red skokov se določi po uspehih v teku.

Odst. c) se izpopolni: Za solo skoke bo žrebanje 13. februarja 1938. ob 13 pop. v »Župnijski dvorani« v Ratečah.

Prireditelj si pridržuje pravico eventualnih potrebnih sprememb brez predhodne objave.

Tehnični odbor — Smuški odsek ZFO.

Biser pod Pohorjem

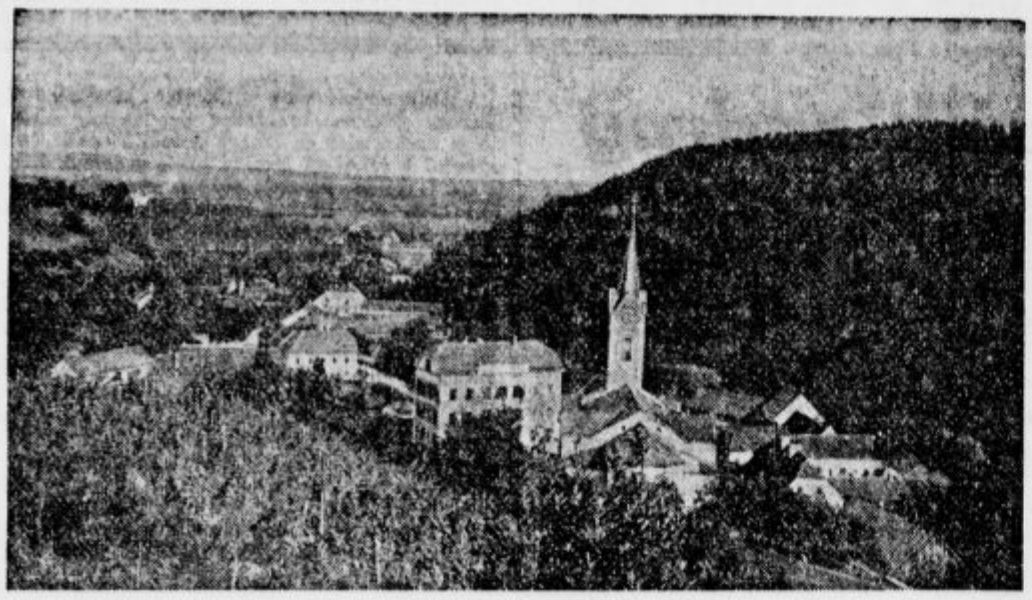

Če se pelješ od Pragerskega proti Mariboru, se ti razgled na sončno stran Pohorja izgubi v temnem gozdu. V divjem diru hite mimo tebe drevesa. Kmalu je gozd za teboj in odpre se ti zopet kakor knjiga pred teboj ravnina, ki se končuje v južnem delu Pohorja, poraslega z vinogradi in smrekovimi gozdovi. Tik pred postajo Rače-Fram pa ti pade v oči visok bel zvonik, ki se med smrekami dviga proti nebu in ti hoče povedati: »Glej, tukaj v tem kotu ob vznožju Pohorja se skrivam, pa tebi tako malo poznani Fram oznanjam«. S postaje še pol ure hoda po lepi cesti in naenkrat se boš znašel med hišami. Slednjič se bo dvignila pred teboj lepa in mogočna cerkev na nekoliko vzvišenem prostoru na koncu vasi. Za cerkvijo pa začne rasti hribovje, poraslo z vinogradi, med katerimi se vije novozgrajena cesta proti vasi Koprivnik in naprej proti Mariborski koči. Vinogradi dajejo daleč naokoli znano »framsko kapljico« in nudijo zlasti v poletju in jeseni vasi prijazno in veselo razpoloženje s pesmijo klopotcev, ki v nežni septemberski sapici udarjajo v mesečno noč. Na južni strani se razprostira po hribu zelen smrekov gozd, ki zapira vas od južne strani. Edino od vzhodne strani je kotel odprt. Od tam se vije cesta, ob njeni strani pa teče šumeč potok. Skoraj bi rekel, da je lega Frama nekaj edinstvenega. Tako je skrit, da ga človeško oko opazi šele, ko pride do njega. Vsem tujcem skriva svojo lepoto, le tistim jo pokaže v vsej svoji razkošnosti, ki ga obiščejo. Toda pojdimo skozi gozd na južno stran, na vrh hriba. Pred nami se razprostre obširno Dravsko in Ptujsko polje s Ptujem, celo Velika Nedelja ti pokaže svojo, na višini stoječo cerkev. Proti jugu zazre oko Boč. Nekoliko proti zapadu pa Konjiško goro. Na zapadu in severu pa te pozdravlja Pohorje z vso svojo vabljivostjo in prisrčnostjo. Na koncu kraljuje Sv. Areh, že bližje te pozdravlja Mariborska koča, Pohorski dom ter te vabijo, da jih obiščeš in uživaš njihovo gostoljubnost. Iz Frama je to lahko storiti že sedaj, posebno pa v bodoče, ko bo cesta, ki jo gradijo iz Frama proti Arehu, še nekoliko napredovala. Pa tudi Slovenske gorice se ti pokažejo, ne vse, pokažejo ti le zastopnico Sv. Trojico.

Fram je gotovo zelo stara naselbina. To nam pričajo stare kamnite plošče, vzidane na zunanjo stran cerkve in pa stara grajska razvalina na holmu, ki se dviga nad cerkvijo. Grad je bil last grofov Frauheimov, po katerih je tudi vas dobila svoje ime. Mnogokrat so ga oblegali Turki, toda mogočnim utrdbam niso bili kos. Pa tudi pred izstradanjem je bil varen, saj je baje imel podzemske zveze s Ptujem, od koder so ob času stiske dobivali potrebščine. Nekega dne pa so stavbo zajeli ognjeni zublji in pustili le še golo zidovje. Ker pa takrat ni bilo stanovanj na razpolago, oziroma jih revnejši ljudje niso mogli drago plačevati, so si ti od ostalih zidov in od lesa, kar je še bilo porabnega, napravili prav udobna stanovanja v gradu. Tu so potem stanovali do okoli l. 1850, ko jim je oblast prepovedala. In od takrat stoji na holmu razvalina, ki je priča hudih in veselih časov. Danes je Fram župnija za sebe. Nekoč je bil del slivniške pražupnije, ki je raztezala svoja krila čez vse Dravsko polje, skoraj do Konjic. Takrat je zadoščala majhna cerkvica sv. Ane pod grajskim holmom, ki je ustrezala verskim potrebam Framčanov do leta 1875, ko je na njeno mesto stopila sedanja mogočna stavba. Samostojna župnija pa je postal Fram že sto let prej. Bila je pač to nekoč neznatna vasica, s skromnimi kmečkimi hišicami. Ob potoku, ki teče in ga po zemljevidih imenujejo Framščica, je ropotal mlin, da je zadostil telesnim potrebam svojih domačinov.

In danes. Po nekaj desetletjih se je lice Frama popolnoma spremenilo. Nizko, preprosto štiririazredno šolo je nadomestila dvonadstropna palača s šestimi razredi. Mesto preprostih kmečkih mlinov so zavzeli umetni, valjčni mlini in tovarne bučnega olja, ki ga razpošiljajo po vsej Štajerski, deloma tudi na Kranjsko, Hrvatsko in v Avstrijo. Skoraj bi rekli, da je Fram industrijski kraj. Vas sama pa, klub temu, da prebivajo v njej tudi kmetje, dobiva vedno bolj značaj podeželskega mesta. To kažejo številne enonadstrop. hiše, lepe vile, ki dajejo letoviščarjem udobna stanovanja. Gostilne so kakor mali hoteli, ki razpolagajo z lepimi lokali, dvoranami, tujskimi sobami in nudijo lepo postrežbo z izborno »framsko kapljico«. Pohorci, ki so jim framski trgovci največji odjemalci lesa, imenujejo Framčane že kar »meščane«. Toda nočejo biti meščani in tudi niso. Ostati hočejo preprosti ljudje s svojo iskreno gostoljubnostjo in pridnostjo. Tudi Nemci so nekoč kakor še danes Fram visoko cenili in so gradili svoje pristave. Danes jih ni več mnogo. Njihove pristave so prišle po večini v slovenske roke.

M. F.

Napredek ljubljanskih gasilcev

Ljubljanski gasilski urad in reševalna postaja, ki ju sedaj že nekaj let ponovno vodi znani gasilski strokovnjak g. Ivan Furlan, sta dala sedaj podatke o svojem delu v letu 1937. Iz tega obsežnega in zanimivega poročila je razvidno, da so bili ljubljanski poklicni gasilci in reševalci tudi lani na svojem mestu. Lani so gasili pri 58 požarih in reševali pri dveh nezgodah, oz. reševalnih akcijah. Med temi so bili štirje veliki požari, pet srednjih, 37 malih, 7 dimniških in 5 namišljenih požarov. Ti požari so povzročili v Ljubljani okoli 470.000 din škode. Škoda pa bi bila še večja, če bi se gasilci le malo zakasnili in bi gotovo presegla milijone. Moramo reči, da so poklicni gasilci ohranili mestu Ljubljani tudi v lanskem letu veliko narodnega premoženja.

Mestna reševalna postaja ima sedaj izključno le reševalne avtomobile. Voz na konjsko vprego pa uporablja le za primere infekcijskih bolezni. Lani je bilo 3889 voženj, prepeljanih pa je bilo 3914 bolnikov. Največ voženj je bilo zaradi notranjih bolezni, namreč 1110. Zaradi poškodb je bilo 557 prevozov. Značilno je tudi, da je reševalni avto prepeljal v bolnišnico 6 pijancev, ki so se zastrupili z alkoholom. Davica in škrlatinka sta v Ljubljani in okolici približno enako razširjeni. Reševalni voz je prepeljal 115 bolnikov, po ogromni večini otrok, zaradi davice in prav toliko zaradi škrlatinke. Iz bolnišnice na dom ali na železniško postajo pa je reševalni avto prepeljal bolnike 734-krat. Lani so ljubljanski reševalni avtomobili prevozili 38.333 km, to je, 6812 km več kakor v letu 1936.

Reševalna postaja in gasilci so imeli še druge službe, ne glede na to, da je vsak oddelek po 14 mož permanentno 48 ur v službi in da ima le 24 ur prosto. Gasilci so po večini izučeni obrtniki, ki so zelo mnogo narediil izdelkov za gasilski urad in za sorodne oddelke. Samo lani je bilo 90 gasilskih vaj in nešteto gasilskih straž in inspekcij.

Reševalna postaja je lani dobila gasilsko telefonsko centralo, po kateri je zvezana direktno s prostovoljnimi gasilskimi četami. Lani je bil kanaliziran Mestni dom, nad dvoriščem pa je bila napravljena streha, s čimer se je znatno povečala gasilska garaža, oz. orodišče. V kratkem pa dobe ljubljanski poklicni gasilci še novo motorno brizgalno in agregat. Tudi si je lani poklicna požarna bramba nabavila več cevi in drugih gasilskih potrebščin. Ljubljana mora biti z delom poklicnih gasilcev in reševalcev popolnoma zadovoljna, čeprav se je izkazala že nujna potreba, da se čim prej poveča dosedanje majhno število poklicnih gasilcev in reševalcev.

HERSAN ČAJ

Deluje dobro pri obolenju želodca jeter in ledvic
Pomaga pri arteriosklerozi in hemeroidih.
Olajšuje muke in bolečine pri revmatizmu in protinu.
Ublažuje bolečine pri mesečnem perilu in meni.
Odstranjuje motnje debelenja in napravi vitke.

Dobiva se v vseh lekarnah!
Reg. S. br. 19830/33.

PO SLOVENSKI DOMOVINI

Artiče

Možje, žene, ženini in neveste pozor! Za prvo silo dobite vse zastonj, če naročite »Slovenca« in Vas sreča ujame! V Ljubljani bodo razdelili nagrade v vrednosti nad 75.000 din. Naročite in plačajte »Slovenca« za 3 mesece in lahko, da bo Vaša nevestina bala ali moška obleka s srebrno uro ali moderni plug, brzoparilnik, radio-aparat itd. Pohitite z naročnino, ker je čas samo še do 24. februarja. Naročite in plačajte pri zastopniku.

Predavanje. Na praznik 2. februarja bo po sv. maši ob pol 11 predavanje o »moderni velesili«. Ker je predavanje zelo zanimivo za vsakega, Vas vabimo, da se ga v polnem številu udeležite.

60-letnico je praznoval v krogu svoje družine ugledni posestnik in večletni gasilski načelnik v Dolenji vasi Pavel Bogovič. Da je požrtvovalen za gasilske ideje, kažejo njegovi uspehi. Mnogo se je boril za prejšnjega režima, da je obdržal društvo tako, kot je danes, čeprav so mu pri vsakem koraku metali polena pod noge. Čestitamo!

Brežice

Vse naročnike »Slovenca« v Brežicah in okolici opozarjamo na 24. februar t. l., ko bo v Ljubljani veliko nagradno žrebanje. »Slovenec« bo ta dan razdelil med svoje naročnike 76 lepih nagrad. Pri žrebanju pridejo v poštev vsi dosedanji naročniki, ki so naročeni na dnevnega »Slovenca« najmanj 3 mesece in bodo imeli plačano naročnino za mesec februar. Poleg teh imajo pravico do žrebanja tudi tisti novi naročniki, ki se še sedaj naročijo na dnevnega »Slovenca« in plačajo takoj 3-mesečno naročnino za naprej

»Dobrava« je naslov igre, ki opisuje boje in trpljenje naših bratov ob Soči, katero uprizori Prosvetno društvo v Brežicah dne 1. februarja ob 8 zvečer in 2. febr. ob 3 popoldne v Gasilskem domu v Št. Lenartu pri Brežicah.

Fram

Fantovski odsek vas vabi v torek ob 8 zvečer in na Svečnico ob 3 popoldne v Zöhrerjevo dvorano, kjer uprizori veseloigro »Lesena peč«.

Nedeljskega »Slovenca« dobite takoj po sv. maši pred cerkvijo, pozneje pa na Aninem dvoru. Tam lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Slovenski dom«, »Bogoljuba« in »Domoljuba«. Naročite lahko velike in male oglase, osmrtnice itd.

Jesenice

Krekovo gledališče za okoličane. Krekovo gledališče je zopet pričelo s predstavami za okoliško ljudstvo. Na svečnico popoldne ob treh bodo igrali pretresljivo dramo iz jezuitskega življenja »Prvo legijo«. Začetek in konec igre sta urejena tako, da so danes najboljše železniške zveze na vse strani. Vabimo okoliško ljudstvo, da si ogleda to močno delo. — »Junaške bajke« pa je zgodovinska igra, ki jo bodo igrala sama dekleta na svečnico ob 8 zvečer. Abe predstavi bosta v Krekovem gledališču.

Kranj

Današnje socialno predavanje. Danes ob 9 dopoldne bo v dvorani Ljudskega doma v Kranju drugo socialno predavanje, in sicer o gospodarskih in socialnih razmerah v Rusiji in o socialni zakonodaji pri nas. Po vsakem predavanju je debata. Vstopnine ni.

Veliko zdravega humorja vam bo nudila danes popoldne ob štirih zabavna igra »Veleturist«, ki jo bo uprizorilo kranjsko Prosvetno društvo v Ljudskem domu.

Mengeš

Umrl je gostilničar g. Miha Habjan v starosti 42 let. Zapušča ženo in šest nepreskrbljenih malih otrok. Življenje mu ni bilo posuto z rožicami, užiti je moral mnogo težav in bridkosti. Pogreb bo danes, v nedeljo. Naj počiva v miru! Žalujoči vdovi in otrokom naše iskreno sožalje!

Fantovski odsek in dekliški krožek priredita na praznik 2. februarja ob 4 popoldne telovadno akademijo.

Poličane

Zlata poroka. V soboto 29. januarja sta obhajala g. Peter in Marija Bohak 50 letnico svoje poroke. Kljub visoki starosti sta še vedno rada vesela in rada pokramljata v krogu svoje družine. Naj omenim, da sta naša jubilanta rada pomagala pri vsaki dobri akciji, posebno pri cerkvenih potrebah. Priljubljena jubilanta naj spremlja božji blagoslov do skrajnih mej življenja.

Prosvetno društvo priredi na Svečnico igro »Cvrček za pečjo«.

Radeče pri Zidanem mostu

Gostovanje v Narodnem domu. S komedijo »Sumljiva oseba« bo gostovala danes popoldne ob štirih v Narodnem domu ljubljanska dijaška dramska družina.

Drugi prosvetni večer v vrsti prosvetnih večerov, ki jih prireja prosv. društvo »Kmetska knjižnica«, b ov sredo ob 6 v dvorani Narodnega doma. Program je sledeč: 1. S. Gregorčič: Življenje ni praznik; 2. gimnastične vaje fantovskega odseka; 3. predavanje: gospodarski pomen Slovenije za Jugoslavijo (notar g. dr. Peter Jereb, banovinski svetnik); 4. Valentin Vodnik: Dramilo mojim rojakom (deklamacija). Dobro uspeli prvi večer vabi prijatelje na drugi večer.

Duhovne vaje za fante bodo v naši župniji od 2. do 6. febr. Na dan bosta po dva govora, ki jih bo imel voditelj iz Ljubljane. Vabljeni vsi fantje! Starši, priporočite svojim sinovom udeležbo!

Nenavadno veliko pogrebov je bilo v naši fari v meseecu januarju. Med osmimi, ki so nas zapustili, je bila najstarejša Neža Kranjc, ki je dočakala starost 87 let.

Slovenske Konjice

Ponovitev »Kralja z nebes«. Katoliško izobraževalno društvo v Slovenskih Konjicah priredi na Svečnico peto izredno predstavo Gregorinove božične igre »Kralj z nebes«, ki je štirikrat doživela velik uspeh in vzbudila zanimanje daleč na okrog.

Orjaški hrast na konjiškem kolodvoru. Veliko zanimanje je vzbudil med tržani in okoliškimi prebivalci prevoz orjaškega Napotnikovega hrasta iz Prežigala na kolodvor v Slovenskih Konjicah, kjer zdaj ta desettonska klada čaka na nakladanje. Premer kolosa je 1.60—2 m. Deblo je zdravo in čisto. Iz njega močno zaudarja vonj po octovi kislini. Poleg tega temeljnega debla je drevo dalo še 13 zajetnih hlodov. Vejevje so razsekali in ga je za več voz.

Iz naših organizacij

Sv. Jurij ob Taboru. Na svečnico ob 3 popoldne uprizori Prosv. društvo v dvorani Katol. doma božično legenda v 12 slikah: »Trije kralji«. Med odmori igra mladinski tamburaški zbor.

Središče ob Dravi. V nedeljo, 6 februarja ob 7 zvečer nas obiščejo igralci mariborskega Ljudskega odra. Igrali bodo v Krekovi dvorani duhovito veseloigro v treh dejanjih »Dva para se ženita«.

Mekinje. Tukajšnje prosvetno društvo uprizori 30. t. m. ob pol 4 popoldne Fodor-Albrechtovo tridejansko komedijo »Matura«. Duhovita igra je polna mičnih prizorov iz razboritega profesorskega in dijaškega življenja. Izborno naštudirane, dokaj težke vloge so v rokah najboljših igralcev.

Šmartno pri Kranju. Fantovski odsek in dekliški krožek v Šmartnem pri Kranju priredita 6. februarja ob 3 popoldne v dvorani Šmartinskega doma telovadno akademijo z bogatim sporedom. Bratski odseki vabljeni.

Celje dobi počitniški dom za otroke

Že davno je Celje čutilo potrebo po Počitniškem domu za mladino, ki naj bi v počitnicah iskala razvedrila v prosti naravi in si krepila duha in telo. Po prizadevanju uprave Zdravstvenega doma, predvsem pa s podporo mestne občine, ki je dala na razpolago upravi Zdravstvenega doma bivšo Likovičevo posestvo pod Tovstom, da zgradi na njem poslopje, v katerem se bo mogla zdravstveno šibka mladina v poletnih mesecih na soncu, svežem zraku in ob primerni prehrani okrepiti in utrditi, bo Celje dobilo nov Počitniški dom za mladino, kakor jih imata že Maribor in Ljubljana. Celjani pozdravljamo to prepotrebno socialno ustanovo. Likovičevo posestvo meri preko 6 ha travnikov in njiv. Uprava Zdravstvenega doma se je že lani z velikim idealizmom in energijo sama lotila dela ter zgradila lično stavbo, ki je v surovem stanju že gotova. Prostor je prav srečno izbran. Leži okrog 750 m nad morjem pod vrhom Tovsta, sredi gozdov, po katerih vodijo sončna pota, deloma po ravnem, deloma po grebenih, s katerih se odpira krasen pogled na vse strani. Stavbo je treba sedaj še dogotoviti, naročiti opremo ter izvršiti instalicijo in razna terenska dela za igrišče itd. Uprava Zdravstvenega doma je žrtvovala do sedaj za zgradbo že nad 70.000 dinarjev, približno toliko pa bo še treba, da se stavba dogotovi in opremi. To vsoto bo treba zbrati. Velik pomen Počitniškega doma je prva uvidela tukajšnja krajevna Protituberkulozna liga, ki je prispevala za dovršitev doma 10.000 dinarjev. Počitniški dom bo upravljal v skladu s kupno pogodbo med celjsko mestno občino in Zdravstvenim domom poseben kuratorij, ki bo tudi skrbel, da se zbero potrebna sredstva za dograditev. Temu kuratoriju pripadajo naslednji gospodje: Lazarevič Teodor, ravnatelj Cinkarne, predsednik; Stermecki Rudolf, veletrgovec, podpredsednik; Cilenšek Franc, ravnatelj meščanske šole, tajnik; Zdolšek Mirko, predsednik Protituberkulozne lige, blagajnik; dr. Jakob Rebernik, upravnik Zdravstvenega doma, gospodar; Jerič Franc, ravnatelj Ljudske posojilnice, in Kralj Drago, ravnatelj Celjske posojilnice, preglednika računov ter člani: Dolžan Franc, kleparski mojster, Golob Karel, mizarski mojster, dr. Raišp Ivan, ravnatelj bolnišnice, dr. Skoberne Jurij, odvetnik, Šmigovec I., upravitelj OUZD. V kuratoriju so torej zastopani razni sloji celjskega prebivalstva, število članov pa se more še povečati. Na svoji prvi seji, ki je bila v torek 25. t. m., je kuratorij sklenil, da se bo obrnil na javnost s prošnjo, da čim izdatnejše podpre započeto delo. Kuratorij bo razposlal februarja pismene prošnje s položnicami v nadi, da bo celjsko prebivalstvo razumelo to važno socialno akcijo, jo izdatno podprlo, tako da bo mogel Počitniški dom že v letošnjem poletju sprejeti pod svoj krov prve letoviščarje iz vrst potrebne šolske mladine.

Idealni, človekoljubni akciji želimo v interesu naše mladine čim lepši uspeh!

Celje

c **Veliko nagradno žrebanje naročnikov »Slovenca«, ki bo 24. februarja, je zelo razveselilo vse naročnike. Z velikim zanimanjem se obračajo na našo podružnico, kako je z žrebanjem in kdo pride v poštev. Vsem celjskim naročnikom zagotavljamo, da pridejo v poštev vsi dosedanji in novi naročniki. Dosedanji naročniki, ki so naročeni na dnevnega »Slovenca« vsaj že tri mesece ter imajo v redu poravnano naročnino tudi za februar, dalje novi naročniki, ki plačajo naročnino vsaj za tri mesece, vsi ti pridejo v poštev pri žrebanju. Prosimo pa tudi vse one, ki so zaostali z naročnino, da jo poravnajo, da bodo tudi oni deležni velikih nagrad.**

KINO UNION

prinaša danes ob 16, 18.30 in 20.45 film s slavno altistko Zarah Leander, Attila Hörbigerjem, Karlom Martellom in Theo Lingenom v glavni vlogi:

»PREMIERA«

Matineja ob 10 in 14: »San Francisko v plamenih.«

c **Gostovanje Velikih Frančiškovih križarjev iz Ljubljane v Celju.** Danes ob 4 popoldne uprizorijo v celjskem mestnem gledališču Veliki Frančiškovi križarji iz Ljubljane popolnoma novo akcijsko dramo iz modernega sveta v 6. dejanjih: »Krik uničene mladosti«. Dejanje, ki je povzeto iz dijaškega življenja v sedanjem času, se godi v Parizu. Igra je vzbudila veliko zanimanje v Ljubljani, Ptuju, v Celju pa prav tako vlada zanjo veliko zanimanje. Cene vstopnic so zelo znižane, zato naj prav nihče ne zamudi te ugodne prilike! Posebno vabljeni dijaki in vzgojitelji otrok!

KINO METROPOL

predvaja danes film:

»KRALJEV TENOR«

po istoimenski operi »Der Postillon von Lonjumeau«. Neobičajni doživljaji opernega pevca, ki se zaljubi v svojo ženo, misleč, da je neka druga. — Ob 10.15 in 14 matineja: »Mr. Deeds«.

c **Proslava šestdesetletnice Otona Župančiča v celjskem mestnem gledališču.** V torek, dne 8. februarja, bo uprizorilo Narodno gledališče iz Ljubljane v celjskem mestnem gledališču Župančičevo tragedijo »Veroniko Deseniško«. Slavnostni govor bo imel pisatelj mons. Franc Ksaverij Meško.

KINO DOM, CELJE

30. in 31. jan. Muzikalni velefilm:

»CVETOČI MAJ«

(Belt jorgovan). — Predstave ob pol 2, 4, pol 7 in 9. — 30. januarja matineja: »Mali polkovnik« (Shirley Temple).

c **Kulinarična razstava v Celju.** Pred kratkim smo poročali v »Slovencu«, da bo v Celju na svečnico 2. februarja ob 10 dopoldne otvoritev kuharske razstave v mali dvorani Celjskega doma. Razstava bo odprta do 6. februarja vsak dan od 8 zjutraj do 7 zvečer. Kulinarična razstava bo prav gotovo zelo zanimiva, saj bo razstavljeno tukaj vse, kar spada v gostilniško stroko. Za različna jedila bodo na razpolago tudi recepti, gospodinje pa bodo dobile pojasnila o vseh razstavljenih jedilih in raznih aranžmanih pogrnjenih miz. Kuharski mojster g. Babinek iz Maribora bo na tej razstavi pokazal svojo umetnost. Za razstavo vlada v Celju veliko zanimanje, ker je to v Celju prva takšna razstava.

Ljutomer

Ljutomerski občinski odbor je na svoji seji izvolil sledeče odbornike kot predsednike v razne odseke: odsek za pravne zadeve, prosveto in personalne zadeve: g. Karba Janko; odsek za socialne zadeve, higieno, zdravstvo in veterinarstvo: g. Peter Potočnik; odsek za določevanje cen na trgu in tržno nadzorstvo, za prehrano prebivalstva v izrednih primerih: g. Jakob Rajh; odsek za zgradbe: g. Franc Slavič; upravni odsek ljutomerskih občinskih gospodarskih podjetij: g. Mohor Zupančič; odsek za finance in notranje zadeve: g. M. Zupančič; za blagajnika je bil izvoljen g. Peter Potočnik.

KULTURA

Kulturno življenje Poljakov

(Ob priliki 75 letnice januarske vstaje)

22. tega meseca je preteklo 75 let od nesrečne vstaje Romuala Traugutta v Varšavi leta 1863, ki se je tako žalostno končala leta 1864 na dvorišču varšavske citadele s smrtjo junaškega diktatorja in toliko drugih narodnih borcev. Nad Poljsko, ki je tedaj zadnjikrat skušala odvreči s sebe jarem in zaživeti v svobodi, o kateri so sanjali in jo opevali največji poljski geniji, so se s še večjo težo zgrnili mrakovi in nasilje Rusov je preseglo vse meje. V krvi in z vislicami pomirjeni Poljaki so odslej pustili vsak up na oboroženo vstajo ter začeli svoje kulturno delo — »od temeljev«, do začetka ter so tako po petdesetih letih zopet dozoreli do novega upora, ki ga je zmagoslavno dobojeval maršal Pilsudski V teh dneh se ves poljski narod zbira v češčenju starih bojevnikov, veteranov iz leta 1863, ki jih je še nekaj, ter v češčenju tragičnih junakov, ki počivajo v »gozdnih gomilah«, ki jih tako lepo opisuje Orzeszkova v romanu »Nad Niemnom«, ali pa Žeromski in Strug v svojih epopejah. Toda najlepšo epopejo tega januarskega upora pa je naslikal veliki, eden največjih poljskih slikarjev Artur Grottger, katerega 100letnica je padla lani na jesen, pa jo poljska javnost časti letos obenem z jubilejnim letom vstaje, ki jo je Grottger tako genialno upodobil v svojih ciklih: »Varšava«, »Polonia« in »Vojska«. (Ta zadnja je znana slovenskemu občinstvu po reprodukcijah v »Domu in svetu« izpred nekaj let.) Pod protektoratom maršala Smygli-Rydzija in vseh poljskih umetniških društev prirejajo svečane akademije, koncerte, predstave, zlasti pa razstave, kjer so razstavljeni prvikrat na Poljskem Grottgerovi umotvori, ki so sicer razmetani po Evropi, pa tudi zgodovinska razstava vseh spomenikov na vstajo, vseh rokopisov, ukazov smrtnih dekretov, slik, fotografij itd. Vsa Poljska je te dni pod vtisom jubilejnih proslav junakov njihove tragične zgodovine ter obenem proslav vseh, ki so se zaslužili za domovino in ji pripravili svoboden razmah. Na žrtvah in krvi je vstala nova Poljska in stopila v novo slavo. Poljski genij je razpel svoje peroti in oblikuje svojo zemljo in svojega duha po svoji podobi.

Kulturna bilanca l. 1937.

Ob tej priliki bi tudi mi radi Poljski izrazili svoje simpatije. Poljski »od mrtvih vstali«, poljski kulturi, ki se je razmahnila po vojni v vsej svoje razsežnosti. Hoteli bi ob tej priliki, ker nam med letom ni bilo mogoče zaradi prostora zasledovati v podrobnostih tudi poljske kulturne dogodke, podati pregled kulturnega dogajanja v letu 1937, kakor ga posnemamo iz poljskih časopisov, Slovencem v informacijo, pa marsikje tudi v zgled in potrebno posnemanje.

*

V preteklem letu je bila največja svetovna kulturna prireditev brez dvoma svetovna razstava v Parizu, na kateri so bili Poljaki odlično zastopani. Postavili so lastni paviljon ter poleg tega razstavljali še v 20 sekcijah. Žiri je paviljon in razstavljene stvari zelo visoko ocenila ter je Poljska dosegla v umetnosti in drugih oddelkih celo vrsto najvišjih odlikovanj ter priznanj. Za časa te razstave je v Parizu zborovalo čez 1000 znanstvenih, gospodarskih in drugih kongresov, pri katerih so bili Poljaki povsod zastopani v delegacijah, ki so znale braniti poljski ugled in ga povečavati. Pariško razstavo morajo Poljaki šteti tudi med svoje kulturne uspehe: pomagala jim je mnogo do mednarodnih stikov, v katerih se Poljaki že od nekdaj znajo uveljavljati. Tak mednarodni uspeh predstavlja tudi mednarodna lovska razstava o Berlinu, kjer je Poljska pokazala svetu svojo odlično lovsko tradicijo ter odnesla eno prvih mest. Toda tudi na svojem ozemlju v Varšavi so Poljaki priredili III. mednarodni Chopinovski kongres, na katerem se je zbralo okrog 200 najboljših mladih pianistov in s tem počastili njihovega velikega rojaka svetovnega slovesa.

V mejah Poljske same pa je bil to leto najpomembnejši dogodek morda mednarodna akcija za narodno izobrazbo, to je za šole, ki jih postavljajo vasi, občine, društva itd. Velika svečanost je bila v Bezdanah, kjer so praznovali posvetitev 100 novih šol samo na ozemlju, ki spada pod Vilno, in jih je postavil narod v spomin na maršala J. Pilsudskega. Kar se pa tiče ljudske izobrazbe so v tem letu z vso energijo delale razne organizacije ter so se obnesle zlasti potovalne knjižnice ter prosvetni tečaji, ki so se vršili pod geslom: »Nočemo dati armadi niti enega analfabeta!« Pomisliti pa moramo, da je izobrazba v ozemlju, ki je spadalo prej pod Rusijo, v tako imenovanih »vzhodnih okrajih«, bila še na zelo nizki stopnji

Ena izmed najbolj zanimivih socialno-kulturnih manifestacij pa je bila razstava »Delo in kultura na vasi«, ki so jo organizirali na ta način, da so priredili vas — Liskowie za vzorno vas ter organizirali tja izletne vlake iz najbolj oddaljenih kmečkih vasi. Več desettisočev kmetov si jo je tako ogledalo, pri čemer listi poudarjajo, da je to bil prvi poskus organizirati kmečko ljudstvo, da so se odločili v »masah za izlet«. Poljaki sami poudarjajo ploden uspeh razstave, ki kliče po posnemanju.

Prav tako so v zahodni Poljski, pod Tatrami, priredili podoben »teden gorá«, ki so ga v počitnicah organizirali v letovišču Wisla v Šleziji Namen tega tedna je bil, pokazati gorsko kulturo, narodno ljudsko umetnost, ki v teh planinah živi še popolnoma živo življenje, ter sploh oživotvoriti etnografske posebnosti teh krajev. Cele množice zborov-hribovcev od Beskidov do Huculov je nastopilo s svojimi pesmimi, plesi, običaji, nošami ter glasbenimi motivi (narodna glasbila).

Druge važne kulturne prireditve so bili razni festivali, tako festival poljske umetnosti v Varšavi, ki je dal podnet in zamisel vsakoletnih takih festivalov, ter zlasti prireditev »Krakovski dni«, kjer so tisoči domačinov in inozemcev videli krasne skupinske slike med starimi zidovi staroslovanskega mesta.

*

Med najvažnejša znanstvena odkritja preteklega leta spada brez dvoma odkritje starih lesenih koč iz XI. in XII. stoletja na Zamkovi gori pri Davidgradu. Odkritja je vodil državni arheološki muzej. Poleg tega še odkritje praslovanskih vasi v Kamiencu pri Torunu ter lesenih ostankov iz XI in XII. stoletja pri Gnezdnu. Poleg tega je važno tudi to, da se nadaljujejo izkopavanja praslovanskih lesenih vasi v močvirju na polotoku Biskupskega jezera, kjer so odkrili zdaj kar dve ulici. Prav tako sta poljska profesorja Michalkowski in Mantouffel skupaj s francoskimi znanstveniki odkrivala v Kairi razvaline mesta Idfu nad Nilom, kar je pripomoglo k važnim odkritjem: odkrili so v pesku staro grško-rimsko mesto iz 2000 let pred Kristusom. Del izkopanin sta poljska učenjaka prinesla na Poljsko ter jih dala v oskrbo Narodnemu muzeju.

Izmed ostalih znanstvenih ekspedicij omenjajo poljski listi tudi ekspedicijo poljskih visokogorskih alpinistov v Ande, kjer so dosegli velike uspehe ter se prvi povzpeli na do zdaj še neprehodne vrhe 6000 m visoko. Prav tako je imela uspeh ekspedicija na Grenlandijo, ki jo je vodil prof. Kosiky.

Zavod Jožefa Pilsudskega v Varšavi si je to leto dal nalogo, da izda Zbrane spise velikega maršala za najširše plasti v najcenejšem izdanju Ta iniciativa je imela uspeh ter se je občinstvo tudi v polni meri odzvalo izdajatelju, ki je izdal 45.000 izvodov kompletne zbirke ali 450.000 zvezkov.

Poljska kulturna kronika beleži med važne dogodke tudi ustanovitev novih znanstvenih in kulturnih društev, ki so se lansko leto ustanovila po vsej državi, tako: Splošno poljsko zoologično društvo v Lvovu, Kulturni svet v Poznanju, Poljsko statistično društvo v Varšavi, Poljsko društvo znanstvenih ekspedicij v Varšavi itd. Postavljeni so bili temelji za vseučilišče v Lodzu. Radio je zidal novo stavbo v Katovicah ter dobil novo pomožno oddajno postajo Varšava 2.

Poljsko akademijo za literaturo je zadel udarec s smrtjo odličnega pesnika Boleslawa Leśmiana Izstopila pa sta iz akademije dva člana: W. Rzymowski ter največji katoliški dramatik R. H. Rostworowski. Na njuno mesto pa sta bila izbrana Kornel Makuszynski ter Jan Lorentowicz.

Ustanovil se je počitniški zavod za umetnost, ki je prirejal svoje tečaje v letoviščnih krajih, tako v Gdyniji in Wisli. Namen društva je bil, seznaniti med počitnicami na lahek način inteligenco (največ učitelje) z najnovejšo sodobno umetnostjo. Prav tako se vrše vsako leto tudi počitniški tečaji za inozemce na vseh treh središčih — v Poznanju, Varšavi in Krakovu, ki dajejo udeležencem sliko sodobne Poljske na ozadju zgodovinske tradicije.

V preteklem letu so začeli izhajati štiri novi časopisi, ki se zanimajo za kulturno umetnostne probleme, namreč: »Chopin«, »Plastika«, »Ateneum« in »Nike«, o katerem smo v našem listu že poročali.

Predsedstvo glavnega odbora za počastitev spomina maršala Pilsudskega je lani sklenilo, da ustanovi »štipendije maršala Pilsudskega«, za kar je dovolilo vsoto — en milijon zlotov.

Na področju kulturnih stikov z inozemstvom je treba omenjati nove kulturne konvencije med Poljsko in Romunijo, med katerima je sklenjena konvencija intelektualnega sodelovanja, mladinskega gibanja in turističnega, ter tudi konvencijo med Poljsko in Avstrijo. Ustanovili so mnogo društev, ki imajo za cilj vzdrževati kulturne stike med Poljsko in Francijo, Italijo, Nemčijo, Dansko, Rumunsko in celo Japonsko.

Na Poljskem je bilo lani več kongresov, izmed katerih omenjajo časopisi: jubilejni kongres esperantov, protialkoholni, prirodoslovni zdravniški, prvi splošni poljski kongres inženirjev kemikov, matematiko, kongres Kristusa Kralja, ki so se ga udeležili tudi Slovenci ter je tudi v naši publicistiki zasadil veliko plodnih sledov: kongres biblistov, vrtnarjev, stanovateljev itd. itd.

Zanimive so razne obletnice in svečanosti, ki so jih Poljaki lani proslavljali: 125 letnico bivanja Napoleona v Varšavi, 120 letnico Zavoda za gluhoneme, 100 letnico gimnazije v Chelmu, 75 letnico konservatorija v Varšavi, 50 letnico zgodovinskega društva v Lvovu, 40 letnico društva »Umetnost«, 40 letnico »Ljubiteljev zgodovinskih ved«, 30 letnico Glavne gospodarske šole, 25 letnico Narodne zveze v Chicagu, 25 letnico Novinarskega sindikata, 15 letnico poljske šole v Šleziji, 10 letnico poljske katedre v Lille, 150 letnico rojstva Lelevela, 100 letnico Grottgera, 100 letnico pesnika Asnyka, 100 letnico Vl Zelenskega, 65 letnico smrti glasbenika Moniuszkega in 10 letnico smrti Gustava Danilowskega.

Izmed razstav omenjam: II. mednarodno razstavo lesorezov v Varšavi, Sienkiewiczevo razstavo, razstavo francoskega slikarstva, notranje arhitekture, splošni poljski salon rezbarstva, nordijska razstava in kolonialna, »Davna Varšava«, razstava Wyczolkowskega, »Naši gozdovi«, »Lov v umetnosti«, razstava projektov za spomenik Pilsudskega, »Sodobno literarno življenje«, fotografska razstava, razstava Matejki v Bydgošču, zakopanska plastika v Zakopanem, rzstava italijanske pokrajine v Varšavi itd itd. Omembe vredna je še posmrtna razstava F. Ruczczyca, ki je bila najprej v Vilni, potem pa še v Varšavi ter jo je priredil posebni narodni odbor.

Poljska je hotela prodreti tudi literarno delovanje ter do lani med razne ustanove in društva razdelila več nagrad: literarno nagrado ministra prosvete (državna nagrada) je dobil literarni kritik Vaclav Borowy, glasbeno Boleslav Woytowicz, likovno Wojciech Weiss, nagrade za mlade pisatelje pa J. Lobodowski. Nagrade stolnega mesta Varšave so dobili: znanstveno prof. Konst Krzeczkowski, literarno Maria Kuncewiczowa, likovno Woj. Pawlikowska-Jasnorzewska. Tri nagrade mesta Lvova so si delili: literarno Edward Porębowicz, zgodovinsko Fr. Papee in znanstveno R. Weigel. Literarno nagrado mesta Poznanja je dobil St. Wasylewski, likovno mesta Lodza T. Kulisiewicz, glasbeno mesta Katovice St. Stoinski, umetnostno-znanstveno mesta Gdynje pa — Baltiški institut za celotno svojo delavnost. Nagrado revije »Wiadomości literackie« (tako imenovano Akademije neodvisnih) je dobila knjiga »Spomini kmeta«. Nagrado poljskega PEN-kluba je dobil Edward Boye za prevod Cervantesovega »Don Kihota«, nagrado Reynela za najboljše odrsko delo Jar Iwaszkiewicz za »Leto v Nohantu«, literarno nagrado za morske motive Wanda Karczewska; vilensko literarno nagrado W. Hulewicz, nagrado Chopinovega instituta pa T. Mauyzner za delo o Chopinu. Na mednarodnem konkurzu mladih glasbenikov v Newyorku je dobil prvo nagrado skladatelj J Fitelberg. V vrsto mest, ki razpisujejo literarno nagrado, je lani stopilo tudi mesto Bydgošč.

Poljska stremi svojo umetnost in svoje kulturno delo manifestirati tudi v tujini, kakor sem imenoval že v začetku, pišoč o uspehu na mednarodni razstavi v Parizu. Poleg te je Poljska razstavljala tudi v Rappersfilu (Sodobna Poljska), v Parizu (Chopinova razstava), v Chikagu, Bukarešti (reprezentativna razstava poljske umetnosti, ki so jo nato prenesli v Sofijo in Belgrad), razstava grafike, čilimov in preprog v Dublinu, Franciji in na Portugalskem (grafika), v Filadelfiji; mladi arhitekti v Bukarešti in Italiji; poljska umetnost v Ameriki (Newyork). Razstava obrti v Capetownu, filatelistična v Amsterdamu, poljske fotografije v Zagrebu itd.

Poleg tega omenjajo kot propagando poljske umetnosti v tujini tudi razne predstave njihovih del na svetovnih odrih: »Harnasi«, opera v Hamburgu, »Halka« v Chikagu in Tallinie, »Dziady« v Sofiji (varšavski režiser Schiller), poljski balet v Parizu (letos v Ljubljani), nastop poznanjskega cerkvenega zbora v Parizu, zbora »Harfa« v Franciji in Belgiji, turneje po Nemčiji, individualni nastopi na čelu z Ignacijem Paderewskim, ki je koncertiral v Švici in dobiček namenil za spomenik Kosciuskiju v Soluru, itd.

Izmed znanih učenjakov in umetnikov so lani umrli znamenite osebnosti: Honorata Leszczynska, igralka (18. I.), R. Boleslaw, režiser (19. I.), inž. M. Rybczynski, profesor politehnike (23. I.), dr. L. Wolfke, prof. politehnike (30. I.), T. Ziomek, akad. slikar (27. I.), dr. J. Bromski, prof. semitskih jezikov na univerzi v Varšavi (1. II.), inž Geza Bukowski, geolog (6. II.), dr. J. Sypiewski, botanik (6. II.), dr. H. Nusbaum, hon. prof. (18. II.), St. Cybulski, filolog (21. I.), dr. A. Denizod, fizik (23. II.), dr. V. Natason, fizik (26 II.), Karel Szymanowski, skladatelj (29. III.), B. Raczynski, skladatelj, dr K. Wojcik, geolog (14 II.), dr. Vl. Demetrykiewicz, arheolog (14. IV.), dr. W. Tokarz, zgodovinar (3. V.), W. Pawlowski, igralec, dr J. Ujejski, podsekretar ministrstva prosvete, književnik (8. VII.), L. Adwentowicz, slikar (24. VII.), L Lepszy, zgodovinar (29. VII.), dr. Edward Porębowicz, romanist, prevajalec Dantea (24. VIII.), dr. Tadeusz Pini, prof liter. (7. IX.), dr. St. Borowiecki, neurolog in psihiater (8. IX.), S. Udzela, direktor etnografičnega muzeja v Krakovu (26. IX.), St. Lipski, prof. konserv. (6. X.), dr. J. Eismond, profesor univ (18. X.), A. Klodzinski, prof. prava (8 X.), Halina Broczowa, igralka (3. X.), dr. L. Krynski, kirurg (8. X.), Boleslaw Leśmian, pesnik in član akademije (5. XI.), Z. Unilowski, književnik (12. XII.), Andrej Strug, pisatelj (8. XII.), St. Popowski, slikar (13. XII.), T. Lowczynski, pevec (26. XII.), St. Czarnowski, sociolog (29. XII.).

*

Taka je kulturna kronika za leto 1937, kakor jo podajajo poljski časopisi in ki utegne zanimati tudi slovensko izobraženo občinstvo, ki je do Poljakov nekako izgubilo pravo razmerje. S tem pregledom smo se jih hoteli spomniti v času njihovega spominjanja svoje slavne, a tako tragične preteklosti ter se tako pokloniti njihovim žrtvam, ki so s svojim narodnim navdušenjem, vztrajnostjo, nezlomljivo voljo in samo poljsko domovinsko ljubeznijo mogli pripraviti tla za svobodo in mirno rast na vseh poljih in ne v najmanjši meri na področju kulturne politike. Kakor vidimo iz kronike lanskega leta, je lanska kulturna kronika beležila veliko uspehov.

td.

Jakob Frančišek Zupan

(Skladatelj prve slovenske opere)

V zgodovini naše glasbe se imenuje kot prva originalna slovenska opera »Belin«, ki ji je napisal besedilo diskalceat **Janez Damascen Dev**, skomponiral pa jo je leta 1780 kamniški učitelj **Jakob Frančišek Zupan.** Kakšna je bila usoda tega glasbenega dela, nam viri ne povedo, prav tako pa tudi ne vemo, kakšno je bilo v glasbenem pogledu Navadno skrpucalo priložnostnega komponista ali pomembnejše glasbeno delo, na katero bi bili lahko ponasni?

Na to vprašanje bi mogli vsaj s približno gotovostjo odgovoriti, ako bi podrobneje poznali Zupanovo glasbeno delovanje. Toda naši zgodovinarji nam o tem skoraj nič ne povedo, zato smo zaenkrat navezani samo na podatke, ki jih je zbral v svoji knjigi o Kamniku pred nedavnim umrli šolski nadzornik **Ljudevit Stiasny** in pa na beležke, ki jih je pred kratkim v neki knjigi Petra Pavla Glavarja odkril in mi jih dal na razpolago komenski župnik zgodovinar g. **Janez Žabukovec.**

Stiasny je pregledal vse krstne knjige komenske fare, pa ni mogel zaslediti imena Jakoba Zupana, zato smo dozdaj vedeli samo to, da v Komendi ni bil rojen. Peter Pavel Glavar pa je v neki svoji knjigi, v kateri je vodil seznam faranov, zabeležil, da je bil Jakob Frančišek Zupan rojen v Höngbergu na Štajerskem leta 1733 ali 1734. Kje je ta kraj, bomo danes težko uganili, gotovo pa je v slovenskem delu Štajerske in morda že celo stoletje nosi slovensko ime. V seznamu avstrijskih krajev iz pred vojne ni več tega imena. Zupanov oče je bil Janez, mati pa Benigna.

V Kamnik je prišel Zupan leta 1758, najbrž s trebuhom za kuhom, ki si ga je hotel zaslužiti s svojim obsežnim muzikalnim znanjem. Moral je biti precej prijetne zunanjosti in uglajenega vedenja, da je dobil kot domači učitelj godbe in petja takoj vstop v najodličnejše kamniške meščanske družine ki so mu zaupale v vzgojo svoje otroke. Kamničani so mladega muzikanta koj vzljubili in niso štedili s pohvalami o njegovem glasbenem talentu. Posebno zaupanje pa si je pridobil v hiši takratnega kamniškega župana Valentina Götzla, ki mu je dal svojo hčerko Jožefo za ženo.

V jeseni leta 1762 se je Zupan z družino, ki je z rojstvom dveh sinov, Jožefa in Nepomuka, narasla na štiri člane, preselil v Komendo. Tja ga je namreč zvabil komenski človekoljub Peter Pavel Glavar, ki je bil pred par leti ustanovil svojo znano šolo, oziroma bolje rečeno pripravljalnico (Pflanzschule), v kateri so se otroci pripravljali za mestne šole in učili glasbe, s katero bi se pozneje mogli preživljati. Glavar se je dalj časa prizadeval, da je za izpraznjeno mesto učitelja glasbe pridobil Zupana, ki je nato pričel v Komendi svoje plodovito delo na področju cerkvene in narodne glasbe. Uglasbil je več maš in jih instrumentiral, poleg tega pa je tudi počasi prodiral na polje posvetne glasbe in izvedel s svojimi učenci več posrečenih skladb in pesmi.

Iz vse bližnje in daljne okolice so vreli ljudje v Komendo k instrumentalnim mašam, v velikem številu kajpak tudi nevoščljivi Kamničani, katerim je bilo žal, da so izgubili Zupana Prizadevali so si, da bi ga zopet zvabili nazaj v Kamnik Povečali so organistove dohodke na letnih 310 goldinarjev, kar je bilo za družinskega očeta — v Komendi se mu je rodil tretji otrok, hčerka Cecilija — dovolj velik razlog, da se je ponudbi odzval.

V Kamniku je Zupan nadaljeval svoje delo. Učil je kamniško mladež in tudi odrasle v godbi in jih tako izvežbal, da je mogel že v kratkem nastopiti s **prvo instrumentalno mašo**, ki so jo Kamničani sprejeli z velikim zadovoljstvom in navdušenjem. Iz tega navdušenja je tudi sledila ustanovitev društva sv. Cecilije, ki je gojilo cerkveno glabo in prirejalo vsak praznik ali pa vsai enkrat na mesec instrumentalne maše. Jakob Zupan je bil duša novoustanovljenega društva, ki je preživelo dobre in slabe čase kamniške zgodovine v zadnjih 160 letih in deluje še danes kot najstarejše kamniško društvo.

Zupanove kompozicije in pesmi so imele pri občinstvu velik uspeh, ki je komponista navdajal s tolikim veseljem in pogumom, da se je lotil celo opere. K temu ga je navdušilo tudi takratno razpoloženje v Ljubljanskem deželnem gledališču, kjer so pevci italijanskih opernih družb, ki so prihajale v slovensko prestolnico na gostovanje, med italijanskim tekstom navadno zapeli tudi par slovenskih pesmi, ki jih je zložil baron Žiga Zois. Občinstvo je ob vsaki taki priliki navdušeno pozdravilo slovensko pesem Ko je leta 1789 izšla v Pohlinovih »Pisanicah« Devova prepevna preža »Belin«, je Zupan porabil njene verze za libreto svoji operi — **prvi v zgodovini slovenske glasbe** — v prepričanju, da bo občinstvo, še bolj kot domačo pesem, pozdravilo izvirno domače operno delo.

Čeprav nihče ni zapisal, da se je ta opera pela v Ljubljani, skoraj nimamo nobenega povoda dvomiti v njeno uprizoritev in njen uspeh. To mnenje izraža tudi Šafařik-Jirečkova »Zgodovina jugoslovanske književnosti« Za uspeh »Belina« in ostalih Zupanovih kompozicij in pesmi pa govorita velik ugled in priznanje, ki ga je bil deležen kamniški učitelj v Ljubljani. Bibliotheca Carnioliae ga na nekem mestu imenuje »egregius compositor et musicus«, deželno oblastvo pa ga v svojih dopisih kamniškemu mestnemu starešinstvu dosledno naziva »zaslužnega učitelja Zupana«. Da je bilo Zupanovo ime tako znano in cenjeno v Ljubljani, je bil gotovo po sredi uspeh »Belina«, saj so bile vse ostale njegove kompozicije omejene bolj na Kamnik in njegovo okolico.

Po »Belinu« pa se Zupan ni več lotil nobenega večjega dela, kar bi na drugi strani zopet dalo povod misliti na neuspeh prve slovenske opere. Toda vzrok je bil drugje. Jakob Zupan ni bil samo izvrsten glasbenik, ampak tudi izboren učitelj. Že takoj po svojem prihodu v Kamnik je imel na stanovanju večje število učencev, katere je poučeval v branju, pisanju in godbi, po zgledu šole Petra Pavla Glavarja v Komendi. Deželna oblast pa je leta 1785, torej dobri dve leti po »Belinu«, prepovedala njegovo privatno šolo in ga postavila za učitelja v prvem razredu kamniške glavne šole. Seveda pa je moral prej napraviti izpit v Ljubljani. Še hujše preglavice kot šola pa mu je delala deželna gosposka, ki mu je z nerazumevanjem do njegovih upravičenih prošenj in pritožb zastran dohodkov ogrožala življenjsko eksistenco in skoraj gotovo vzela sleherno voljo do dela. Deželno oblastvo je namreč prepovedalo, da bi Kamničani stroške društva sv. Cecilije krili iz špitalskega zaklada, poleg tega pa so iz kamniške fare izločili lokalije Mekinje, Stranje, Rova in Vranjo peč, s čemer so Zupanovi dohodki padli od letnih 310 na 131 goldinarjev. Kamničani so bili vedno pripravljeni pomagati svojemu zaslužnemu pevovodji in organistu in so večkrat predlagali, da bi mu izplačevali dohodke iz raznih zakladov. Deželna gosposka pa je vse kamniške predloge zavrnila. Zupan se je večkrat pritožil v Ljubljano in Gradec, pa ni nič zaleglo. Mesto podpore pri svojem plodovitem delovanju je našel samo nerazumevanje in razočaranje. Nič čudnega, da je ob vseh teh neprilikah njegov glasbeni polet oslabel. Poslej ni več komponiral, ampak se je z vso ljubeznijo vzgojitelja posvetil delu v šoli.

Kot učitelj je Zupan užival velik ugled. Kakor poroča Stiasny, ki je imel še na vpogled stari kamniški šolski arhiv, pričajo Zupanovi uradni spisi, pri katerih se je strogo izogibal uradnih šablon, o veliki inteligenci in razumevanju, s katerim se je poglobil v pouk. Na šoli je poučeval do leta 1801, ko je toliko onemogel, da si je moral za dve leti preskrbeti namestnika, kasneje pa so, kakor poroča frančiškanski provincjal Kartal Weibl, oskrbovali ves pouk na kamniški šoli frančiškani »iz sočutja do zaslužnega, a za službo preslabotnega Jakoba Zupana«. Komponist prve slovenske opere je umrl 11. aprila 1810 v hiši št. 42 na Šutni v Kamniku, star 77 let.

Jakob Frančišek Zupan je bil brez dvoma plodovit glasbeni talent, ki bi ob drugih razmerah gotovo zapustil vidnejšo sled v zgodovini naše glasbe Od njegovih kompozicij je ohranjen menda samo »Te Deum« za štiri-glasni zbor in glasbila v arhivu ljubljanske stolnice.

Ivan Zika

MLADI SLOVENEC

Telefonski pogovor

Zapel je telefonski zvonec:
drr, drrr! Nikogar ni doma:
odšel je očka v službo, mama
na trg je po korenček šla.

Brni, brni... Andrejček vzame
slušalko v roke, zakriči:
»Halo, kdo tam? Saj vidite,
da mamice doma še ni!«

»Ho, ho,« se v telefon zasmeje
znan glas Andrejčku na uho,
»je tam morda gospod Andrejček?«
»»Da, da... seveda... jaz sem to!««

»In tu, gospod, je vaša mama!«
iz daljе glas se zasmeji.
»Kaj, ti si mamica?« začudi
Andrejček se in vzradosti.

»Poljubček sladek ti pošiljam!«
še reče mamica v slovo —
pomenka važnega je konec.
Ponosen fantek je zelo!

Kako je nastala Šmarna gora

(Po narodni pripovedki.)

Tam, kjer se danes dviga visoko pod nebo Šmarna gora, je bila nekoč širna ravnina. Vse vižmarsko in posavsko polje je bilo last velikana Hrusta, ki je tam neusmiljeno gospodaril. Nihče ni smel stopiti na njegova tla. Kogar je zalotil, ga je pobil z debelo gorjačo, ki je troje mož ni moglo dvigniti. Njegov dom je bil v podzemeljski votlini, ki si jo je sam izdolbel. Obokal jo je s kamni, ki so se iskrili kot samo nebeško sonce. Domačini so velikana klicali tudi za Dovješa. Še dandanes pravijo ljudje ravnini, ki se razprostira proti Savi, Dovješ. Orjakovo votlino je stražil velik pes, ki je imel zmajevo glavo. Podnevi je spremljal gospodarja na lovu, ponoči pa je tulil in zavijal pred votlino, da je groza obhajala prebivalce na drugi strani Save. Ljudje so se velikana hudo bali, kajti ni bil samo brezsrčnež, ampak jim je kradel tudi poljske pridelke in pobijal živino. Kamor je stopila njegova orjaška noga, je bilo vse opustošeno in uničeno.

Mnogo pogumnih kmečkih fantov je hotelo rešiti uboge prebivalce in so šli nad velikana. A nihče se ni vrnil. Velikan jih je zdrobil, kakor bi strl orehovo lupino med prsti. Tudi Kajžarjevemu Janezu je pravila njegova mati, kako žalostno so končali pogumni fantje, ki so si upali nad velikana. Janez pa ni bil strahopetec, čeprav je bil šele 16 let star. Ni se dal ugnati in lepega dne je svoji materi, ki je bila kajžarica tam pod gozdom, povedal, da bo velikana pokončal. Mati je obupno vila roke in vsa v solzah prosila sina, naj ne hodi.

»Kako boš, revež, pokončal velikana, ko mu ne sežeš niti do kolen!« ga je rotila.

Sin se je pogumno odrezal:

»Eh, kaj, mati, moč tudi ni vse. Bistra pamet in hrabro srce sta včasih vredna mnogo več kot orjaške roke!«

Kovač mu je skoval oster meč. Janez si ga je opasal okoli ledij in vzel palico okovanko v roke. Poslovil se je od žalostne matere in svojih prijateljev.

Danica je že žarela na nebu, ko ga je brodnik prepeljal na drugo stran Save.

Janez je vedel, da mora priti psu za hrbet. Če bi ga ta zavohal, preden prispe do votline, bi bilo po njem. K sreči je pihal veter z jugozapada.

Že od daleč je Janez slišal, kako strahovito smrči pes pred votlino. Janez se je pripravil, da bi ga naskočil z mečem, nenadoma pa se je pes prebudil in se zakadil vanj. Janez pa ni bil neumen in je mislil na vse. V vreči je prinesel s seboj zajca. Brž je odvezal vrečo in spustil zajca na svobodo. Zajec je zdrvel čez polje, pes pa za njim. Tako je bil rešen nevarnega čuvaja.

A komaj se je dobro oddahnil, že se je zemlja pod njim zamajala, kakor bi bil hud potres. Iz votline je priromastil sam velikan Hrust. Janez je bil pogumen dečko, a v tem hipu se je vendarle prestrašil. Še v sanjah ni mislil, da je velikan tolikšen. Za celo goro ga je bilo!

Janez je lahko zahvalil Boga da je prav tisti hip posijalo jutranje sonce. Sončni žarki so se velikanu tako nagajivo zapletli v trepalnice, da je moral pošteno zamežati. Nakremžil je obraz in tako gromko kihnil, kakor bi se valile ogromne skale z gora.

Piš, ki ga je povzročil velikan s svojim kihanjem, je dvignil Janeza v zrak in ga vrgel na drugo stran Save. Na bregu so ga že pričakovali domačini, ki so se zbrali, da bi občudovali njegovo junaštvo. Kmalu pa so se razbežali na vse strani, kajti čez Savo je priletela ogromna skala, ki jo je v silni jezi vrgel velikan Hrust. S silnim truščem se je skala zapičila v zemljo.

Velikan je ves dan metal skale čez Savo, nazadnje pa je še sam prekoračil reko in začel nakladati na kup še večje skale. Iz tal je zrastla visoka gora. Zvečer je stopil na vrh in se zaril v sredino gore. Še dandanes se pozna usedlina, ki loči Šmarno goro od Grmade.

Velikan Hrust je bil namreč hudo užaljen, da mu jo je takšno revše, kakor je bil sin uboge kajžarice, pošteno zagodlo.

Janezova slava se je razširila po vsej deželi. Zanj je zvedela tudi hči smledniškega graščaka. Fantova hrabrost ji je bila všeč in vzela ga je za moža.

Pravijo, da še dandanes votlo buči v osrčju Šmarne gore. Najbrž smrči velikan Hrust, ki se bo prebudil takrat, ko bo Sava spremenila svoj tek. Mi najbrž tega ne bomo več doživeli. Mogoče boste vi, ki ste še mladi.

Kako pravimo...

„Popihal jo je...“

Če kakšen uzmovič kaj ukrade in s plenom zbeži, pravimo, da jo je popihal. Lahko bi pa kdo v resnici koga popihal in potem bi bil to približno takle smešen prizorček, kot nam ga je narisal **Leopold Logonder**, učenec IV. razr. ljud. šole v Škofji Loki.

Zdrav'e

Kdor ima zdravje, žilavo zdravje,
lahko si kamen dene pod zglavje,
vendar veselo zaspi.
Če se na potu truden upeha,
zvezdnati svod je varna mu streha.
rosa mu pokoj rosí.
S pticami pesmi jutrnje peva,
z ribami zdravje vam razodeva,
ali o zdravju molči.
Kdor ima zdravje, žilavo zdravje,
lahko si kamen dene pod zglavje —
kakor na mahu zaspi.

Čuden svet

Neki Španec je potoval po Rusiji. Ko je šel skozi neko vas, so ga začeli preganjati psi. Španec se je sklonil, da bi pobral kamen in z njim odgnal pse. Kamen pa se je tako trdno držal zemlje, da ga ni mogel niti premakniti.

»To je pa res čudna dežela!« se je razsrdil Španec. »Kamne privežejo k tlom, pse pa pustijo, da svobodno preganjajo ljudi!«

Osel odkril zlato

(Iskalci zlata v Ameriki)

Sedemdeset let je že preteklo od tistega časa, ko so v severnoameriški državi Colorado odkrili prve zlate žile. Prej zapuščeno deželo so poplavili stotisoči mož, ki jih je pohlep za zlatom prignal v to daljno deželo. Nekateri so imeli srečo, drugi pa so umirali od lakote v puščavskih poljanah in strmih divjinah. Iz tistih časov si pripovedujejo domačini v Coloradu nešteto zgodbic. Nekatere so vesele, druge žalostne.

Iz dežele Missouri je prišel greenhorn (zelenec, mlečnozobnež bi mu rekli po naše) v Leadville, da bi kopal zlato. Jack Tabor je prvič v življenju poskušal srečo. Izkušen zlatoiskalec James Treeburn je spoznal Jackovo neizkušenost in jo kajpak hitro izkoristil zase. Že dolgo je v svojem rudniku brezuspešno iskal zlato. Sklenil je, da ga bo prodal Jacku. Ukradel je v rudnikih Little Pittsburg par pesti zlatega prahu in ga spretno pomešal med prst v rovu svojega rudnika. Nič hudega sluteč je greenhorn padel v zanko. S poslednjim denarjem je kupil rudnik. Goljuf je bil že za devetimi gorami, ko je šele Jack spoznal, da ga je debelo opeharil. Obupal pa ni in je kopal dalje. Tridoset metrov globlje je res zadel ob zlato žilo. Že v prvem letu mu je vrgla 200.000 dolarjev. Danes so tam zlata polja v Hull Cityju.

Leto dni je iskal v okolici današnjega Cripple Creeka neki lekarnar zlato. Zanemaril je svojo lekarno in zapravil vse premoženje, vendar ni našel niti zrna zlata. V skrajnem obupu je zagnal nekega dne klobuk v zrak in pričel blazno kopati tam, kamor je klobuk padel. In zares je odkril na tistem kraju zlato žilo. Še dandanes pravijo tistemu rudniku »Lekarnar«.

Najbolj čudovita, pa tudi smešna je zgodba o oslu, ki je odkril zlato. Osel je bil privezan na kol. Sonce je pripekalo in muhe so strahovito mučile ubogo žival. Osel se jih je otepal, kakor je vedel in znal. Udarjal je ob tla z nogami, da so se delale iskre. Kopital je tako dolgo, da se je pod nogami zares zaiskrilo — zlato. Odkril je bogato žilo.

Šved, ki je že dolgo iskal zlato brez vsakega uspeha, je v jezi zagnal kramp v najbližjo skalo — in zagledal v luknji, ki jo je kramp izkopal, zlato.

To so vesele zgodbe. Še mnogo več pa je žalostnih. Tako je prišel nekoč v Colorado možakar iz Chicaga. Pričel je kopati v bližini rudnika Creeson, čeprav so mu vsi odsvetovali. Sto in sto jih je že poskušalo pred njim, toda vsi so odšli z dolgim nosom. Nekega dne pa se je možakarju le nasmehnila sreča. Bogat mož bi bil postal, če mu ne bi bila takoj za petami nesreča. S krampom je odstranil velikansko skalo. Pri tem je izgubil ravnotežje in takoj nato padel v globočino. Deset metrov globoko je priletel na ostre skale, po katerih je tekla podzemeljska reka. Obležal je z zlomljeno hrbtenico. Ko so ga našli njegovi tovariši, je bil že mrtev. Okoli in okoli njegovega trupla pa so se lesketali zlati skladi, ki bi zadostovali, da bi ga napravili za najbogatejšega moža v deželi.

Zlato ima sicer nekaj dobrih strani, še več pa slabih. Vzbuja škodoželjnost, požrešnost, grabežljivost in druge grde lastnosti. Zato ni čudno, če je na tisoče teh junaških zlatoiskalcev, ki so se morali še boriti z divjo naravo, umrlo nenaravne smrti. Mnoge je pokončala lakota in bolezni, mnogo pa jih je tudi skrivnostno izginilo, ker so jih umorili njihovi škodoželjni tovariši.

MLADA NJIVA

V mraku

Tiho, tiho,
prav neslišno
je pregrnil
travnik, gozd
mrakec temni,
mrakec mili,
mrakec gost.

Kakor lučke,
lučke lepe
zableste
tam na nebu
zvezde drobne,
zvezde jasne
v bajnem redu.

Sredi njih pa
bleda luna
se smehlja
na vso moč.
Tebi, otročiček,
tebi vošči
lahko noč!

Gal.

Kako sem potoval v Anglijo

Z gospodom kaplanom sva se zmenila, da mu bom šel drugo jutro ministrirat v sosedno vas. »Zjutraj te bom prišel poklicat!« je rekel, ko sva se ločila.

Po večerji sem šel spat. Odmolil sem večerno molitev in kmalu prav sladko zaspal. Sanjalo se mi je tole:

Nekdo je potrkal na vrata in vstopil. Pismonoša je prinesel »Slovenca«. Začel sem ga brati. Na zadnji strani sem opazil oglas:

»RABIM DELAVCA V TOVARNI NA ANGLEŠKEM. PO NARODNOSTI NAJ BO SLOVENEC, ZNATI PA MORA TUDI MALO ANGLEŠČINE.«

Takrat sem se že precej učil angleško in sem znal že precej dobro govoriti in tudi razumel sem, če me je kdo kaj vprašal.

Takoj tretji teden sem se odpravil od doma. Vozil sem se približno poldrugi dan z vlakom. Na Sušaku sem se vkrcal na parnik in kmalu smo bili na odprtem morju.

Nenadoma se je začel parnik potapljati. Skočil sem kar v morje, da bi se rešil. Pogreznil sem se na dno morja in padel naravnost pred steklen grad. V njem so plesale morske vile. Peklenšček pa je bil za vratarja. Hotel sem odpreti vrata in stopiti v grad, tedaj pa me je peklenšček zagrabil za roko. Na vse grlo sem začel kričati:

»Peklenšček, pusti me na miru!«

V tem hipu pa je nad menoj zadonel kaplanov glas:

»Saj si rekel, naj te pridem poklicat!«

Skočil sem iz postelje in odšel z gospodom kaplanom. Spotoma me je gospod kaplan vprašal, zakaj sem mu rekel peklenšček. Ves v zadregi sem mu razložil svoje sanje in se mu opravičil. Gospod kaplan se je na vse grlo smejal.

Jože Lovko, učenec I. razr. real. gimn. v Marijanišču, Ljubljana.

Šaljiva uganka

Zakaj skaklja vrabec čez cesto?
(Zato, ker hoče priti na drugo stran!)

Listnica Kotičkovega strička

Jože Lovko, dijak I. razr. real. gimn. v Marijanišču, Ljubljana. Tvoja zgodbica z naslovom »Kako sem potoval v Anglijo« je kar zabavna. Kakor vidiš, sem jo objavil. Le pošlji še kaj takšnega!

STRIČKOV KOTIČEK

Ljubi striček! — Vsako nedeljo težko čakam »Mladega Slovenca«, v katerem tako lepo čebljaš z nami, otroki. Jaz se danes prvič oglašam in upam, da me boš dal v svoj kotiček. Stara sem šele 4 leta. Obiskujem otroški vrtec pri častitih sestrah v Celju. Tam se učimo mnogo lepih stvari. Zdaj bomo igrali zamorčke. Tudi Tebe povabim na igrico!

Rada bi vedela, kdaj obhajaš svoj god in rojstni dan, da Ti pridem čestitat. Moja mamica ima prosto vožnjo, zato se bom lahko peljala z njo. Prinesla Ti bom v dar lepo igračko.

Upam, da se boš ob mojem pisemcu ravno tako prekuceval po sobi, kot si se zadnjič, ko Ti je pisala mala Metka.

Povabim Te tudi na koline. Dobil boš največjo klobaso! Samo piši, kdaj prideš, da vse pripravimo.

Zdaj mi pa kaj prav srčkanega odpiši! Težko čakam odgovora.

Tvoja — Vikica Šekoronija, učenka otroškega vrtca v Celju.

Draga Vikica! — »Hm,« sem debelo zabrundal, ko sem Tvoje pisemce prebral, »hm, če bo šlo tako dalje, bom moral ime svojega kotička kmalu spremeniti. Namesto »STRIČKOV KOTIČEK«, se bo imenoval »KOTIČEK ZA DOJENČKE«! Tudi Ti si namreč še tako drobcena in mlada, da si se komaj dobro skobacala iz materinega naročja in otroškega vozička, pa že hočeš moško kramljati z menoj kot ongava Metka, ki sem ji odgovoril prejšnjo nedeljo. V strašansko zadrego me spravljate, kajti ni lahko kramljati s takimile drobljanci, ki s svojimi mislimi in željami še niso prišli dosti dalj kot do igrač, rožic na polju, ptičkov v gozdu, sončnih žarkov na nebu in medenih sladkorčkov v ustih. Ali naj se na stara leta požvižgam na vse probleme tega sveta (kaj ta učena beseda pomeni, boš čez kakšnih 15 let že vedela!) in začnem spet čebljati tako, kot sem čebljal, ko sem bil še sam majhen frkolin? Se utegne zgoditi, da mi bo prihodnjič kakšna punčka, ki je komaj pokukala na ta svet, poslala takole zanimivo pisemce: »Ve, ve, ve! Be, be, be! Bu, bu, bu!« Bog se me usmili, le kaj naj na takšno pismo odgovorim?! Pri najboljši volji ji ne bi mogel odgovoriti drugega kot tole: »Hop, hop, hop! Ihaha! Buc, buc, buc! Mijav!« Te besede bi punčka drobcena nemara še razumela, drugega pa nič. Kaj bodo pa drugi kotičkarji rekli, če bodo poslej same takšne odgovore brali? Nazadnje mi bo še kakšen porednež poslal pismo, v katerem ne bo stalo drugega kot: »Tnk, tnk, tnk!« Zraven pa bo navihanec nemara priložil še sliko, ki bo predstavljala Kotičkovega strička v hipu, ko s palcem samemu sebi dela kolobarčke na čelu...

Pa nikarte misliti, da Tvojega pisemca nisem bil vesel. O, pa še kako sem ga bil! Samo prekopiceval se nisem tako, kot zadnjič ob Metkinem pismu. To pa zato, ker mi je vrli gospod pismonoša Tvoje pisemce izročil — na cesti. Na cesti bi moje prekopicevanje zbudilo preveliko pozornost in bi se utegnilo zgoditi da bi jo izza ogla primahal ljuti gospod stražnik in bi zagrmel nad menoj: »V imenu postave — v luknjo z menoj!« Potlej bi pa imel vraga!

Pišeš mi, da bi rada vedela, kdaj je moj god. Če si Tvoj srček res tako iskreno želi izvedeti, kdaj bo napočil ta prav nič znameniti dan, naj Ti pa v božjem imenu zaupamo to skrivnost, no. Moj god bo natančno štiri dni po tistem veleimenitnem dnevu, ko se nekateri ljudje preoblečejo v pustne šeme, da potlej lahko po mili volji počenjajo norčavosti, ki jih drugače ne smejo... Zdaj pa le izračunaj, kateri dan je to! Če mi prideš čestitat, mi prej piši, da si bom svojo plešo lepo počesal in svojo brado lepo nakodral, kot se za tak zgodovinsko važen dan pač spodobi.

Torej na svidenje in lepo pozdravljena! — Kotičkov striček.

*

Dragi Kotičkov striček! — Večkrat čitam »Mladega Slovenca«. Iz njega vidim, da imaš mnogo prijateljev. Slišala sem tudi, da imaš pridne deklice strašno rad. Takšna pridna deklica sem tudi jaz.

Mene še ne poznaš, ker Ti danes prvič pišem. Doma sem na Visokem. Stara sem 8 let, ime mi je pa Ivica. Pa da ne boš mislil, da sem Bog ve kako visoko na kakšnem hribu. Vem, da veš, kje je pokopan pisatelj Ivan Tavčar. Tam v bližini stoji naša hiša. Veš, Visoko je lep kraj. Poleti prav radi pridejo sem letoviščarji. In tudi dijaki kongreganisti taborijo pri nas. Spijo v šotorih in pridno se kopljejo za našim jezom. Letos bodo spet prišli. Pridi jih pogledat! Če boš od dolge poti utrujen in Ti bo vroče, boš lahko skočil v toplo Soro in tudi s čolnom se boš lahko vozil.

Še mnogo Ti imam povedati! Ali si o božiču imel jaslice? Pri nas smo naredili zelo lepe jaslice. Glavni mojster pri jaslicah je bila moja sestra Milka. Da so pa jaslice v resnici lepe, je pa zasluga mojega bratca Zdravka. On je v hlevček napeljal elektriko. Če ne bi bilo toliko snega, bi Te povabila, da jih prideš pogledat.

Dragi striček, slišala sem, da imaš strašansko dolgo brado in da zelo rad ješ žgance. Če imaš res tako rad žgance, pridi k nam! Samo bolj malo so zabeljeni, ker mama neznansko stiska zabelo. No, Tebi jih bomo pa že dobro zabelili, če jih prideš pomagat jest. Saj smo ravno včeraj zaklali dva tolsta pujska. Tudi s klobasami Ti bomo postregli.

Zdaj pa končam. Voščim Ti srečno novo leto in Te lepo prosim, sprejmi moje pisemce v kotiček! Ne vrzi ga v koš, ker bi s tem vrgel vse moje veselje do kotička.

Prisrčno Te pozdravlja — Ivica Debeljak, učenka II. razr. ljud. šole v Poljanah.

Draga Ivica! — Pridne deklice imam res strašno rad. Ker pa sem moder in izkušen mož, ne verjamem vsaki kar tako — na besedo. Preden jo začnem imeti strašno rad, se prej zmerom dobro prepričam, ali ni morda niena »pridnost« — samo na jeziku ali na papirju. Na primer ongava Anica! Oči ima kot krotka srna, obrazek kot angelček — a veš kaj ima v srcu? Peklenščka ima, pravega živega peklenščka! Ljudje, ki jo presojajo samo po obrazu jo močno obrajtajo, jaz pa, ki jo sodim po njenih dobrih delih, sem se kar koj spomnil na tistega potuhujenega muca, ki odspredaj liže, odzadaj pa praska... Nak, takšnih deklic pa nimam rad! Saj ne rečem, da so brez vseh dobrih lastnosti, ampak če bi njihove dobre in slabe lastnosti položil na tehtnico, bi se tista stran tehtnice, kjer bi ležale slabe lastnosti, prav gotovo podrla pod grozansko težo...

Vidiš, takšno mnenje imam jaz o »pridnih« deklicah. In ker imam takšno mnenje, kakopak tudi Tebi ne verjamem kar takole na daljavo, da si res pridna kot sam angel varuh. Sem hudo radoveden, kaj bi rekla Tvoja mama, če bi jo zaupno povprašal, kako je s Tvojo pridnostjo. Bog ve, če mi ne bi odgovorila, da je Tvoja pridnost bolj tako, tako... Nemara si navihana kot kozji repek. Ojej, ali bi midva potlej zaropotala! Kar za uhlje bi Te malo potipal, če bi mi mama dovolila. Če mi pa ne bi dovolila, bi Ti pa svetoval, da se potipljí sama. No, pa upam, da si v resnici pridna, ne samo na papirju.

Žgance sem nekoč res ljubil iz dna svojega srca (oj, kje so tisti zlati časi?!), zdaj jih pa ne ljubim več. In veš, zakaj ne? Zato, ker mi je učeni gospod zdravnik — v ginljivi skrbi za preljubi moj trebušček in v še bolj ginljivem strahu za preljubo moje življenje — strogo prepovedal hrustati ocvirke. Žganci brez ocvirkov so pa kakor travnik brez rožic in nebo brez zvezd... Zato sem čez žgance napravil križ in jim odpovedal ljubezen. In kar je še bolj žalostno: tudi klobase mi je učeni gospod zdravnik prepovedal jesti. Saj pravim, nesrečen sem človek, bridka smola me preganja na vsakem koraku! Kar dva pujska ste pri vas zaklali, z ocvirki in kolinami bi mi postregli — jaz pa zdajle namesto ocvirkov in kolin požiram sline. Ne smem jesti zabeljenih žgancev, ne smem jesti klobas — po kaj naj pa potlej hodim k vam, ko me pa na kakšno drugo jedačo nisi povabila!

Moje odklonilo bo Tebe nemara hudo razžalostilo, mamo pa — če res tako »stiskaš« zabelo — bo nemara celo razveselilo, ker bo zabelo lahko »stiskala« še naprej.

Pa brez zamere in lepo pozdravljeni vsi: Ti, mama, »glavni mojster« Milka, bratec Zdravko in še koline povrhu! — Kotičkov striček.

DRUŽINA

Kratkočasni sprehodi po vzgoji — ali: Tako ne sme biti

Otrok noče slušati. Vsi opomini tete, občutljive gospodične, ne zaležejo nič. Tedaj jo mine potrpljenje in udari otroka.

Otrok zacvili, bolj zato, da se brani, ko od bolečin. Teta pobledi, vsa je prepadena in si drgne roko.

»Ali si se udarila?« jo otrok živahno vpraša.

*

Starši so zaljubljeni v otroka. Ne oče ne mati ga ne moreta pokarati ali kaznovati. Otrok počenja, kar le hoče. Zaradi njega se oče in mati večkrat spričkata. Nato sedeta vsak v svoj kot in »kuhata jezo«.

Takrat pa pristopiclja otrok in reče: »Ti grdi očka!« in vzdigne ročico proti očetu. Nato: »Ti grda mama!« in dvigne ročico proti materi.

Tedaj se morajo starši spričo srčkanega malčka zasmejati in sta si koj dobra.

Le otročiček »kuha« še jezo.

*

Pavelček je opazil, da bo koj konec tepeža z brezovko. Obrnil se je k očetu in ga vprašal stisnjenih zob:

»Ali je res, da te zaboli vsak udarec, ki me kaznuješ z njim?«

»Res«, je rekel oče.

Pavelček se je spet sklonil in dejal:

»Potem mi daj pa še nekaj udarcev!«

Stari doktor je imel sedem sinov in svoj poseben način, ki jih je z njim vzgajal.

»Veste, še na mar mi ne pride, da bi se ves teden ubijal s temi ušivci«, je dejal. »Uvedel sem na teden po en dan za generalni tepež. Ob sobotah, preden se kopljejo, premlatim vse po vrsti, ne glede na to, ali je kdo kaj zagrešil ali ni.«

»Hm,« je nekdo podvomil o vrednosti take vzgoje, »potem se pa na tako kazen že kar navadijo?«

»Poglavitno je, da se navadijo na red«, je dejal doktor.

*

»Ne bom jedla ješprenjčka«, je tarnala Špelca.

»Moraš«, je zavpila mati.

Tedaj se je oglasil oče: »Kar stori Špelca, mora storiti sama od sebe, ne pa prisiljena. Pusti jo, da sama izbere, kar se ji zdi prav.«

Obrnil se je k Špelci in jo rezko vprašal:

»Ali hočeš pojesti ješprenjček — ali hočeš zaušnico?«

*

Matijček vse dopoldne naganja mater, naj mu da pet dinarjev, da si kupi otroški samokres.

Mater mine potrpljenje in zavpije: »Zdaj je pa zadnjikrat, da pravim ‚ne'!«

Tedaj pocuka Matijček mater za krilo in vpraša: »Ali boš drugič rekla ‚da'?«

Odprto pismo kmečki nevesti

Še malo, pa boš za vedno zapustila svoj rodni dom. Zamenjala ga boš z domom svojega bodočega moža. Ni ti lahko ob tej misli. Ne veš, kaj je težje: ali zapustiti dom, kjer si preživela toliko brezskrbnih let, ali misel, kako ti bo pri popolnoma tujih ljudeh. Nevesti kmečkega stanu je najtežje. Mlade žene vseh drugih stanov gredo navadno po poroki v svoje lastno stanovanje. A tebe odtrga usoda od predpasnika tvoje matere in te priveže na predpasnik matere tvojega moža!

Pa ni težko samo tebi! S teboj preživlja enako težke trenutke svojega življenja tudi mati tvojega moža. Najbridkejši trenutki njenega življenja so to. Takrat ko boš stopila ti čez prag njene hiše, bo prešlo žezlo v tvoje roke. Njene bodo stale prazne! Vse življenje je delala in trpela na tem domu in mahoma ne pomeni v tej hiši ničesar več. Mladi ženi ona ni potrebna, sin bo moral držati z ženo, kmalu bo v hiši odveč in zdaj se bo misel na smrt pogosteje oglašala pri njej.

In vendar si ti tista, ki prinašaš v hišo srečo ali nesrečo. Manj se ti bojiš matere, kakor se boji ona tebe! Veš, da imaš zaslombo v možu, v svoji mladosti in v zakonu, ki te ščiti. Mlada si in bolj moderno vzgojena kakor mati tvojega moža in zato je tudi tvoja naloga, da ti razumevaš staro ženo in da ne pričakuješ, da bo ona razumela tebe. Pogoj tvoje sreče in sreče vse hiše je v tvoji dobroti. Bodi dobra, dosti misli na to, da boš dobra in vsa tvoja dobrota bo v plačilo samo tebi. Radi te bodo imeli, povsod bodo govorili dobro o tebi in to bo napolnilo tvoje srce s srečo. Če boš dobra staršem svojega moža, bo dober s teboj tudi tvoj mož, saj ti bo hvaležen za tvojo dobroto in ljubezen, ki jo izkazuješ njegovim staršem.

Ne iztrgaj prvi dan materi kuhalnice iz rok! Spomni se, kako nerada si kuhala doma! Pusti, naj še prav tako kakor prej velja materina beseda v hiši. Pokori se njenim željam, sprejemaj nasvete izkušene stare žene, ki ti hoče dobro. Radi ti verjamemo, da je tvoja znanost v gospodinjstvu večja od znanosti matere tvojega moža. Toda vseeno je, ali je tisto delo napravljeno tako ali drugače. Ne splača se žaliti stare matere in jo ponižati, da nič ne zna. To boli! Ne pozabi nikdar, da so leta življenja stare žene šteta in da je pred teboj še vse življenje. Dovolj boš imela gospodinjstva, stokrat se ga boš naveličala in si želela, da bi ga opravljal kdo drug mesto tebe. Mati pa tako visi na gospodinjstvu prav takrat, ko prideš ti k hiši. Bodi ji hčerka in pomočnica. Če je bolna, ji postrezi, če je trudna, je ne priganjaj k delu. Spoštuj stare ljudi, da boš spoštovana, ko pridejo tvoja stara leta! —

Ogibaj se prepirov. Molči, kadar bi rada govorila. Če pa že pride v hišo nesoglasje, ne žalite drug drugega, saj s tem zgubite spoštovanje drug do drugega; brez tega pa ni sreče in ljubezni v nobeni rodbini. Naj se nikdar ne zgodi v tvojem novem življenju, da boš zaradi kakega prepira zapadla v molk in ne boš po več dni spregovorila besede. Dekleta s takimi lastnostmi bi se ne smela poročiti. Če ti ni kaj prav, povej mirno, dogovori se do konca in ne »kuhaj mule«, ki je zate in za vso družino nekaj strašnega! Kako težko je potem zopet začeti govor in kako smešen je človek sam sebi.

Ne uvajaj v hišo novotarij takoj prvi dan! Pusti dom nekaj časa tak, kakršen je. Polagoma, ne da bi kdo občutil, si ga boš preuredila po svojem okusu.

Skrbi pa predvsem, da boš znala dom urediti prijetno. Vesela in ljubezniva, pridna, redna, čista in varčna bodi. Imej vedno za vsakogar prijazno besedo, skrbi nežno za moža in ljubeče za njegove starše, pa bodo vsi tebe imeli radi.

Kadarkoli ti bo težko, pomisli, kako je na svetu vse minljivo in edino, kar se splača na tem svetu je: biti dober! Misli na svoja stara leta, ko boš morda sprejemala nevesto v hišo. To, kar si ti želiš, da bi bila tebi sinova nevesta, bodi ti materi svojega moža in veliko ti bo olajšano!

(L. M.)

ELITNA KONFEKCIJA
Masiek, MARIBOR
prinaša vedno najnovejše

Kuštrunovo meso

Koštrunovo meso in čebulo opražiš, vzameš cele zeljnate liste, tri razrezana jabolka, nato soli in malo paprike. Pol ure prej, preden je do mehkega skuhano, dodaš surov krompir v kosih. Ta jed izvrstno diši, ker ostane ves sok v njej in se zelje navzame jabolčnega okusa.

Mladina v mrtvašnicah

To je naša slovenska mladina. Krade krste in križe in svečnike. Ni je strah pokopališča — Odkod to? Brez dvoma je lakota in domača beda velika gospa, ki okrutno ukazuje. A brez dvoma je tudi: dokler bo našim očetom gostilna edino zaželjeni dom, kjer jim je najlepše, dotlej otroci ne bodo vzljubili doma in ne poslušali opominov. Dokler bodo paragrafi tako zoper matere in ženske, dotlej se otrok ne bo pokoril materam. In dokler je vera le na ustnicah in je šola in so knjige tako brez Boga, dotlej ne moremo pričakovati od mladine strahu božjega in strahu spričo mrtvašnic in lopovstva!

Pismo?

Dandanašnji je pismo že kar zastarana stvar. Niti ženske niti moški ga ne pišejo več, češ, čemu naj bo? Dogodki so hitrejši ko pismo. Zakaj naj bi pa odgovorila na pismo? Če koj istega dne ne odgovori na pismo, so dogodki že zdavnaj mimo.

Pisanja pisem ne smemo opustiti. Koliko hudega nam bi kako pravočasno pismo pomagalo prenašati! Koliko gorja more človek izliti v pismo, kako se olajšati. Brez dvoma ne pogrešamo pisem, ki so govorila samo o poklonih, ki so poročala samo prazne dogodke. Toda če imamo kakega človeka in se mu moremo do dna razodeti, tedaj mu ne pozabimo pisati, saj je vsakršen trud s pisanjem poplačan že s tem, da sploh imaš takega človeka zase na svetu. — Skoraj je ni lepše minute, kot je tista, ko prejmeš pismo od take osebe. Mogoče ga ne moreš koj prebrati, ker ne utegneš. A med delom se zdaj in zdaj ozreš nanj in se mu nasmehneš in delaš vse lepše, bolje in z nekako dobroto. Ko imaš slednjič čas za oddih in branje pisma, ali ti ni lepo ko srkaš besede vase?

Bluza - v petek in svetek

Bluza je moderna za vsakršen čas in kraj, bodisi za doma ali za prežnje, in bluze so narejene iz ravnovrstnih blagov. O š p o r t n i b l u z i ni dosti novic. Običajna naprsna žepa sta letos nemara še večja in bolj svojsko prikrojena, vendar sta samo za okras. Letošnjo zimo imajo poglavitno besedo barve, tudi pri bluzah. Jako lepa je nova, blesteča se, rdečkastolilasta barva, ki je

posebno lepo izražena v mehkih, dlakastih blagovih iz volne Angora. Mimo te je tudi priljubljena gorčično rumena barva in pa motno modra. Lepe so bluze iz progastega blaga. Proge so uporabljive zaradi okrasa; položiš jih počez in križema. Najnovejše zveze barv so: vinskordeča z lilasto, rjastordeča z modro.

Popoldanske bluze so iz svile, laméja in brokata. Krog vratu so bluze lepo okrašene, imajo razne gube, ovratnike, šapoteljne. Bluza često seže preko pasu do bokov vrh krila. Črne bluze ni treba z nobeno barvo poživljati; njen poglavitni okras je izbrano blago in pa lepa izdelava.

Kaj naj bi še imeli?
Stol za neprijetne goste!

Za ljubečo mamico
vsebuje knjižica
»Moj novorojenček«
vse, kar potrebuje za nego svojega otroka. Knjižica vsebuje 32 strani in besedilo ponazoruje 25 lepih slik. Knjižica daje navodila po smernicah, ki jih je avtorica spoznala v Ameriki in obravnava tale poglavja: lepše, udobnejše in cenejše oblačenje, prehrano, kopanje, končenje, razvoj zobovja, razvoj duha igrače itd. — Knjižica se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in stane brez poštnine 12 din, s poštnino 13 din.

Pustni krofi

Tri četrt kilograma bele, fine moke presejemo v globoko skledo in dodamo 3 dkg hajanega kvasa. Pol litra toplega mleka denemo v lonec, dodamo še 15 dkg svežega masla, žličko soli, 12 dkg sladk. sipe, 4 žlice dobrega ruma, seseklano limonovo lupinico in 7 rumenjakov. Vse to dobro zamešamo in stresemo v skledo k moki in kvasu, napravimo iz tega testo, katero vtepamo vsaj 20 minut, da se loči testo od kuhalnice, nakar denemo testo za dve uri hajati na mlačen prostor. Ko je testo že dovolj vzhajano, ga denemo na segreto desko, ki jo potresemo z moko, razvaljamo testo na 1 cm debelo in izrežemo z obodom krofe. Na sredo vsakega denemo nekaj segrete mezge,

Rjave lise

od prevročega likanja odpraviš z močno boraksovo raztopino, nakar moraš dotična mesta še enkrat polikati.

položimo drugo polovico krofa, na katerem ni marmelade, na ono napolnjeno, dobro stisnemo skupaj in izrežemo z nekoliko manjšim obodom krofe, ki jih pokladamo na z moko potresen prtič in pustimo krofe na mlačnem prostoru počasi še eno uro hajati.

Najbolje ocvreš krofe v veliki, prostorni ponvi. Ogenj bodi srednje hud; najboljši je iz oglja ali tudi iz premoga. Na drvih ni mogoče krofe cvreti. Mast moramo dobro razbeliti in paziti, da se preveč ne razbeli. Ne sme biti masti več v ponvi, kot za 2 cm na visoko. Vzhajane krofe polagamo v razbeljeno mast tako, da pride gorenja stran krofa navzdol in jih cvremo najprej pokrite; ko nekoliko narastejo in spodaj zarumenijo, jih obrnemo ter jih ne pokrijemo več. Ko so krofi tudi na drugi strani lepo rumeni, jih poberemo z lopatico, denemo na skledo ter jih dobro potresemo z vanilijevim sladkornim poprhom. Iz te količine napravimo 35 do 38 lepih, velikih krofov.

Drobljanci (flancati)

Napravimo prav takšno testo kot za krofe, pustimo ga dve uri hajati na mlačnem prosoru. Vzhajano testo denemo na segreto desko, dobro potresemo z moko, testo nekoliko še pognetemo, razvaljamo za pol cm ter izrežemo z zobčastim kolescem majhne krpe, v vsako napravimo s kolescem po 2—3 zareze, nakar jih pokladamo na z moko potresen prtič in jih še pustimo tri četrt ure na toplem hajati. Ko so že vzhajani, razbelimo mast kot pri krofih in jih cvremo kot je že popisano. Tudi pri drobljancih je treba paziti, da ocvremo najprej zgornjo stran ter jih moramo tudi takrat pokriti. Ko so po obeh straneh ocvrti, jih denemo na skledo in še gorke potresemo s sladkornim vanilijevim poprhom.

Jed za ves dan

Opražiš koštrunovo meso, dodaš fižola, ki ga prejšnji večer namočiš in s tisto vodo malo zaliješ meso. Potem osoliš, popopraš in skuhaš do mehkega s krompirjevimi rezinami vred.

Ples v dobrodelne namene

Ali si moremo misliti kaj bolj smešnega? Razgaljeni vratovi, gola pleča in goli hrbti do pasu; veseljačenje, pitje šampanjca, da ne rečemo — žrtja do jutra: v dobrodelne namene? Ali ni, da se nam morajo smejati brezbožniki in so po tihem veseli takih kristjanov? To je pač močna voda na brezbožniški in komunistični mlin! —

»Kakšen pa si! Saj imaš polno lukenj v obleki!« — »Igrovino smo se igrah in jaz sem bil — sir.«

Pravni nasveti

Oprostitev vojaške službe. B. A. Mati, ki ima edinega sina, prejema po svojem možu manjšo rento. Sin je v službi v tovarni. Vprašate, ali bo sin oproščen vojaške službe. — Sin bo oproščen vojaške službe, če ga bo vojaška oblast smatrala za edinega hranitelja matere. Kot edini hranitelji se smatrajo rekruti onih rodbin, ki se vzdržujejo izključno od osebnega dela in zaslužka rekrutovega in plačujejo na leto manj kot 120 din neposrednega davka in v katerih ni nobenega rodbinskega člana sposobnega za delo in pridobivanje, niti takega, ki uživa pokojnino ali drugo državno podporo ali katerikoli drug stalen dohodek, zadosten za vzdrževanje rodbine. V Vašem primeru naj prosilec pri naborni komisiji prosi za oprostitev in naj predloži dokaze, ki bo z njimi dokazal, da je hranilec matere v smislu navedenega zakonskega predpisa.

Poravnava. A. Ž. L. Brez vpogleda v pravdne spise je težko dati nasvet. Po vaših navedbah ne vidimo prave zveze med vašo tožbo s sestro, odnosno zapuščino pokojnega očeta in tvrdko. Zglasite se sami pri poravnalnem sodniku, ki vam bo mogel — po spisih — zadevo pojasniti.

Dopust. N. K. Če ste zahtevali dopust v preteklem letu, pa ga niste dobili, imate pravico zahtevati odškodnino za svoje prekomerno delo. Ker ste enkratno plačo dobili, imate pravico za čas neizrabljenega dopusta zahtevati dvojno plačo. Ta zahtevek zastara tekom treh let.

Pravice nezakonske hčerke do matere. A. M. V. Nezakonska hčerka ima ob poroki pravico zahtevati od svoje matere njenemu premoženju primerno doto. V primeru spora določi višino dote sodišče. Nezakonska mati lahko v oporoki določi dediča, kogar pač hoče, vendar ima nezakonska hčerka pravico do dolžnega zneska po materi. Oporoka se lahko razveljavi, če ima oblikovne pogreške ali če se dokaže, da zapustnik ob času, ko je delal oporoko, ni bil pri zdravi pameti. Veljavnost oporoke lahko spodbijajo zakoniti in oporočni dediči.

Neprijetna najemnica. K. M. Lj. Vzeli ste na stanovanje žensko s tremi otroki. Rekla je, da je poročena. Sedaj ste pa ugotovili, da je dejansko ločena od moža in da k njej zahajajo moški ter da ob takih prilikah napodi otroke z doma. Ženski ste odpovedali, ona pa je odgovorila, da stanovanje plačuje in da nobenega nič ne briga, kaj dela doma in da se ne bo izselila. Vprašate, kako bi se znebili ženske brez sodne pomoči, ker vam je pod častjo ž njo se prerekati na sodišču. — Brez sodne odpovedi in sledečo deložacijo najbrž ženska ne bo šla! Če res ne marate sodne pomoči, pa preskrbite ženski drugo, udobnejše stanovanje, morda bo potem sama šla na boljše, če ne bi nalašč hotela ostati iz nagajivosti pri vas, ki ste po nepotrebnem preveč obzirni.

Solastnina z ženo. I. P. R. Če hočete, da postane vaša žena solastnica vašega posestva, pojdita oba k notarju, da napravi tozadevni notarski zapis. Nasvetoval vam bo tudi tako obliko zapisa, ki bo vašim razmeram najbolj odgovarjala. Brez stroškov za pristojbine to ne gre. Na temelju notarskega zapisa lahko sami predlagate vknjižbo.

Mož je dolžan vzdrževati družino. V. K. K. Zaradi službe živite ločeno od žene, ki je učiteljica v drugem kraju. Vprašate, če ste dolžni tudi v tem primeru vzdrževati družino, ker zaradi ločenega bivališča porabite vse svoje prejemke za lastno preživljanje in žena zaradi lastne službe ne more za vami. — Po občem državljanskem zakonu je mož dolžan svojo ženo svojemu stanu in svojim dohodkom primerno vzdrževati. Isto je dolžan storiti tudi za lastne zakonske otroke. Ta dolžnost veže moža ne glede na to, ali ima žena lastno premoženje in lastne dohodke ali ne. Žena je dolžna, da sledi možu. Pred poroko bi se morala zmeniti z ženo, ali bo še dalje učila ali ne. Saj sami vidite, da vaši tovariši v službi živijo zadovoljno družinsko življenje, čeprav nimajo za žene še službujočih učiteljic. Tudi za otroka ste dolžni prispevati kot oče, čeprav ima mati lastne dohodke.

Zapuščina. F. P. Kot zakonski mož svoje žene, ki je zakonita dedinja po pok. očetu, lahko vsak čas zahtevate pri zapuščinskem sodišču vpogled zapuščinskega spisa po pok. tastu. Če je tast umrl brez oporoke, potem je bila njegova žena zakonita dedinja ¼ zapuščine, ostale ¾ zapuščine pa pripadajo po enakih delih vsem živečim otrokom, oziroma nasledникom že umrlih otrok. Če je mati prevzela zapuščino v naravi, je to storila s pristankom sodedičev. Mati je pa lahko potem izročila prevzeto posestvo, komur je hotela. Če pri zapuščinski razpravi dediči niso ugovarjali cenitvi in pristali na dedni dogovor glede očetove zapuščine, ne morejo naknadno tak dogovor preklicati. Če je mati izročila zapuščino sinu, ostalim otrokom pa izplačala premalo, lahko ostali otroci po smrti matere zahtevajo od brata prevzemnika dopolnitev dolžnega deleža. Svetujemo vam, da se prizadeti dediči doma pošteno pobotajo in doseženi sporazum tudi zapišejo, sicer bo draga pravda neizogibna.

Tožbe do 500 din. A. D. J. V tožbah, s katerimi se vtožuje denar ali vrednost do zneska 500 din, veljajo posebni predpisi za pravdni postopek. Take tožbe se dajo pobijati le iz ničnostnih razlogov, ki jih zakon določeno našteva. Če je prvi sodnik verjel priči A, priči B pa ne, in morda še kakšne predlagane priče ni zaslišal, se taka sodba zaradi takih razlogov sploh ne more spodbijati. Lahko se pa taka sodba spodbija z ničnostno tožbo ali obnovitveno tožbo, če so podani zakoniti pogoji za to.

Obremenjena njiva. — F. B. D. Če ste kupili njivo in se je prodajalec zavezal, da jo vam bo izročil bremen prosto, mora pač prodajalec s svoje strani svojo obvezo izpolniti in šele potem sme zahtevati plačilo kupnine. Pogodbo morate izpolniti iz roke v roko: prodajalec vam mora izročiti listine, ki omogočajo bremen prosti prepis, vi pa njemu dogovorjeno kupnino.

Nepošten dolžnik. — P. M. Z. B. Ob koncu leta 1933 ste posodili gospodarju dveh kmetij 10.000 din ter se je zavezal vrniti posojilo na vašo zahtevo. O posojilu je vedela tudi njegova žena, ki vam je kasneje enkrat tudi plačala obresti. Pred kratkim je ta gospodar prepisal posestvo na ženo in otroke in se na vaše opomine izgovarja, da brez privolitve žene in otrok ne sme napraviti nobenega dolga in tudi ne plačati, žena pa pravi, da se nje dano posojilo ne tiče. Vprašate, če vas oba na ta način lahko ogoljufata za posojilo. — Svetujemo vam, da greste na uradni dan vsi trije k domačemu sodišču, da napravite izvršljivo poravnavo, s katero se gospodar in žena zavežeta vrniti posojilo in dovolita vknjižbo tega dolga na posestvu. To bo za vse tri najcenejša rešitev. Če pa nasprotnika ne bi hotela priti na sodišče, tudi na vabilo sodišča ne, boste pa morali tožiti, in sicer moža za dolg, ženo pa spodbojno.

Previdnost pri nakupu obremenjenih parcel je na mestu. — A. I. S. Če ste nameravali kupiti od zadolženega veleposestva majhen kos gozda, potem bi se morali z vknjiženimi upniki poprej dogovoriti, da bodo proti plačilu kupnine dovolili bremen prosti odpis in prepis prodanega gozda. Če ste to opustili in plačali zadolženemu lastniku zadavek in mu hočete plačati še ostanek kupnine, izgubite lahko vse: kupnino in kupljeni gozd. Ne pomaga vam prodajalčeva obveza, da mora na lastne stroške oskrbeti bremen prosti odpis, ko pa je prodajalec zadolžen! Vknjiženi upniki lahko vsak čas zahtevajo tudi dražbo vam prodanega, obremenjenega gozda in bo moralo sodišče tako dražbo dovoliti. Za vknjižene dolgove jamči vedno zastavljena nepremičnina ,ne pa vi osebno kot kupec. Z ostalim svojim premoženjem kot kupec obremenjene parcele za vknjiženi dolg osebno ne jamčite.

Gradbene zadruge. — K. P. P. Preden se odločite za eno ali drugo gradbeno zadrugo, oziroma za tako zadrugo sploh, vam svetujemo, da preštudirate sami tozadevna pravila in izračunate, če in v kakšnem času vam lahko nudijo oglašene koristi. Če vam še kaj ne bi bilo jasno, pa se posvetujte z vodjo domače zadruge, ki vam bo mogel prav svetovati z ozirom na to, da pozna vaše razmere.

Zakon, sklenjen v Angliji. V. I. L. — Lani ste se poročili civilno v Londonu. Oba sta katolika in Jugoslovana. Ker po poroki med vama ni bilo več harmonije, sta se dejansko ločila. Vprašate, če se lahko ta zakon razveže in če se zakonca lahko vsak zopet z drugim cerkveno poročita? — Vaš zakon je bil sklenjen po angleških postavah, zato ga morajo naše državne oblasti priznati kot veljavnega in se pri nas, dokler ta zakon ni razvezan, ne boste mogli cerkveno poročiti. Razveze svojega zakona pri nas ne boste mogli doseči, ker je zakon med katoličani do smrti zakonskega druda nerazdružljiv. Če pa dosežete razvezo svojega zakona po angleških postavah, bodo naše svetne oblasti priznale zakoniti razvod vašega zakona in ne bo več nobenega zadržka, niti po svetnih niti po cerkvenih predpisih, da se oba lahko veljavno cerkveno poročita. — Sporazum o tem, da pripada otrok očetu, bo moralo odobriti varstveno sodišče.

Kmetijski nasveti

Zasaditev trt in davčna prostost za nov vinograd. I. M. R. — Zasaditi nameravate vinograd z žlahtnimi trtami; želite vedeti, katere sorte in na kakšni podlagi bi bile primerne za vaš okraj? — Ali se doseže davčna prostost za novorigolan vinograd? — Po trsnem izboru za dravsko banovino so za vaš vinski okoliš priporočljive naslednje trsne sorte: laški rizling, silvanec in traminec. Te tri sorte zadostujejo in dajejo prav dobro vino z buketom. Laški rizling in traminec, ki bolj pozno zorita, spadata na ugodne višje, tople lege, silvanec pa zori tudi nekoliko nižje. Vse te tri sorte uspevajo prav dobro na podlagi rupestris št. 9. - Glede davčne oprostitve se po zadnji davčni reformi po členu 11., točka 2. zakona o neposrednih davkih oproščajo zemljarine vinogradi, če se napravijo: 1. na vinogradskih tleh z domačo vinsko trto na odobreni podlagi, za štiri leta; 2. na kamenitih ali peščenih tleh z domačo vinsko trto na odobreni podlagi za deset let; 3. na svižu z domačo necepljeno ali cepljeno vinsko trto na odobreni podlagi za 20 let.

Kako se ubraniti črva »fižolarja«? N. O. B. — Letos ste opazili pod lupino fižolovega zrnja bele črvičke, ki so sedaj mirni, okrog sebe pa imajo v moko zdrobljeno fižolovo jedro. Jeseni tega ni bilo opaziti, ampak šele sedaj, ko fižol prebiramo. Fižol ima na zunaj, kjer leži ličinka zvita, malo črno piko. Tak fižol seveda ni za prodajo, ker ni dober za jelo. Radi bi vedeli, kako se je ubraniti tega škodljivca, da se ne bi v tem letu še bolj razširil. — Ta beli črv v fižolovem zrnu je ličinka takoimenovanega fižolarja (bruchus rufimanus), ki je soroden graharju in bobarju. Ta ličinka se proti zimi zabubi in iz nje nastane mali črni hroščec fižolar. Če boste sadili fižol, napaden po njem, bo hroščec ob spomladni toploti izlezel iz zrna, odletel na prosto se paril s samičko in ta bo zalegla jajčeca v prvo stročje fižola kmalu potem, ko ta odcvete. Izlegle ličinke se bodo potem zarile v zrno in v njem počasi rasle tako dolgo, dokler ne dorasejo in se zabubijo. Prihodnje spomladi bodo pa zopet izlezli hrošči iz zrnja. Najbolje je, takega fižola ne saditi. Če ga pa ravno morate, tedaj postavite zrnje na topel prostor do 25° C 4—6 dni. S tem prisilite hrošča, da izleze iz zrnja, nato ga presejte nad vodo, pomešano s petrolejem. Tako boste zatrli tega škodljivca.

Siljenje rdečega radiča I. R. O. — Radi bi pridelovali za domačo porabo radič na vrtu, za pozimi pa siljeni rdeči radič. — Imamo zelen radič ali solatnik, ki ga sejemo spomladi ter ga uživamo vse poletje, in rdeči radič, ki ga tudi sejemo spomladi ali poleti, toda čez poletje ni tako okusen, zato ga navadno ne uživamo tedaj, ampak ga pokladamo živini ali prašičem. Pač pa ga pozimi silimo, da požene v temi na toplem prostoru rdeče liste, ki so tedaj res okusni. Ta rdeči radič sejemo spomladi redko v dobro zemljo v 20 cm oddaljene vrstice, lahko pa tudi poprek. Do jeseni mora dobiti močne korenine. Pred zimo jih izkopljemo ter vložimo v kleti, tudi v hlevu, v siljenje. To naredimo najpreprosteje na ta način, da zložimo na tla kup svežega govejega gnoja, okrog njega pa nasujemo 10 cm na debelo in 20 cm široko plast lahke zemlje ali peska. Na zemeljsko plast položimo vodoravno radičeve korenine drugo ob drugi s korenino proti gnoju, z glavo pa na zunanjo stran. Te pokrijemo s plastjo peska ter zložimo drugo vrsto korenin itd., dokler ni ves kup obložen in zasajen. Na sličen način zlagamo korenine tudi v kakšen kot ali ob steno, vedno pa tako, da poganjki — lističi ne dobe preveč svetlobe. Čim bolj v temi se radič razvija, tem nežnejši je. Med siljenjem skrbimo za zadostno vlago in po potrebi ga zalivamo z mlačno vodo. Ko listi odženejo, jih oberemo in pripravimo kot solato.

Pomladitev zapuščenega travnika spomladi. B. I. Sv. S. Tukajšnjega nasveta glede gnojenja zapuščenega travnika niste mogli upoštevati jeseni, ker je bilo vreme slabo. Zdaj bi pa radi preorali ta z mahom prerasli travnik, ne veste pa kdaj, kako gnojiti in kaj vsejati. — Četudi bi bilo bolj učinkovito, če bi travnik že jeseni preorali, pa tudi sedaj še ni zamujeno. Še je čas, da navozite nanj dovolj hlevskega gnoja, ga raztrosite in takoj globoko preorjete. Pustite pa brazdo v odprti brazdi. Pozneje jo poravnajte in zasadite s krompirjem. S pridnim okopavanjem boste letos tla očistili plevela in zemljo napravili rodovitno. Prihodnje leto boste njivo zasejali z ovsom in s travno-deteljno mešanico. Dobro bo, če jeseni, ko krompir spravite z njive, pognojite zemljo s kostno moko, spomladi pa z apnom, kar bo služilo kot hrana travni mešanici. Tako preoran in obnovljen travnik vam bo v nekaj letih bogato poplačal vse stroške tega dela in izdatke za travno mešanico.

Krom-jeklo na priboru ne porjavi. L. K. R. Želite kupiti jedilni pribor iz krom-jekla in v trgovini so vam zatrdili, da tak pribor nikdar ne porjavi. Pozneje ste slišali, da ta kovina obdrži približno samo dve leti svoj sij, potem porjavi. Kaj je prav za prav resnica? — Najprej vam moramo pojasniti, da jedilni pribor, ki ga prodajajo, ni iz krom-jekla, ker bi bil tedaj silno drag, ampak je samo pokroman. To pomeni, da se železni pribor, temeljito očiščen, vloži v kemično raztopino kroma, ki se oprime železa v tanki plasti. To je pokromanje. To je pa lahko različno, kakor je pač plast kroma debelejša ali tanjša. V tovarnah, kjer izdelujejo pokroman pribor, je ta navadno tako stalen, da ne porjavi nikdar. V zadnjih letih so se pa pri nas ustanovile številne pokromovalnice, ki sprejemajo ne samo pribor, ampak tudi druge kovinske predmete v pokromanje. Dokler je bil samo eden tak obrat, je bilo pokromanje sicer drago, toda trpežno. Ko je pa začela konkurenca med raznimi podjetji in je hotela vsaka to delo čim ceneje opraviti, je postajalo pokromanje vedno slabše. Pokromalci namreč niso pustili predmetov v kromovi raztopini tako dolgo, kolikor je potrebno, da postane kromova plast trajna; ali pa predmetov niso dovolj osnažili, preden so jih vložili v krom; od tedaj so se začele pritožbe, da traja pokromanje le dve leti. Svetujemo vam, da zahtevate od trgovine pismeno jamstvo, da ta pribor pri navadni uporabi res ne porjavi vsaj deset let. Trgovina bo pač morala kot jamstvo zase zahtevati od tovarne. Na podlagi tega se boste prepričali, če je pokromanje pribora res trajno.

Naš domači zdravnik

Januar 1938. — Ogrci nastanejo, če se zamaše kožne žleze lojnice, posebno na obrazu, na prsih in hrbtu in povzročajo velike skrbi mladim ljudem, ki hočejo biti lepi. Ako se take zamašene lojnice vnamejo, nastopijo mozoljci. Ogrce in mozoljce pospešuje zaprtje, včasih tudi slabokrvnost. Nimajo pa nobene zveze s spolno boleznijo. Zato bodite le brez skrbi, posebno ker ste si že parkrat dali preiskati kri in je bil rezultat vedno negativen. Skrbite za snažnost kože, zato se poleg navadnega umivanja zjutraj umivajte še zvečer z milnim vinskim cvetom. O priliki si dajte kri ponovno preiskati.

A. V. L. — Vaša sorodnica je verjetno **slabokrvna** in zaostala v rasti. Dajajte ji preko zime po eno jedilno žlico ribjega olja dnevno, poleg tega še precej sadja in razne zelenjave. Pazite tudi na blato, da opazite, ali ima gliste.

Z. Z. Z. — Vzrok vašim težavam je mogoče tudi kašna bolezen, bodisi ženina ali vaša. Zato je oseben pregled po zdravniku potreben.

K. S. Lž. — Zadnje tedne straši po Sloveniji **influenca**, tu težje, tam lažje narave. Tudi pri vas je potrkala in zbudila staro bolezen iz spanja, kakor je to večkrat njena navada. Sedaj vas že nekaj dni močno boli glava, javlja se vam omotica, silno ste utrujeni, pa kljub temu ponoči ne morete spati; celo na bljuvanje vas sili. Opazili ste poleg tega, da po koži lahko pišete v hieroglifih ali grščini — oboje se da brati po par sekundah. Po prestani influenci so se ponovili pri vas znaki živčne slabosti in povečanje razdražljivosti, kar ste imeli že pred par leti. — Ako ste že bili pri zdravniku in je on ugotovil, da telesno sicer ni nič nevarnega (seč!), tedaj redno izvršujte svoj posel, nato pa hodite vsak dan vsaj po eno uro na sprehod, jejte večkrat na dan po malem, in sicer predvsem mleko in mlečne jedi, uživajte hrano zadnjič zvečer vsaj dve uri preden ležete k počitku. Pijte parkrat na dan iz špajkinih baldrijanovih korenin, ali pa uporabljajte zdravilo, ki vam ga je svoječasno predpisal zdravnik. Izogibajte se močne kave, čaja, alkohola. Skrbite za redno iztrebljanje. Ako bi se stanje po par tednih kljub temu ne zboljšalo, pojdite ponovno k zdravniku.

S. J. L. — **Tresenje spodnje in zgornje okončine na eni strani** nastopi navadno pri kakšni motnji v osrednjem živčevju, v možganih ali v možganski mreni, predvsem pri starejših ljudeh. Večkrat je to predznak grozeče kapi. Pri mladih ljudeh vaše starosti je ta zadeva redkost. Včasih nastopi tudi kot posledica kake kužne bolezni, posebno influence. Pobrskajte tudi vi malo v svoji preteklosti, pa boste gotovo našli kakšne predhodne znake. Sicer pa to za vas zaenkrat ni tako važno. Vi le želite, da se pozdravite. Bili ste že pri več zdravnikih, stvar se je malce zboljšala, le ne popolnoma. Svetujem vas, da zaenkrat nadaljujete svoje študije ko do sedaj, posebno, ker pravite, da svoje težave z lahkoto prenašate in da vas skoraj nič ne motijo pri študiranju. V počitnicah pojdite k specialistu za živčne bolezni ali pa na živčni oddelek ljubljanske bolnišnice, kjer vas bodo lahko podrobneje preiskali in pozdravili.

K. A. L. — **Ali je žlica, ki jo je uporabljala sifilitična oseba, okužena?** Ali je hrana, katere se je dotaknila roka sifilitika, okužena in neuporabna za druge? Na ti dve vprašanji bi radi dobili odgovora zaradi duševnega miru. — Znano je, da se nahaja bleda spiroheta (spirochaeta pallida), povzročiteljica sifilide, v prvi vrsti v vseh ranah sifilitikov. Ker so te rane lahko tudi na ustni sluznici, se spirohete seveda lahko nahajajo tudi v slini sifilitika in se na ta način lahko okuži jedilni pribor ali prenese bolezen pri poljubljanju. Zato se tudi zahteva, da ima vsaka oseba, ki je spolno bolna, svoj jedilni pribor, svojo servieto, svojo brisačo itd. Čim se pa začne in nadaljuje zdravljenje, pa te spirohete poginejo in rane se zacelijo. Tudi v vašem primeru gre za zdravljeno osebo, ki ni več nevarna za okolico zato tudi žlica, kakor tudi hrana nista bili okuženi in vam ni treba imeti zaradi tega nobenega strahu. Poleg tega je okuženje (infekcija) potom uporabe kovinskih predmetov zelo redka, saj se pri vsakem omočenju površine metalnega predmeta začno proizvajati kisline, ki uničujejo bolezenske kali, pa tudi spirohete. Doba inkubacije pri sifilidi je 20 do 25 dni, v katerem času po okuženju navadno nastopi prvi znak bolezni: ranica na mestu okuženja. Kakor že omenjeno, se vam v danem primeru ni treba prav ničesar bati. V bodoče pa bolj pazite.

V. K. V. — **Rekonvalescentu**, katerega omenjate, je potrebna duševna in telesna okrepitev. Skrbite, da bo jedel večkrat na dan (tudi dopoldne), in sicer močno hrano, v kateri je precej mesa razne vrste. Alkoholnih pijač mu dajte čim manj ali pa sploh ne. Pazite, da se bo gibal vsak dan vsaj eno uro na prostem. Glede posebnih zdravilnih sredstev se pa obrnite na zdravnika. Precejšnje važnosti je tudi osebna čistota prizadetih.

J. P. B. — **Šumenje in zvonjenje v ušesih** imajo ljudje vaše starosti zaradi preobilnega ušesnega masla ali pa zaradi zaprtja Evstahijeve cevi, ki vodi iz ušes v ustno votlino. Domače zvonjenje preprečite v bodoče najlažje, ako poskrbite za to, da bo v čevljih vedno suho in toplo. Kadar ste potni, izogibajte se prepiha.

Isti. — **Bolečine in zbadanje okrog srca** pri spremembi vremena kaže na srčno bolezen revmatičnega značaja, katero vam bo pregnal najlažje zdravnik.

Isti. — **Močna žeja**, tudi ponoči, in pogosto tiščanje na vodo pri normalni telesni toplini opozarjata, da je neobhodno potrebno preiskati seč zaradi suma na sladkorno bolezen.

P. J. — **Škilavost** v mladih letih se da popraviti bodisi z očali, bodisi z operacijo. V svrho podrobne ugotovitve peljite sina k strokovnemu zdravniku za očesne bolezni ali pa v ljubljansko bolnišnico na očesni oddelek.

J. G. M. — **Pegice** na obrazu, rjave in črne barve, vam grenijo mlada leta in kazijo »prekrasno lice«, sicer pa imajo dobro lastnost, da ne delajo nobenih drugih težav in tudi ne bole. Take pege se navadno pojavljajo pod vplivom solnčnih žarkov na kožno tkivo. Dobijo jih ljudje, ki so k temu posebno nagnjeni. Včasih jim je vzrok tudi bolezen krvi. Da si težko bolezen vsaj malo olajšate, si mažite obraz skozi nekaj tednov enkrat zvečer z raztopino boraksa (10 g boraksa, 10 g alkohola in 100 g vode), seveda pri tem pazite na oči. O priliki poročajte o uspehu.

R. M. L. — **Trda, boleča oteklina poleg kolena**, zaradi katere ste bili že nekajkrat pri zdravnikih, vam še vedno dela preglavice. Tudi v toplicah se vam je stanje le malo in samo za kratek čas zboljšalo. Zdravnik vam je nasvetoval še pijavke, od starih časov znano in še vedno moderno sredstvo. Priporočam vam, da se ravnate po njegovem nasvetu.

I. K. G. — **Rahitis ali angleška bolezen** muči vašo hčerko že par let kljub ribjemu olju in drugim domačim sredstvom ter zdravljenju pri zdravnikih. Pet let je že stara hčerka, pa še ne hodi dobro. — Mislim, da vzrok tako zaostalemu telesnemu razvoju ne bo samo rahitis, ampak še kakšna druga napaka ali bolezen. Zato priporočam, da pripeljete otroka v ljubljansko bolnišnico zaradi natančne ugotovitve in potrebnega zdravljenja.

A. Š. L. — **Razvada**, o kateri pišete, je za mlade fante silno škodljiva, ker jih dela duševno in telesno manj vredne, posebno če traja dalj časa. Uporabite ves svoj vpliv na primeren način, da se fant temu odvadi. Pazite, da bo čim manj sam in da bo vedno zaposlen. Naj se bavi poleg tega pozimi in poleti s primernim športom ali telovadbo. Nabavite mu knjigo »Svetla pot«.

ODREŽITE

„SLOVENCEV SVETOVALEC"

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

„Slovenec", 30. januarja 1938

VSAK nima toliko denarja, da more potovati v kopališče

TODA VSAKDO bi moral dati za zdravje letno 100—150 dinarjev in piti mesec dni mesto druge vode

Radenski zdravilni vrelec onega z rdečimi srci.

Poprava grenkega vina. A. K. L. Preteklo leto ste trte močno škropili, ker je bila toča, zato ima sedaj vino grenak okus po galici. Enkrat ste ga že pretočili, toda je le malo pomagalo. Radi bi vedeli, kako se znebite te grenkobe v vinu. — Če je vaše novo vino postalo grenko, ne bo to od galice, ampak najbrž od gnilobe, ker ste pri trgatvi malo ali nič odbirali gnilih in plesnivih jagod. Največkrat pogreni pri nas vino zaradi gnilega ali plesnivega grozdja, zato ne moremo dovolj priporočati, da se ob trgatvi kolikor mogoče loči gnilo grozdje od zdravega ali pa mošt v sodu temeljito zažvepla, čez dva dni pretoči in mu doda čistih drož. Temu postopku pravimo razsluzenje. Mlada k grenjenju nagnjena vina zdravimo s prekipevanjem. Vino pretočite v sod, ki je močno zažveplan, da se nasrka žveplovega dvokisa. Ko vino dotočite do polovice, sod zopet zažveplate. S tem umorite v njem vse škodljive, pa tudi koristne glivice. Čez nekaj dni ga pretočite v drug sod, vendar tako, da se kolikor mogoče prezrači; najbolje čez kako bakreno sito; če tega nimate, pa čez leseno; nikakor ne čez železno ali pločevinasto, ker tedaj počrni. Če je vino še nekoliko sladko, mu dodajte čistih drož, ki jih dobite na Vinarski šoli v Mariboru. Lahko mu dodate kaka 2 kg raztopljenega sladkorja na 100 l, da bo bolje pokipelo. Vino mora biti v topli kleti, da bo popolnoma povrelo. S tem bo zgubilo svoj grenki okus.

»Tako se naredi! Razumeš?!

Stric iz Amerike

V malem mestecu Dieppe ob morski obali, trgovina že dolgo ni več tako cvetela kot prejšnje čase. Tudi so že davno minili pravljični časi, ko se je sreča pripeljala preko morja v obliki bogatega strička iz Amerike. Toda kljub temu ni bil v Dieppu samo eden trgovec, katerih ladje so napolnjevale pristanišče in ki si jih pred dvajsetimi leti lahko videl med obrežnimi delavci v raztrgani mornarski obleki. To dejstvo je marsikoga napolnjevalo z upanjem, da tudi njega doseže nekoč neverjetna možnost. Čeprav so se tolažili z resničnostjo, vendar niso nikoli nehali verovati v čudež.

In tak čudež, se je zdelo, da se bo izvršil nad ubogo družino v mali vasici Omouville, ki je bila štiri milje oddaljena od mesteca Dieppa.

Vdova Klara ni imela zaman sivih las na glavi, kajti življenje jo je poslalo že skozi mnogo preizkušenj. Njen starejši sin, ki je komaj začel podpirati družino s svojim delom, je našel smrt pri nekem brodolomu in pustil štiri brate in sestre zopet materi sami v skrb. Ta nesreča je bila vzrok, da so odgodili poroko starejše hčerke Klementine, obenem je zmotila Martina v njegovih načrtih. Moral je prekiniti svoj študij in se vrniti po svoj delež naporov in truda, na kmetijo.

Toda v največji žalosti je zbegano družino obsijal žarek upanja. Iz Dieppa je prišlo pismo, ki je naznanjalo prihod vdovinega svaka, ki je kolovratil po svetu že dvajset let. Čeprav ni bilo v pismu nič točnega, pa je Martin vseeno dognal, da ga je pisal človek, ki je vedno dobre volje in ki se je najbrž zato nabral bogastva. Očividno se stari mornar vrača z nekaj tonami srebrnikov. Drugače se gotovo ne bi odločil, da pride k svojim sorodnikom.

In nenadoma prebujena domišljija je bujno delovala. Celo Julija, kateri je bila vdova botra in ki je bila pri hiši manj kot služkinja, je naskrivaj premišljevala, kaj ji neki utegne prinesti bogati stric.

Ko pa je Martin drugič prebral pismo in trdil, da more stric biti v resnici zelo premožen, se je že upala misliti na glas:

»Prosila ga bom za moder in zlat križec.«

»Če pa bi živel moj Dido,« je vzdihnila vdova, »bi v njem našel dobrega zaščitnika.«

»In Klementina bo imela doto,« je otroško pripomnila Julija.

»Kaj pa naj počnem z njo?« je Klementina žalostno povesila glavo.

»Kaj neki, potem vsaj Markovi sorodniki ne bodo govorili okrog, da je nisi prinesla k hiši,« je modrovala mala deklica. »Saj pravite, da so ga poslali na morje samo zato. Če pa pride stric Bruno, se morda tudi on kmalu vrne.«

»Bog ve, ali se sploh želi vrniti,« je vzdihovala Klementina.

»E, kaj, če se on ne vrne, se bo našel pa kdo drugi,« je rekel Martin, ki je imel pred očmi samo sestrino možitev ne pa moža. »Saj, če je pri hiši bogat stric, se kmalu najdejo dobre zveze. Kdo ve, morda pride z njim tudi kak tovariš sreče, ki bi te hotel vzeti.«

»Navsezadnje ni niti treba za tvojo možitev, Klementina, drugega, kot to, da bi se našla Martinu kakšna služba,« jih je prekinila mati.

»Toda saj mi jo gospod grof vedno obljublja,« je ugovarjal Martin.

»To ni vse kupaj nič,« se je razjezila mati. »Čas mineva in shrambe se praznijo. Tega gospodje ne bodo nikoli razumeli, ker mislijo samo na svojo udobnost. Kadar se pa spomnijo na obljubljen košček kruha, si ti že davno lahko mrtev.«

»Ko pa pride stric Bruno, bo na vsak način boljše. Saj pravi v svojem pismu: Prišel bom v Omouville jutri z vsem, kar imam!« jo je potolažil Martin.

»Gotovo je že na poti in mora vsak čas priti,« se je spomnila vdova. »Ali si vse pripravila, Klementina?«

Hčerka je takoj vstala in odprla kuhinjsko omaro. Pokazala se je nenavadna obilica samih dobrot. Za pečeno koštrunjo kračo, ki so jo malo prej izvlekli iz pečice, se je kadil ogromen kos svinjine. Poleg sta stala dva velika krožnika peciva in latvica sladke smetane. Vso to dobroto je strašilo nič manj kot pet steklenic jabolčnika. Otroci so odpirali usta od pohlepnosti in občudovanja. Julija pa je še vedela povedati o velikem kolaču in o dobri mesni juhi, ki se je še kuhala na ognjišču.

Vdova pa je poiskala v svoji omari bel prt, da je z njim pogrnila mizo. Julija je prinesla že nekoliko oškrbljene krožnike in položila na najlepši konec mize edino srebrno žlico, ki so jo še imeli pri hiši.

Ravno so prenehali s pripravami, ko je pridrvel v kuhinjo eden izmed otrok, ki sta stala zunaj na preži in zavpil:

»Je že, je že tukaj!«

»Kdo pa?« so vprašali vsi obenem.

»Kdo neki, stric Bruno!« je mesto njega odgovoril močan in vesel glas.

Vsi so se obrnili k vratom, kjer se je pojavil velik, sivolas mornar, ki je nosil v desnici zeleno papigo, v levici pa malo opico.

Mlajša dva sta se od strahu stisnila v naročje stari materi, ki sama ni mogla zadržati krika groze. Martin, Klementina in Julija pa so bili strašno presenečeni.

»Mojega zverinjaka se bojite!« se je zasmejal stric Bruno na ves glas. »Alo otroci, kar s srčki ven iz hlačk na svoje mesto, da vas objamem, saj sem prehodil tri tisoč milj, da vas vidim.«

Martin se je ojunačil prvi, nato šele Klementina in ostali. Toda nihče ni mogel prisiliti najmlajšega, da bi se samo za korak približal stricu.

»Pri moji veri, Klara, ali veš, da se vleče pot iz Dieppa do vaše hiše, kot bi jo zadaj rezal in metal naprej.«

Martin je takoj opazil, da so njegovi čevlji prašni:

»Ali ste prišli peš, stric?« ga je začudeno vprašal.

»Kaj hočeš, da se pripeljem s čolnom preko vaših njiv!« je veselo odvrnil mornar. Martin pa se je obrnil k vratom:

»Toda… kje pa imate prtljago?« je potem tvegal vprašanje.

»Prtljaga? Svojo prtljago nosim vedno s seboj. Kajti mornar, sinko, ne potrebuje drugega kot pipo in nočno čepico.«

Vdova in otroci so se spogledali.

»Toda, je ugovarjal deček, po vašem pismu sem sodil, da…«

»Kaj pa, najbrž, da se pripeljem s parnikom s tremi mostički.«

»Ne,« je odkimal Martin, ki se je moral potruditi, da se je veselo nasmehnil, »ampak kje so vaši kovčegi, saj ste pisali, da ostanete pri nas.«

»Jaz?«

»Seveda, saj je bilo v pismu, da pridete z vsem, kar imate.«

»No torej, saj je tu vse kar imam, moja papiga in moja opica.«

»To je vse?« so se začudili vsi hkrati.

»Kaj? Ali hočete, da nosim s seboj skrinjo z nogavicami brez stopal in s srajcami s strganimi rokavi? Le čemu? Dobra vest in zdrav želodec, je največ, kar si morem želeti, vse drugo je nič. Toda oprosti, svakinja, tu vidim jabolčnik in vaša štiri milje dolga steza mi je pošteno izsušila grlo. Hop, Rošambo, pozdravi sorodnike.«

Opica je trikrat poskočila in se usedla poleg gospodarja praskajoč si gobček. Stric pa je stopil k mizi in si sam postregel z jabolčnikom. In ker je bila ravno pogrnjena, se je usedel za njo in priznal, da umira od lakote. Materi pa ni kazalo drugega, kot da postreže z juho in svinjino, ki je bila že na mizi, ostalo pa je že prej previdno zaprla nazaj v omaro.

Stric pa je pripovedoval, kako je dvajset let romal po morju pod različnimi zastavami in potrošil več, kot je zaslužil in da ni prinesel s seboj drugega kot dobro voljo in odličen apetit.

Razočaranje je bilo strašno. Klementina je bila žalostna, Martin se je čutil ponižanega, vdova pa ni našla izraza svoji jezi. Opica je prestrašila mlajšo deklico in stara mati je zahtevala, da jo priklenejo v hlev. Papiga pa je kljuvala stricu po krožniku, tako da je Martin že komaj prenašal. Klementina je molče odšla z Julijo v hlev na delo, vdova pa se je usedla zunaj na prag in začela vrteti svoj kolovrat.

Ko je Bruno ostal sam s svojim nečakom, ki je čemerno in brezbrižno sedel za mizo, je tiho odložil kozarec, se s komolci naslonil na rob mize in se zazrl Martinu v obraz.

»Ali veš, dečko, je rekel, »da se mi zdi v vaši hiši nekoliko prehladno, od vseh vaših obrazov veje tak mraz, da me zebe okoli srca in nihče mi še ni privoščil najmanjše prijazne besede. Tako se res ne sprejme strica po tolikih letih.«

Martin je odvrnil dovolj robato, da je bil sprejem tak, kakršen pač more biti, če nihče pri hiši nič ne zasluži.

»Že res,« je potrdil stric, »ampak prijaznih obrazov se ne kupi. Le priznaj, da ste me sprejeli kot garjavo ovco. Jaz ne ljubim prepirov, samo to ti povem, da se boste nekoč še kesali!«

Martina je mrzlo pretreslo:

Kaj, če se stric samo norčuje in ima še kaj drugega, ne samo opico in papigo. Morda nas je hotel samo zvijačno preizkusiti, drugače gotovo ne bi grozil.

Takoj je tekel, da popravijo svojo budalost, k materi in sestri, ki sta se obe brž vrnile v kuhinjo z nasmehom na ustih. Vdova se je hitela opravičevati, da je morala poskrbeti za živino in se čudila Klementini, da mu ni bolje postregla.

»Zakaj nisi postregla s kolačem in pecivom, kje pa imaš smetano, ki sem jo pripravila samo zanj? Na kaj le misliš in ti Julija pojdi po lešnike, da bo striček lažje pil.«

Dekleti sta se brž zasukali in ko je bilo vse na mizi, je vdova prisedla. Isto so storili tudi otroci.

»No, to so torej otroci mojega brata!« si je podprl stric brado in pogledal Klementino, »dolgo je že, kar sva govorila o tebi.«

»O meni, s kom pa stric?« In ko je stric pripovedoval je nekdo poklical:

»Klementina, Klementina!«

Deklica se je presenečena obračala okrog, ker ni videla nikogar. Mornar pa se je zasmejal.

»Klementina… a, a!«

»Papiga kliče!« je opazil Martin.

»Papiga!« se je začudilo dekle, »kje pa je pobrala moje ime?«

»Tam, kjer te niso pozabili,« je pomežiknil stric.

»Vi ste jo naučili, stric?«

»Ne, ampak neki mlad mornar, doma v tej vasi.«

»Marko!«

»Vsaj zdi se mi, da mu je tako ime!«

»Torej ste ga videli.«

»Da in jutri se vrne, kar pripravi se, pa denarnica, ki jo prinese s seboj, tudi ne bo prazna.«

»Pa je govoril z vami…«

»— o tebi,« je odvrnil stric, ki je takoj uganil dekletovo misel.

Klementina je zardela od veselja in tudi vdova je pozabila skriti svojo zadovoljnost, ker jo je odgoditev hčerine poroke nemalo užalila. Ta novica je razveselila vse, posebno Klementino, ki je objela strica z resničnim zadovoljstvom.

»Sedaj pa smo si prijatelji do smrti, kajne,« je rekel mornar, »in da ti ne bo čakanje predolgo, imej svojo papigo, ki ti bo pripovedovala o njem.«

Klementina je z eno roko pobožala strica po sivih laseh, z drugo pa je prijela ptiča, ki je zaklical:

»Dober dan, Klementina!«

Vsi so se zasmejali, ona pa je odšla s solzami veselja v očeh.

»Vseeno si nam prinesel srečo, stric Bruno,« je rekla vdova gledajoč za hčerjo.

»Upam samo, da ta ne bi bila edina,« je odvrnil starec in njegove poteze v obrazu so se zresnile:

»Tudi tebi Klara, sem prinesel nekaj, toda bojim se, da ti ne bi zbudil žalostnega spomina.«

»Najbrž veš kaj o mojem sinu Didu?« je zaslutila mati.

»Uganila si! Če bi bila skupaj na isti ladji, bi ga morda lahko rešil! Toda prišel sem v Indijo šele petnajst dni po nesreči. Poiskal sem njegov grob in mu napravil križ iz bambusa.«

»To si storil, striček, Bog ti tisočkrat povrni!« je zahlipala jokajoča mati. Bruno pa je ganjen nadaljeval:

»Da so prodali vse, kar je imel, sem takoj zvedel, toda iskal sem toliko časa, da sem našel vsaj nečakovo uro, ki sem jo moral odkupiti z vsem, kar sem imel in jo prinesel tebi, poglej, tukaj je!« In privlekel je iz žepa veliko, zlato uro, visečo na debeli, osmoljeni vrvi. Mati jo je prijela in poljubila in vsem so tekle solze po licih. Bruno pa je zakašljal in poskušal piti, da uduši ganjenost, ki se ga je polastila.

Ko si je mati nekoliko opomogla, je prisrčno stisnila svaku roko in o jezi ni bilo več nobenega sledu, tako zelo jo je ganil dragoceni dar, ki ji je vzbudil toliko lepih spominov na mrtvega sina. Bruno pa je pripovedoval, kako je trpel in se mučil po svetu in si prislužil komaj vsakdanji kruh.

Toda spoznanje, da je stric res reven, kot so revni sami, ni spremenilo nič na njihovi prisrčnosti do njega. Bili so uslužni in ljubeznivi, da mu je postalo toplo in prijetno in ni mu bilo več žal, da se je vrnil.

Toda Martin, ki je malo prej odšel, se je vrnil in takoj vprašal strica, če mu proda opico.

»Opico, o ne moj sinko, jaz sam sem jo vzgojil in ona je moj služabnik in moj tovariš. Ne dam je niti za desetkratno ceno. Toda zakaj pa jo hočeš imeti.«

»Gospod grof, ki je ravno šel mimo, je videl žival in me vprašal, ali je naprodaj.«

»Če mu je tako zelo všeč, jo lahko prihaja gledat magari vsak dan,« je mirno odvrnil stric in si nabasal pipo.

»Oh stric, grof se je tudi spomnil obljube. Rekel je, naj mu pripeljem opico, da se bova obenem dogovorila za službo.«

»Bog se usmili, če je ne pripelješ, je tvoja usoda zapečatena,« je zastokala mati.

Bruno je prosil nato, da mu pojasnijo vso reč.

»A tako,« je rekel, ko je nekoliko pomislil, »pa naj bo, ne prodam ti živalce, ampak ti jo darujem. Še ti jo ponudi grofu zastonj, ki bo gotovo znal ceniti tvojo prijaznost.«

Zahvaljevali so se mu vsi tako iskreno, da je bil stric že drugič ganjen do solz. Potem pa so vsi z očmi spremljali Martina, ki se je takoj odpravil v grad, kjer ga je grof zelo prijazno sprejel in mu naročil, da še naslednji dan lahko nastopi službo. Materi pa se je zvalilo z ramen veliko breme skrbi. Tudi stric Bruno je razumel veselje, ki ga je povzročila v hiši ta novica.

Vdova pa, ki je hotela popraviti krivico, je priznala svaku, kakšno upanje so stavili v njegov prihod.

»Na milijone ste čakali, jaz, revež, pa sem pripeljal s seboj samo dve ubogi živalci; čudno še, da ni padal sneg v hiši, ko sem prišel!« se je zasmejal stric.

»Motite se striček,« je vzkliknila Klementina, »prinesli ste nam tri zaklade, ki nimajo cene: moji materi drag spomin, mojemu bratu delo, meni pa upanje. (E. Souvestre.)

Kdor se zaveda, da ima prav in se poteguje za resnico, bo tudi desetim milijonom hudičev kos.
(Japonski napis.)

»Kaj pa tako vpijete? Prav tako vam izdiram zob, kakor ste se zmeraj norčevali v svojih časopisih!«

Žuangcejeva preskušnja

(Starokitajska novela)

Nekoč je živel imeniten učenjak z imenom Žuangce. Sanjalo se mu je, da je bil metulj in je ves blažen frfotal med cvetlicami. Ko se je zbudil, ni vedel, ali se mu je sanjalo, da je metulj, ali se mu sanja, da je Žuangce. Zatorej se je odpravil k Laotseju, slavnemu modrijanu, in ga je vprašal za svet. Laotse, ki mu je bil gost jako všeč, mu je razodel marsikaj skrivnostnega. Odslej se je mogel Žuangce, kadarkoli je hotel, storiti nevidnega ali se spremeniti v to ali ono bitje. —

Nekega dne je taval po hribih. Nenadoma je zagledal mlado žensko, ki je stala pri svežem grobu in je nad njim pahljala s pahljačo.

»Kdo pa je tu pokopan in kaj le počenjaš s to pahljačo?« jo je Žuangce vprašal.

»Oh, učenik,« je ženska odvrnila z glasnim vekanjem, »moj ljubljeni soprog mi je nedavno umrl. Ob smrtni postelji sem mu morala obljubiti, da se ne bom prej v drugo poročila, dokler se ne bo posušila prst na njegovi gomili.«

»Čakaj,« je dejal Žuangce smeje se, »pomagal ti bom!« Vzel ji je pahljačo iz roke in je začel pahljati nad grobom. Ko je bila prst kmalu zatem osušena, ga je vzradoščena vdova prosila, naj si v znak hvaležnosti obdrži njeno pahljačo.

Žuangce je odšel domov in je svoji mladi ženi povedal, kaj je doživel.

»Kakšna nesramnica!« je vzkliknila žena ogorčeno.

»Kaj veš,« je menil Žuangce, »mogoče boš ti prav tako storila, ko bom umrl.«

Tedaj se Žuangcejeva žena ni mogla premagati in je vsa besna od srda pljunila možu v obraz. »Ali hočeš s tem reči, da vse ženske tako podlo ravnajo?« ga je nahrulila. »Kako si le upaš, da meni prisodiš, da bi mogla biti kdaj žena koga drugega!« je vpila dalje. »Nikar ne kvasi takih stvari, nezvesti človek! Ko so bili tvojo prvo ženo pokopali, si takoj vzel drugo. In to drugo si spodil iz hiše in si vzel tretjo. In takle si upa govoričiti o nezvestobi! Moški ste pač vsi enaki!«

»Nikar ne bodi precej tako huda,« jo je miril Žuangce.

A ona mu je srdito izpulila pahljačo iz roke in jo razlomila.

Čez nekaj časa nato je učenik zbolel. Zaskrbljena žena je vsa zmedena stala pri njegovi postelji in ihtela na vso moč.

»Kmalu bom umrl,« je rekel Žuangce. »Škoda, da si zlomila tisto pahljačo. Le s čim boš zdaj moj grob sušila?«

»Nikoli, nikoli ti ne bom nezvesta,« mu je prisegala žena, »Če pa ne verjameš mojim besedam,« je rekla jokaje, »se rajši vpričo tebe usmrtim.«

»Zdaj zares spoznam tvojo globoko ljubezen in morem mirno zatisniti oči,« je dejal umirajoči. To so bile njegove poslednje besede.

Žena se je bridko jokaje vrgla na mrtvega moža. Potem se je oblekla v žalno obleko in je naročila krsto. Sedem dni in noči je v bolečinah ječala in nihče je ni mogel potolažiti.

Pa je prišel iznenada mlad princ v hišo, ki je le zato odpotoval od doma, da bi se bil učil pri Žuangceju modrosti. Ko pa je zvedel, da je učenik umrl, je ves obupan vzkliknil:

»Če vas ne smem nič več videti, moj ljubljeni učenik, pa naj sto dni bridkega žalovanja dokaže, kako hudo mi je za vami!« Nato je prosil, ali sme vdovo obiskati.

Seveda so bili gospe Žuangcejevi koj sporočili, kako se je bil tujec izrazil, in povedali so ji tudi, da se je izjavil, da bi rad uredil pokojnikove spise. Ko je torej stopil pred njo in jo prosil, ali bi mogel dobiti sobo zase, je ni ganilo samo njegovo plemenito ravnanje, marveč jo je tudi njegova gosposka zunanjost tako prevzela, da je iz srca rada ugodila njegovi prošnji. Ker je morala gospa Žuangcejeva iti mimo prinčeve sobe, kadar je šla zjutraj h krsti svojega moža, sta vsak dan videla drug drugega. Njiju pogledi so bili sčasoma zmeraj bolj nežni in goreči in utripi srca obeh so bili hitrejši in hitrejši

Nekega dne pa, ko si vdova od koprnenja po lepem tujcu že ni mogla več pomagati, je dala pozvati njegovega starega slugo k sebi. Prosila ga je, naj posreduje med njo in svojim gospodom glede na poroko.

»Princ si ničesar bolj ne želi ko to, da bi postal vaš soprog,« je sporočil sluga, ko se je kmalu zatem povrnil k njej. »Vendar pravi, da je zakon zaradi treh vzrokov nemogoč.«

»Kakšni vzroki pa naj bi to bili?« je gospa Žuangcejeva začudeno vprašala.

»Prvič,« je dejal sluga, »je rekel moj gospod, da mu je ta misel neznosna, da bi se oženil z vami, dokler je krsta vašega soproga v dvorani. Drugič, pravi, da je bil učenik Žuangce, ki ste mu bili s tako gorečo ljubeznijo vdani, vendar slaven učenjak. Zatorej se mu zdi nemogoče, da bi se poročili s takim nevednim učencem, kakršen je on,« je nadaljeval sluga. »Tretjič pa, je prišel moj gospod, kot vam je znano, brez sleherne prtljage semkaj in zato niti ne more pripraviti dostojne svatbe.«

»Če je pa to vse,« je olajšano vzkliknila gospa Žuangcejeva, »sem pa popolnoma brez skrbi. Krsto bom dala postaviti v kako prazno kamrico. Glede na modrost mojega moža pa bodi tvojemu gospodu na uho povedano, da je bil njegov sloves kot učenjak pač pretiran. In kar je glede na poslednjo težkočo, pa mu le povej, da sem v dobi svojega zakona nekaj srebrnih tolarjev skrivši shranila. Tvoj gospod naj si zanje kar brž nakupi oblek in vsega potrebnega. Svatbena slavnost je pa moja stvar. — Kakor mi je sporočil zvezdoslovec, je pa današnji dan izvrsten za sklepanje zakonov.«

Gospa Žuangcejeva se je koj oblekla v najlepšo obleko in si nališpala obraz. Potem je naročila, naj odneso krsto njenega moža v sobo, ki je bila prav na koncu hiše. Koj nato je povabila mladega princa, naj pride v lepo okrašeno dvorano. Prižgali so rdeče poročne sveče, oba zaljubljenca sta se priklonila pred omarico prednikov in sta vsa srečna odšla v spalnico.

Ko se je hotel ženin uleči, se je začel opotekati, pritisnil si je roke na prsi in je z bolestnim krikom omahnil na tla. Novoporočenka je zavrgla vso sramežljivost in je objela in božala mladega moža in ga vsa v skrbeh vprašala, kaj se mu je zgodilo.

Stari sluga, ki je slišal krik, je ves prestrašen pritekel v spalnico.

»Moj ubogi gospod ima že dalj časa te napade,« je razburjeno povedal. »Žal, je le eno samo zdravilo za to — in sicer — človeški možgani. Njegov oče je dal koj usmrtiti kakega zločinca, kadarkoli je dobil sin tak napad. A tukaj — kje bi bilo moči tu v hribih dobiti človeške možgane?!«

»Ali bi pomagali možgani mrliča?« je vprašala mlada žena. »Moj mož je umrl šele pred dvanajstimi dnevi, možgani so torej še popolnoma sveži. Takoj bom odprla njegovo krsto in prinesla, kar želi.«

»Ali bi to zares storili?« je vprašal sluga.

»Ah, mar so mi njegove stare kosti!« je rekla vdova.

Naglo je stekla s sekirico v zadešnjo sobo. Postavila je svetilko zraven krste, si zavihala rokave in na vso moč udarila po pokrovu, dokler se ni sesul.

Mahoma je zaslišala stokanje. Iz krste se je počasi dvignila roka in je odrinila pokrov. Vsa trda od groze je gospa Žuangcejeva obstala in videla, kako se je mrtvec sklonil kvišku, stopil iz krste in počasi odšel iz sobe.

Ona je šla omahujočih korakov za njim. »Dan in noč sem koprnela po tebi,« mu je skušala dopovedovati. »Nocoj me je spet gnalo k tebi. Mogoče mi bodo nebesa povrnila ljubljenega moža, sem si zaupno govorila in šla po sekiro…«

»Bodi zahvaljena za dobroto,« je rekel Žuangce. »A povej mi vendar, počemu si tako svatovsko oblečena?«

»Veš… jaz… bi te… morala vendar dostojno sprejeti…« je v zadregi odgovorila žena.

Tedaj je učenik počasi iztegnil roko in nenadoma je stal princ s svojim slugo v sobi. Žuangcejeva žena je osupnila in hotela skriti oba pred svojim možem, a ko se je ozrla za njim, je ta izginil. In kar mahoma sta izginila tudi onadva. Tedaj je žena do smrti osramočena spoznala, da jo je mož s svojim skrivnostnim znanjem le preskusil. Obup ji je strl srce, da se je mrtva zgrudila na tla.

Žuangce pa je odšel v hribe in se ni nič več oženil.

»Sto dinarjev kazni, ker niste vozili po desni strani in ker vam luči ne gorijo!«

Kurenčkuva Neška ma tud beseda

Al m verjamete, de b bla jest še ta narrajš kar tih? Kua pa pumaga, če s jest tlela jezek brusem in se mujam, de b naše trme na prava pot prpelala? Sej me nubeden na ubuga. Tist, ke jim gre mar, se še na zmenja za moje besede. Kar naprej in naprej ga lomja, koker sa ga ud nekdej lumil. Jest sem jim u sojem žeulejn vender že tulk eneh dobreh nasvetu dala, de b se m že zdauni jezek znucu, če b se babencam jezek sploh kerkat mogu znucat.

Kulkat sem že ldem na srce pulagala, de nej pamet nucaja, pa raj gnar šparaja, ke je tku hedu zajnga. Pa mislte, de me kdu ubuga? Se glihe s na streja iz tega, koker nalaš. Pu pravic vam puvem, de sem se jest že usega naveličala. Usega sem že sita. Kar naenkat bom pupokala soje kupita, pa bom šla raj u penzjon, če prou še tulk penzjona na bom dubila, koker ga dubeja kronsk penzjonisti. No, pol bote pa sit. Kuku bote pol sami svet kumenderal, se bo pa videl. Pa ne sam videl, ampak tud čutil se bo. Mal mende že sami čutte, de ni use tku, koker b mogel bit. Ampak zdej še na veste, zakua ni tku. Keder mene več na bo, se vam boja pa šele uči udprle. Sevede, tekat bo pa že prepozen. Če je enkat ena reč zafurana, je holt zafurana. Sej veste, kuku se more zdej naš ubčinsk svet kfretart, de b zlezu ven iz šlamastike, pa na gre in na gre, pa če se prou na glava pustau. Noja, iz usmilejna bom še mal z vam putrpela. Koker s bom pa enkat naprej uzela in rekla holt, bo pa mojga putrplejna konc.

Asten, če me čte met še en čas, me lepu ubugite pa tih budite, in se nekar zmeri na preklite med saba. Tu je ja prenaumen. Puglejte, kašne kumedje sa zdej pousod pu svet. A je treba tega? Tle se koleja, tam se koleja. Zadne čase se ja več ldi na svet pukole, koker purmanu. Pustrela se tud več ldi, koker divjeh zajcu. Zakua je tu dober? A b na blu velik lušini na svet, če b se mel rad med saba? Tist, ke maja usega preveč, nej b mal tistem udstupil, ke nimaja nč. Tatovi pa gulufi b kar izginel iz tega sveta. Žendari in pa pulcaji b bli čist udveč. S tisteh pendreku, ke jih pulcaji zdej nucaja za hrbte klofat, b lohka Bata pudplate fabriciru, pa b bli čeuli še cnej. Prou use b blu drgač, če b mene ubugal.

Pa nekar na mislte, de jest kar ke u en dan gubezdam. Jest puvem usakmu kar u ksiht, kar mu gre. Nekol preveč. Večkat še raj mal premal. Zatu nej se nekar nekol nubenmu na fržmaga, če dubi kera pud nus. Sej jest tud sama sebe nekol na šonam. Usak človk lohka fali. Zatu je tud čist izključen, de b bla glih jest kej bulš, koker ste drug. Keder ga jest kej pulomem, tud na šparam jezika. Sama seb še bl britke puvem, koker kašenmu drugmu.

Čakte, vam bom zdejla puvedala en špas. Prou za prou pa tu ni biu glih špas, ampak tu je bla že prou ta prava nasreča.

Še ni doug ud tega, ke sem kar dve rihte naštimala za kusiu. Tku sem bla nekam dobre vole, de b jih naštimala še več, če b na mela z možam sam šter talarje pr hiš. Dva zase, dva pa za muža. Punavad kar usak z enmu shajava. Kašna gobuva kašca nardim, mlečen rajž, al pa kej druzga tacga. Prveč zatu, ke pride bl pucen, mal pa tud zatu, de nimam preveč pusode za pumivat. Jest na vem, kuku je tu, de me je glih tist dan tku urag zmotu, de sem naštimala tku razkošen kusiu, de sem nucala kar use štir talarje. Ke je pršou mož upoudne dam h kusil, je kar debel gledu, ke ni vedu, kua tu pomen. Sevede gud ni biu moj ne negau. U časupise sem holt brala, de maja u Belgrade že tulk in tulk meljončku prprauleneh, de boja zdej lohka držaunem uradenkem še mal plače zvišal. Kdaj bo tu naprej pršlu, pa nisa prou nč puvedal. Mende zatu nisa puvedal, ke še sami na veja ,kuku bo s to rečjo. Noja, pa tu jim tku ni za zamert, če kar naprej na puveja. Sej človk tud na ve, kdaj bo umeru. Zakua b mogu glih vedet, kdaj se mu bo tku plača zvišala, de bo lohka živu?

Asten, koker sem rekla: glih tist dan sem mela tulk enga pumivajna, de sem se sama seb smilla. Dve kastrole, šter talarje, pol pa še ube žlice. Nožu in vilc pa tku že nisva nucala dvejset let. Ke sem enkat use tu pumila in še mal u frišen vod splahnila, sem mogla pa škaf nest na gang, de sem voda ven zlila. Lepu vas prosem, tu ja nisa mačkene souze. Tu je še moja sreča, de sva z možam že tekat, ke sva se uzela, nek bela kuga nalezla. Ki, pa sam Bug ve. Če b tega na blu, b bla jest dons še več reuca, koker sem. Kene, pumivajna b blu več, pa tud še drug uprauki prideja pol naprej, ke jih nečem zdej tlela naštevat.

S škafam je šlu use še precej pu sreč. Koker sem pa uzela tista salamejnska pusoda u roke, de b nesla ven u umara, ke ja mama uzuni zavle tega, ke je kuhna premejhna, sem pa s pusoda ured štrbunkelna pu tleh. Sevede je šla pr tem usa pusoda u franže, sam žlice, ke sa ble h sreč iz pokfona, sa ostale še cele. Ta smola me je tku zjezila, de sem se hiter spet pukonc skubncala in začela še pu žlicah tancat. Tku, de ni bla nazadne nubena reč več za raba.

Tekat b me mogel vi slišat, kuku sem sama sebe zmerjala. Use sem s rekla, sam človk ne. Ta peru sem s naprej vrgla, de sem afna afnasta. Rinoceros sem s tud rekla, če se na motem. Ke m ni več nč prprauvenga u glava padel, sem tla pa še u »Sluvar« pugledat, če bom tam kej prmerenga najdla. H sreč je pa mož glih tist dan »Sluvar« s saba u kancelarija udnesu, koker m je pol puvedu. Sevede sem jest pol tud muža uzmerjala, zakua »Sluvar« s saba u kancelarija nos, ke ga jest učaseh duma tku krvau nucam. Mož je biu pa lepu tih in m ga prec drug dan spet dam prnesu. Ke je pa mene tekat že jeza menila, ga pa nisem več nucala. Druzga m tku ni blu za naredit, koker u štacuna sem šla in s nabrala talarje, kastrole, pa nou beštek tud. Ke sa m use skp lepu zapokal, sem pa puvedala, de bom enkat plačala, ke bomа dubil plače spet puvišane, koker je stal u časupiseh.

Prou rad m nisa dal na puf. Rekel sa, de na ublube na morja prou nč dat. Ampak, ke me puznaja, de sem puštena ženska, pa lohka uzamem. Keder bom mogla, bom pa plačala. Kdaj bom mogla plačat, je pa u božjeh rukah.

Verjamete, de sem bla jest tekat, ke se m je ta nesreča prpetila, sama nase tku jezna, de se več ket en mesec še u špegu nisem tla pugledat. Koker sem se pa spet enkat pu dougem čas vajn pugledala, me je pa prec spet tku jeza pugrabila, de b se ta narrajš kar s liga u nus dreglna, če b se na bala, de znam še špegu razbit. Pol b mela pa še veči škoda. O, nekar na mislte, de jest sama seb kej prznesem. Glih tku s jih puvem naraunast u ksiht, koker kašenmu drugmu.

Ja, de na puzabem, vam morem pa tud še puvedat, de je biu un petek ta 21. moj gud. Učaseh sem dubila ud useh plati tulk eneh dobreh reči za gud, de b lohka naredila kulinarična razstava u Jakupičuvem paviljonu, če b se tla bahat. Letas se pa nubeden ni zmenu za moj gud, de b m vošu, al pa kašen svinsk beder puslou. Sam »Jutro« m je vošu in puslou en lep pušelc nagelnu, pa Breznikuva slounica za gud. Pa »Jugosluvenarsk narud« se je tud spounu name in m puslou ena torta. Hvala lepa! Keder bo ud kerga gud, se bom že revanžerala. Se je neki kavalirju na svet, sam bl mal jih je, kene.

K. N.

Šah

O delu Slovenske šahovske zveze že dalj časa ni poročil, kar se pa nikakor ne sme razumeti, da zveza spi. Nasprotno, zveza še vedno agilno skrbi za napredek našega šaha, čeprav tiho. To dokazujejo okrožnice, ki jih dobivajo v zvezi včlanjeni klubi. Za pouk v šahovski igri, ki je posebno potreben mlajšim in podeželskim klubom, pošilja zveza dobro zamišljene sestavke iz šahovske teorije, iz katerih morejo posebno začetniki na lahek način črpati za napredek potrebne nauke. Poleg tega pripravlja zveza širokopotezno ogromno šahovsko tekmo v Celju, na kateri bodo nastopili na 100 deskah kranjski in štajerski šahisti. Posebno hvalevredno je pri teh pripravah zvezin način, s katerim je demokratično pritegnila že od vsega začetka vse klube k sodelovanju s tem, da jih je vprašala za mnenje o tej tekmi, ki bo za naš šah res važen dogodek. Klubi so pokazali za to prireditev zanimanje in bo v kratkem času izdelan že načrt za izvedbo te v tehničnem pogledu težko izvedljive tekme. Zvezino delo bo brez dvoma potrebno tudi ob izvedbi proslave 25 letnice našega najmočnejšega kluba LŠKa. Že leta 1935 je zveza bila faktični prireditelj amaterskega šahovskega turnirja v Ljubljani, čigar formalni prireditelj je bil LŠK, ker zveza pravno tedaj še ni obstojala. Njeno delo je bilo vedno uspešno, ker je bilo vedno samo iz nagibov, pomagati našemu šahu in ga dvigniti. Jubilej našega najmočnejšega šahovskega kluba pa mora biti dostojen, ker bo to manifestacija celotnega jugoslovanskega šaha pred svetom in bo torej potrebno skupno delo naših najboljših moči. Pri tej prireditvi bo vse delo na ramah slovenskih šahistov in bo slovenski šah imel najvidnejšo vlogo. Ker je bila možnost odlaganja te prireditve že preveč izrabljena, bo potrebno čimprej združiti najsposobnejše pri delu, da bo čas, kolikor ga še je, izrabljen in da bo prireditev na dostojni višini.

*

Capablanca je v Evropi in je pred kratkim igral v Parizu na manjšem mednarodnem turnirju. Igrali so dvokrožno in je bil prvi Capablanca pred prvakom Pariza Rossolinom, Cuchiermannom, Snosko Borovskim, Romihom in edinim Francozom Anglarèsom Capablanca je štiri partije remiziral, v ostalih pa večinoma z lahkoto zmagal. Tako tudi v nadaljnji partiji s tržaškim mojstrom, ki je velikemu mojstru nudil le neznaten odpor.

Capablanca — Romih.

1. d2—d4, d7—d5 2. c2—c4, c7—c6 3. Sg1—f3, Sg8—f6 4. e2—e3 (običajno je na tem mestu Sb1—c3 z nadaljevanjem d5×c4, a2—a4 Lc8—f5 itd.) g7—g6 (ideja, razviti lovca na g7 ni slaba, posebno ker je beli z e2—e3 zaprl svojega lovca. Treba pa je igrati zelo natančno, ker ima beli možnost zelo neprijetno pritiskati na centrum.) 5. Sb1—c3, Lf8—g7 6. Dd1—b3 (beli dosledno pritiska na točko d5.) 0—0 7. Sf3—e5 (ne čisto solidna poteza, na katero pa črni ne najde pravega odgovora.) e7—e6 (boljše bi bilo b7—b6 z nadaljnjim Lc8—b7 in c6—c5, ker bi s tem razvil črni svojega damskega lovca, ki ga je z igrano potezo zaprl.) 8. f2—f4, Sb8—d7 (na ta način črni ne bo mogel doseči izenačenja, ker prepušča premoč v središču belemu. c6—c5 je bilo potrebno.) 9. Lf1—e2, Sd7×e5 10. f4×e5 Sf6—g4 (konja sicer krije možnost Dd8—h4+, toda vse skupaj črnemu nič ne pomaga, ker je pozicijsko že izgubljen.) 11. 0—0, Dd8—h4 12. Le2—×g4, Dh4×g4 13 Tf1—f4, Dg4—g5 14. e3—e4 (s tem so vse bele figure v akciji in usoda črnega je zapečatena. Capablanca je na fin način dokazal, da je bila igra črnega neprevidna.) d5×c4 (še hitreje bi črni podlegel napadu po d5×e4 Sc3×e4 itd.) 15. Db3×c4, Dg5—e7 16 Tf4—g4 (beli se umika menjavi lovcev, ki bi jo mogel črni doseči z Lg7—h6 in pripravlja izkoriščanje slabosti črnih polj, kar bo črni zelo težko branil.) f7—f6 17 e5×f6, De7×f6 18. Lc1—e3, Lc8—d7 19. h2—h3, Kg8—h8 20. e4—e5 Df6—d8 (na Df6—f5 bi prišlo Sc3—e4 z grožnjo Se4—d6.) 21. Sc3—e4, b7—b6 22. Le3—g5, Dd8—e7 23. Lg5—e7 (s tem si osvoji beli še f-linijo in črni kralj hitro podleže.) Tf8—e8 24. Le7—d6, Dc7—d8 25. Ta1—f1, c6—c5 (sedaj je že prepozno, ker proti direktnemu napadu belih figur ni obrambe.) 26. Se4—g5, Dd8—c8 27. Tg4—h4, h7—h6 28. Dc4—d3 in črni se je vdal, ker sledi Dd3×g6 in mat na h7.

Tehnika:

Izboljšavanje lesa

Les je zelo važna snov, ki nam služi za gradnjo najrazličnejših predmetov. Njegova slaba stran pa je, da njegova trdnost ni povsod enaka (grče in podobne napake zelo zmanjšajo uporabnost) in pa, da ga smemo obremeniti, v primeri z drugimi snovmi, samo z zelo majhnimi silami. Tudi obrabi se navaden les zelo hitro, posebno tam, kjer je naravnost izpostavljen učinkovanju sil, n. pr. pri kegljih, kroglah za balinanje itd.

Poskusi so pokazali, da so trajnost, trpežnost in trdnost lesa tem večje, čim težji je les (čim večja je njegova specifična teža). Torej bi mogli lastnosti lesa znatno povečati, če bi se nam posrečilo povečati njegovo težo.

S posebno obdelavo pod parnim pritiskom s prepojitvijo lesa itd., se je posrečilo, da so dosegli lepe uspehe. Bukov les tako prepariran prihaja v prodajo pod imenom »lignoston« in »lignofol«. Lignofol ima tako dobre mehanične lastnosti, da se danes uporablja celo za zobata kolesa, ki tečejo v dotiku z jeklenimi kolesi elastično in tiho.

Razvezano snopje

Ljudsko slikarstvo na panjskih končnicah

Med ljudsko slikarstvo spadajo tudi naše poslikane panjske končnice, ki so posebnost zase. Noben narod v Evropi ne pozna tega načina okraševanja panjskih končnic. Povsod v svetu so vzbudile živahno zanimanje in začudenje, kako je prišlo sploh do tega slikanja prednjih pročelnih strani panjev. Čebelarji sami trde, da je to zgolj zaradi tega, da čebela lažje najde svoj panj. Ravno na teh končnicah pa je vzcvetelo pri Slovencih svojevrstno slikarstvo, ki mu pravimo tudi s širokim pojmom ljudsko figuralno slikarstvo. To pa je zelo staro. Sploh je čebelarstvo pri Slovencih zelo zgodaj razvito in vemo, da je bilo že davno pred Valvazorjem. Valvazor ga omenja v svoji knjigi »Slava vojvodine Kranjske« iz l. 1689. V 18. stoletju pa imamo že svetovnoznanega čebelarja Janšo. — Najstarejša poslikana končnica, ki nam je znana je iz l. 1758. Te vrste slikarstva so gojili predvsem na Koroškem, Gorenjskem, na severnozapadnem delu Dolenjske in Štajerske, torej v delih, kjer prevladuje slikovita fantazija. Slikali so jih torej v krajih: Koroška, Bohinj, okrog Bleda, Radovljica, Kranj, Škofja Loka, Medvode, Poljanska in Selška dolina, nekaj na spodnjem Štajerskem. Slikali pa niso samo moški, temveč tudi ženske. Ti vaški slikarji so bili precej izvežbani, kakor nam kažejo te slike. Lahko bi rekli, da so bili to samo panjski slikarji. Slike same so precej naivne. Znanega slikarja med njimi ni in vse slike so brezimne. Kaj so slikali na končnice? Snov je vedno ustrezala duhu dobe. Slike same nam kažejo najrazličnejšo vsebino. Kažejo nam odnos našega ljudstva do sveta in onostranstva. Največ snovi je iz verskega življenja. Samolastnega ni nič, vse je le neko posnemanje umetnosti tiste dobe, v kateri je tak vaški slikar živel. Največ snovi je iz Starega in Novega testamenta. Zelo je priljubljena Marija. Nato svetniki. Zelo mnogo je snovi iz kmečkega in vojaškega življenja, potem iz zgodovine, naslikane so tudi razne šege in navade. — Največja zbirka teh poslikanih končnic je v ljubljanskem muzeju, kjer jih imajo do 650. To je najpopolnejša zbirka do sedaj. Vsa ta zbirka predstavlja kar galerijo naše ljudske umetnosti na panjskih končnicah.

Križanka

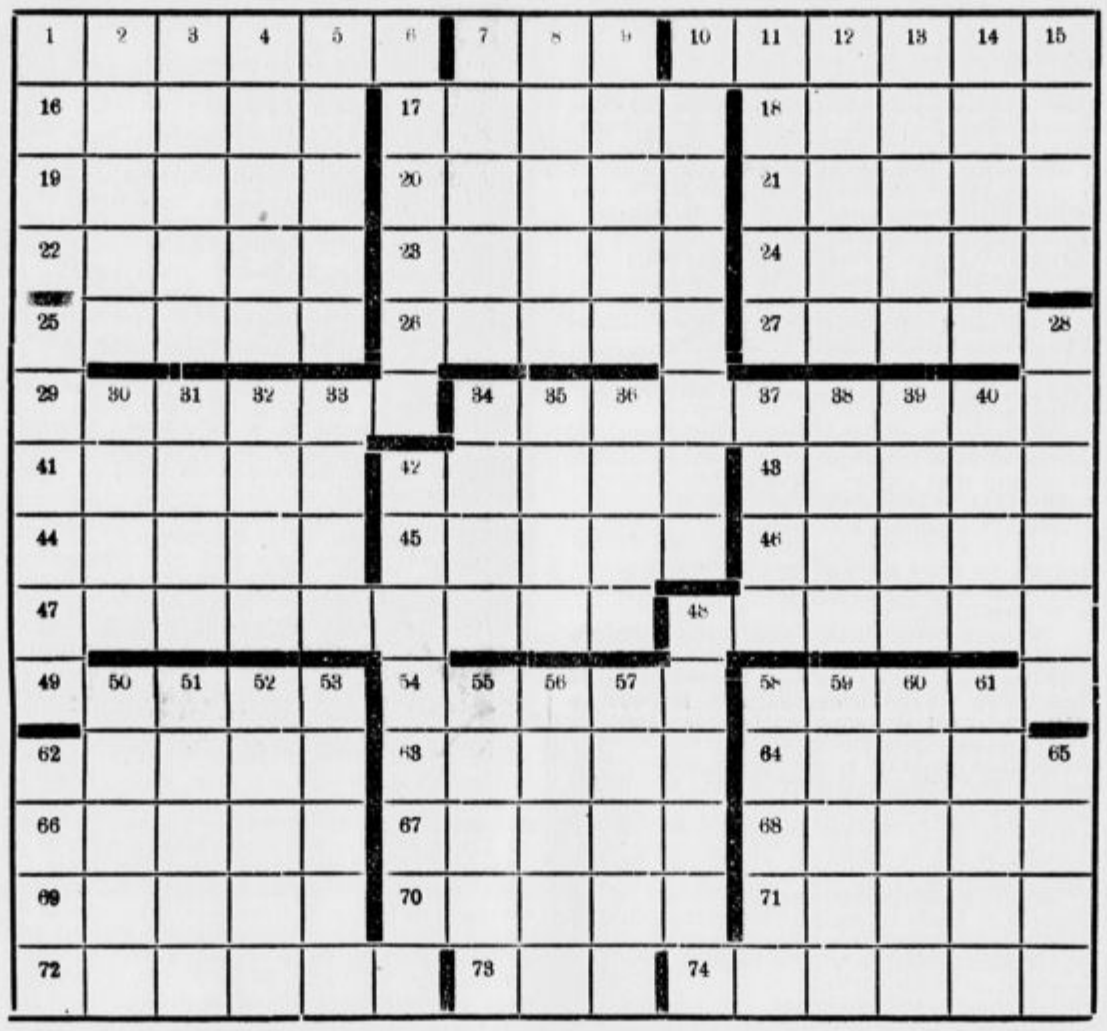

V vsak prostorček vstavi po eno črko. Besede se začno pri številkah, nehajo pri debelih črtah ter pomenijo:

Vodoravno: 1. grški bog umetnosti in lepote, 7. naslovna moška oseba iz Gotovčeve opere, 10. druga beseda za kup, 16. vrsta dragega kamenja, 17. pomembnejši letoviški kraj v Švici, 18. največja reka v severni Italiji, kos celote, 19. druga beseda za lepo vedenje, 20. druga beseda za razum, 21. tuja beseda za nravoslovje, 22. latinska beseda za tasta, 23. tuja beseda za napad, 24. sveta posoda, 25. tuje žensko ime, 26. druga beseda za kanonika, 27. sodobna španska politična osebnost, 29. tuja beseda za ravno streho, 34. naslovna moška oseba iz Medvedove drame, 41. nekdanja osrednja pokrajina Grčije, 42. tuje žensko krstno ime, 43. nekdanje ime za sedanjo Ljubljano, 44. arabski velikaš, 45 divji poglavar Hunov, 46. javni uradnik, 47. tuja beseda za nauk o sestavi delov človeškega telesa, 48. državica z istoimenskim glavnim mestom v srednji Ameriki, 49. domača beseda za arijo, 54. tuja beseda za pozitivno elektrodo, 58 tuja beseda za znižano ceno, 62. vrsta živinske krme, 63. pogosto ime nogometnega kluba, 64. tuja beseda za naznanilno listino, 66. sodobna jugoslovanska politična osebnost, 67. žensko krstno ime, 68 pomembnejša reka v vzhodnem Turkestanu, 69. glavna in promenadna cesta v Zagrebu, 70. sodobna francoska politična osebnost, 71. tuja beseda za drevored ob obeh straneh ceste, 72. južen sad, 73. hišni bog starih Rimljanov, 74. pesniška beseda za poljedelca.

Navpično: 1. grška sveta gora na Halkidiki, 2. domača beseda za fiasko, 3. človeku podobna žival, 4. del roke, 5. pesniški izraz za del njive, 6. druga beseda za pomoto, 7. ena od deveterih muz, 8 druga beseda za popotnika, 9. del morskega gibanja, 10. žensko krstno ime, 11. potrebščina za zidanje, 12. tip jugoslovanskih vojaških letal, 13. tuja beseda za prizor iz preprostega življenja, 14. druga beseda za zlat, 15 mohamedanski bog, 25. kozaški poveljnik, 28. najvišja gora v Armeniji, 30. angleško mesto, kjer je znana visoka šola, 31. prestolno mesto severnoevropske državice, 32. tuja beseda za vrsto naglasa, 33. vrsta maščobe, 34. skrajšano žensko krstno ime, 35. vzhodni krivoverec, 36. skrajšano žensko krstno ime, 37. iz literarne zgodovine znano nemško mesto, 38. egiptovsko božanstvo, 39. pevsko znamenje, 40. večja država v Zadnji Indiji, 42. tuja beseda za tajni vladni svet, ki vodi državne posle, 48. varnostna priprava v letalih, 50 Chateaubriandova romantična povest, 51. pomembnejši kraj v srednji Istri, 52. pomanjševalno žensko krstno ime, 53. prebivalec zgodovinsko pomembnega kraja nad Litijo, 55. druga beseda za pritisk, 56. večje mesto in istoimenska reka v srednji Češkoslovaški, 57. jugoslovanska denarna enota, 58 druga beseda za kmetovalca, 59. pomembnejši hrib pod Belgradom, 60 duhovniško pokrivalo, 61. velik zemeljski kontinent, 62. manjši jugoslovanski otok, 65. arabsko moško ime.

Rešitev križanke z dne 23. januarja

Vodoravno: 1. predivo, 8. muca, 12. pero, 16. lupina, 17. poni, 18. belič, 19. Atika, 20. leča, 21. Gepidi, 22. Vika, 23. mora, 24. macesen, 26. ica, 27. vena, 28. Pireneji, 30. carina, 32. koleda, 33. sak, 34. Atena, 36. salata, 37. meso, 38. nivo, 39. Kamena, 40. junak, 42. USA, 43. koleno, 44. panika, 46. nakovalo, 48. mati, 49. Lot, 50. Alabama, 52. ruda, 52.a vile, 53. Rimini, 54. kila, 55. Herod, 56. Emile, 57. noga, 58. Ledine, 59. mana, 60. capa, 61. tobakar.

Navpično: 1. plavica, 2. rutica, 3. epika, 4. dika, 5. Ina, 6. Valona, 7. opera, 8. moča, 9. Una, 10. cigareta, 11. abeceda, 12. pe, pena, 13. Elise, 14. rida, 15. oči, 23 mena, 24. Milano, 25. Niko, 27. vino, 28. poleno, 29. jasa, 31. revak, 32. kamela, 33. Seni, 35. Tisa, 36. Salamina, 37. Muni, 38. nuna, 39. kovanec, 40. jata, 41. kateder, 43. kobila, 44 padalo, 45. kolona, 47. kamin, 48 mulat, 49. lirik, 51. Lima, 52. veda, 52.a Riga, 53. Rem, 54. kop, 55. Heb.

Rešitev prigodne zlogovnice

1. Žakelj, 2. Idiot, 3. Vinica, 4. Interlaken, 5. Otelo, 6. Oblomov, 7. Tut-Ank-Amon, 8. omega, 9. nosorog, 10. Žlebič, 11. Undset, 12. Pitagora, 13. Avstrija, 14. Noe, 15. Čaša opojnosti, 16. Irča vas. — Prve in nato tretje črke povedo: **Živio Oton Župančič šestdesetletnik!**

Rešitev vremenske številnice

Pskov, grb, Cid, luč, Man, zet. — *Če svetega Vincenca sonce peče, dobro vince dozori, ki po grlu gladko teče, motne dela ti oči.*

Vremenska številnica

3. 2. — 4. 7. 2. 15. 5. — 16. 8. 7. 2. 9. — 16. 17. — 18. 17 16 6. 2. 1. — 16. 14. 5. 1. 8. 13. 8. — 4. 7. 2. 15. 5. — 10. 11. 14. 5. 10. — 16. 17. — 4. 6. 2. 12. 11. — 16. 14. 5. 10. 8. 13. 8.

Ključ:

1. 2. 3. — orožje,
4. 5. 6. — ud družine,
7. 8. 9. — vodni pojav,
10. 12 12. — nebesna stran,
13. 14. 15. — pasja pasma,
16. 17. 18. — vrsta zvoka.

Če zgornje številke nadomestiš z odgovarjajočimi črkami, dobiš vremenski pregovor za konec januarja.

Zlogovnica

Iz naslednjih 57 zlogov: a — al — an — ar — chel — ča — ček — de — de — de — di — ge — go — han — i — in — je — je — ki — lem — li — lib — lič — lo — mi — mo — mo — moš — na — ne — ni — nji — no — o — o — o — o — pe — ra — reb — ro — ru — se — sis — ski — sten — stra — ta — ta — taj — tar — tel — to — tr — va — ve — za — sestavi devetnajst besed z naslednjim pomenom:

1. druga beseda za naočnike, 2. večji kraj v sveti deželi, 3. strupena vrsta komarjev, 4. srednjeazijsko gorovje, 5. blago za prevleko stene ali mize, 6. žena egiptovskega boga Osirisa, 7. druga beseda za denarnico, 8. pesniška beseda za poljedelca, 9. poljski ptič, 10 pogorje na Francoskem, 11. starogrški državnik in govornik, 12. manjši jugoslovanski otok 13. največji italijanski slikar, 14. druga beseda za obleko, 15. pomemben italijanski slikar, 16. sodoben slovenski pisatelj, 17. kraj pri Metliki in v Halozah, 18. mesto ob Kaspiškem morju, 19 umrli slovenski pisatelj.

Prve in zadnje črke pravilnih besed ti povedo dva Gregorčičeva verza.

Zahtevajte povsod naš list!

ORION radio
TIP 100
5-CEVNI SUPER
Din 2.750·—
RADIO r. z. z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva c. 7
„RADIOVAL"
Ljubljana, Dalmatinova 13

Avtomobilske ceste v Nemčiji

Nemčija je razpolagala vedno z dobrimi cestami in tudi sedaj je njeno cestno omrežje dobro, ne upoštevaje še nove avtomobilske ceste. Tudi relativna gostota cestnega omrežja v Nemčiji je znatna, kar bom še pokazal v primeru s Francijo.

Po najnovejših statističnih podatkih (»Statistisches Jahrbuch für das deutsche Reich«, letnik 1937, izšel decembra 1937) je imela Nemčija državnih cest (t. j. cest za promet na daljše razdalje, katere vzdržuje država, jih gradi ter prenavlja), dne 31. marca 1937 41.305.8 km. Od tega je bilo 3962 km takih cest, ki gredo skozi naselja z najmanj 6000 prebivalci in katerih vzdrževanje pada v breme občin po zakonu. Po površini se ceste razdele sledeče: zelo trdna površina (katran ali asfalt v debelini več kot 6 cm, star cestni kamen, cementnobetonska površina itd.) 27.6% vse dolžine, srednjetrdne površine (katran, asfalt, mešan makadam, asfaltni beton z manj kot 6 cm višine itd.) 27.24%, ostalih 45.16% pa odpade na druge vrste površine, ki so slabše. Tudi se vidi, da modernizacija teh cest zelo hitro napreduje, saj se je n. pr. v teku enega samega leta, t. j. od 31. marca 1936 na višino od 26.94 na 27.6%, odstotek cest s srednjetrdno površino pa od 24.31 na 27.24%.

V svrho lažjega pregleda navajamo takoj še podatke za dež. ceste I. in II. vrste. Dolžina deželnih cest I. vrste je znašala dne 31. marca 1937 84.235 km, II. vrste pa 87.142 km. Deželne ceste I. reda so one važnejše in daljše ceste, katere upravljajo dežele in pruske province, pa tudi zanje nosijo vse obratovalne stroške, deželne ceste II. vrste so pa krajevne zvezne ceste, dovozne ceste itd., katere morajo vzdrževati okraji. Naslednja tabela nam kaže razdelitev površine pri vseh vrstah cest:

	drž.	dež. I.	dež. II.
slabša površina	45.16%	75.14%	83.12%
srednjetrdna	27.24	9.72	3.88
zelo trdna	27.6	15.14	13.0
vse ceste	72.58%	10.73%	16.69%

Nemška statistika vsebuje tudi zanimive podatke o širini cest, katere navajamo v naslednjem po stanju dne 31. marca 1937:

	drž.	dež. I.	dež. II.	vse ceste
do 4.5 m	11.46%	42.25%	64.83%	45.52%
4.5—5.5 m	25.59	39.61	28.15	32.19
5.5—6.5 m	49.2	13.71	5.28	17.15
nad 6.5 m	13.75	4.43	1.74	5.14

Ali z drugimi številkami povedano: od 212.683 kilometrov celotnega cestnega omrežja je 3.14% vse dolžine širokih na 6.5 m 10.932 km, od 5.5—6.5 m pa 36.475 km.

Tudi se za ceste mnogo troši. Po uradni statistiki so znašali izdatki dežel, provinc, okrajev, občin in hanzeatskih mest v letu 1931—1932 774.6, 1932—1933 601.1, 1933—1934 879.4, 1934—1935 966.74 in 1935—1936 1.021.95 milij. mark, od slednje vsote za novogradnje 437.74 milij. mark.

Primerjava Nemčije s Francijo

Za presojo, kako je Nemčija preskrbljena s cestami, navajamo še francoske uradne podatke, da lahko primerjamo obe državi (po Annuaire statistique dex za 1936, izšel novembra 1937). Skušal sem pri obeh državah zbrati podatke za isti termin, v kolikor pa mi to ni uspelo, sem vzel najbližje termine, v podrobnosti se žal ne morem spuščati zaradi omejenega prostora).

	Nemčija	Francija
površina km²	470.714	550.986
prebivalstvo	66,029.000	41.906.000
preb. na km²	140.3	76.1
drž. ceste	41.306	80.208
dež., oz. dep.	83.948	5.600
občinske	?	245.668
osebni avtom. 1936	1.125.727	1.686.718
tovorni avtom. 1936	321.524	480.300
bicikli	?	7.063.689
vprežni vozovi	?	1.351.513
smrtne nezgode na cestah 1935, 1936	8.388	4.414

Iz teh podatkov je razvidno, kakšno je cestno omrežje v Nemčiji, kjer je motorizacija zaenkrat še manj razvita kot v Franciji. V bodoče sicer je pričakovati, da se bo motorizacija v Nemčiji hitreje razvijala, vendar bo trajala še nekaj časa, da bo Nemčija dosegla stopnjo motorizacije v Franciji. O tempu motorizacije še nekaj podatkov o številu novopripuščenih voz v promet v obeh državah:

	Nemčija	Francija
osebni avtomobili 1934	131.000	153.000
osebni avtomobili 1935	180.000	141.000
osebni avtomobili 1936	213.000	169.000
tovorni avtomobili 1934	24.000	24.000
tovorni avtomobili 1935	34.000	21.000
tovorni avtomobili 1936	46.000	22.000

Začetek dela

Prva je na evropskem kontinentu začela graditi posebne ceste za avtomobile Italija, Nemčija pa je začela graditi avtomobilske ceste leta 1933. Spomladi tega leta je napovedal drž. kancler Hitler velikopotezno izgraditev cest in nemška vlada je dne 23. junija 1933 sklenila osnovati podjetje »Reichsautobahnen« z začetno glavnico 50 milijonov mark, katero so prevzele nemške državne železnice. Prvotni program je obsegal 4800 km takih cest za vsoto 1500 milijonov mark, torej na 1 km ceste približno 300.000 mark. Prvotno je bilo določeno tudi še, da se naj najprej dogradi del projektirane Hafraba ceste (Ha-mburg—Fra-nkfurt—Basel). Od tedaj naprej pa smo vsako leto lahko čitali vedno večje številke o izvršenih delih, pri katerih je našlo zaposlitev ogromno število delavstva. Od začetka gradbenih del — dne 23. septembra 1933 je prvikrat zastavil državni kancler Adolf Hitler lopato za gradbena dela — pa do 1. septembra 1937 je bilo izročenih prometu že 1452 km, od tega z betonskim cestiščem 1354 km, s katranskim in bitumenovim cestiščem 60.6 km in s kockastim cestiščem 37.5 km.

Izvršeno delo

Delovnih dni je bilo izvršenih do tedaj nad 82 milij., odstranjenih, oziroma premaknjenih 189 milij. kub. metrov zemlje, preloženih še mnogo drugih cest, porabljenih 3050 ton cementa, 13.346 tisoč ton peska, 3.834.000 ton posipalnega materiala, 962.000 ton kock, 197.165 ton jeklenih konstrukcij in 199.897 ton ostalega železa. Skupno je bilo izplačanih za vsa dela 1.739.3 milij. mark, od tega podjetnikom 1.406.7 milij. mark, za nakup zemljišč, tovor, obresti in upravo 332.6 milij. mark. Pripominjamo, da slednje številke veljajo za 1. avgust, torej za zneske, ki so bili do tegaj izplačani, dočim se vsi drugi podatki, kot uvodno omenjeno, nanašajo na 1. september 1937.

Prva avtomobilska cesta, izročena prometu, je bila Frankfurt—Darmstadt, dolga 23 km, in sicer dne 19. maja 1935. Tej progi so sledili kaj kmalu ostale proge in doslej najdaljša proga v prometu je Leipzig—Nürnberg 262.9 km, nato Berliner Ring (Werder) Hannover 225.2 km, najkrajši v prometu se nahajajoči sektor je Gleiwitz—Beuthen na poljski meji 12 km.

Po stanju dne 17. decembra je bilo dograjenih skupno 2.035 km avtomobilskih cest, katere razdelitev po Nemčiji nam kaže priložena karta. Debele črne linije kažejo zgrajene dele, tanke črte pa projektirane dele, ki so delno že v gradbi. Nekatere ceste so seveda še v zelo prvotnem stadiju samih načrtov, ker so se šele sedaj pokazali popolnoma novi prometni problemi, katere bo treba rešiti z naraščajočim prometom na teh cestah. Sedaj je v načrtu izgraditev 7000 km avtomobilskih cest, pravijo pa Nemci, da bo treba računati z izgraditvijo 10.000 km, kar bo zelo povečalo nemško cestno omrežje, še bolj pa njegovo prometno kapaciteto.

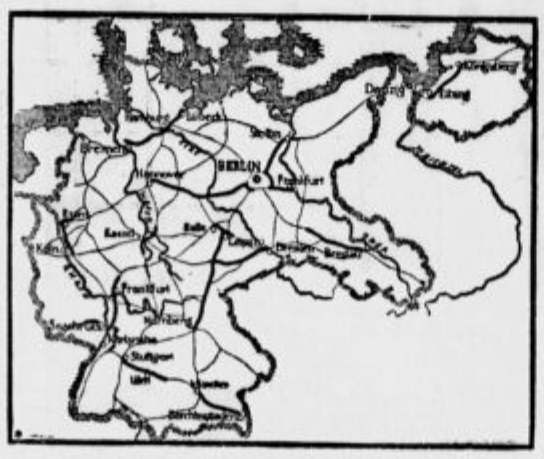

Kakšne so ceste

Vsaka avtomobilska cesta obstoja praviloma iz dveh cestišč, od katerih je vsako široko 7.5 m. V sredi med obema cestiščema pa se nahaja 3.5 ali 5 metrov široka zelena linija, ki loči obe cestišči. Ob strani se nahajata dva posebej utrjena robnika.

Večina cestišč je iz cementnega betona, ker se je ta najbolj izkazal, saj omogoča najboljšo razdelitev tovora na podlagi, ravnost površine in varuje pred drsenjem, ki je zelo nevarno v primeru slabega vremena zlasti na asfaltiranih cestah. Za ta material govori tudi dejstvo, da ga je dobiti povsod dosti po državi in da prevozni stroški tu ne igrajo posebne vloge. Le v krajih, kjer so neugodni predpogoji, je površina izdelana nekoliko drugače, vendar je treba upoštevati, da odpade na cementnobetonske površine 91% vse dolžine avtomobilskih cest. Za površinsko sestavo cest so bile izdane smernice že v tretji izdaji in izkušenj je sedaj že toliko, da so prišle ven namesto smernic že obvezna navodila za sestavo cementnobetonskih površin, katerim bodo sledila kmalu tudi obvezna navodila za ostale vrste cestišča.

Najmanjša debelina je bila za betonsko površine prvotno odrejena z 20 cm, sedaj pa je zvišana na 22 cm, računati pa je s tem, da bo v marsikaterih krajih, kjer je podlaga slaba, treba zvečati betonsko površino na 25 cm. Kjer so ceste blizu zgradb, nasipov itd., se vlaga tudi železo. To pa zaradi tega, ker preprečuje železo odpiranje lukenj, ki kakorkoli nastanejo.

V zvezi s tem je zanimivo, kakšen podvig je doživela industrija gradbenih strojev. Ta industrija se še vedno na novo izpopolnjuje baš na podlagi izkušenj pri gradnji avtomobilskih cest. Ti stroji za mešanje betona se nahajajo kot nekakšni mostovi nad cestami in se premikajo naprej po posebnih tračnicah, ki so postavljene na železnih nosilcih, večinoma so pa zopet na betonski plasti.

Pričujoča slika, posneta na cesti na Leipzig—Nürnberg, kaže, kako gre cesta skozi dolino in kako gredo čez avtomobilsko cesto prejšnje ceste in železnice. Slika nam kaže prehod čez dolino Wisenta in dvig ceste v frankovski gozd.

Mostovi

Največji tehnični problem pri gradnji cest pa so predstavljali mostovi. Premostiti ni bilo treba samo rek, ampak tudi že obstoječe cestno in železniško omrežje itd. Pomisliti pa je treba tudi to, kako spada most v sliko celotne pokrajine, ker ne gre delati samo mostu, ampak ga je treba postaviti tako, da ne kvari lepe naravne slike tehnični nestvor. Tudi je v zvezi s tem dejstvo, da se v veliki meri grade mostovi iz naravnega kamna namesto iz betona ali železobetona. Večinoma so zgrajeni naslednji tipični mostovi: obokan most iz naravnega kamna, kar je sicer že stara oblika mostu, pa vendar marsikdaj bolje pristoja tak most celotni pokrajini. Drugo vrsto mostov pa predstavljajo moderni mostovi na jeklenih nosilcih, ki so postavljeni na masivnih stebrih, ki so pokriti z naravnim kamenjem. Nekateri jekleni mostovi so tudi postavljeni na jeklene nosilce, da tako omogočajo pogled v doline, katero bi drugače masivni most iz kamna zakril. O obsegu in važnosti mostov naj navedem tole številko: do avgusta 1937 je bilo zgrajenih 3.223 mostov vštevši propuste in mostove za pešce, 884 pa jih še grade, od tega 117 mostov, kjer znaša proračunska vsota na 500.000 mark. To je skupno 4.107 mostogradenj, ki odpadejo na 1.500 km dovršenih in 1.750 v gradbi se nahajajočih cest.

Priključek na obstoječe cestno omrežje

Načelo avtomobilskih cest je, da se nikdar ne križajo z obstoječim cestnim omrežjem, ampak tvorijo z njim tako celoto, da so možni samo dovozi in odvozi. Pri tem so bili seveda tehnični, še bolj pa rentabilitetni problemi neštevilni. Obstoječe cestno omrežje je bilo ali višje ali nižje, zato so morale iti zvezne ceste zelo daleč do priključka na obstoječe cestno omrežje. Še težji pa je bil problem v bližini velikih mest. Tu je namreč treba upoštevati še veliko intenzivnost prometa iz teh središč gospodarskega življenja. Poleg tega je bilo treba upoštevati tudi že številne obstoječe zgradbe, ki jih je bilo treba večinoma porušiti, da je moglo priti do priključka. To nam vse lepo kaže naslednja slika, ki je posneta na cesti Essen—Düsseldorf. V velikem loku je cesta premostila 4 tirno železniško progo, obenem pa so bili tam tudi najvažnejši cestni priključki iz ostalega cestnega omrežja na avtomobilsko cesto. Nekoliko zadaj je most čez reko Ruhr, še bolj zadaj pa se vidi industrijsko ozemlje Duisburg—Hamborn—Oberhausen, kjer tudi dela in živi že desetletja na tisoče slovenskih delavcev.

Ob avtomobilskih cestah je treba postaviti tudi nove, drugačne obcestne naprave, kakor smo jih bili doslej vajeni ob cestah. Tudi zahteva vožnja po avtomobilskih cestah na približno tri ure počitek za voznika. Zato je bilo treba poskrbeti za posebne prostore za parkiranje in sicer zlasti za težke tovorne vozove. Na prostorih za parkiranje je mogoč tudi pregled vozil. Ozirati pa se mora promet tudi na težki nočni promet, ki je zlasti važen za velike tovore, naravnost cele avtomobilske vlake. Ob nekaterih postajališčih so napravili celo kopališčne naprave. Posebej je upoštevanja vreden tudi omnibusni promet, ki tudi zahteva posebna postajališča.

Na vsakih 20—30 km se nahaja tudi »napajališče za motornega konja«. Na teh krajih pa se ne črpa samo bencin, priključene so takoj tudi majhne reparaturne delavnice, prostori, stranišča, kopalnice itd.

Poleg vseh teh naprav pa so začeli sedaj graditi zopet posebne naprave, ki omogočajo daljši odmor. To so »Rasthäuser«. Tu se dobe jedila kot v restavracijah podnevi in ponoči, kar je zlasti važno za tovorni promet, ki se razvija najbolj ponoči.

Našteti bi morali še več naprav, ki so tudi nastale ob avtomobilskih cestah: reparaturne delavnice, cestarske hišice, hišice za stražnike ob cestah in važnih napravah itd.

Prednosti za promet

Čim so bile avtomobilske ceste odprte, so natančni Nemci tudi pristopili k posebnemu vodstvu statistike o prometu na njih. Prvič se je pokazalo, da je v zvezi z otvoritvijo novih cest promet šel z veseljem na nove ceste, kjer ni bil promet samo povečan v isti smeri, kolikor se je zmanjšal na ostalih cestah, ampak tudi v veliko večji meri. Žal še nimam na razpolago podatkov od štetja prometa na cestah v dobi od 1. oktobra 1936 do 30. septembra 1937, ki bi pokazali, kako je narastel promet v zadnjih 4 letih, ker je bilo zadnje štetje izvedeno pred leti.

Posebno važna pa je primerjava med stroški prometa na avtomobilskih in ostalih cestah. Seveda je pri tem treba upoštevati velikost, hitrost vozila, smer, prometno obremenitev cest itd., tako da so rezultati lahko prav različni. **Povprečno pa smatrajo za vso državo in za vse vrste vozil, da je vožnja na avtomobilskih cestah v primeri z državnimi in deželnimi cestami cenejša:**

pri motornih kolesih za 1 pf. pri km vožnje,
pri osebnih avtomobilih za 3 pf pri km vožnje,
pri tov. avtomobilih za 6 pf. pri km vožnje.

Prednosti pa so tudi še druge, ki se ne dajo tako izraziti v denarju. Nesreč je manj, ker gre za enosmerni promet. Samo zaradi nesreč računajo, da znaša prihranek nemškega naroda letno 5 do 10 milijonov mark, kar bi povečalo obrestovanje avtomobilskih cest za 1—1.5%. Skupno računajo, da se obrestuje zaradi neposrednih prihrankov, ki so jih prinesle avtomobilske ceste ljudskemu premoženju, izdatek za te ceste po 5—6% letno.

Dnevna obremenitev vsega avtomobilskega cestnega omrežja znaša 2200 vozil, računajo pa, da bo ta obremenitev po dovršitvi vseh 7000 km cest narasla na 4000—4500 vozil, torej na 30 milijonov obratnih kilometrov dnevno.

Da na kratko ponovim največje prednosti, ki se dajo naravnost meriti: povečana hitrost, zmanjšana poraba bencina, zmanjšana poraba pnevmatik, zmanjšana poraba vozila, manjše zahteve do voznika. Koliko je to v skladu z izdatki za te ceste, je danes težko presoditi, ker je to stvar najtežavnejšega računa. D. P.

Rezultat natečaja za izvršitev idejnih skic za palačo Privilegirane izvozne družbe

Ocenjevalno sodišče za ocenitev idejnih skic za palačo Privilegirane izvozne družbe v Beogradu je 28. januarja t. l. končalo svoje delo s sledečim rezultatom:

1. nagrada ni bila podeljena nikomur.

2. nagrada din 15.000 je bila dodeljena delu pod značko »1938«, katerega avtor je gosp. Bogdan Nestorović, docent univerze v Beogradu.

3. nagrada din 10.000 je bila podeljena delu pod značko »255«, katerega avtor je Branislav Marinković, pooblaščeni arhitekt iz Beograda.

Potem so bile podeljene še tri nagrade po din 5000, in to sledečim osnutkom: pod značko »A 5«, katerega avtor je arhitektinja gdč. Nada Jorgovanović, delu pod značko »Ozima«, katerega avtor je g. Marjan Ivačić, arhitekt iz Beograda, in delu pod značko »Na vencu«, katerega avtorja sta gg. Marjan Haberle in Hinko Bauer, arhitekta iz Zagreba.

Poleg tega je ocenjevalno razsodišče porabilo vsoto prve nagrade za odkup nadaljnjih pet del po 5000 din in to za delo pod značko »Jugo«, za delo pod značko »A. D.«, za delo pod značko »8—11«, za delo pod značko »C« in za delo pod značko „И Д".

Z ozirom na veliko število osnutkov je upravni odbor Privilegirane izvozne družbe odločil, da se za nadaljnjo vsoto din 15.000 odkupi še 6 nadaljnjih del vsakega po 2500 din, in to: delo pod značko »30127«, delo pod značko »555«, delo pod značko »1537«, delo pod značko »2364«, delo pod značko »OK« in delo pod značko »MT«.

Prav tako je uprava Privilegirane izvozne družbe na predlog ocenjevalnega sodišča odločila, da delu pod značko »T. Y.«, prispelem iz Zagreba, podeli izven konkurza na ime odkupa 3000 din.

Avtorji neotvorjenih kuvert se naprošajo, da dado Privilegirani izvozni družbi dovoljenje, da lahko kuverte odpre in jim pošlje nagrade ter objavi njihova imena o priliki razstave.

Razstava osnutkov bo otvorjena v nedeljo, 30. t. m., ob 10. dopoldne v prilični dvorani Trgovinske komore — Kraljev trg 15.

Razstava bo odprta vsak dan od 8.—12. dopoldne in od 15.—18. popoldne zaključno do dne 5. februarja.

Uprava Privilegirane izvozne A. D. v Beogradu.

Otroški vozički najnovejših modelov
Dvokolesa, motorji, tricikliji
Šivalni stroji pogrezljivi
Po zelo nizki ceni! Ceniki franko!
„TRIBUNA" F. BATJEL, LJUBLJANA, Kerlovška 4
Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26

Žaloigra francoske kmetije:

Rubež v znamenju mrličev, bomb in plamenov

Kako težko je postalo gospodarsko stanje francoskega kmetovalca, ki hudo občuti podražitev industrijskih izdelkov, medtem ko sam svojih pridelkov ne more spraviti v denar po primerni ceni, kaže tale pretresljivi dogodek, ki se je te dni zgodil v vasi La Fleche v severnozahodni Franciji.

Zunaj te vasi stoji precejšnja kmetija, kjer je gospodarila do teh dni vdova Kornuel, ki sta ji pomagala njena dva odrasla sinova. Kmetija stoji na samem. Bila pa je davkariji dolžna za davke 250 frankov, katerih kmetica ni mogla ali ni hotela plačati. Moral je priti sodni izterjevalec, ki je hotel zarubiti nekaj blaga. To se je začelo v ponedeljek, 24. t. m. Ko je izterjevalec prišel pred hišna vrata, je našel vrata na dvorišče zaklenjena. Drugod pa ni mogel v hišo, ker je vse dvorišče obdano z visokim zidom. Med zidovjem pa je stala hiša, zraven pa hlev in druga gospodarska poslopja. Izterjevalec je torej moral oditi, a se je kmalu vrnil s ključavničarjem in poljskim čuvajem. Sedaj so vsi trije skušali vdreti skozi dvorišča vrata na dvorišče. Komaj pa je ključavničar začel poskušati odpreti vrata, je skozi luknjo v strehi pokukala puška, nakar se je ključavničar zadet zvrnil na tla. Kmalu nato je mož umrl.

Ona dva sta sedaj pobegnila ter poklicala na pomoč policijo. Medtem se je že stemnilo. V teku noči je bila na kraju samem 12 mož močna policijska četa. Poveljnik policije se je hotel izogniti prelivanja krvi ter je sklenil hišo obkoliti ter oblegati. Policija je poskrbela, da iz kmetije res nihče ni mogel pobegniti. Toda tudi obleganci so bili dobro pripravljeni, ker so imeli na razpolago dovolj perutnine in živine za svojo prehrano. Tudi streliva jim ni zmanjkalo, ker so začeli sami vlivati svinčenke. Vrhu tega pa so obleganci noč in dal skrbno stražili vse dohode, tako da se nihče ni brez nevarnosti mogel približati. Obleganje se je nadaljevalo vso noč od ponedeljka na torek.

V torek zjutraj pa je medtem došli podprefekt (okrajni podnačelnik) po posvetovanju s preiskovalnim sodnikom, drž. pravdnikom, predsednikom sodišča in županom občine La Fleche sklenil naprositi pariško policijo, naj pošlje nekaj bomb s plinom, ki povzroča solzenje. S temi bombami so oblegovalci hoteli zavzeti kmetijo. Še poprej je nekdo predlagal, naj bi policija naskočila. Toda ta predlog so odklonili, ker so obleganci s svojih skrivališč imeli predober cilj na naskakujoče policiste. Tako je minil torek.

V teku torka je iz Pariza prišla pošiljka solznih bomb. V torek ponoči so policisti poskusili zavzeti hišo z bombami. Posrečilo se jim je vreči pod streho nekaj teh bomb. Kmalu pa se je izkazalo, da to ne bo učinkovalo, ker so ljudje lahko bežali iz hiše v hlev, pa so bili na varnem. Vendar je po takem plinskem napadu — bilo je nekako v torek o polnoči — nekdo odprl hišna vrata ter zaklical »Vdamo se!« Takoj je pristopil poveljnik orožnikov ter hotel moža aretirati. V tistem hipu pa je izpod strehe počil strel in poveljnik orožnikov je padel smrtno zadet. Takoj na strel pa se je oni brat, ki se je hotel vdati, obrnil ter zbežal v hišo.

Ponoči od torka na sredo je potem oblast sklenila, da bo hišo zažgala ter tako končala obleganje.

Lahko si mislimo, kako so bili orožniki razjarjeni, ko je eden izmed obeh Kornuelov ustrelil med obleganjem že dva orožnika. Celih 24 ur so že oblegali to hišo in videli umreti dva svojih ljudi, medtem ko sami niso mogli nič ukreniti. Zato so sklenili hišo izprazniti s tem, da jo zažgo nad glavami obleganccev. Pripeljali so bencina in slame. Medtem pa je že podprefekt zlepa skušal oblegance pripraviti na predajo. Med pregovarjanjem so orožniki okoli in okoli hiše naložili slame ter jo polili z bencinom. Podprefekt pa je pregovarjal nesrečneže v hiši, naj se vdajo. Toda vse pregovarjanje je bilo zaman. Sedaj se je moral podprefekt odločiti za najhujše.

Med vsem tem se je iz vse okolice zbrala velikanska množica ljudi, ki so se na vozovih in avtomobilih pripeljali gledat žaloigro. Orožniki pa so vpričo vsega ljudstva sedaj zažgali z bencinom polito slamo in kmalu je bila hiša v ognju in dimu. Pred njo pa so stali orožniki s pripravljenimi in namerjenimi puškami, da streljajo, kakor hitro bi se kdo izmed obleganccev prikazal iz goreče hiše. Ogenj je naglo naraščal. Že je začela pokati streha in stene so se vdajale. Vmes pa so v goreči hiši pokale krogle, ki so jih pripravili obleganci za svojo obrambo. Obleganci so pred ognjem pobegnili najprej v tisti kot hiše, ki še ni gorel. Ko pa je tudi tam začelo goreti, so se naenkrat odprla vežna vrata in iz njih je planil najstarejši Kornuel. V tistem trenutku pa so na vseh straneh počile orožniške puške in mladi mož se je mrtev zgrudil na prag goreče očetove hiše.

Ko je minilo nekaj minut, je planila iz hiše mati, ki so ji na živem telesu že goreli lasje in obleka. Nekaj hipov nato je tudi ona padla mrtva zraven svojega sina, zadeta od več krogel. Samo drugemu sinu se je posrečilo, da je nepoškodovan unesel pete v črno noč. Sicer so tudi nanj streljali, vendar ga nobena krogla ni zadela, kakor je bilo videti. Komaj pa je on izginil v temi, se je že sesula goreča hiša in kmetije Kornuelov ni bilo več. Tako se je končala ta strašna drama zaradi 250 frankov davkov.

Vendar tudi zadnji Kornuel ni dolgo užival svobode. Orožniki od blizu in daleč so prepregli vsa pota. Najprej so ne daleč našli Kornuelovo puško, nato so našli nekje okrvavljen telovnik, znamenje, da je bil fant tudi ranjen, potem so našli njegove čevlje. V sredo popoldne pa so kakih 20 kilometrov daleč našli še fanta, ki je bil ranjen, ves krvav, bos in onemogel. Bil je brez orožja ter se ni mogel več braniti. Sedaj čaka njega trpka usoda.

Most čez Niagaro se je podrl

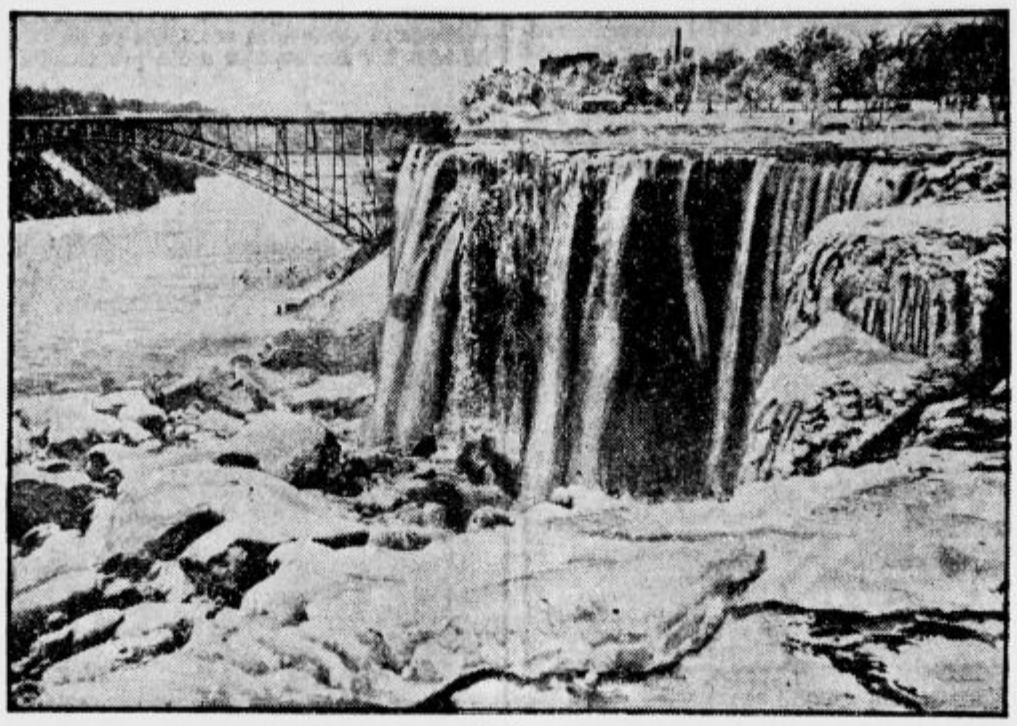

Že včeraj smo poročali, da se je pod težo silnega ledu podrl velikanski most, ki je bil speljan čez slapove Niagare od Kanade v Združene države severne Amerike.

Na tisoče ljudi se je 27. t. m. pripeljalo k Niagari gledat, kako se mogočni železni most šibi in omaguje pod pritiskom silnega ledovja. Voda je prinašala velike ledene plošče, ki so se nagromadile do 30 metrov visoko. Velikanski oblaki snega in ledenega prahu so se dvignili v zrak, ko je v popoldanskih urah zgrmel v prepad mogočni most. Most je bil dolg 215 metrov, njegovo jekleno omrežje pa je bilo 400 metrov dolgo. Most je visel 60 metrov nad globočino. Ko so ga leta 1898 zgradili, je veljal 300.000 dolarjev in je veljal za pravo mojstrovino. Na njegovem mestu je že poprej stal drug most, ki pa ga je voda vzela, ko je nekoč tam divjala velika nevihta z viharjem.

Celoletna kolesarska tekma

Čudne tekme so začeli prirejati razni športniki. Najbolj čudna pa je kolesarska tekma, ki sta na njej tekmovala 48 let stari Francoz, ki živi na Škotskem, Rene Menzies, ter Novozelandec Nicholeson. Eden je vozil po Škotski, drugi pa po Avstraliji. Tako sta tekmovala vse lansko leto od 1. januarja leta 1937 do 31. decembra 1937.

Menzies na Škotskem je v tem času na svojem kolesu prevozil 61.561 angleških milj, kar je nekako toliko kakor 98.986 kilometrov. Vsak dan je povprečno prevozil 260 kilometrov. Ta uspeh je nenavado velik, ker celo motorni kolesarji na leto težko prevozijo več kakor 100.000 kilometrov. Zato je treba moža kar občudovati, da je na kolesu kaj takega zmogel.

Že prejšnje leto 1936 je nekdo dosegel na kolesu rekord s tem, da je tistega leta prevozil na kolesu 72.612 kilometrov. Tisti mož se je pisal Gregyes. Menzies pa je njegov rekord znatno prekosil. Menzies se je do meseca septembra dobro držal in ni imel posebnih nezgod na potu. Meseca septembra pa ga je začela zasledovati smola. Nekaj kratov je zbolel, nekaj kratov je padel ter si poškodoval kolo, nazadnje pa je še tako nesrečno padel, da si je hudo poškodoval roko. Nekaj časa se je zaradi tega moral zdraviti. Med tem časom seveda ni mogel voziti, ker je ležal. Zato je njegova povprečna hitrost s tem bila zmanjšana. Imel pa je še to smolo, da ni nič vedel, kako vozi njegov konkurent v Avstraliji.

Avstralec pa je bil sicer počasnejši, a je imel manj smole. Vrh tega je natančno vedel, kako vozi njegov nasprotnik na Škotskem. Zato se je znal ravnati. Škotski kolesar je bil hitrejši, vendar so ga nesreče in smole na koncu tako zadržale, da je Avstralec dobil precej prednosti. Tako se je zgodilo, da je na koncu tekme Škot izvedel, da ga je njegov avstralski tekmec prehitel za nekaj sto milj, ker je oni prevozil v teku enega leta 62.855 angleških milj. Tako je Avstralec dobil nagrado za rekord, Škotu pa so vendar le priznali nagrado, da je v resnici on hitreje vozil in da bi bil gotovo prevozil še mnogo tisočev kilometrov več kakor Avstralec, če bi ne bil imel take smole.

Zanimivo je, kaj je Menzies v teku leta med potjo vse pojedel. Mož si je vse, kar je jedel, natančno zapisoval. Tako vemo, da je pojedel ter popil med vseletno rekordno vožnjo: 823 litrov mleka, 67 kg čokolade in kakaa, 12 kg mesnega izvlečka, 1872 banan ter 1000 pomaranč. Opojnih pijač pa ni pokusil, ker že več let ne kadi in ne pije.

Japonski general Ujeda, ki je dobil v svoje roke poveljstvo vojaških sil Mandžurije.

Čez 40 let spet na svetu

Pretekli mesec so iz kaznilnice v Aleksandriji v Pijemontu izpustili 73 let starega kaznjenca, ki je svojo 40-letno kazen srečno prestal. Mož je doma iz Messine in je bil leta 1896 obsojen na dosmrtno ječo, ker je umoril nekega človeka. Prvih 9 let je preživel v samotni celici v Volterri na Toskanskem, pozneje pa so ga prepeljali v Alessandrijo. Sedaj pa ga je kralj pomilostil.

S 1000 lirami v žepu je 73 let stari starček stopil iz ječe v svet, ki ga je pred 40 leti zapustil kot 32 letni mož. Medtem pa, ko je bil v ječi, se je na svetu mnogo spremenilo. Mnogo je iznajdb, ki so mužu bile docela neznane. Zato je tudi njegova pot v Genovo bila zanj prava muka. Mož je namreč potoval v Genovo, kjer stanuje njegova še živa sestra. Ko je sedel v vlak, ki je začel nagol voziti, se je mož ves tresel strahu zaradi te naglice. Ko je v vlaku zaslišal radijski zvočnik, je od strahu omedlel. Ko se je pripeljal v Genovo, je kar onemel, ker si ni nikamor upal stopiti, tako ga je prevzelo vrvenje po cestah. Docela pa ga je zmedlo, ko mu je nad glavo naenkrat začelo brenčati veliko letalo. Starček se bo na svoja stara leta preživljal s tem, da bo pletel košare, kar se je naučil v ječi.

Smrt 92 let starega medvedjega lovca

V bolnišnici Aust-Agder na Norveškem je te dni umrl 92 let stari Olav Tverstöyl, ki je po vsej Norveški slovel kot »stari veliki medvedji lovec«. Če je kjerkoli kakemu norveškemu kmetu kaka zver napravila škodo pri živini, je poklical kar tega moža, ki je takoj prišel in stvar tako uredil, da tista zver kmetu ni več škodovala.

Še pred 70 leti so bili medvedje na Norveškem kmetom v velikansko nadlego. Olav pa je že kot 20 letni fant v enem samem lovskem revirju v enem letu ustrelil 9 močnih medvedov. Pozneje, bilo je leta 1887, je pa Olav ustrelil 5 medvedov v enem tednu. Svojega prvega medveda pa je Olav položil na tla, ko je bil star šele 14 let. Takrat je streljal še s staro puško, ki jo je spredaj polnil. Od tistega časa pa ga strast na medvede ni več pustila.

Do svoje visoke starosti je kolovratil po norveških gorah in prežal na medvede. Spremljal ga je le njegov zvesti spremljevalec, zvesti kuža »Valdus«, ki je bil prvi in najmočnejši »medvedar« med norveškimi psi. Tudi ta pes je dosegel visoko pasjo starost.

Med zdravi rane

Preiskave zadnjega časa so dokazale, da so naši stari dedje imeli prav, ko so trdili, da je med nenavadno zdravilna jed. Izkazalo se je, da je med tudi nad vse dobro zdravilo za rane. Če z medom namažeš odprto rano, med rano dobro zapre, s čimer zabrani, da ne more kaj strupenega v rano, vrh tega pa izloča iz sebe doslej še nepreiskane snovi, ki naglo zdravijo. Če pa dajo med kuhati, s tem izgubi mnogo svojih zdravilnih vrednosti.

Št. 43.

Drugič zmagal

Oprode so stekli na bojišče pomagat svojim ranjenim gospodom. Močno previdno so jih vodili k njihovim šotorom, kjer so jim lahko začeli streči in jih negovati. Med borilci so našteli 4 mrtve in več kakor 30 močno ranjenih. Marsikateri izmed teh je bil za vse življenje pohabljen.

Knez Ivan bi bil sedaj moral razglasiti zmagovalca. Odločil se je za črnega viteza. Njegovi prijatelji so si prizadevali in ga opozarjali, da je prav za prav zmagal razdedinjeni vitez, ki je sam s svojo roko vrgel s konja šest nasprotnikov ter je nazadnje položil na pesek celo templarja. Toda Ivan se je trmasto držal svojega sklepa: »Brez črnega viteza bi bil razdedinjeni vitez s svojim krdelom prav gotovo izgubil.«

V velikansko začudenje vseh pa črnega viteza nikjer niso mogli najti. Nazadnje se je oglasilo več ljudi, ki so ga videli, ko je kakor tja v en dan krenil po gozdnem potu ter nato odjezdil. Hočeš, nočeš so torej morali nagrado dodeliti drugemu. Sedaj Ivan ni več mogel prezreti razdedinjenega viteza.

»Vitez brez dediščine,« je zaklical. »Drugič vam moramo priznavati nagrado zmagovalca.

Med fanfarami in trompetami ter med klici glasnikov so razdedinjenega vedli k prestolu kraljice.

Teh 15 mož, ki jih vidite na sliki, se je v »zelenih miših« peljalo iz Rima v Brazilijo ter so to pot preleteli v dveh dneh. Leteli pa so vsega skupaj le 24 ur. »Zelene miši« so Italijani dejali svojim trem letalom, ki so jih spustili na to pot. Eno letalo je vodil polkovnik Biseo, drugo kapitan Moscatelli, ki je sicer priletel v Brazilijo, a se je moral spustiti pred glavnim mestom, tretje letalo pa je vodil Mussolinijev sin, podporočnik Bruno Mussolini. Vsako letalo pa je imelo seboj še svojo posadko, ki jo vidimo na sliki.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kuharica
išče službo v dobri hiši. Kos, Študenci 112, Maribor. (a)

Pek z obrtjo
išče mesto poslovodje ali pa tudi vzame v najem. Jug — Jesenice, Gosposvetska 43. (a)

Absolventka
meščan. šole in 1. razr. trgovske šole - želi primerno zaposlitev. Dopise v upravo »Sl.« pod »Začetnica« št. 1243. (a)

Trgovski pomočnik
manufakturist, galanterist, vsestransko verziran v vseh trgovskih poslih, z znanjem nemščine, vojaščine prost, 26 let star, samski — želi premeniti službo. Cenj. ponudbe pod »Kavcija - garancija« 1311 upravi »Slovenca«. (a)

Šlihtarsko škrobarski
mojster — želi premeniti dosedanjo zaposlitev. Je vsestransko izvežban ter tudi knjigovodstva šlihtarsko škrobarskega oddelka. Možnost preikušnje ni izključena, toda le po dogovoru. Pri delu točen in strog. Trezen in nekadilec. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 272. (a)

4000 din dam
onemu, ki mi preskrbi stalno službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1310. (a)

Trgovska pomočnica
išče službo, odgovarjajoče tej obrti, najraje v Ljubljani ali okolici. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« 1268. (a)

Samostojno kuharico
katera bi opravljala tudi hišna dela in na majhnem vrtu, išče starejši gospod. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dobra služba« št. 1176. (a)

Trgovski pomočnik
22 let star, prost vojaščine, s prakso v trgovini z mešanim blagom in v trgovini dvokoles, šivalnih strojev in njih delov, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1314. (a)

Absolventka
meščanske šole z malo maturo, z znanjem strojepisja, nekoliko nemščine, želi primerno namestitev. Pismene ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Poštena« št. 1214. (a)

Trgovska pomočnica
verzirana v specerijiin galanteriji ter manufakturi, vešča tudi pisarniških del, želi namestitev takoj. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1315. (a)

Prodajalka blagajničarka
išče kakršnokoli zaposlitev. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Hvaležna« št. 1219. (a)

Iščem zastopstvo
dobro idočega predmeta za obiskovanje trgovcev. Položim kavcijo 50.000 din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Lastno vozilo« 1337. (a)

Službe dobe

Prvovrstno frizerko
sprejme »Salon Slavica« Ljubljana. (b)

Deklo
za kmečka dela, iščem. Ivana Sever, Kleče št. 6 p. Ježica pri Ljubljani.

I. violinista
iščemo za takoj. Gradski Turistički Orhestar, Dubrovnik. (g)

Modistinjo
sprejmem. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »1000«, št. 1350. (b)

Kmečkega fanta
za vsa poljska dela — sprejmem. »Ruski car«, Ježica. (b)

Služkinjo
za pospravljanje in perilo, sprejme gostilna in mesarija Zaje, Poljanska cesta. (b)

Hlapec
z večletno prakso, trezen in zanesljiv, se sprejme k govejі živini. Ponudbe na poštni predal 102 v Celju. (b)

Dekle
mlajše, popolnoma zanesljivo, pošteno, vajeno domačih opravil, sprejmem takoj: Povšetova ul. 33a, (Kodeljevo) (b)

Trgovsko pomočnico
s primerno kavcijo, ki bi vodila specerijsko trgovino na deželi, sprejmem. Naslov v upravi »Slov.« v Celju. (b)

2 modelna ključavničarja
išče za takojšnji nastop livarna »Titan« d. d. v Kamniku. Reflektanti naj se brezobvezno osebno zglasijo ali naj takoj pošljejo ponudbe z navedbo zmožnosti in dosedanjega službovanja. (b)

Pekovskega pomočnika
z obrtnim listom, pridnega, poštenega, samskega sprejmem na deželo. — Služba stalna nastop takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pošten« št. 1089. (b)

Sobarico, boljše dekle
pošteno in redoljubno — sprejmem s 1. febr. Prednost imajo one, ki govore nemški in znajo šivati. Pismene ponudbe z zahtevo plače na: Vera Tomič, Petrinja, Savska banovina. (b)

Trgovski sotrudnik
vojaščine prost, s šoferskim izpitom, agilen manufakturist, se sprejme s 1. marcem v detajlno trgovino v Ljubljani. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Solliden in pošten«. 1133. (b)

Trgovskega pomočnika
prvovrstno moč, dobrega prodajalca in zmožnega vseh panog, takoj sprejmem v večjem mestu na deželi. - Ponudbe z zahtevki upravi »Slovenca« pod »Dober organizator« št. 1298. (b)

Železninar
do 26 let star, prvovrstna moč, z znanjem slovenskega in nemškega jezika, dober izložbeni aranžer, trezen in pošten ter energičen, dobi prvo mesto v večji trgovini z železnino. Obširne oferte pod »Agilen« 926 v upr. »Slovenca«.

Izurjeno pletiljo
sprejmem takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1288. (b)

Stalne akviziterje
v vseh mestih Slovenije sprejme Oglasni zavod Tiskarniške pisarne, Maribor, Maistrova št.2 .

Dekle, krščansko, pošteno
za vsa hišna dela, in ki govori popolnoma nemško, sprejmem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« 1235. (b)

Dekle, snažno in pošteno
priprosto, ki zna dobro kuhati in je vajena vseh drugih hišnih del, iščem - k dvema osebama. Plača dobra. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1336.

Prodajalka
izurjena v galanteriji ali železnini, se sprejme. — Ponudbe in prepis spričeval upravi »Slovenca« pod »Stalno mesto« 1329.

Samostojno pletiljo
zanesljivo preddelavko, ki obvlada najnovejše vzorce, sprejmem pod ugodnimi pogoji. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zmožna« 1426. (b)

Dekle
z gospodinjsko šolo, ki je zmožno samostojno voditi gospodinjstvo, sprejmem takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1395. (b)

Prodajalko v delikateso
popolnoma izvežbano, z večletno prakso, srednjih let, takoj sprejmem. — Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1385.

Blagajničarko
izvežbano za kavarne — odn. restavracijo, iščemo. Ponudbe z navedbo strokovnega znanja in prejšnjega službovanja upr. »Slovenca« pod »Blagajničarka Ljubljana« 1379.

Služkinjo
snažno, zdravo, v vsakem pogledu pošteno — sprejme boljša mestna družina za pospravljanje parketiranih sob, pranje, likanje in za pomoč pri kuhi. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1366.

Strojnega mizarja
ki razume na vse moderne stroje hitro delati in tudi izvrši manjša popravila na strojih, sprejme Franjo Vehovar — stavbeno in pohištveno mizarstvo, Celje. (b)

TEHNIK
ki razume blokiranje motorjev in naprav, ki povzročajo radio-motnje — dobi mesto. — Ponudbe na »Sekcijo trgovcev z radio-aparati, Ljubljana, Trgovski dom.

Služkinja
popolna kuharica in vešča hišnih poslov, dobi stalno službo pri majhni družini 3 oseb. Plača po dogovoru. Ponudbe: Dr. Brozović, veterinar, Velika Kikinda. (b)

Vajenci

Učenko
za šivanje in vezenje — sprejmem. Julijana, Gosposvetska 12. (v)

Vajenca
za klobučarsko obrt, 15 do 16 let starega, sprejmem takoj. Oskrba v hiši. - Adamlje Franc, spl. klobučarstvo, Trbovlje II.

Vajenca
iz dobre krščanske družine sprejmem, ako ima veselje do krojaške obrti. Hrana in stanovanje v hiši. - Prednost imajo z dežele. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1281. (v)

POZOR

!

Radi skorajšnje izselitve nudita spodaj navedeni tvrdki cenj. občinstvu zelo ugoden nakup svojega blaga.

Hitite, ker traja prilika le kratek čas!

Peko

glavna prodajalna čevljev v Ljubljani, Aleksandrova cesta 1

Začetkom februarja se selimo na Tyrševo (Dunajsko) cesto 11 v prejšnjo trgovino Žilič poleg »Figovca«.

Priporočamo se svojim cenjenim odjemalcem za nadaljnjo naklonjenost.

P. Magdić

Modna trgovina za dame in gospode

LJUBLJANA, Aleksandrova c. 1

se preseli:

oddelek za gospode

na Aleksandrovo cesto št. 12 (v bivši lokal J. Maček)

oddelek za dame

v pasažo palače »Viktorija«

Pred izselitvijo zelo ugoden nakup modnega blaga za dame in gospode.

...dokler ni obrisala otrokov obraz pri prijateljici, ki pere z Radionom.

Čeprav imate morda dovolj izkušenj v gospodinjstvu – Vaše perilo bi moglo biti vseeno še lepše: s pomočjo Radiona! V primeri z bleščeče belino z Radionom opranega perila, se zdi vsako drugo perilo sivkasto. In zakaj? Ker navadna mila in pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, Radion pa vsebuje kisik, ki skupaj s peno izbornega Schichtovega mila prodira skozi tkanino in opere vsako perilo temeljito in snežnobelo. Zato je z Radionom oprano perilo bolj belo nego drugo perilo. Pri prihodnjem pranju uporabite Radion, ki Vam bo pomagal, da boste dobili snežnobelo perilo.

Schichtov RADION pere sam

Ključavničarski vajenec
išče mesto (tudi na deželi). Naslov v upr. »Sl.« pod št. 1249. (v)

Fant
se želi učiti krojaštva - Branko Marcen, Lesična, Pilštanj. (v)

Vajenca
za slikarsko in pleskarsko obrt, sprejmem. Bokal Franc, Celovška 264.

Iščem mesto vajenca
v trgovini mešanega blaga za svojega 14 letnega sina. Rožman Martin, Artiče, Brežice. (v)

Vajenca
s primerno šol. izobrazbo, poštene krščanske družine, sprejme večja trgovina. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Na deželi« št. 1269. (v)

Objave

Dražba železja
Dne 5. februarja 1938 ob 10 dopoldne bo v Brežicah dražba 30 ton starega železja »Zores«. Potrebne informacije daje cestni odbor Brežice. (o)

Čitajte in širite »Slovenca«

Ženitbe

Poročim dekle
srednjih let z nekaj gotovine. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1333.

Privatni nameščenec
poroči gospodično, ki ima kakršno koli stalno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Trajna sreča« 1308. (ž)

Premožen posestnik
upokojenec, 55 let, brez otrok, blizu Maribora, se želi poročiti z dobro krščansko in gospodinjo, 40 do 50 let staro, s primerno doto. Resne ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Varčna«. (ž)

Prilika!
Samec srednje starosti, izučen, s štiristanovanjsko hišo v bližini Ljubljane, želi znanja zaradi ženitve z osebo s primerno doto. Ponudbe pod »Resno« št. 1248 v upr. »Slov.«. (ž)

30 let star obrtnik
solliden, z dobro vpeljano delavnico v Mariboru, dobro situiran, poroči gospodično do 25 let s primernim premoženjem in ki obvlada nemščino. Ponudbe s sliko v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Značajna 225«. (ž)

37 let stara gospodična
želi biti vernemu, zrelejšemu inteligentu zvesta žena. Ponudbe poдružnici »Slov.« v Mariboru pod »Združena srca«. (ž)

27 letna gospodična
blondinka, vitka, 173 cm velika želi znanja z dobrim, značajnim, boljšim gospodom zaradi ženitve. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Tajnost« 1318. (ž)

Razno

2 meseca staro deklico
oddam dobri družini za svojo. Naslov v upravi »Slovenca« Celje št. 1405.

Novoporočenci!
Vaše poročne slike vam izvrši najlepše fotograf D. Rovšek, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35. (r)

Fantovske kroje
izdelujem točno po predpisih, računam samo din 120, blago se lahko pri meni naroči. Josip Furlan, krojač Hoče. (r)

Vdova
sprejme osebo, ki razpolaga s ca 60.000 din, v dosmrtno oskrbo v lastni hiši. Ljubljana. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Skupno gospodinjstvo«, št. 1391. (r)

Poizvedbe

Izgubila se je psica
majhna, rujava (Zwergdakel), iz vile Zaplotnik Radovljica. Sliši na ime »Piksie«. Pošten najditelj se prosi, naj jo vrne proti nagradi, na naslov Zaplotnik, Radovljica 93

Živali

Mlad osel
lep, vajen vožnje, nošnje, naprodaj. Rimska c. 19, dvorišče Ljubljana. (j)

Zaslužek

Mezdno delo za pletilnico
išče se pletilnica, katera bi sprejela mezdno delo za pletenje tkanine iz vigonje na Jaquard-stroju v svoji delavnici. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Mezdno delo« 1321. (z)

Zastopstva
splošne tekstilne stroke, išče odlično uveden, dolgoletni strokovnjak — za savsko in vrbasko banovino za takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod 1266.

Posestva

Enodružinsko hišo
velik vrt in njiva, prodam ali dam v najem. - Studa 23, Domžale. (p)

Parcelo v Linhartovi ul.
prodam na obroke. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1355. (p)

Hišo
primerno za trgovino in pekarno, zaradi smrti — proda vdova Skvarča, Sp. Polskava, Pragersko. (p)

Štiri orale gozda
trd les za sekanje, ugodno naprodaj. Sv. Barbara v Halozah, Fr. Reicher, Tezno 89, Maribor.

Hišo
v Smledniku št. 33, poleg farne cerkve, prav poceni prodam. Vprašati istotam. (p)

Hiša
pritlična, z gospodarskim poslopjem in zelenjadnim vrtom, naprodaj. Velika Bolnarska ulica 13. (p)

Hišo z malim vrtom
prodam za 8000 din. — Prodam tudi salon. gramofon ali ga zamenjam za radio. Drobnič, Dole št. 25, Borovnica. (p)

Hiša, dobro zidana,
hlev, lopa, nekaj zemljišča, 5 minut od kolodvora, zaradi zapuščinske delitve naprodaj. Vprašati v gostilni Loršak, Pragersko. (p)

Dobroidočo trgovino
pri farni cerkvi, z nekaj posestva, kupim. Plačam takoj v gotovini. — Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Gotovina«. (p)

Gostilna v letoviškem
okraju na Gorenjskem, ob glavni cesti, središče blejsko in bohinjsko jezero, 6 min. od postaje Nomenj, naprodaj. - Ne zamudite lepe prilike in zelo nizke cene. — Več pove Franc Mulej, Nomenj, Boh. Bistrica. (p)

Posestvo
pol ure od glavnega kolodvora Maribor, 3 orale vinograda z novim nasadom, gospodarska poslopja z elektriko in velika viničarija, takoj naprodaj. Kugy, Frankopanova 14, Maribor. (p)

V Brežicah
in okolici so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. - Pojasnila pri inž. Miklau Otmar, Brežice. (p)

Hiša št. 9
z industrijsko stavbo in vrtom v izmeri 1688 m² v Ljubljani, Veliki Stradon, bo prodana na sodni dražbi dne 3. februarja 1938 ob 8 pri okrajnem sodišču soba št. 16. Cenilna vrednost 285.654.50 din - najmanjši ponudek znaša 142.827.25 din. (p)

Družinska vila
v najlepšem delu Zagreba, tri sobe z najmodernejšim komfortom, 200 kvadr. sežnjev vrta, sadovnjaka in vinograda, naprodaj za 150.000 din. Vodovod ,kanalizacija in elektrika vpeljana. - Informacije: »Sava«, Zagreb, Jurišičeva ul. 18.

Gostilna s trafiko
prav v centru, zajamčeni mesečni promet ca 90.000 din, o čemur se kupec lahko prepriča, je naprodaj po zelo nizki ceni — radi družinskih razmer. Vse informacije daje: »Sava«, Zagreb, Jurišičeva ulica 18. (p)

Trgovino z meš. blagom
v večjem industrij. kraju ali trgu ob železnici, z najmanj 30.000 din mesečnega prometa, najraje glede starosti ali družinskih razmer, kjer je eksistenca zasigurana — vzamem v najem ali kupim. Na razpolago 80.000 do 100.000 din. Cenj. ponudbe s točnimi podatki v upravo »Slovenca« pod »Najmanjši mesečni promet 20.000« št. 1213. (p)

Hišo na lepem kraju
¼ ure od kolodvora, ob banovinski cesti, prodam. Perniče št. 14, pod Šmarno goro. (p)

Posestvo z gostilno
5 minut od postaje, se ugodno proda ali odda v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Lepo«.

Večje posestvo
zaokroženo, kupim. Ponudbe z navedbo cene in kraja upravi »Slovenca« pod »Posestvo« 1361. (p)

Večje stavbišče
primerno za tovarno, pri kolodvoru Hoče, naprodaj. Rečnik, trgovina, Hoče. (p)

Lepo posestvo
18 oralov, pol ure od postaje Poljčane, naprodaj. Nadaljne informacije: V. Schwelz, Poljčane. (p)

Pozor!
Prodam oral hriba za kamnolom, tik ob cesti. Kamen je trdi apnenec. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Ljubljanska okolica« št. 1177. (p)

Ne zamudite prilike!
Ugoden nakup stavbnih parcel s vodovodom in elektriko v bližini postaje. - Pojasnila: Vižmarje št. 59. (p)

Večje zemljišče
v severnem delu Ljubljane, svetokriški okraj, na gramoznem terenu — naprodaj. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1216.

Hišo in 1 oral zemljišča
pol ure od žel. postaje Pragersko — prodam za 25.000 din. Naslov v upr. »Slovenca« Maribor, št. 267/38. (p)

Vilo za Bežigradom
večstanovanjsko, s komfortom, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Bežigrad — gotovina«, št. 1370. (p)

Dve hiši
z velikim zelenjadnim vrtom, pripravno za obrtnika, takoj poceni prodam. Cesta na Loko 22, Ljubljana. (p)

Enonadstropno hišo
dve dvosobni stanovanji z vrtom 600 m², zazidanega 70 m², v Ljubljani zraven cerkve, prodam za 80.000 din. Potreben kapital 54.000 din. Štrukelj, Koseze 102. (p)

Posestvo
oddam pod ugodnimi pogoji v najem. Vprašati: Godec Anton, gostilna, Jevnica, p. Kresnice. (n)

Hotel Sv. Janez
v Bohinju - se odda v zakup na licitaciji dne 19. februarja 1938. Informacije daje direkcija šum v Ljubljani. (n)

Parno žago
oddam v najem ali pa sprejmem družabnika. — Prometen kraj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 1417. (n)

Parcelo
ca. 1000 m², ob Podmilščakovi cesti, pripravno za kako skladišče ali slično, oddam v najem. Vprašati: Sterle, Podmilščakova 31. (n)

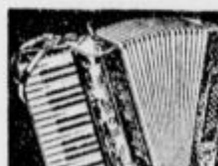

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD D. S O. J.
ZALTVORNICE GLASBIL. MARIBOR 102

Stanovanje
iščejo

Dvosobno stanovanje
s kabinetom in pritiklinami, iščeta dve učiteljici za 1. maj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Miren in udoben dom« št. 1331. (c)

Avto-motor

Motorno kolo
dobro ohranjeno, s prikolico, znamke Harley-Davidson 1200 ccm - zelo poceni naprodaj. Isto se tudi zamenja za solo-motor do 350 ccm. Vprašati je pri cestnem odboru Brežice. (f)

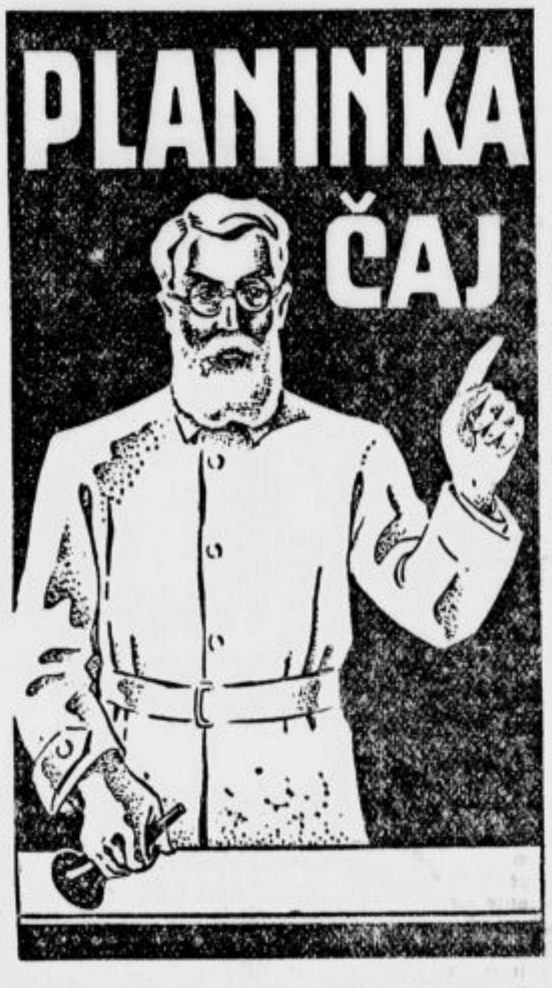

Težka zimska hrana

in premalo gibanja sta v zimskem času vzrok slabe prebave želodca, čestih omotic, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni se vsled mraza zopet izraziteje pojavljajo:

splošno in prehitro debeljenje,
hemoroidi in zaprtje,
motnje v želodcu,
črevesna obolenja,
glavobol, nespečnost,
napetost telesa,
omotica in zastrupljenje.

Posebno zrelejše in starejše osebe so tem nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje.

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v zaprtih in plombiranih zavitkih z napisom proizvajalca.

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana,
Kongresni trg 12. S. br. 2000/36

Mizarsko podjetje
zelo dobro vpeljano, oddam v najem, ev. sprejmem kompanjona. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 1422. (n)

Stanovanje
oddajo

Stanovanje oddam
Krakovska 21, Ljubljana

Enosobno stanovanje
oddam. Ižanska c. 96.

Dvosobno stanovanje
takoj oddam. Poizve se: Kopališka 8. (č)

Sobo in kuhinjo
zelo sončno, oddam takoj. Hradeckega cesta 35. (č)

Enosobno stanovanje
oddam z marcem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1319. (č)

Trisobno stanovanje
sončno, kopalnica, plin - oddam takoj. Grablovičeva 14a. (č)

Dvosobno stanovanje
oddam za 550 din mesečno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1391. (č)

Enosobno stanovanje
prostorno, sončno, oddam za 220 din. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1421.

Trisobno stanovanje
v I. nadstropju, lepa, nova stavba, parketirano, s kopalnico, romantično, takoj oddam ev. prodam, v bližini Ljubljane. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1368. (č)

Letovišča

Slovenski pension Štefany
v Dubrovniku se priporoča za obisk. Cene od 50—85 din dnevno. (r)

Stanovanje 2—4 sobe
v centru, iščem za 1. maj ali tudi prej. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Točna plačnica« 1340.

Enosobno stanovanje
s kabinetom, sončno — iščem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Stalen plačnik« št. 1283. (c)

Za svečan ali majnik
iščem stanovanje s tremi event. z dvema sobama v centru ali bližini, za dve starejši osebi. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 1267. (c)

Radio

Radio
kompletni, baterijski — prodam za 500 din. — Brege, Leskovec, Krško.

Tovorna avtomobila
»Buick« in »Betford« — rabljena, naprodaj po zelo nizki ceni. Poizve se: »Desa«, Celovška c. 38.

Sobo oddajo

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, oddam akademiku s 15./II. ali 1./III. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1424.

Sobo
veliko, prazno, s kopalnico, oddam v centru. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1258. (s)

Opremljeno sobo
svetlo in čisto, oddam s februarjem mirni, solidni gospodični ali gospodu za 210 din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1309.

Tvornica posteljnih vložkov in »Rekord« blazin

ALOJZ ANDLOVIC

se je že s 1. novembrom preselila iz Komenskega ulice 34 na

Rimsko cesto 2 ali Gregorčičevo 5

Vložke izdelujem vseh vrst ter imam iste vedno v zalogi. — V popravilo sprejemam stare vložke in železne postelje.

Diamant
pletilni stroji
najnovejše konstrukcije, poznano kvalit. delo
igle za pletilne stroje vseh strojnih sistemov
Adolf Führ - Ljubljana
Masarykova cesta 19 Telefon 20-60

Gospodično
sprejmem kot sostanovalko v zračno sobo. Lampetova ulica 13 (Trnovo)

Prazno sobo, sončno
oddam takoj. - Poseben vhod. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1428.

Prodamo

Kuhinjsko kredenco
lepo, dobro ohranjeno - poceni prodam. Sv. Jakoba trg 8, I. nadstropje levo.

Trgovina z manufakturo
in konfekcijo, zaradi bolezni takoj ugodno naprodaj. Koroška cesta 34, Maribor. (l)

Mlekarno v centru
zaradi odpotovanja, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1349.

Nove hrastove sode
od 50—500 l, poceni prodam. Franc Pirc, Dravlje, Ljubljana. (l)

Brivnica, frizerski salon
takoj ugodno naprodaj. - Naslov v vseh poslovalnicah »Slov.« pod 1199.

Šivalni stroj
v zelo dobrem stanju — ceno naprodaj. Kolodvorska ulica 35, desno. (l)

Manufaktura
v veliki izbiri in po zelo ugodnih cenah nudi drž. uradnikom tudi na mesečno odplačevanje

Oblačilnica za Slovenijo
Ljubljana, Tyrševa c. 29 (hiša Gospodarske zveze). Do preklica vzamemo za vse vrste manufakture v račun tudi hranilne knjižice članic Zadružne zveze v Ljubljani.

Dobro vpeljano trgovino
konfekcije in galanterije, na prometnem kraju v letoviškem in industrijskem mestu, ugodno prodam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 1247. (l)

Jabolčnik
dobrega okusa, in pristna domača vina — nudi:
Ivan Vehovar
Koprivnica
pri Rajhenburgu.

kupi lokomobilo
v dobrem stanju 20-30 ks.

⚒
Odličen trboveljski
premog
Zdrava suha drva
Franja Kačič
Celovška cesta 67.
Telefon št. 40-76.

Ugodno prodamo
malo rabljen in popolnoma nov šivalni stroj z okroglim čolničkom, katera šivata naprej in nazaj. Ogled pri tvrdki A. Gorec, d. z o. z., Tyrševa cesta 1. (l)

Prima mrvo
vezano v balah, 4 vagone prodam. - Ponudbe v vse poslovalnice »Slov.« pod »Mrva« št. 1201. (l)

V Mariboru naprodaj:
Pohištvo, preproge, slike porcelan, boljši zaboji, itd. Maribor, Razlagova 24, II. nadstropje. (l)

30 smrek
dolžina 14—20 m, premer 10 cm in tehtnico 200 kg, prodam. Anton Černe — Zg. Šiška 25.

Šivalni stroji »Singer«
čevljarski, levoročni in ženski z okroglim čolničkom in krojaški, ki šiva naprej in nazaj, poceni prodam. Gradaška ul. 8.

Paviljon z enim panjem
čebel in dva Žnideršičeva močna panja čebel, prodam. Ambrož Franc, Rošpoh 57, pri Mariboru. (l)

Več, malo nošenih oblek
poceni prodam. Ogleda se vsako nedeljo od 10—12: Cesta 29. oktobra št. 168 (dvorišče). G. Č. (l)

Trgovino na deželi
dobro idočo takoj ugodno prodam. Ponudbe v upr. »Slov.« v Mariboru pod »Tudi trafika«. (l)

Lepa namizna jabolka
vseh vrst, dobite vsako količino po 2.50 din za 1 kg pri Kmetijski zadrugi v Šmartnem pri Litiji.

Poročne prstane
ure, verižice, uhane, kakor tudi očala, kupite najbolj ugodno pri Josipu JANKO, urarju v Kamniku, Šutna, nasproti farne cerkve. - Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8.

Zadovoljen mizar
je tisti, ki politira z zgoščeno polituro »Polinit«. S »Polinit« polituro dosežete brez truda neprekosljiv sijaj na pohištvu. Z 1 kg »POLINIT« politure se naredi 8 litrov najfinejše politure. Dobi se v specialni trgovini
Rudolf Hafner
Ljubljana
Miklošičeva 36 (v bližini kolodvora) in Celovška 61

Plinski rešó
ugodno prodam. Ogledati pri Čebin, Wolfova 3/I.

Brzoparilnik skoraj nov
prodam. - Vprašati: Ramovš, Metelkova ul. 4.

Staro strešno opeko
po nizki ceni prodam - St. Vid, Poljane št. 42.

Pekarijo, dobroidočo
prodamo po ugodnih plačilnih pogojih. Leskovšek upokojenec na Ježici 14, Ljubljana. (l)

»Slovan«, vsi letniki
vezani — fina salonska obleka, gostilniška kredenca, poceni naprodaj. Medvedova 7/I. (l)

Vodne turbine
ugodno naprodaj. Tehnična pisarna inž. Borštnar, Ljubljana, Pražakova ul. 8. (l)

Pohištvo

Jedilnica poceni naprodaj
zaradi selitve. Ogled pri tapetniku Kolizej št. 13.

Orehove spalnice
moderno izdelane, po zelo nizki ceni prodam. — Kregar Jakob, St. Vid-Vižmarje 2. (š)

Iz vaše postelje
vam napravimo po nizki ceni udoben in
moderen kavč
Tapetništvo
Egon Zakrajšek
Ljubljana, Miklošičeva 34
Telefon 48-70

Kvalitetne spalnice
in kuhinje prodaja najugodneje pohištvo Malenšek, Celovška cesta 258.

Vsakovrstno
pohištvo
najcenejše, najmodernejše in v priznano solidni izdelavi - se dobi samo v veliki zalogi tvrdke
»OPRAVA«
Ljubljana, Celovška c. 50
Sprejemajo se naročila.

Kauče, žimnice,
otomane in vsa tapetniška dela zajamčeno solidno izvršujo po najnižjih cenah tapetnik in dekorater Avg. Kobilica, Ljubljana, Tyrševa c. 36. Blago na izbiro v zalogi. Telefon 22-23. (l)

Pouk

KROJNI TEČAJ
Zadnji te sezone!
Pričetek 7. februarja. Rišemo in krojimo v normalni velikosti, zato število omejeno. Cena 250 dinarjev. Prijave, damski modni salon — lastnica krojnih tečajev
Jožica Kumelj
Židovska ul. 3, III. nad.
Ljubljana

Učitelja smučanja
sprejme za »Tomislavov dom« na Slemenu za meseca februar in marec: Hrvatsko planinsko društvo. Ponudbe na upravo društva Zagreb, Varšavska ulica 2a. (u)

Nemško konverzacijo
zanimivo, uspešno, poceni, nudi izkušena učiteljica. — Poskusna ura brezplačno. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1425.

Obrt

Barvanje las
specialno izvršuje v vseh niansah frizerski salon »Rakar«, Prešernova ulica 7, nasproti slaščičarne »Košak«. (t)

Glasba

Din 15·-
nova gramofonska plošča svetovne znamke po izbiri
8 novih plošč sortiranih samo Din 100·-
Dokler traja zaloga
Velepič
Jernejeva c. 25, Ljubljana

Najbolj se boste zabavali s **Hohner harmoniko** katero kupite najceneje pri
R. WARBINEK
trgovina z različnimi instrumenti in potrebščinami
LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Nedelja, 30. jan.: 8 Tamburaški orkestre — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz franč. cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga) — 10 Domača zabava (Magistrov trio) — 11 Otroška ura (gdč. Manca Komanova) — 11.30 Koncert Radij. orkestra s sodelovanjem ge. Zlate Gjungjenac — 13 Napovedi, obvestila — 13.20 Priljubljeni napevi (plošče) — 16 Prenos koncerta iz škofovih zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano — 17 Kmetijska ura: Vinogradništvo (g. Kuret Vladimir) — 17.30 Pesmice in glasba za oddih: Jožek in Ježek, vmes lahka glasba (prenos iz kavarne »Nebotičnik«) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: O delu JZSZ v smuških društvih (g. mag. phar. Jurij Piccoli - Ljublj.) — 19.50 Slovenska glasba v dobi narodnega prebujenja: Fielšman-Nedved. Sodelujejo: g. dr Pavel Kozina (predavanje), Akad. pevski kvintet in gdč. Štefka Korenčanova — 21 Chopinove klavirske skladbe (plošče) — 21.20 Lahka glasba (Rad. orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za zabavo in za ples (plošče).

Ponedeljek, 31. jan.: 12 Skladbe B. Smetane (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Slovenski šramel kvartet — 14 Napovedi — 18 Zdravstvena ura: Zastrupljenje (g. dr. A. Brecelj) — 18.20 M. Ravel: Dafnis in Kloe, sinfonična suita — 18.40 Literarna ura: Od pravljice do življenjepisa (g. prof. F. Vodnik) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: O Ignjatu Djordjiću — o priliki 200 letnice rojstva (prof. Salko Nazečić) — 19.50 Zanimivosti — 20 Iz operet. Sodelujeta: g. Drago Župan in Radij. orkester — 21.10 Plošče — 21.20 Pevski koncert gdč. Majde Lovšetove, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emona«.

Torek, 1. febr.: 11 Šolska ura: Naši gozdovi (gosp. Rafael Bačar) — 12 Odmevi iz Poljske (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 18 Pester spored (Radijski orkester) — 18.40 Krščanstvo in nacionalizem (g. dr. France Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20 Božične pesmi poje komorni zbor deloma s spremljavo Rad. orkestra (vodi g. dr. Fr. Kimovec) — 21 Bach: Velika tokata in fuga v d-molu (plošče) — 21.10 Lahka glasba (igra Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos plesne glasbe iz Kazine.

Drugi programi:

Nedelja, 30. januarja: Belgrad: 20 Narodne pesmi, 21 Ork. koncert, 22.20 Plesna glasba — *Zagreb:* 20 Vok. koncert, 21 Zabavni koncert, 22.20 Plesna glasba — *Dunaj:* 19.35 Ork. koncert, 22.45 Plesna glasba — *Budimpešta:* 19.15 Jazz trio, 20 Igra, 22.40 Vojaška godba — *Rim-Bari:* 17 Sinf. koncert, 21 Fantazija, 22.25 Vesela glasba — *Praga:* 19.10 Pihala, 20.10 Zabaven program, 22.35 Pestra glasba — *Varšava:* 19.35 Ples. glasba, 21.15 Zabavni program, 21.45 Klavir, 22.25 Lahka glasba — *Sofija:* 19.15 Lahka in plesna glasba, 20 Vok. koncert, 20.30 Trio, 21 Sinf. glasba, 22 Operetna glasba, 22.30 Nar. glasba, 23 Zabavna in plesna glasba — *Nemške postaje:* 19.15 Veliki vojaški koncert — *Strasbourg:* 21.30 Alzaški večer.

Ponedeljek, 31. jan.: Belgrad: 20 Opera — *Zagreb:* 20 Moški kvartet, 20.30 Brahmsove skladbe, 21.30 Lahka glasba, 22.20 Plesna glasba — *Dunaj:* 18.55 Verdijeva opera »Aida«, 22.35 Plesna glasba — *Budimpešta:* 20.10 Filh. koncert, 22.10 Plošče, 23.05 Kvintet — *Rim-Bari:* 17.15 Citraški kvartet, 21 Wagnerjeva opera »Renško zlato« — *Praga:* 19.15 Vokalni kvartet — *Varšava:* 22 Sinfon. koncert — *Sofija:* 20 Sonate, 20.45 Tenor, 21.15 Sinf. koncert, 22.40 Lahka in plesna glasba — *Berlin:* 19.10 Sekstet, 20 Zabavni koncert, 21 Komorni koncert — *Hamburg* 9.10 Plesna glasba, 20.15 »Razbita čaša«, 21.15 Nar. glasba — *Monakovo:* 19.15 Zabavna in ples. glasba — *Strasbourg:* 21.45 Prenos iz Nizze.

Torek, 1. febr. Belgrad: 20 Nar. pesmi, 20.30 Sinf. koncert — *Zagreb:* 20.30 Koralni koncert, 21 Ork. in vokal. koncert, 22.20 Plesna glasba — *Dunaj:* 19.40 Izmenjava programa s Švico, 20.40 Moder. balada, 20.45 Veseloigra, 22.20 Plesna glasba — *Budimpešta:* 20 Vok. koncert, 20.30 Plošče, 21.30 Cigan. orkester, 22.50 Pihala — *Rim-Bari:* 17.15 Sopran, 21 Vojaška godba, 22.20 Komorni koncert — *Praga:* 19.15 Plesni tečaj, 21 Orkestr. koncert, 22.15 Plesna glasba — *Varšava:* 20 Ples. glasba, 21 Sinfon. koncert, 22 Plesna glasba — *Sofija:* 20 Vok. koncert, 20.45 Komorna glasba, 22 Tenor — *Berlin:* 19.10 Francoski skladatelji, 20 Serenade — *Königsberg:* 19.10 D'Albertova opera »Nižava« — *Hamburg:* 19.10 Operni odlomki — *Vratislava-Trst-Milan:* 20 Verdijeva opera »Othello« — *Lipsko:* Donizettijva opera »Lucia Lammermoor« — *Köln:* 20.30 Plesni večer — *Stuttgart:* 19.15 Operetna glasba, 21 Händlov ciklus — *Beromünster:* 19.40 Izmenjava programa z Dunajem (švic. pesmi) — *Strasbourg:* 21.30 Opera.

Parni kotel

eventuelno lokomobilni 50—60 m² ogrevne površine rabljen v dobrem stanju 8 ali več at, kupimo. Obširne ponudbe prosimo na oglasni oddelek lista pod »Kotel št. 1172«.

Vabilo

na redni občni zbor Zadružne kleti r. z. z o. z. v Ljubljani,

ki bo dne 9. februarja 1938 ob pol šestih zvečer v uradnih prostorih, Kongresni trg 2, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev bilance za leto 1937.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

ODBOR.

Gradi za madrace

velika izbera od 15—45 din, žima v 10 kvalitetah od 26—90 Din, morska trava kg od 2·85—3·75 Din, perje od 15—80 Din puh od 120—360 Din nudi nova špec. trgovina s perilom in nevestinimi opremami

F. I. Goričar - Ljubljana
Sv. Petra cesta 30

Kupimo

Hmelovke, večjo množino kupim. — Franc Koželj, Ljubečna 63, p. Celje. (k

Za la čajno maslo iščemo dobavitelja. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Čajno maslo« 1378.

Bodečo žico, rabljeno kupim večjo količino. — Šuman Franc, Sv. Jakob v Slov. goricah. (k)

»National« reg. blagajno rabljeno, kupim. Ponudbe s ceno v upravo »Sl.« pod »National« št. 1242.

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEŽ
urar
Ljubljana, Miklošičeva 14

Rabljene čevlje kupujem in prodajam. — Alojzij Klavžer, Vošnjakova št. 4. (k)

Tovarniška okna iz železa v velikosti približno 5 krat 2 in pol m, rabljena, kupimo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1383. (k)

Brestove in jesenove plohe suhe, kupim — Automontaža d. d. Ljubljana Kamniška ul. 25.

Hrastovo pisalno mizo amerikansko ali navadno, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Miza« 1328. (k)

Vsakovrstne
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Smrekove hlode hrastove, jelševe, jesenove, lipove, črešnjeve, orehove, hruškove in druge, kupim v malem formatu. Vindiš Janez, parna žaga, Ptuj. (k)

Čisto beli kremenjak (kvarc) brez primesi železa in apna. Ponudbe franko vagon na naslov: Opekarna Lajtersberg - F. Derwuschek, Košaki pri Mariboru. (k)

Okrogel les, mehki in trdi kupujem v večjih in tudi manjših množinah po dnevni ceni. Franjo Vehovar, stavbeno in pohištveno mizarstvo, Celje. (k)

Sirni kotel 400—600 l in mlečne vrče 25—30 l — kupim. Janša Dobje, Slivnica pri Celju. (k)

Odpadke od jute in govejo dlako, volno, kupuje po dnevnih cenah »Jugofilc«, Menges. (k)

Pozor! Kupujem ščetine štajerskih svinj, žimo in goveje repe v vsaki množini, po dnevni ceni. Ponudbe na Šimenc Ignac, ščetinarstvo, Celje, Kralja Petra 8. (k)

Pridelki

Semenski krompir par vagonov — kupimo. Panudbe s ceno upravi »Slovenca« pod »Zdrav krompir« 1351. (k)

Krompir kupimo, večjo količino. - Ponudbe na ABC, Ljubljana, Medvedova cesta 8 (zraven gor. kolodvora).

Denar

Družabnika event. s hranilno knjižico za dobro vpeljano trgovino, iščemo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dober zaslužek« 1413.

Hranilne knjižice 3% obveznice, vrednostne papirje — stalno kupuje
Al. Planinšek
trg. ag. bančnih poslov,
LJUBLJANA
Beethovnova ulica 14-I.
Telefon 35-10.

Hranilne vloge Zadružne gospodar. banke in članic Zadružne zveze, v večjih zneskih, prevzamem takoj po najvišji ceni proti takojšnjemu izplačilu v gotovini. Al. Planinšek, trg. ag. za bančne posle, Ljubljana, Beethovnova ulica 14-I. Telefon 35-10. (d)

Ureditev dolgov potom sodnih in izvensodnih
poravnav
Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko - obrtnih poslih. Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobacija bilanc.
PRESKRBA KREDITOV vsi posli
KMEČKE ZAŠČITE
Edina koncesionirana komercialna pisarna
Lojze Zajc
Ljubljana, Gledališka ul. 7
Telefon 38-18.

Družabnico za specerijsko trgovino v Ljubljani, s sodelovanjem - iščem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Prometna« št. 1396. (d)

Hranilne knjižice vrednostne papirje, delnice, kupone, 3% obveznice
kupujemo
proti takojšnji gotovini
Rudolf Zore
Ljubljana
Gledališka ulica 12.
Telefon 38-10.

Iščem družabnico s 5000 do 6000 din gotovine za trgovino z mešanim blagom v prometnem kraju na Gorenjskem. - Ponudbe poslati podružnici »Slovenca« na Jesenicah pod »Dobra bodočnost« 1397. (d)

Stroji

Vretenčasto stiskalnico frikcijsko (Spindelpresse) s približno 60 ton pritiska, za izdelovanje zakovic, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod 1375.

Komb. mizarski stroj z vdelanim motorjem, samo novejši model, ali posamezne stroje, ter stroj za izdelavo ladijskega poda, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Mizarski stroji« št. 1104. (k)

Parno mlatilnico dobro ohranjeno, kupim. Širina bobna 80 do 100 cm (Schlagleisten) - Prosim tudi prepis certifikata od lokomobile. Ponudbe upr. »Slov.« v Mariboru pod »Mlatilnica«. (k)

Specijalna delavnica za previjanje in popravljanje elektromotorjev in dinam. Kvalitetni elektromaterijal in elektromotorji svetovnoznane firme »Siemens« vedno na zalogi.
Franjo Perčinlič
konces. elektropodjetje, Ljubljana, Gosposvetska c. 18, telefon 23-71.

A. Verbajs, Ljubljana, Gosposvetska 10
Telefon štev. 2867

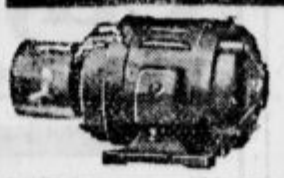

Kmetovalci in obrtniki!
Dospela nam je velika pošiljka prvovrstnih elektromotorjev vseh velikosti in napetosti — Cene konkurenčne! — Prevzemamo in izvršujemo vsa tozadevna popravila v lastni delavnici pod strokovnim vodstvom in zanj garantiramo. — Dalje izvršujemo tudi vsakovrstne instalacije jakega toka, telefonskih in signalnih naprav kakor tudi popravila medicinskih in radijskih aparatov.

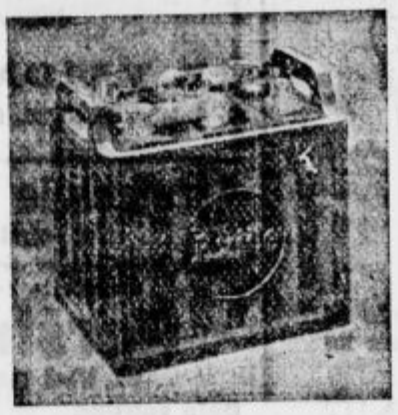

Originalni angleški
Exide akumulator
6 Volt 90 Amp. ur
Din 750·—
Zastopstvo za Dravsko banovino:
M. BAHAR LJUBLJANA
Celovška c. 38
Telefon 22-92

+

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče, brat, stari oče, gospod

LOVRO VODUŠEK
kapetan I. razreda v pokoju

v 60. letu starosti, v petek, dne 28. januarja 1938, ob 11 zvečer, mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 30. januarja 1938 ob 16 na mestnem pokopališču na Pobrežju. Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek, 31. januarja ob 7 zjutraj v stolni cerkvi.

Maribor, dne 29. januarja 1938.

Žalujoča rodbina Voduškova.

+

V globoki žalosti naznanjamo, da je umrla naša dobra sestra, svakinja in teta

Matilda Barilli

v 79. letu starosti, previdena s tolažili sv. vere. — Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo ob 4 pop. na mestno pokopališče.

Prosimo tihega sožalja.

Celje, dne 29. januarja 1938.

Žalujoče rodbine: Dr. Stepančič, Prelog in dr. Fischer.

ZAHVALA

VSEM, KI STE NAM OB SMRTI DRAGEGA MOŽA IN OČKA, GOSPODA

DR. IVANA MODICA

IZREKLI SVOJE SOŽALJE, GA SPREMILI NA NJEGOVI ZADNJI POTI IN MU POKLONILI CVETJE — IZREKAMO NAJISKRENEJŠO ZAHVALO.

V LJUBLJANI, DNE 30. JANUARJA 1938.

RODBINI DR. MODIC, DR. ČERNEJ

Maurice Leblanc: 24

Izredne pustolovščine Arsena Lupina.

Otok tridesetih krst

Videla je morje, ki je bilo popolnoma belo in obdano od tisočev skal. A vznožja obale ni mogla videti, kajti pod oknom je bil majhen graniten rob, ki je molel čez in na katerem je slonela lestva, namesto da bi navpično visela.

»Šlo bo, Franc,« si je mislila.

Vendar se ji je zdelo to podjetje zelo nevarno. Vprašala se je, ali ne gre še sama v nevarnost, toliko bolj, ker se je Franc morda motil, da je Štefanova celica spodaj. Koliko časa bi bilo v tem slučaju izgubljenega, koliko nepotrebnih nevarnosti za otroka!

Kljub temu se je odločila, ne da bi dobro premislila na nalogo, ki je bila težko izvršljiva. Nič je ni zadrževalo, tudi lestva ne, katere kavlji niso trdno držali, ker so bili premalo zakrivljeni, ne pogled na brezno, ki ji je napravilo vtis, da vse pod njo zmika.

Z iglo si je pripela krilo, prestopila rob okna in se obrnila. Naslonila se je na rob in z nogo otipala klin na lestvi. Celo telo se ji je treslo. Srce ji je pri vsakem gibu bilo kakor kovaško kladivo. A bila je tako drzna, da se je prijela za lestvo in šla navzdol.

To ni trajalo dolgo. Vedela je, da ima lestva dvajset klinov. Štela jih je. Pri dvajsetem je pogledala na levo stran in z neizrečenim veseljem zašepetala:

»Oh! Franc, moj ljubljenec...«

Kvečjemu meter od sebe je zagledala odprtino, ki se ji je zdela, da je vhod v jamo, ker je bila zasekana v obalo.

Razločno je izgovorila:

»Štefan... Štefan...« a tako tiho, da je Štefan, če je bil tu, ni mogel slišati.

Nekaj trenutkov je pomišljala, toda kolena so se ji šibila. Nič več ni imela moči, da bi šla nazaj, niti da bi tako stala. S pomočjo hrapave stene je pomikala lestvo proti odprtini in s tem tvegala, da se sname. Na čudežen način se ji je posrečilo, da je zgrabila za kamen, ki je štrlel iz granita in postavila nogo v jamo. Z divjo odločnostjo je napela zadnje moči, se nekoliko odgnala in vstopila v jamo.

Takoj je zagledala nekoga, ki je ležal na slami in bil povezan z vrvmi.

Jama je bila majhna in ne preveč globoka. Ležala je tik ob morju. Od daleč je bila videti kot kotanja na obali. Na robu je ni omejeval nikak pomol. Svetloba je prihajala notri brez vsake zapreke.

Veronika se je približala. Mož se ni premaknil. Spal je.

Nagnila se je k njemu. Imel je blag obraz s pravilnimi potezami, svetle, nazaj počesane lase, široko, bledo čelo, nekoliko ženski obraz, ki jo je spominjal na ljubezniv obraz neke njene prijateljice iz zavoda, ki je pred vojno umrla.

Spretno je odstranila vezi, ki so stiskale zapestja.

Ne da bi se še zbudil, je mož iztegnil roke, kakor da bi bil tega že navajen in ga ni motilo v spanju. Tako so mu najbrž od časa do časa jemali vezi, da je jedel, kajti končno je zamrmral:

»Že. Nisem lačen. In tudi dan je.«

To premišljevanje je tudi njega samega začudilo. Napol je odprl oči, se takoj malo dvignil, da bi videl osebo, ki je bila brez dvoma pri njem prvikrat ob belem dnevu.

Ni bil zelo iznenaden. Verjetno je, da je mislil, da sanja in je rekel polglasno:

»Veronika, Veronika.«

Nekoliko v zadregi je končno odstranila vezi. Ko je razločno čutil na sebi roke mlade žene, je razumel čudoviti dogodek in rekel:

»Vi!... Vi!... Je li mogoče?... Oh! recite eno besedo... le eno... Ali je mogoče, da ste vi?«

Skoraj sam sebi je nadaljeval:

»Ona je, ona je... tu je...«

In nato s strahom:

»Vi! Ali ste prišli ponoči... in druge noči? ... Druga je bila, ali ne? sovražnica? ... Ah! Oprostite, da vas to sprašujem. To pa zato, ker se ne zavedam dobro... Kod ste prišli?«

»Tod,« je rekla in pokazala na morje.

»Oh!« je rekel, »kakšno čudo!«

Gledal jo je kot prikazen, ki pride z neba. Ona je zmedena ponovila:

»Da, tu. Franc mi je tu naznačil.«

»Nisem vprašal po njem,« je rekel... Ker ste vi tukaj, sem prepričan, da je prost.«

»Ne še,« je rekla, »v eni uri bo pa.«

Začel se je dolg molk, ki ga je prekinila Veronika, da bi skrila vznemirjenje.

»Prost bo... boste videlič... ne bova ga smela strašiti... so stvari, o katerih nič ne ve...«

Zapazila je, da ne posluša toliko izgovorjenih besed, ki jih je govorila, kot glas, ki ga je zazibal v zamaknjenost, da je molčal in se smehljal. Tedaj se je tudi ona zasmejala, da bi ga prisilila k odgovarjanju.

»Takoj ste izgovorili moje ime. Vi me poznate, ali ne? Tudi meni se zdi, da je včasih... Da, da, spominjate me na neko mojo prijateljico, ki je umrla...«

»Magdalena Ferrand?«

»Da, Magdalena Ferrand.«

»Spominjam vas tudi morda na brata vaše prijateljice, nekega plahega zavodarja, ki vas je večkrat od daleč opazoval...«

»Da, da,« je pritrdila... »v resnici se spominjam... Saj sva celo večkrat govorila... Vi ste zardevali... Da, da... vi ste se imenovali Štefan... a ime Maroux?«

»Magdalena in jaz nisva imela istega očeta.«

»To ime te je torej motilo.«

Podala mu je roko.

»Dobro, Štefan. Ker sva stara prijatelja in sva se zopet spoznala, bova vse spomine preložila na poznejši čas. Sedaj je najvažnejše to, da odideva. Ali boste za to imeli dovolj moči?«

»Moči da, nisem preveč trpel. Toda kako oditi od tod?«

»Po isti poti, kot sem prišla jaz. Po lestvi, ki je v zvezi z gornjim hodnikom.«

Dvignil se je.

»Ali ste imeli toliko poguma?... drznosti?...« je rekel, ko je popolnoma spoznal, kaj je storila.

»Oh! to mi ni bilo tako težko,« je pojasnila. »Franc je bil tako nemiren! Trdi, da sta oba v starih mučilnih sobah, sobah smrti.«

Rekel bi, da so ga te besede spravile iz sanj in je nenadoma spoznal, da je bila neumnost govoriti v takih okoliščinah.

»Odidite! Franc ima prav... Oh! če bi vedeli, kaj ste tvegali! Prosim vas... prosim vas...«

Bil je ves iz sebe, razburjen vsled bližnje nevarnosti. Hotela ga je pomiriti, a prosil jo je:

»Še ena sekunda in to bo vam morda v pogubo. Ne ostanite tu... Obsojen sem na smrt, na najstrašnejšo smrt. Poglejte tla, na katerih stojiva... to vrsto poda... Ne, to je nepotrebno... Ah! lepo vas prosim, odidite!...«

»Z vami,« je rekla.

»Da, z menoj. A vi morate biti rešeni prvi.«

Odločno se je upirala:

»Da bova oba rešena, Štefan, je treba predvsem mirnosti. Kar sem storil jaz, ko sem prišla semkaj, bova napravila sedaj oba samo z veliko previdnostjo in mirom. Ste pripravljeni?«

»Da,« je rekel, pomirjen od lepega zagotovila.

»Torej pojdite za menoj.«

Pomaknila se je prav do roba prepada in se nagnila.

»Držite me za roko,« je rekla, »da ne zgubim ravnotežja.«

Vsakovrstna svila in druge specialitete za maske

A.&E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Čajno maslo

iz pasterizirane smetane dobavlja

E. VAJDA, Čakovec

Telefon 59, 60, 33. Brzojavi: Vajda, Čakovec

Automobile Vam za pomlad strokovno renovira po zmernih cenah

delavnica

za autoličanje in tapeciranje, ognj. emajliranje motociklov in koles. Se priporoča

Peršin Franc

St. Vid nad Ljubljano

Delo solidno Izvršitev točna

Obiščite

meseca februarja naš vsakoletni priljubljeni

SEJEM

ko damo na naše že itak nizke, v izložbah označene cene še

10% popusta

Ant. KRISPER
LJUBLJANA MESTNI TRG ST. 26 STRITARJEVA UL. 1-3

Nikdo Vas ne bo vprašal, če kupite kaj ali ne!

JOR

telovadno orodje je tako odlično, da bo presenetilo vsa Vaša pričakovanja. — Izdeluje specijalna

Tvornica telovadnega orodja

J. ORAŽEM, Ribnica na Dolenjskem

Semenski krompir „ONEIDA“

dobavlja, dokler traja zaloga (letos so zaloge male)

GORENJSKA KMETIJSKA ZADRUGA KRANJ

Po vaši želji Vam izdela

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani

Kopitarjeva 6/II

v svoji črtalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi. Istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjenega galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fasonah.

Cene skrajno nizke. Poslužite se!

Cviček

pravi, dolenjski, dobite pri

Centralni vinarni v Ljubljani.

Telefon štev. 25-73

Sveče

za Svečnico, lepe, dobite pri

Dolencu

Ljubljana, Wolfova ul. 10

Šivalni stroji

Veritas

pogrezljivi . . . . 2000 din
nepogrezljivi . . 1700 din
z 20-letno garancijo v trgovini šivalnih strojev:

USSAR
Maribor, Trubarjeva 9.

Objava premestitve naših dosedanjih pisarniških in skladiščnih prostorov.

Vljudno si dovoljujemo naznaniti našim cenjenim strankam, da se preselimo z našo pisarno in skladišči iz Aleksandrove ceste 57 na Meljsko cesto 16, kjer se je preje nahajala špedicija Schenker & Co. Priporočamo se za nadaljnja cenj. špedicijska in carinska naročila.

MEDNARODNO ŠPEDICIJSKO PODJETJE
„Transport“

LASTNIK J. STUMPF
Maribor

Špedicijska dela vsake vrste. Ocarinjenje. Odprema pohištva in parnih kotlov.

Vskladiščenje vsake vrste blaga, kakor tudi pohištva v to posebej oddeljenih prostorih. Autoprevozništvo v Zagreb in nazaj.

Telefon: 23-50

»Kappel«

pisalni stroji

nemški kvalitetni izdelek. Najboljši material, lahek tek, najmodernejša konstrukcija. Večletno jamstvo. — Tudi na obroke. V vseh velikostih in cenah pri gen. zastopstvu

Kleindienst & Posch

Maribor, Aleksandrova 44 nasproti hotela »Meran«

Pri hripi, prehladu, nahodu

poskusite novo sredstvo

VUTOX

ki Vam more pomagati in Vas osvoboditi težav.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Steg a. d., Beograd. Reg. S. P. br. 941 z dne 22. X. 1937.

„SLOVENEC“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1938

Začetek 6. marca

60% popusta na nemških železnicah, znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd
Knez Mihajlova 33/I

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana
Tyrševa 33, Telefon 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor
Gosposka 25, Telefon 20-97

Štajerska jabolka

dobite poceni pri

GOSPODARSKI ZVEZI
Ljubljana, Tyrševa c. 29

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik - Mestni trg 13.

Ugoden nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Cunje

krojaške odrezke, stari papir, tekstilne odpadke, ovčjo volno, govejo dlako (aravco) — kupi vsako množino

ARBEITER - MARIBOR
Dravska 15

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali z nami in nam izrazili sožalje ob smrti dragega soproga, očeta, deda, tasta in strica, gospoda

Ivana Letnarja

se najiskreneje zahvaljujemo. Posebno hvaležni smo gospodu dr. Venčeslavu Arkotu za izredno požrtvovalnost. Zahvaljujemo se tudi vsem onim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in okrasili grob s cvetjem.

Ljubljana, dne 30. januarja 1938.

Žalujoči ostali

Javna dražba.

Dne 4. februarja 1938 ob 10. uri se vrši v sobi štev. 16 Okrajnega sodišča v Ljubljani prodaja zemljišča vl. štev. 113 k. o. Sp. Šiška, obstoječega iz tovarniškega objekta in dvorišča ob Beljaški ulici, dalje zemljišča vl. štev. 471 k. o. Sp. Šiška, obstoječega iz stanovanjske hiše s pritiklinami ob Jernejevi cesti in dveh velikih dvorišč ob Gubčevi ulici.

Vl. štev. 113 je cenjen na din 235'887'—, najmanjši ponudek znaša din 117.943'50, vadij pa din 23'589'—.

Vl. štev. 471 je cenjen na din 862.016'—, najmanjši ponudek znaša din 431.008'—, vadij pa din 86.202'—.

Vabimo interesente k udeležbi.

Zahvala

Za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja ob priliki nenadomestljive izgube naše dobre, ljubljene soproge, matere, stare matere- svakinje in tašče, gospe

Josipine Windischer roj. Krašovic

soproge posestnika, mesarja in gostilničarja

se vsem najprisrčneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni oo. franč. reda, p. Ciprijanu in Silvinu za tolažilne obiske. Primariju dr. Ivanu Gostiši za njegov trud v času bolezni. Prečastiti duhovščini iz Novega mesta, Prečne in Šmihela, predvsem inful. kapiteljskemu proštu gosp. Karlu Čerinu za pogrebne obrede. Vsem predstavnikom uradov in oblasti. Usmiljenim bratom kandijske bolnišnice in sestram usmiljenkam, zastopnikom novomeške gasilske čete za častno spremstvo. — Prisrčno hvalo izrekamo vsem darovalcem prelepih vencev in krasnega cvetja. Predsedniku »Slogec, šefu prometne službe Aloiziju Kavšku, železničarskemu pevskemu odseku društva »Sloge« za ganljive žalostinke in prav vsem, ki so nam stali v bolezni na kakršenkoli način tolažljivo ob strani in vsem, ki so se v tako častnem številu udeležili pogreba naše nepozabne pokojnice. — Vsem in vsakomur iskrena hvala!

Novo mesto, 30. januarja 1938.

Rodbina Windischer

Kupujte lepa in trajna darila novoporočencem

TRGOVINA

H. NIČMAN, LJUBLJANA

Vam nudi vsakovrstne kipe, krasne križe za obesiti in postaviti, cele garniture svečniki od Din 60'— dalje, slike najrazličnejše velikosti in kvalitete. Cene izjemno nizke. Postrežba točna in solidna.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič